

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

24-11-2020 09:15

Via Teams (brug link i kalenderinvitationen)

Information:

Deltagere:

Hans van Binsbergen

Hardy Pedersen

Helle Bach Lauridsen

Karina Møller

Lisbeth Schmidt Andersen

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen

Thomas Medom

Trine Krabbe

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Dennis Møller Hansen, Helle Klinge og Rikke Slot

Pkt. 3: Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg og Rikke Slot

Pkt. 4: Tid: 15 min. Deltagere: Mette Søberg, Louise Heltborg Budde, Patrick Larsen

Pkt. 5: Tid: 15 min. Deltagere: Charlotte Bøcher og Emilie Schou Nielsen

Pkt. 6: Tid: 10 min. Deltagere: Flemming Staub

Pkt. 7: Tid: 20 min. Deltagere: Bjørn Bjorholm Stilling

Pkt. 10: Tid: 15 min.

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Overgange – skalering af arbejdsopgaver (OKJ).....	1
Punkt 3: Dagsorden til møde i Alliancen (OKJ).....	1
Punkt 4: Proces for kvalitetsrapport for 0-6årsområdet (OKJ).....	1
Punkt 5: Plan for implementering af røgfri skoletid pr. 1. januar 2021 (OKJ).....	1
Punkt 6: Udlån af lokaler til private formål (HBL).....	1
Punkt 7: Landsdækkende forældretilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO (HBL).....	1
Punkt 8: Forberedelse til Børn og unge-udvalgsmøde den 25. november 2020.....	1
Punkt 9: Eventuelt	1

Punkt 1: Godkendelse af referat

Punkt 2: Overgange – skalering af arbejdsplaner (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Dennis Møller Hansen, Helle Klinge og Rikke Slot

Punkt 3: Dagsorden til møde i Alliancen (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: Mette Søberg og Rikke Slot

Punkt 4: Proces for kvalitetsrapport for 0-6årsområdet (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Mette Søberg, Louise Heltborg Budde, Patrick Larsen

Punkt 5: Plan for implementering af røgfri skoletid pr. 1. januar 2021 (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Charlotte Bøcher og Emilie Schou Nielsen

Punkt 6: Udlån af lokaler til private formål (HBL)

Tid: 10 min. Deltagere: Flemming Staub

Punkt 7: Landsdækkende forældretilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO (HBL)

Tid: 20 min. Deltagere: Bjørn Bjorholm Stilling

Punkt 8: Forberedelse til Børn og unge-udvalgsmøde den 25. november 2020

Punkt 9: Eventuelt

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

17-11-2020 09:15

Via Teams (brug link i kalenderinvitationen)

Information:

Deltagere:

Hans van Binsbergen

Hardy Pedersen

Helle Bach Lauridsen

Karina Møller

Lisbeth Schmidt Andersen

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen

Thomas Medom

Trine Krabbe

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Nicolas Madsen

Pkt. 4: Tid: 30 min. Deltagere: Mikkel Munk Quist Andersen og Martha Berdiin

Pkt. 5: Tid: 10 min.

Pkt. 7: Tid: 25 min. Deltagere: Marianne Holst Nielsen, Jesper Callesen, Søren Kusch Larsen, Anne Gaarde Fisker, Hans Sloth Kristoffersen, Astid Yates

Pkt. 8: Tid: 25 min. Deltagere: Marianne Holst Nielsen, Hans Sloth Kristoffersen, Astrid Yates, Jesper Callesen

Pkt. 9: Tid: 20 min. Deltagere: Mette Søberg, Esben Wendelboe Svendsen, Ninna Glisbjerg og Ole Jeppesen

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Høring af dagplejeanalysen (HP)	1
Beslutning for Punkt 2: Høring af dagplejeanalysen (HP)	1
Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 18. november 2020	1
Beslutning for Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 18. november 2020	1
Punkt 4: Eventuelt	1
Beslutning for Punkt 4: Eventuelt	2

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

Punkt 2: Høring af dagplejeanalysen (HP)

Tid: 15 min. Deltagere: Nicolas Madsen

Beslutning for Punkt 2: Høring af dagplejeanalysen (HP)

Forvaltningschef Hardy Pedersen har sat punktet på dagsordenen med henblik på, at rådmanden godkender, at dagplejeanalysen sendes i høring.

Indstilling om, at rådmanden godkender:

1. Forslaget om at sende dagplejens organisering samt anvisnings- og opskrivningsregler i høring
2. Høringsbrevet (bilag 1) og de foreslåede bilag til høringsbrevet (den samlede analyse og Børne- og Ungepolitikken)
3. Nedenstående forslag til høringsliste

Nicolas Madsen deltog. HP præsenterede sagen.

Beslutninger:

- Ad 1: Rådmanden godkendte at forslaget sendes i høring.
- Ad 2: Om høringsbrevet. Den økonomiske balance kan måske ikke opnås ved bedre pladsudnyttelse. Der er en tæt kobling til den nye tildelingsmodel. Det skal skrives tydeligere. Herunder at organisering først skal på plads og derefter kommer et forslag til tildelingsmodel. Med denne ændring blev høringsbrevet godkendt.
- Ad 3: Høringsmateriale skal også sendes til Børn- og Ungeudvalget. Med denne bemærkning godkendt rådmanden høringslisten.
- Kommunikation:
  - Der bliver proceskommunikation.
  - Der sendes en tekst til rådmanden.

(HP følger op)

Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 18. november 2020

Beslutning for Punkt 3: Forberedelse til byrådsmøde den 18. november 2020

Ikke nået.

Punkt 4: Eventuelt

Beslutning for Punkt 4: Eventuelt

Intet

Emne **Overgange – skalering af arbejdsplaner og særligt fokus på dagtilbud til skole**
Til Rådmanden

29. oktober 2020
Side 1 af 4

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på rådmandens godkendelse af beskrivelse af arbejdsplanerne under overskriften *Overgange* samt af den foreslåede tidsplan for udarbejdelsen af materialer til overgangen fra dagtilbud til skole.

Arbejdsplanerne i Overgange er en opfølgning på byrådets vedtagelse af Rammer og retningslinjer på dagtilbudsområdet 29. april 2020. Pga. hensyn til at begrænse trækket på dagtilbud og skoler foreslås der med indstillingen et fortsat fokus på overgangen fra dagtilbud til skole, mens de resterende arbejdsplaner om overgange afventer igangsættelse til i løbet af 2021.

Overgange og sammenhænge

I løbet af deres opvækst indgår børn og unge i en række forskellige overgange, som de voksne omkring dem har ansvaret for at skabe sammenhængen i.

Børn og Unge har i vores tilbud en central rolle i en række af disse overgange, og det er dermed vores opgave at understøtte sammenhæng, smidighed og genkendelighed i de overgange, vi har indflydelse på. De gennemgående principper i alle arbejdsplanerne om overgange er således: Øget systematik, ensartethed og at det enkelte barn får det bedste afsæt for en god overgang.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden:

- Godkender beskrivelse og skalering af arbejdsplanerne om overgange (Bilag A)
- Godkender tidsplanen for materialer til overgangen fra dagtilbud til skole, herunder den foreslåede inddragelse af Børn og Ungeudvalget samt høring af forældrebestyrelser i efteråret 2021 (Bilag A)

Baggrund

Med vedtagelse af dagtilbudsloven (gældende pr 1/7 2018) blev der stillet krav om, at der kommunalt skulle udarbejdes og politisk vedtages retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud og skole, dagtilbud og sundhedsplejen samt dagtilbud og PPR. Retningslinjerne blev vedtaget i byrådet d. 29. april 2020.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 76 67

Direkte e-mail:
risl@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Rikke Slot

29. oktober 2020

Side 2 af 4

I forbindelse med udarbejdelse af retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud og skole med fokus på overgange, ønskede rådmanden et øget fokus på følgende andre overgange (jf. Bilag B indstilling til rådmandsmøde marts 2020):

- Hjem til dagtilbud
- Dagtilbud til dagtilbud (skift fra vuggestue til dagtilbud og mellem afdelinger/dagtilbud)
- Dagtilbud til skole (omsætning af retningslinjerne)
- Skole til skole (skoleskift, udslusning fra modtagelsesklasser)
- Overgang fra 9. – 10. klasse

I byrådsindstillingen om Rammer og retningslinjer for dagtilbud i Aarhus Kommune, er der derfor skrevet ind, at:

”Børn og Unge vil afdække eventuelle behov for retningslinjer eller minimumskrav til at understøtte overgange på disse områder. [...] Rådmanden for Børn og Unge vil på den baggrund igangsætte et arbejde i Børn og Unge med henblik på at afdække eventuelle behov for retningslinjer eller minimumskrav til at understøtte overgange på disse områder”

Det understreges desuden, at der skal være inddragelse af de relevante parter, herunder Børn og Unge-udvalget, samt at materialerne vil blive sendt i høring ved de relevante parter. Her har rådmanden tidligere fremhævet bestyrelserne i dagtilbud og skoler i forbindelse med materialer til overgangen mellem dagtilbud og skole.

Et forslag til rammesætning og skalering af arbejdsopgaverne findes i Bilag A.

Kobling til øvrige initiativer i Børn og Unge

Fokus på overgange koordineres med andre aktuelle initiativer i Børn og Unge, herunder Flere i folkeskolen, Melleformer og DSA-området.

I relation til Flere i folkeskolen er der ift. Overgange en opmærksomhed på, hvordan et styrket samarbejde mellem dagtilbud og skole kan være med til at understøtte, at den lokale skole bliver mere synlig og dermed et mere oplagt førstevalg for forældrene.

Arbejdet med at styrke overgangene koordineres med arbejdet med udviklingen af melleformer og med DSA-serviceeftersynet. I udarbejdelsen af materialer til at understøtte overgangen fra dagtilbud til skole er der en opmærksomhed på at materialet skal understøtte overgangen for alle børn, men at der for nogle børn er behov for yderligere overleveringer eller indsatser i forbindelse med overgange.

29. oktober 2020

Side 3 af 4

Fokus på arbejds pakken: Overgang fra dagtilbud til skole

På baggrund af processen med udarbejdelsen af rammer og retningslinjer for dagtilbud er der allerede lagt en del spor ud ift. materialer mv. til overgangen fra dagtilbud til skole. I byrådsindstillingen understreges det således, at:

”Børn og Unge vil efterfølgende udmønte retningslinjerne for samarbejdet mellem dagtilbud og skole i konkrete anvisninger og fælles materialer med bindende minimumskrav. Beslutninger i forbindelse hermed træffes i Børn og Unge.”

Materialerne

I udarbejdelsen af materiale til at understøtte overgangen fra dagtilbud til skole for det enkelte barn, tages der afsæt i tilgangen og intentionerne i dagtilbudsloven (§ 8 stk. 6), i redskabets anvendelighed i praksis og i kommentarer fra dagtilbuds- og skolenetværket. Derfor er der bl.a. fokus på følgende:

- Afsæt i eksisterende materialer
- Opmærksomhed på sammenhængen mellem læringsmiljøet og det enkelte barns progression
- Materialets relevans for både afsendere og modtagere
- Overskuelighed i omfang
- Platform, tilgængelighed for brugerne og GDPR
- Implementering

Tidsplan (jf Bilag A)

Hensigten er, at de materialer, der skal udarbejdes til at understøtte overgangen, skal kunne sendes i afprøvning i udvalgte dagtilbud og skoler i foråret 2021, så de kan understøtte overgangen fra dagtilbud til skole for skolebegynderne i 2021. Hensigten er at det samlede fokus på overgange vil blive implementeret, så det kan bruges i året forud for skolestarterne i 2022.

Inddragelse

Dagtilbud og skoler vil blive inddraget i udviklingen af materialerne dels pr repræsentation i sparringsmøder med udvalgte dagtilbud og skoler, dels på møder i dagtilbuds- og skolenetværket. I netværkene vil fokus bl.a. være på at få kvalificeret, hvad der er brug for i et overgangsmateriale set fra et afsender- og fra et modtagerperspektiv. Desuden vil der være fokus på en kvalificering af redskabet til at understøtte koordinering og samarbejde mellem dagtilbud og skoler.

29. oktober 2020
Side 4 af 4

De faglige organisationer og forældreorganisationer vil blive inddraget i udviklingen af materialet ultimo 2020/primus 2021.

Rådmanden har ønsket en høring af forældrebestyrelserne, og den foreslås placeret efter en pilotafprøvning, dvs. efterår 2021, med henblik på at det vil give erfaringer fra dagtilbud, skole og forældre, at kvalificere materialet ud fra. Bemærk at høringen vil ligge i samme periode som Kommunalvalget 2021.

Ressourcetræk på dagtilbud og skoler i udviklingen af materialet

I forbindelse med udviklingen af materialet inddrages udvalgte dagtilbud og skoler på tværs af kommunen i sparringsmøder. Fokus er på både at inddrage dagtilbud og skoler, der primært afgiver til/modtager fra en enhed og dagtilbud og skoler, der afgiver til/modtager fra mange enheder. Samtidig er der et ønske om både at involvere ledere og medarbejdere, for at få bredt perspektiv på opgaven.

Tanken er at invitere til 2-3 sparringsgruppemøder á 1-2 timers varighed. I timer svarer det til, at en repræsentant for hvert af de indbudte dagtilbud og skoler vil skulle deltage i møder i 5-7 timer.

Arbejdspakker for øvrige overgange

For arbejdsplanerne vedrørende de andre overgange er der ikke pt. fastsat tidshorizont. Grundet Covid19-situationen og et forsøg på at mindske presset på dagtilbud og skoler foreslås de igangsat i løbet af 2021

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Ændringen medfører en øget systematik i samarbejdet om børns overgange, og understøtter tilgangen med et helhedssyn på børnene og en vidensbase-ret tilgang.

4. Videre proces og kommunikation

Tidsplan for overgangen for dagtilbud og skole følges med inddragelse af relevante parter.

Notat**Overgange - arbejdspakkebeskrivelser**

29. oktober 2020
Side 1 af 8

Baggrund

I forbindelse med udarbejdelse af retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud og skole med fokus på overgange, har rådmanden ønsket et øget fokus på følgende andre overgange:

- Hjem til dagtilbud
- Dagtilbud til dagtilbud (skift fra vuggestue til dagtilbud og mellem institutioner)
- Dagtilbud til skole (omsætning af retningslinjerne)
- Skole til skole (skoleskift, udslusning fra modtagelsesklasser)
- Overgang fra 9. – 10. klasse

I byrådsindstillingen om Rammer og retningslinjer for dagtilbud i Aarhus Kommune, vedtaget af byrådet d. 29. april 2020 blev det skrevet ind, at Børn og Unge afdækker eventuelle behov for retningslinjer eller minimumskrav for at understøtte overgangen på disse områder.

Dette notat indeholder et førsteforslag til definering og skalering af arbejdspakkerne.

Rammesætning af overgange

I løbet af deres opvækst indgår børn og unge i en række forskellige overgange. Børn og Unge har en central rolle i en række af disse overgange, og det er vores opgave at sikre sammenhæng, smidighed og genkendelighed i de overgange, vi har indflydelse på.

De gennemgående principper i alle arbejdspakkerne er således: Øget systematik, ensartethed og at det enkelte barn får det bedste afsæt for en god overgang.

Med den stillede opgave skal vi kigge bredt på overgangene ved at afdække den nuværende praksis og efter behov og ønsker udvikle materialer, retningslinjer, anvisninger eller andet, for at sikre en større grad af ensartethed og systematik ved overgange.

I de enkelte arbejdspakker skal der være en opmærksomhed på, at der sikres koordinering og samtænkning med andre aktuelle tiltag i MBU. Det drejer sig fx om udarbejdelsen af nye oplysningstekster til forældrene, servicetjek på DSA-området, Flere i Folkeskolen, Melleformer og drøftelse og udvikling af 10.-klassesområdet.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 76 67

Direkte e-mail:
risl@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Rikke Slot

Notat

Der skal samtidig være en opmærksomhed på, om der er eksisterende systemer, platforme eller andre former for digitale redskaber, der kan understøtte systematikken i overgangene. I den sammenhæng skal forslag kobles tæt til oplysningstekster til forældrene og undersøges ift. GDPR-regler mv.

29. oktober 2020
Side 2 af 8

I alle arbejdspakkerne vil der være inddragelse af de relevante parter, både ift. afdækning af eksisterende praksis og behov samt ved udviklingen af eventuelle materialer.

Organisering

Styregruppen informeres løbende om arbejdspakkerne og træffer væsentlige beslutninger om fx retning og inddragelse.

Styregruppe:

- Ole Kiil Jacobsen
- Børn og Ungechef, netværk dagtilbud
- Stefan Møller Christiansen, Børn og Ungechef, netværk skole
- Kontorchef, PPR
- May-Britt Kullberg, Sundhed
- Dennis Møller Hansen, PUF
- Rikke Slot, PUF
- Ad hoc: Tovholdere på delprojekter

Projektorganisering:

Bemandingen på de enkelte arbejdspakker vil blive tilpasset efter fokus, hvilket fremgår af de enkelte arbejdspakkebeskrivelser nedenfor.

Projektleder/tovholder på tværs: Rikke Slot, PUF

PUF: Dagtilbudssektion: Mette Skovby, Charlotte Buchhave

Skolesektion: Astrid Holtz Yates

PPR: Hanne de Place og Jette Nissen

Sundhed: Lone Brunse Olesen

Pladsanvisningen: *Følger*

Digitalisering og Sekretariatet (juristerne) vil blive inddraget løbende ift. at sikre koblingen til oplysningstekster til forældrene, GDPR og videregivelse af oplysninger.

Notat

29. oktober 2020

Side 3 af 8

Arbejdsplan: Overgang fra hjem til dagtilbud
Baggrund

Rådmanden har ønsket et øget fokus på overgangen fra hjem til dagtilbud som en særligt vigtig overgang i børns liv, der pt er underbelyst.

Der er på tværs af Pædagogik og Forebyggelse enighed om, at dette er et område, som vi med fordel kan få et bedre indblik i og sætte en tydeligere retning for.

Beskrivelse af opgaven

Overgangen fra hjem til dagtilbud handler dels om, hvad man som forælder kan forvente i forbindelse med barnets opstart i dagtilbud, dels samarbejdet mellem familie, sundhedsplejen og dagtilbuddet.

Proces

Afdækning: Forældretilfredshedsundersøgelse, eksisterende materialer fra dagtilbud, erfaringer fra Pladsanvisningen, erfaringer fra Sundhedsplejen, retningslinjer for samarbejde mellem dagtilbud og sundhedsplejen, input dagtilbudsnetværket

Inddragelse: Forældreorganisation, evt. forældrebestyrelser, dagtilbudsnetværket

Forventet produkt

Afklares på baggrund af afdækning og inddragelse. Fokus er på øget systematik og ensartethed, men med bevarelse af lokal information og særpræg

Bemanning
Fra PUF

- *Dagtilbudssektion:* Rikke Slot (projektleder/tovholder), Mette Skovby, Ane Bredahl, Lavsén

Fra Sundhed:

- Lone Brunse

Fra Pladsanvisningen:

- *Afklares*

Notat

stue/dagpleje til børnehave, internt i dagtilbud og ved skift fra en dagtilbudsafdeling til en anden)

29. oktober 2020

Side 4 af 8

Baggrund

Det er uklart hvilken praksis, der er for videregivelse af oplysninger ved skift fra fx vuggestue til børnehave i eget dagtilbud eller skift mellem dagtilbud. Der kan være behov for en øget systematik og ensartethed og en tydelighed om, hvad man som forældre og modtagende børnehave kan forvente i forbindelse med overgangen.

Beskrivelse af opgaven

Afdækning af nuværende praksis, opmærksomhedspunkter og eventuelle ønsker fra dagtilbuddene ift. håndteringen af overgange i forløbet i dagtilbud. Beskrivelse af materialer og muligheder for videregivelse af oplysninger.

Proces:

Afdækning: Eksisterende materialer fra dagtilbud, evt. erfaringer fra Pladsanvisningen, input fra dagtilbudsnetværket

Inddragelse: Forældreorganisation, dagtilbudsnetværket

Forventet produkt

Afhænger af afdækningen

Bemanning

Fra PUF

- *Dagtilbudssektion:* Rikke Slot, Mette Skovby, Charlotte Buchhave

Fra Sundhed:

- Lone Brunse

Arbejdsplan: **Overgang fra dagtilbud til skole** (*omsætning af retningslinjer for samarbejde mellem dagtilbud og skole*)

Baggrund

Retningslinjer for samarbejdet mellem dagtilbud og skole var en del af arbejdet med realisering af dagtilbudsloven. Der er således udarbejdet byrådsvedtagne retningslinjer for samarbejdet, og i den forbindelse er det besluttet, at der skal udarbejdes kommunalt fastsatte minimumsmaterialer.

Beskrivelse af opgaven

Notat

Omsætning af de beskrevne retningslinjer, herunder udvikling af et materiale til overgange og et fælles grundårshjul for dagtilbud og skoler. Styrkelse af kendskab til hinandens praksis på tværs af dagtilbud og skole i lokaldistrikterne.

Det specifikke materiale, der skal bruges ift. det enkelte barn ved skift fra dagtilbud til skole skal gerne være klar til afprøvning i udvalgte dagtilbud for året 2021, så det kan bruges til de kommende skolestartere i 2021. Herefter er der en erfaringsopsamling, høring og evt. justering af materialet

Den fulde "pakke" ift. samarbejde om overgange forventes udviklet i løbet af 2021, så årshjulet for samarbejde mv. kan træde i kraft efter sommerferien 2021 med henblik på brug ift. skolestarterne i 2022.

Der skal være en særlig opmærksomhed på overgange for børn i udsatte positioner, herunder børn med dansk som andetsprog og videregivelse af historik ift. sproglig udvikling mv.

29. oktober 2020

Side 5 af 8

Tids- og procesplan specifikt for det obligatoriske overgangsmateriale for det enkelte barn

Måned	Faser
September-oktober	Afdækning og udvikling af ramme for materiale
November	Invitation til sparringsgrupper fra dagtilbud og skole
November-december	Inddragelse af sparringsgrupper fra dagtilbud og skoler til udvikling af materialer Drøftelse og inddragelse på dagtilbuds- og skolenetværksmøde
December	Inddragelse af forældreorganisationer samt faglige organisationer
Januar 2021	Godkendelse af foreslået materiale på chef- og rådmandsmøde
Februar	Færdiggørelse af materiale og evt. opsætning
Marts/april	Udsendelse materialer til afprøvning i dagtilbud og skoler
April- maj	Afprøvning af materialet til det enkelte barns overgang i dagtilbud

Notat

	Videre udvikling af materiale til inspiration i overgangsarbejdet
Maj – august	Erfaringsopsamling på afprøvning af materiale
September	Inddragelse af Børn og Unge-udvalget + andre interessenter
Oktober - november	Høring af bestyrelser
Ultimo nov. - december	Opsamling på høring, evt. justering og færdiggørelse af materialer justering
December	Endelig godkendelse af materialer
Januar 2022 og frem	Implementering af materiale til overgange i dagtilbud og skoler

29. oktober 2020

Side 6 af 8

Forventede produkter

- Obligatorisk materiale til alle børn ved overgange, herunder særligt fokus på børn i udsatte positioner (Tidsplan beskrevet ovenfor)
- Fælles grundårshjul for overgangsarbejdet til dagtilbud og skoler
- Generelle anvisninger til omsætning af retningslinjerne
- Inspiration til øget samarbejde på tværs af skoler og dagtilbud

Bemanding**Bemanding fra PUF:**

- *Dagtilbudssektion:* Rikke Slot (projektleder/tovholder), Mette Skovby, Charlotte Buchhave
- *Skolesektion:* Astrid Holtz Yates

Løbende inddragelse:**PPR:**

- Hanne de Place og Jette Nissen

Sundhed:

- Lone Brunse Olesen

Arbejdsplan: Overgang ved skoleskift**Baggrund**

Det er uklart hvilken praksis, der er for videregivelse af oplysninger ved skoleskift. Der kan være behov for en øget systematik og ensartethed og en

Notat

tydelighed om, hvad man som modtagende skole og forældre kan forvente bliver videregivet ved skoleskift.

Der skal være et særligt fokus på skift fra modtagelsesklasse til almen klasse.

Beskrivelse af opgaven

Afdækning af nuværende praksis og af ønsker fra skolerne ift. håndteringen af skoleskift både som afgivende og modtagende skole. Beskrivelse af materialer og muligheder for videregivelse af oplysninger.

Proces

Afdækning: Data om skoleskift (afsæt for at afdække best practice), eksisterende materialer fra skoler, Epinion-rapport: "Frit skolevalg", skolenetværket, erfaringer fra PPR

Inddragelse: Skole og Forældre, skolenetværk, FU (andre perspektiver + mulighed for kontinuitet)

Forventet produkt

Afklares på baggrund af afdækning og inddragelse. Fokus er på øget systematik og ensartethed.

Kan evt. resultere i anvisninger eller retningslinjer for håndtering af skoleskift

Bemanning**Fra PUF:**

- Astrid Holtz Yates, (Rikke Slot)

Fra PPR:

- Jette Nissen/Hanne de Place

29. oktober 2020

Side 7 af 8

Arbejdsplan: Overgang fra 9. - 10. klasse**Baggrund**

Skiftet fra 9. til 10. klasse udgør i Aarhus Kommune et skoleskift for alle elever. I 2017/2018 valgte 18% af eleverne i 9. klasser at gå videre i 10. klassetilbud i Aarhus Kommune.

Der kan være behov for en øget systematik og ensartethed og en tydelighed om, hvad man som 10.-klassescenter kan forvente, bliver videregivet.

Beskrivelse af opgaven

Notat

Afdækning af de eksisterende procedurer og samarbejdet mellem 10.-klasescentre og de øvrige skoler.

29. oktober 2020
Side 8 af 8

Proces

Afdækning: Data om skift til 10. klasse, info fra 10.-klasescentre

Forventet produkt

Afklares på baggrund af afdækning. Fokus er på øget systematik og ensartethed. Kan evt. resultere i anvisninger eller retningslinjer ift. skift fra 9. – 10. klasse

Bemanning

Fra PUF:

- Astrid Holtz Yates, (Rikke Slot)

Beslutningsmemo

Emne **Rammer og retningslinjer**
Til Rådmanden

27. februar 2020
Side 1 af 1

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på godkendelse af materiale til byrådsbehandling af rammer og retningslinjer for Aarhus Kommunes dagtilbud, jf. dagtilbudsloven.

Retningslinjerne blev godkendt på rådmandsmødet d. 5. februar 2020 og blev præsenteret på udvalgmøde d. 19. februar 2020 forud for byrådsbehandling.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- At rådmanden tager stilling til, om fokus på overgange fra hjem til dagtilbud, skift mellem dagtilbudsafdeling, skift mellem skoler og overgange fra 9. til 10. klasse skal indgå (som nævnt under "Baggrund") i byrådsindstillingen
- At byrådsindstilling, retningslinjer og bilag om proces godkendes til fremsendelse til byrådet

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Retningslinjer vil betyde nye, tydeligere forventninger til samarbejdet mellem dagtilbud og forskellige parter, særligt til samarbejdet mellem dagtilbud og skole. Samtidig vil ændringerne betyde, at der skal udvælges eller udarbejdes fælles overgangsmaterialer og årshjul eller lignende for overgange.

4. Videre proces og kommunikation

Byrådsindstilling og bilag fremsendes til forventet første byrådsdrøftelse d. 29. april.

Der udarbejdes en tids- og procesplan for udviklingen materialer til at understøtte samarbejdet mellem dagtilbuddet og skolen. Materialerne udvikles i et bredt samarbejde med relevante interessenter, og der foretages en høring af de relevante parter.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 76 67

Direkte e-mail:
risl@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Rikke Slot

Emne **Mødeforberedelse – Alliance om det pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune 3. december 2020**

Til Rådmanden

19. november 2020
Side 1 af 2

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil har sat punktet på dagsordenen som forberedelse af mødet i Alliance om det pædagogiske grundlag d. 3. december 2020. På mødet i Alliancen skal der bl.a. drøftes en foreslået udsættelse af et af modulerne i VIA's forskningsprojekt, og hvordan parterne ønsker at Alliancen skal arbejde i 2021..

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles at:

- Dagsordenen til mødet i Alliancen d. 28. maj godkendes (*Bilag: Dagsorden*)

Direkte telefon: 41 85 76 67

Direkte e-mail:
risl@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Rikke Slot

Baggrund

Alliancen om det pædagogiske grundlag blev indgået i august 2019. Seneste møde i hele allianceen blev afholdt i december 2019, hvor rammen for allianceen blev underskrevet.

I foråret 2020 har VIA udarbejdede en projektbeskrivelse til et forskningsprojekt: *ALLIANCEprojektet – Realiseringen af det pædagogiske grundlag i Aarhus Kommune*, der har været løbende drøftet i Alliancen. VIA har sideløbende afsøgt mulighederne for finansiering til de forskellige moduler i forskningsprojektet. Første modul med fokus på tilblivelsen af det pædagogiske grundlag er igangsat og på rådmandsmødet d. 20. oktober 2020 blev det besluttet at MBU bevilger 850.000 kr., der blev øremærket top-down-modulet (fra dagtilbudslov til praksis) i forskningsprojektet.

Den foreslåede dagsorden

Dagsordenen består af:

- **Kort, gensidig orientering** – standardpunkt til vidensdeling
- **Svar fra KL på henvendelse om Alliancen på Børn og Ungetopmødet januar 2021** – Efter seneste arbejdsmøde i Alliancen blev KL kontakttet, for at høre om det eventuelt kunne være relevant med et

indlæg fra/om Alliancen på Topmødet i januar. Meldingen fra KL er, at det vil være det rette forum, men at det vil være mere relevant i 2022, hvor topmødet forhåbentlig foregår fysisk, og hvor Alliancen har noget mere konkret at bidrage med.

19. november 2020
Side 2 af 2

- **Beskrivelse af SOSU Øst og AAU's forskningsprojekt** – dette projekt har ikke været så synligt i Alliancen, så vi foreslår, at de får lejlighed til at sætte ord på projektet. Afventer svar og bilag.

Allianceprojektet

- **Status på Modul 1 i Allianceprojektet: Afdækning af det pædagogiske grundlag v. VIA UC** – VIA kommer med en status på arbejdet
- **Forslag om udsættelse af modul 3 i Allianceprojektet** – Pga. Covid19-situationen er der et stort pres på dagtilbuddenes ressourcer. VIA UC har oplevet udfordringer med rekrutteringer af de tre afdelinger, der skal indgå i modul 3 og har derfor foreslået modulet udsat til august 2021.

BUPL har taget kontakt til rådmanden med en bekymring om, hvad afdelingerne kan overkomme pt og foreslår derfor også, at modulet udsættes. Der lægges i dagsordenen op til en drøftelse af, hvornår en igangsættelse er realistisk. Desuden har VIA UC ønsket en forhåndsgodkendelse af de to afdelinger, der har yttret ønske om at deltage. Et opmærksomhedspunkt er, om der er brug for at interviewe afdelingerne til modul 2.

- **Status på finansiering af modul 3 og 4 i Allianceprojektet** – Status ved VIA UC i forhåbning om, at der er en afklaring på ansøgningen til Velfærdsfonden. Desuden drøftes en samfinansiering af modul 4, som BUPL og VIA tidligere har foreslået.
- **Næste skridt for Alliancen** – 2020 har været et specielt år at sætte en alliance i gang. Det foreslås, at en del af kredsen afsætter nogle timer af til en udviklingsworkshop primo 2021, hvor vi ser på ideer til, hvordan Alliancen kan sætte sig selv i spil i 2021. Hensigten er at få et længere perspektiv på Alliancen end fra møde til møde.

3. Videre proces og kommunikation

Dagsordenen fremsendes til deltagerne i Alliancen

Bilag: Dagsorden til møde i Alliancen d. 3. december 2020

Dagsorden

Alliancen om det pædagogiske grundlag

18. november 2020
Side 1 af 2

Dagsorden

Dato og tidspunkt: 3. december 2020, kl.9 - 10.30
Sted: TEAMS – online møde
Deltagere: Thomas Medom rådmand MBU, Andreas Rasch Christensen, VIA UC, Lise Jönsson VIA UC, Jack Hougaard Kristensen FOA, Birgit Stechmann FOA, Karen Brix Roed SOSU Østjylland, Marianne Gilbert BUPL, Helle Ebsen BUPL, Charlotte Wegener AAU, Ole Kiil Jacobsen MBU, Mette Søberg MBU, Rikke Slot MBU
Afbud:
Referent: Rikke Slot, MBU

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 76 67

Direkte e-mail:
risl@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Rikke Slot

Dagsorden

1. **Velkommen**
2. **Gensidig orientering**
Formål: Kort videndeling om, hvad rører sig nationalt og lokalt på dagtilbudsområdet
3. **Svar fra KL på henvendelse om Alliancen på Børn og Ungetopmødet januar 2021**
KL har udtrykt interesse, men foreslår det som en mulighed i 2022
4. **Præsentation af SOSU Østs forskningsprojekt (jf. bilag)**
5. **Allianceprojektet**
  - a. **Status på modul 1**
  - b. **Forslag om udskydelse af modul 3**
Grundet Covid19-situationen er det vanskeligt at rekruttere tre afdelinger til opstart af modul 3 i foråret 2021. Derfor foreslås modulet udsat, og det drøftes, hvornår det realistisk set kan sættes i gang. Samtidig foreslås det, at de to afdelinger, der har udvist interesse for deltagelse, forhåndsgodkendes til deltagelse, når modulet kan sættes i gang.

Dagsorden

c. Finansiering af modul 3 og 4

Formål: Status på finansiering af modul 3 og drøftelse af mulighed for samfinansiering af modul 4.

18. november 2020

Side 2 af 2

6. Alliancens næste skridt

Det foreslås, at der primo 2021 afholdes en udviklingsworkshop i en del af kredsen, hvor der ses på Alliancen i et længere perspektiv – hvad vil vi, med afsæt i kommissoriets erklæring om, at det skal gøre en forskel i praksis, gerne bruge Alliancen til i 2021?

Forslag vil blive præsenteret på næste møde i Alliancen.

7. Evt.

Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

20. november 2020

Side 1 af 3

Hvorfor fremsendes forslaget:

På rådmandsmøde den 18. august 2020 blev plan for evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan samt proces for udarbejdelse af kvalitetsrapporten på 0-6årsområdet godkendt. I lyset af den fortsatte situation med COVID-19 fremsender forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen processen til genbesøg på rådmandsmødet.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Indstilling

Det indstilles, at rådmanden

- godkender fastholdelse af proces for kvalitetsopfølgningen til byrådet på 0-6årsområdet med følgende justeringer
  - Kvalificering af temaer til kvalitetsrapporten på distriktsmøder bortfalder
  - Data fra evalueringer af arbejdet med den pædagogiske læreplan sker med afsæt i de evalueringer, som er tilgængelige den 1. december
- godkender at Børn og Unge løbende justerer deadline for offentliggørelse af arbejdet med den pædagogiske læreplan i overensstemmelse med udmeldinger fra ministeriet.

Pædagogik og Udvikling

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 3052 6873

Direkte e-mail:
lohebu@aarhus.dk

Sag: 20/099066-02
Sagsbehandler:
Louise Heltborg Budde

Hvilke ændringer indebærer forslaget:

Det er lovpligtigt hvert andet år at gennemføre en politisk drøftelse af kvaliteten og udviklingen på dagtilbudsområdet med afsæt i evalueringen af arbejdet med den pædagogiske læreplan. I Aarhus Kommune gennemføres denne drøftelse i forbindelse med kvalitetsrapporten. Byrådet besluttede i august 2019, at kvalitetsrapporten for 0-6-årsområdet skal behandles politisk i første halvdel af ulige år.

Således er der tæt sammenhæng såvel indholdsmæssigt som processuelt mellem kvalitetsrapporten og den evaluering, der foretages i dagtilbuddene af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Deadline for færdiggørelse af den pædagogiske læreplan samt deadline for evalueringen af arbejdet med denne - og i forlængelse heraf kvalitetsrapporten for 0-6 årsområdet - er blevet udskudt to gange på grund af Covid-19.

Evalueringen af arbejdet med den pædagogiske læreplan er sat i gang i dagtilbuddene i august 2020, og deadline for evalueringen er fastsat til den 1. december 2020 for at muliggøre, at drøftelser af arbejdet med den pædagogiske læreplan kan være afsæt for valget af temaer til kvalitetsrapporten for 0-6årsområdet, der skal behandles i byrådet inden sommer 2020.

Baggrunden for den prioritering er, at lovgivningen fastslår, at al pædagogisk praksis i dagtilbuddene skal tage afsæt i den pædagogiske læreplan. Således er det afgørende at temaerne i kvalitetsrapporten lægger sig op ad den pædagogiske læreplan.

20. november 2020
Side 2 af 3

Ministeriet har endnu ikke meldt ændringer ud i forhold til den lovpligtige offentliggørelse af læreplanen, evaluering af arbejdet samt den politiske drøftelse. Dette er på nuværende tidspunkt fastsat til den 31. december 2020.

Proces for kvalitetsrapporten 2020

Forslaget til proces for kvalitetsrapporten på 0-6-årsområdet lægger op til en identisk inddragende proces, som den der blev gennemført i forbindelse med udarbejdelsen af kvalitetsrapporten på 6-18-årsområdet.

Denne proces indebærer, at alle faglige netværk med afsæt i en datapakke for 0-6 årsområdet drøfter kvaliteten og anbefaler temaer til den politiske opfølgning. Når chefteam og rådmænd har besluttet temaer for den politiske opfølgning, drøftes temaerne på distriktsmøderne i de fem distrikter. Dels for at kvalificere temaerne i et 0-18års perspektiv dels for at nuancere temaerne med konkrete erfaringer fra praksis. Primo december inviteres de faglige organisationer, lederforeningerne samt forældreorganisationer til at drøfte datapakken og anbefale temaer ligesom de også inviteres til at kvalificere de politisk valgte temaer i januar 2020.

Nedenfor er den samlede procesplan for udarbejdelsen af kvalitetsrapporten 0-6 år indsat. Processen er som nævnt blevet forsinket af covid-19 situationen og er derfor ret komprimeret tidsmæssigt. Den politiske behandling af rapporten gennemføres inden sommerferien. Det er et ønske fra DTLAa at behandlingen af rapporten ligger før sommerferien af hensyn til, at temaer også kan føde ind i budgetprocessen.

På baggrund af drøftelse i chefteamet den 19. november 2020 foreslås det at fastholde processen for kvalitetsrapporten dels for at undgå, at processen for 0-6 årsområdet kører parallelt med 6-18års rapporten, som igangsættes efteråret 2021, dels for at undgå at byrådsbehandlingen falder sammen med kommunalvalget. Chefteamet foreslår en enkelt justering af processen, således, at kvalificeringen af de valgte temaer til kvalitetsrapporten i distrikterne bortfalder.

Dato	Aktivitet
1. december 2020	Deadline for procesevaluering af arbejdet med læreplanen
3. december 2020	Datapakke udsendes til netværk

7. – 15. december	Netværksmøder – anbefaling af temaer
7. januar	Chefmøde - Prioritering af temaer
12. januar	Udvælgelse af temaer v. rådmanden
27. januar	Orientering/Inddragelse af udvalget vedr. valg af temaer
<i>Ultimo januar</i>	<i>Kvalificering af temaer i 0-6årsperspektiv på distriktsmøder – forslag om at dette udgår</i>
12. januar – 26. februar	Skrivefase (<i>vinterferie fra den 12. februar – den 26. februar</i>)
26. februar	Fremsendelse af rapport til chefmøde
4. marts	Udkast godkendes på chefmøde
9. marts	Udkast godkendes på rådmandsmøde
12. marts – 14. april.	Høring
20. april	Rådmandsmøde – godkendelse af rapport på baggrund af høring
Medio/ultimo april	Fremsendelse til sekretariatet
9. juni 2020	1. behandling i byrådet
23. juni 2020	2. behandling i byrådet

20. november 2020

Side 3 af 3

Videre proces og kommunikation:

Dagtilbuddene er allerede orienteret om den nuværende tids- og procesplan. Det betyder, at dagtilbuddene siden den 25. august 2020 har arbejdet med at skulle færdiggøre evalueringer til den 1. december. En ændring af deadline til den 31. december vil ske 4 arbejdsdage før afleveringsfristen.

Bilag

-

Implementering af røgfri skoletid pr. 1. januar 2021

19. november 2020

Side 1 af 4

Emne **Implementering af røgfri skoletid i grundskolen**
Til Rådmanden for Børn og Unge

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Pr. 1. januar 2021 træder en ny national politisk aftale omkring tobak i kraft, herunder krav om indførelse af røgfri skoletid i grundskolen (bilag 1). Denne aftale behandles lige nu som en ny lov, under udmøntning af "National handlingsplan mod børn og unges rygning", og forventes at træde i kraft som lovgivning pr. 1. januar 2021.

Aftalen indebærer bl.a., at det fremover vil være forbudt for elever i grundskolen at ryge cigaretter, e-cigaretter og tage snus i skoletiden – både på og uden for skolens matrikel. Forud for aftalens ikrafttrædelse er der behov for en plan for implementering af røgfri skoletid i grundskolerne i Aarhus Kommune.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden godkender forslag til plan for implementering af røgfri skoletid i grundskolen, herunder:

- 1) At alle folkeskoler i Aarhus Kommune igen orienteres om aftalens ikrafttrædelse via ugepakken i december 2020, og at alle skoler i den forbindelse opfordres til at anvende Kræftens Bekæmpelses X:IT-materiale. Skolerne orienteres samtidig om muligheden for at henvise elever til gratis rådgivning, hvis de ønsker at stoppe med at ryge, dampe, bruge snus eller lignende. Derudover orienteres skolerne om, at der er udarbejdet kommunikationsmateriale omkring røgfrie udearealer ifm., at Aarhus Kommune er partner i Røgfri Fremtid.
- 2) At det er op til den enkelte skole at håndhæve røgfri skoletid, samt at beslutte forslag til mulige konsekvenser, hvis forbuddet overtrædes. Ligesom det gør sig gældende for brug af andre rusmidler i skoletiden. Der udarbejdes en skabelon med en minimumstandard for sanktionering ved overtrædelse af aftalen, som deles med skolerne sammen med den øvrige information om aftalens ikrafttrædelse.

3. Status på rygning og røgfri skoletid i Aarhus Kommune

Rygning er stadig én af de faktorer, der har størst betydning for folkesundheden og ikke mindst for ulighed i sundhed. Derfor har alle aarhusianske folkeskoler allerede en rygepolitik.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Fællesfunktionen, Sektion 1

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 62 50 26

Direkte e-mail:
nems@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Emilie Schou Nielsen

Skoleelever skal ikke konfronteres med rygning eller anden brug af tobaksvarer, elektroniske cigaretter eller nikotinprodukter i løbet af skoledagen – hverken på skolens matrikel eller fra deres skolekammerater uden for skolens matrikel. Derfor er kravet om røgfri skoletid i grundskolen blevet vedtaget. Ved røgfri skoletid forstås ikke alene et forbud mod rygning, men også et forbud mod anvendelse af elektroniske cigaretter, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, herunder snus.

19. november 2020
Side 2 af 4

Det overlades ifølge lovforslaget til lokal beslutning, hvorvidt lærere og medarbejdere skal omfattes af kravet. Lærere og medarbejdere på folkeskoler i Aarhus Kommune er allerede omfattet af kravet og må ikke ryge i deres arbejdstid. Det vil være op til lokal beslutning at beskrive, hvilke konsekvenser det skal have at overtræde forbuddet. En overtrædelse af rygeforbuddet på arbejdspladser i Aarhus Kommune sanktioneres efter de almindelige ansættelsesretlige regler. Det skal altid være en konkret, individuel vurdering, hvordan en overtrædelse af rygeforbuddet sanktioneres. Hvis rygeforbuddet overtrædes, vil overtrædelsen første gang normalt medføre en påtale eller advarsel. Ved gentagelse kan overtrædelse medføre en advarsel, afsked eller i grovere tilfælde bortvisning. Det vil ligeledes være op til den enkelte skole at beskrive, hvilke konsekvenser det skal have, hvis en elev overtræder forbuddet. I Aarhus Kommunes folkeskoler gælder det her, at en eventuel overtrædelse af forbud som f.eks. rygeforbud behandles gennem dialog med barnet og eventuelt barnets forældre.

X:IT som værktøj

Den kommunale sundhedsmåling 2020 viser, at 5 % af unge i 9. klasse på aarhusianske folkeskoler ryger dagligt. En analyse, der sammenligner 2018 med 2019, viser, at der ses en positiv udvikling på de skoler, der arbejder med Kræftens Bekæmpelses X:IT-program¹. Analysen viser, at andelen af daglige rygere på X:IT-skolerne faldt med 3,1 %-point, efter at skolen begyndte at arbejde med X:IT-programmet. Her er det væsentlig at være opmærksom på, at X:IT-skolerne er udvalgt på baggrund af sundhedsmålingen, hvor de viste sig at være de skoler, hvor flest elever ryger dagligt. X:IT-programmet viser sig altså at være et godt værktøj til at arbejde med de unges rygevaner, herunder at få færre elever til at begynde at ryge og flere elever til at holde op med at ryge, hvis de allerede er begyndt.

I indeværende skoleår arbejder 22 af Aarhus Kommunes folkeskoler med Kræftens Bekæmpelses X:IT-program. 8 af skolerne arbejdede også med X:IT sidste skoleår. Denne indsats er en del af investeringsmodellen på sundhedsområdet – Fælles om Nye Løsninger, som udløber ved skoleåret 2020/2021.

---

¹ X:IT-programmet er en indsats, der forebygger, at elever i grundskolen begynder at ryge. X:IT-programmet er målrettet elever i 7-9. klasse og består af tre elementer, der i kombination kan holde unge røgfri: røgfri skoletid, kompetencegivende undervisning og inddragelse af forældre.

19. november 2020
Side 3 af 4

Et af elementerne i X:IT er at indføre røgfri skoletid. En rundspørge i efteråret 2019 viste, at 33 af de 47 aarhusianske folkeskoler allerede havde indført røgfri skoletid på daværende tidspunkt. 6 ud af de 14 skoler, der ikke havde indført røgfri skoletid på daværende tidspunkt, deltager i X:IT-programmet i indeværende skoleår, hvorfor det forventes, at disse nu også har indført røgfri skoletid. Størstedelen af folkeskolerne i Aarhus Kommune har altså allerede indført røgfri skoletid.

Der er 8 skoler, der ikke har indført røgfri skoletid, og som ikke er en del af X:IT-programmet. Disse skoler har muligvis brug for en særlig indsats for at få implementeret røgfri skoletid. Her foreslås X:IT-programmet, da det har vist sig at have en positiv effekt. Dog har 3 af disse skoler, ifølge den kommunale sundhedsmåling, 0 % elever i 9. klasse, der ryger dagligt. Disse 3 skoler vurderes altså ikke at have behov for en særlig indsats, hvilket betyder, at 5 skoler vurderes at have behov for en særlig indsats.

Alle X:IT-materialer ligger gratis tilgængeligt på Kræftens Bekæmpelses hjemmeside, hvilket giver alle skolerne mulighed for selv at gå i gang med X:IT og benytte det som værktøj til at implementere kravet om røgfri skoletid.

Erfaringer fra skoler

Der er foretaget interviews med tre skoleledere for at undersøge behovet for understøttelse af implementeringen af røgfri skoletid. Der er foretaget interviews med to skoleledere, der ikke endnu har arbejdet med X:IT, samt én skoleleder, som er en del af X:IT-programmet i dette skoleår.

Resultaterne fra interviewene peger først og fremmest på, at skolerne er fortrøstningsfulde ved selv at skulle stå for implementeringen af røgfri skoletid.

Skolelederen, som allerede arbejder med X:IT, understreger, at X:IT-materialet er et rigtig godt redskab i kommunikationen med elever omkring rygning og vigtigheden af røgfri skoletid. Det bliver nævnt, at X:IT-materialet gør opgaven lettere at gå til. De to skoler, der endnu ikke har arbejdet med X:IT og endnu ikke har indført røgfri skoletid, har hørt om X:IT, og de er trygge ved selv at skulle gå i gang med at anvende materialet – og de ser det som et godt redskab at arbejde ud fra. Det bliver ligeledes nævnt, at det kan blive svært at nå at komme ordentligt i gang med X:IT i dette skoleår, da undervisningsplanerne er lagt og er i gang, men at der er god tid til at implementere X:IT-undervisningsmaterialet i næste skoleårs undervisningsplaner.

Derudover bliver det i interviewene påpeget, at det er vigtigt, at skolerne fortsat har frihed til selv at bestemme, hvordan de håndhæver kravet om røgfri skoletid, herunder hvorvidt eleverne må forlade skolens matrikel i skoletiden eller ej.

En af skolelederne efterspurgte desuden muligheden for at henvise elever, efter behov, til rådgivning omkring rygestop. Folkesundhed Aarhus tilbyder gratis rådgivning til unge, som ønsker at stoppe med at ryge, dampe, bruge snus eller lignende. Oplysningerne om denne rådgivning er ligeledes relevante at dele med skolerne, når de orienteres om aftalens ikrafttrædelse samt informeres om adgang til X:IT-materialet.

19. november 2020
Side 4 af 4

4. Videre proces og kommunikation

Alle skoler orienteres om aftalens ikrafttrædelse og denne implementeringsplan via Ugepakken i december 2020. Her opfordres skolerne til at anvende X:IT-materialet og at inddrage skolebestyrelse og elevråd i arbejdet med implementering af Røgfri Skoletid. Skolerne orienteres samtidig om, at der er udarbejdet kommunikationsmateriale omkring røgfrie udearealer, som skal være med til at gøre rygning mindre synlig i det offentlige rum og derved medvirke til, at færre børn og unge begynder at ryge. Dette materiale er udarbejdet ifm., at Aarhus Kommune er partner i Røgfri Fremtid og har en vision om at skabe en røgfri generation og et røgfrit Aarhus i 2030 – derfor er det relevant at anvende ifm. implementering af røgfri skoletid.

Endeligt får skolerne tilsendt skabelon med minimumsstandard for sanktionering ved overtrædelse af aftalen, som udarbejdes af Børn og Unge.

Bilag

Bilag 1: Lovforslag, som forventes at træde i kraft pr. 1. januar 2021.

Fremsat den 8. oktober 2020 af sundheds- og ældreministeren (Magnus Heunicke)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love¹⁾

(Udmøntning af national handleplan mod børn og unges rygning)

§ 1

I lov om forbud mod tobaksreklame m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1021 af 21. oktober 2008, som ændret ved § 2 i lov nr. 327 af 23. marts 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, § 2, stk. 2, nr. 1-4, § 3, stk. 1, § 3, stk. 2, nr. 6, og § 4 indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

2. I § 1, nr. 1, ændres »eller tygges« til: », tygges eller på anden måde indtages«.

3. § 1, nr. 2, affattes således:

»2) Varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.«

4. I § 1 indsættes som nr. 3 og 4:

»3) Produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter.

4) Rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.«

5. § 2, stk. 1, affattes således:

»Ved reklame forstås i denne lov enhver handling i erhvervsøjemed, som har til formål at fremme salget af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, eller som har dette som en direkte eller indirekte virkning.«

6. § 2, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Ved sponsorering forstås i denne lov enhver form for offentligt eller privat bidrag til et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson med det formål at fremme salget af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter eller med dette som en direkte eller indirekte virkning.«

7. I § 2, stk. 4, ændres »tobaksudsalgssted« til: »salgssted«, og efter »tobaksvarer« indsættes: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

8. § 3, stk. 2, nr. 1, affattes således:

»1) Reklame i pressen og andre trykte publikationer, der udelukkende henvender sig til fagfolk i branchen for tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, og publikationer, der trykkes og udgives i tredjelande, såfremt de ikke hovedsagelig er bestemt for EU's marked.«

9. § 3, stk. 2, nr. 2-4, ophæves.

Nr. 5-6 bliver herefter nr. 2-3.

10. § 3, stk. 3 og 4, ophæves.

11. I § 5 indsættes efter »tobaksvarer,«: » tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, eller som har dette som direkte eller indirekte virkning,«.

¹⁾ Loven har som udkast været notificeret i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2015/1535/EU om en informationsprocedure med hensyn til tekniske forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester (kodifikation).

12. Efter § 5 indsættes i *kapitel 2*:

»§ 5 a. Synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på salgssteder, herunder på internettet, er forbudt.

Stk. 2. Forbuddet gælder ikke salg af piber på internettet og salg af piber, pibetobak og cigarer på fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af disse produkter.

Stk. 3. Salgssteder, herunder på internettet, kan efter anmodning fra køberen give køberen en liste med neutrale oplysninger om, hvilke tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter der sælges på salgsstedet og varenes pris. På fysiske salgssteder kan listen med neutrale oplysninger opsættes ved en ekspedientbetjent salgskasse.

Stk. 4. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om forbuddet efter stk. 1, om hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, reklame hos disse salgssteder, samt regler om salgsstedets fremvisning af neutrale oplysninger efter stk. 3.«

13. I § 7, *stk. 1*, ændres »og 5« til: »,5 og 5 a«.**14.** I § 7 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* I regler, der fastsættes i medfør af § 5 a, stk. 4, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 2

I lov om tobaksvarer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 965 af 26. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater«.**2.** I § 2, *nr. 11*, indsættes efter »tobaksvaren«: »eller det urtebaserede rygeprodukt«.**3.** I § 2 indsættes *som nr. 25- 30*:

»25) Tobakssurrogat: Produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. nr. 2, eller en elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet.

26) Pibetobak: Tobak der kan forbruges via en forbrændingsproces, og som udelukkende er bestemt til brug i en pibe.

27) Tobak, der indtages nasalt: En røgfri tobaksvarer, som kan forbruges via næsen.

28) Cigar: En tobaksrulle, som kan forbruges via en forbrændingsproces og er nærmere defineret i artikel 4, stk. 1, i direktiv 2011/64/EU.

29) Cigarillo: En lille type cigar, nærmere defineret i artikel 8, stk. 1, i Rådets direktiv 2007/74/EF.

30) Vandpibetobak: En tobaksvarer, der kan anvendes i en vandpibe. I denne lov anses vandpibetobak for at være

røgtobak. Hvis et produkt kan anvendes både gennem vandpiber og som rulletobak, anses det som rulletobak.«

4. *Overskriften* til kapitel 2 affattes således:

»Kapitel 2

Indberetning af oplysninger om tobaksvarer og tobakssurrogater til Sikkerhedsstyrelsen og Europa-Kommissionen«

5. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Fabrikanter og importører af tobakssurrogater, der markedsføres her i landet, skal for hvert tobakssurrogat opdelt efter handelsnavn indberette oplysninger om produktet, herunder om ingredienser.

Stk. 2. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om indberetninger efter stk. 1, herunder om de oplysninger, der skal indberettes, hvornår og i hvilken form der skal ske indberetning, samt oplysninger ved ændring af tobakssurrogaters sammensætning og indhold.«

6. I § 14 indsættes *som stk. 3-4*:

»*Stk. 3.* Tobaksvarer, som ikke er omfattet af stk. 1, og urtebaserede rygeprodukter med en anden kendetegnende aroma end tobak og mentol må ikke markedsføres her i landet. Det gælder dog ikke pibetobak og cigarer.

Stk. 4. Sundhedsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 3, herunder regler om, hvorvidt en konkret tobaksvarer eller urtebaseret rygeprodukt er omfattet af forbuddet, og om grænseværdier for indholdet i tobaksvarer eller urtebaserede rygeprodukter af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.«

7. Efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. Udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers og urtebaserede rygeprodukters duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet, må ikke markedsføres her i landet.«

8. *Overskriften* til kapitel 5 affattes således:

»Kapitel 5

Sundhedsadvarsler på tobaksvarer, tobakssurrogater m.v.«

9. Efter § 19 indsættes i *kapitel 5*:

»§ 19 a. Fabrikanter og importører af tobakssurrogater skal sikre, at tobakssurrogater, som de markedsfører, er forsynet med en sundhedsadvarsel, jf. stk. 2.

Stk. 2. Sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om affattelse, form og placering af sundhedsadvarslen.«

10. *Overskriften* til kapitel 6 affattes således:

»Kapitel 6

*Mærkning og emballage på tobaksvarer, tobakssurrogater m.v.«***11.** Efter § 21 indsættes:

»§ 21 a. Den, der markedsfører tobaksvarer her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning. Det gælder dog ikke cigarer, pibetobak og piber.

Stk. 2. Sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om standardiseringens udformning.«

12. Efter § 22 b indsættes i *kapitel 6*:

»§ 22 c. Sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om mærkning af og emballage på tobakssurrogater, herunder regler om forbud mod at benytte elementer eller træk i mærkningen, der kan give et fejlagtigt billede af produkternes formål, anvendelse eller virkninger.«

13. *Overskriften* til kapitel 7 affattes således:

»Kapitel 7

Fjernsalg«

14. I § 24, *stk. 1*, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«, og », der er registreret efter § 23, *stk. 1*,« udgår.

15. Efter § 30 indsættes:

»§ 30 a. Den, der markedsfører urtebaserede rygeprodukter her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning.

Stk. 2. Sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om standardiseringens udformning.«

16. I § 36, *nr. 1*, indsættes efter »§ 20, *stk. 1* og 2,«: »§ 21 a, *stk. 1*,«, og »eller § 21« ændres til: »§ 21 eller § 21 a, *stk. 2*,«.

17. I § 36 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobakssurrogater, hvis

- 1) produktet ikke opfylder kravene i § 19 a, *stk. 1*, eller i regler fastsat i medfør af § 19 a, *stk. 2*, eller
- 2) der ikke er sket indberetning efter § 3 a, *stk. 1*.«

18. I § 37 indsættes efter »§ 30, *stk. 1*,«: »§ 30 a, *stk. 1*,«, og efter »§ 30, *stk. 2*,« indsættes: »§ 30 a, *stk. 2*,«.

19. I § 38 ændres »§ 36, *nr. 1-3* og 5,« til: »§ 36, *stk. 1*, *nr. 1-3* og 5, § 36, *stk. 2*, eller § 37,«, og efter »tobaksvarer« indsættes: », tobakssurrogater«.

20. I § 39, *stk. 1*, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater«.

21. I § 45, *stk. 1*, *nr. 1*, ændres »§ 14, *stk. 1*,« til: »§ 14, *stk. 1* og 3,«, efter »§ 19, *stk. 1*,« indsættes: »§ 19 a, *stk. 1*,«, ef-

ter »§ 20, *stk. 1* og 2,« indsættes: »§ 21 a, *stk. 1*,«, efter »§ 22 a,« indsættes: »§ 24, *stk. 1*,«, og »eller § 30, *stk. 1*« ændres til: »§ 30, *stk. 1*, eller § 30 a, *stk. 1*.«

22. I § 45, *stk. 2*, indsættes efter »§ 9, *stk. 2*,«: »§ 19 a, *stk. 2*,«, efter »§ 21« indsættes:», § 21 a, *stk. 2*, § 22 c, § 24, *stk. 2*,«, og »eller § 30, *stk. 2*« ændres til: »§ 30, *stk. 2*, eller § 30 a, *stk. 2*.«

§ 3

I lov nr. 426 af 18. maj 2016 om elektroniske cigaretter m.v., som ændret ved § 2 i lov nr. 1558 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 2 indsættes som *nr. 5*:

»5) Kendetegnende aroma: En fremtrædende duft eller smag af andet end tobak, som er resultatet af et tilsætningsstof eller en kombination af tilsætningsstoffer, herunder frugt, krydderier, urter, alkohol, slik, mentol eller vanilje, og som duftes eller smages før eller under forbruget af en elektronisk cigaret med og uden nikotin.«

Nr. 5-10 bliver herefter nr. 6-11.

2. I § 3, *stk. 1*, *nr. 1*, udgår »3-årige gymnasiale«.**3.** I § 3 indsættes som *stk. 7*:

»*Stk. 7.* Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, ungdomsuddannelser, der er omfattet af *stk. 1*, *nr. 1*.«

4. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. På skoler, kostskoler og efterskoler, der har optaget børn og unge under 18 år, må elever ikke anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en skole, kostskole eller efterskole omfattet af *stk. 1* skal på skolen oplyse om forbuddet efter *stk. 1*, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler der er omfattet af *stk. 1*.

§ 3 b. På ungdomsuddannelser må elever ikke anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en uddannelsesinstitution, der udbyder ungdomsuddannelse, skal på uddannelsesstedet oplyse om forbuddet efter *stk. 1*, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke ungdomsuddannelser der er omfattet af *stk. 1*.

§ 3 c. Det er ikke tilladt at sælge elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på skoler, kostskoler og efterskoler omfattet af § 3 a, *stk. 1*, og på uddannelsessteder omfattet af § 3 b, *stk. 1*.«

5. *Overskriften* til kapitel 3 affattes således:

»Kapitel 3

Markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin«

6. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Den, der vil fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Ved registreringen skal oplyses identifikationsnummer, navn eller firmanavn, adresse, eventuel hjemmesideadresse og alle steder, hvor den pågældende fremstiller, oplagrer eller markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. I tilfælde af ændringer i de registrerede forhold skal registreringerne opdateres inden for en frist på 14 dage fra det tidspunkt, hvor en ændring er indtruffet.

Stk. 2. Det er ikke tilladt at fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet fra et sted, der ikke er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen. Fremstilling, oplagring og markedsføring må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringen har fundet sted.

Stk. 3. Sikkerhedsstyrelsen opretter et register, som indeholder oplysninger over personer, virksomheder og steder, der er registreret efter stk. 1.

Stk. 4. Sikkerhedsstyrelsen offentliggør oplysninger fra registeret om, hvorfra der markedsføres elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin til forbrugere.

Stk. 5. Sikkerhedsstyrelsen kan afregistrere enhver, der ikke fyldestgørende oplyser eller opdaterer de påkrævede oplysninger efter stk. 1, og overskrider den heri nævnte frist.

Stk. 6. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om registreringsordningen, herunder regler om fremstilling, oplagring og markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fra en ikke fast eller midlertidig lokalitet.

§ 5 b. Genopfyldningsbeholdere uden nikotin må kun markedsføres her i landet, hvis de er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen.

Stk. 2. Anmeldelsen skal indgives af fabrikanter og importører, der ønsker at markedsføre genopfyldningsbeholdere uden nikotin, senest 6 måneder før den påtænkte markedsføring. Markedsføring må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at der er foretaget korrekt anmeldelse.

Stk. 3. Erhvervsministeren fastsætter regler om de oplysninger og erklæringer, der skal ledsage en anmeldelse efter stk. 2, Sikkerhedsstyrelsens behandling af anmeldelse, og hvilke produktændringer der kræver, at der indgives en ny anmeldelse.«

7. Efter § 9 indsættes i *kapitel 3*:

»§ 9 a. Den, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet,

skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning.

Stk. 2. Den, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage påføres et produkt-ID.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om standardiseringens udformning efter stk. 1 og påføring af produkt-ID efter stk. 2.«

8. I § 15, *stk. 2*, indsættes efter »efter«: »§ 5 a, stk. 1, eller«.

9. I § 17 ændres »radioprogrammer« til: »medieproduktion«.

10. Efter § 18 indsættes i *kapitel 7*:

»§ 18 a. Synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på salgssteder, herunder på internettet, er forbudt. Det samme gælder varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter.

Stk. 2. Forbuddet gælder ikke salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, på fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af disse produkter.

Stk. 3. Salgssteder, herunder på internettet, kan efter anmodning fra køberen give køberen en liste med neutrale oplysninger om, hvilke elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin der sælges på salgsstedet og varenes pris. På fysiske salgssteder kan listen med neutrale oplysninger opsættes ved en ekspedientbetjent salgskasse.

Stk. 4. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om forbuddet efter stk. 1, om hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, reklame hos disse salgssteder, samt regler om salgsstedets fremvisning af neutrale oplysninger efter stk. 3.«

11. I § 25, *nr. 1*, indsættes efter »§ 5, stk. 1,«: »eller § 5 b, stk. 1,«.

12. I § 25, *nr. 2*, indsættes efter »§ 9, stk. 1,«: »§ 9 a, stk. 1 og 2,«, og »eller § 9, stk. 2,« ændres til: », § 9, stk. 2, eller § 9 a, stk. 3,«.

13. Efter § 25 indsættes:

»§ 25 a. Elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma må ikke markedsføres her i landet. Forbuddet gælder dog ikke for kendetegnende aroma af mentol eller tobak.

Stk. 2. Udstyr, der benyttes i forbindelse med elektroniske cigaretter, der gør det muligt at ændre de pågældende elektroniske cigaretters duft eller smag, må ikke markedsføres her i landet.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 1, herunder regler om, hvorvidt

et konkret produkt er omfattet af forbuddet, og om grænseværdier for indholdet i produkter af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.«

14. I § 33, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »§ 9, stk. 1,«: »§ 9 a, stk. 1 og 2,«.

15. I § 33, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »§ 15, stk. 1 og 2,«: »§ 15 a, stk. 1,«, og »eller § 17« ændres til: »§ 17, § 18 a, stk. 1, eller § 25 a, stk. 1«.

16. I § 33, stk. 1, nr. 3, indsættes efter »registreringspligten i«: »§ 5 a, stk. 1, eller«.

17. I § 33, stk. 2, indsættes efter »§ 9, stk. 2,«: »§ 9 a, stk. 3,«.

18. I § 33, stk. 2, indsættes efter »og § 18«: »§ 15 a, stk. 2, § 18 og § 18 a, stk. 4«.

§ 4

I lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, jf. lovbekendtgørelse nr. 964 af 26. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, og § 3, stk. 1, indsættes efter »Tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

2. I § 1, stk. 2, nr. 1, ændres »eller tygges« til: », tygges eller på anden måde indtages«.

3. § 1, stk. 2, nr. 2, affattes således:

»2) Varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.«

4. I § 1 indsættes som stk. 3 og 4:

»Stk. 3. Ved tobakssurrogat forstås i denne lov et produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller en elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet.

Stk. 4. Ved urtebaseret rygeprodukt forstås i denne lov et produkt baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.«

5. I § 2 a, stk. 1, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

6. Tre steder i § 2 a, stk. 4, udgår: »tobaksvarer og«, og »stk. 1-3« ændres til: »stk. 2-3«.

7. I § 2 a indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Skilte med information om at salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, jf. stk. 1, udarbejdes af Sundhedsstyrelsen.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

8. I § 2 b, stk. 3, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater«.

9. I § 5, stk. 1, ændres »§§ 1-2 a« til: »§ 1, § 2 eller § 2 a«.

10. I § 5, stk. 2, ændres »kan der ske fratagelse af« til: »fratages«.

§ 5

I lov om røgfri miljøer, jf. lovbekendtgørelse nr. 966 af 26. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Formålet med loven er herudover at sikre, at børn og unge i skoletiden ikke konfronteres med rygning eller anden brug af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter.«

2. I § 1 indsættes som stk. 3-5:

»Stk. 3. Ved tobaksvarer forstås i denne lov et produkt, som kan anvendes og som helt eller delvist består af tobak, uanset om tobakken er generisk modificeret.

Stk. 4. Ved tobakssurrogater forstås i denne lov et produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller en elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet.

Stk. 5. Ved urtebaserede rygeprodukter forstås i denne lov et produkt baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.«

3. I § 7, stk. 1, udgår »treårige gymnasiale« og »fortrinsvis«, efter »ikke tilladt at ryge« indsættes: »eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter«, og »stk. 4-6« ændres til: »stk. 2-4«.

4. § 7, stk. 2 og 3, ophæves.

Stk. 4-6 bliver herefter stk. 2-4.

5. I § 7 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser der er omfattet af stk. 1.«

6. Efter § 7 indsættes før overskriften før § 10:

»§ 7 a. På skoler, kostskoler og efterskoler, der har optaget børn og unge under 18 år, er det ikke tilladt for elever at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en skole, kostskole eller efterskole omfattet af stk. 1, skal på skolen oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler, der er omfattet af stk. 1.

§ 7 b. På ungdomsuddannelser er det ikke tilladt for elever at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en uddannelsesinstitution, der udbyder ungdomsuddannelse, skal på uddannelsesstedet oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke ungdomsuddannelser, der er omfattet af stk. 1.

§ 7 c. Det er ikke tilladt at sælge tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på skoler, kostskoler og efterskoler omfattet af § 7 a, stk. 1, og på uddannelsessteder omfattet af § 7 b, stk. 1.«

7. I § 22, *stk. 1*, indsættes efter »små«: », traditionelle«.

8. I § 22, *stk. 2*, indsættes efter »Små«: », traditionelle«.

9. I § 22 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om afgrænsningen af små, traditionelle værtshuse og udsækningssteder.«

10. I § 26, *stk. 2*, ændres »der« til: »som«.

§ 6

I lov om lægemidler, jf. lovbekendtgørelse nr. 99 af 16. januar 2018, som bl.a. ændret ved § 2 i lov nr. 1554 af 18. december 2018 og senest ved § 5 i lov nr. 1436 af 17. december 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 67, *stk. 1*, indsættes i 1. *pkt.* efter »lægemidler«: », jf. dog stk. 2 og 3«, og 2. *pkt.* ophæves.

2. I § 67 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen kan vederlagsfrit udlevere rygestoplægemidler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.

Stk. 3. Lægemiddelstyrelsen kan give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 4 og 5.

3. I § 68, *stk. 4*, ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 4 og 5«.

4. I § 69, *stk. 1*, ændres »stk. 2« til: »stk. 4«.

5. I § 104, *stk. 1, nr. 1*, ændres »§ 67, stk. 1, 1. pkt.« til: »§ 67, stk. 1«.

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2021, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Lovens § 1, § 2, nr. 1-3, 7-12 og 15-22, § 3, nr. 1, 9-13, 15 og 18, § 4 og § 5, nr. 1, 2 og 7-10, træder i kraft den 1. april 2021.

Stk. 3. Lovens § 3, nr. 2 og 3, § 5, nr. 3-5, § 3 b og c i lov om elektroniske cigaretter m.v., som affattet ved denne lovs § 3, nr. 4, og § 7 b og c i lov om røgfri miljøer, som affattet ved denne lovs § 5, nr. 6, træder i kraft den 31. juli 2021.

Stk. 4. Lovens § 3, nr. 7, 14 og 17, træder i kraft den 1. oktober 2021.

Stk. 5. Erhvervsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 2, nr. 4 og 5, og § 3, nr. 5-6 og 16.

Stk. 6. Sundheds- og ældreministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 2, nr. 6, 13 og 14, og § 3, nr. 8.

Stk. 7. For udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 2, nr. 7, virkning fra den 1. april 2022.

Stk. 8. For tobakssurrogater, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 2, nr. 9, virkning fra den 1. april 2022.

Stk. 9. For tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 2, nr. 11 og 15, virkning fra den 1. april 2022.

Stk. 10. For elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med kendetegnende aroma, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 3, nr. 13, virkning fra den 1. april 2022.

Stk. 11. For elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der er fremstillet før den 1. oktober 2021, har lovens § 3, nr. 7, virkning fra den 1. oktober 2022.

Stk. 12. Erhvervsministeren kan i forbindelse med ikrafttrædelsen af § 5 b i lov om elektroniske cigaretter m.v., som affattet ved denne lovs § 3, nr. 6, fastsætte en overgangsordning for indgivelse af anmeldelse af de eksisterende genopfyldningsbeholdere uden nikotin på markedet.

Stk. 13. Sundheds- og ældreministeren fastsætter i forbindelse med ikrafttrædelsen af § 14, stk. 3 og 4, i lov om tobaksvarer m.v., som affattet ved denne lovs § 2, nr. 6, en overgangsordning på 12 måneder for markedsføring af tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter med kendetegnende aroma, der er fremstillet før bestemmelsen træder i kraft.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

- 1. Indledning**
- 2. Lovforslagets hovedpunkter**
  - 2.1. Forbud mod synlig anbringelse og fremvisning
    - 2.1.1. Gældende ret
    - 2.1.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.2. Skærpelse af forbud mod tobaksreklame
    - 2.2.1. Gældende ret
    - 2.2.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.3. Skærpelse af forbud mod sponsoring og uddeling
    - 2.3.1. Gældende ret
    - 2.3.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.4. Standardiserede pakker
    - 2.4.1. Gældende ret
    - 2.4.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.5. Røgfri skoletid m.v.
    - 2.5.1. Gældende ret
    - 2.5.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.6. Regulering af smagsstoffer
    - 2.6.1. Gældende ret
    - 2.6.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.7. Regulering af tobakssurrogater
    - 2.7.1. Gældende ret
    - 2.7.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.8. Bedre alderskontrol og skærpelse af strafniveau samt regler om rettighedsfratagelse for overtrædelse af forbud mod salg af tobak til personer under 18 år
    - 2.8.1. Gældende ret
      - 2.8.1.1. Alderskontrollsystem
      - 2.8.1.2. Strafniveau og rettighedsfratagelse
    - 2.8.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
      - 2.8.2.1. Alderskontrollsystem
      - 2.8.2.2. Skærpelse af strafniveau og regler om rettighedsfratagelse
  - 2.9. Skærpelse af strafniveau for overtrædelse af lov om røgfri miljøer
    - 2.9.1. Gældende ret
    - 2.9.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
  - 2.10. Rygestoplægemidler
    - 2.10.1. Gældende ret
    - 2.10.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
- 3. Konsekvenser for FN's verdensmål**
- 4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige**
- 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
- 6. Administrative konsekvenser for borgerne**
- 7. Klima- og miljømæssige konsekvenser**
- 8. Forholdet til EU-retten**
- 9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.**
- 10. Sammenfattende skema**

1. Indledning

Tobaksrygning er den væsentligste forebyggelige kilde til sygdom og død i Danmark. Ca. 13.600 mennesker dør årligt som følge af rygning. Samtidig er rygningen meget skævt fordelt og dermed også den største enkeltfaktor, der skaber ulighed i sundhed her i landet.

En særlig problemstilling knytter sig til børn og unges rygning, da de er særligt sårbare over for skadevirkningerne af tobak og andre nikotinprodukter. Samtidig begynder de fleste unge at ryge, inden de fylder 18 år, og de får dermed allerede i en tidlig alder skabt den nikotinafhængighed, som kan skade dem resten af livet. De seneste tal viser en stigning i andelen af unge, der ryger dagligt.

Det skal der gøres noget ved. Med lovforslaget er det derfor Sundheds- og Ældreministeriets hensigt at skærpe tobakslovgivningen med henblik på at nedbringe antallet af rygere – særligt at færre unge begynder at ryge eller blive afhængige af andre nikotinprodukter. Det er ligeledes ministeriets hensigt at sikre, at rygning eller brug af andre nikotinprodukter ikke appellerer til børn og unge, og at børn og unge ikke bliver konfronteret dermed i forbindelse med eksempelvis deres skolegang.

Lovforslaget er en udmøntning af aftalen om en national handleplan mod børn og unges rygning indgået den 18. december 2019 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Alternativet. Aftalen indeholder en bred vifte af initiativer rettet mod at stoppe og forebygge børn og unges rygning og nikotinafhængighed, og aftalen gennemfører en række af de initiativer, som patientforeninger og fagfolk har efterspurgt i flere år.

Lovforslaget indeholder derfor en række initiativer med henblik på at skærpe den gældende tobakslovgivning.

Med lovforslaget foreslås det, at tobaksvarer, tobakssurrogater (forstået som andre nikotinprodukter end tobaksvarer), urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter ikke må være synlige for forbrugerne på salgssteder, herunder på internettet, indtil en kunde konkret efterspørger dem. Dog vil det være muligt at sælge piber synligt på internettet, og der vil også fremadrettet være undtagelser for fysiske butikker, der har specialiseret sig i henholdsvis salg af cigaretter, piber og pipetobak samt salg af elektroniske cigaretter. Derudover foreslås det, at der ikke må skiltes med tobaksvarer, tobakssurrogater og elektroniske cigaretter, og at prisoplysninger kun må angives på neutrale lister. Særligt i forhold til fysiske specialbutikker for elektroniske cigaretter ophæves retten til at reklamere på salgsstedet og på facaden. Desuden skærpes reklameforbuddet for tobaksvarer, så alle former for direkte og indirekte reklame, sponsorering og uddeling forbydes, og tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter omfattes ligeledes af forbuddet.

Herudover foreslås det med lovforslaget at indføre standardiserede pakker for alle tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter undtagen cigarer, pipetobak og piber, så pakkerne får et ensartet udtryk. Standardiseringen indebærer blandt andet, at producent- og produktnavn skal fremgå på en standardiseret måde, at logoer ikke må fremgå, og at emballagens farve m.v. standardiseres. Standardisering begrænser pakkernes reklameeffekt.

For at undgå, at skoleelever konfronteres med rygning m.v. i skoletiden, indeholder lovforslaget også forslag om røgfri skoletid for elever på alle grundskoler, kostskoler, efterskoler m.v. Desuden skal forbuddet også gælde ungdomsuddannelser, ligesom de ungdomsuddannelser, som ikke er omfattet af det gældende krav til røgfri matrikel, foreslås omfattet heraf. Derudover foreslås det at forbyde salg af tobak, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på skoler, kostskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser.

Herudover foreslås det at forbyde smagsstoffer, der kan lokke børn og unge til at bruge tobaksvarer og elektroniske cigaretter. Således forbydes det at sælge elektroniske cigaretter m.v. med kendetegnende aromaer andre end tobaksmag og mentolsmag. Det samme foreslås for de tobaksvarer, der ikke i forvejen er omfattet af forbuddet mod kendetegnende aromaer, dog ikke pipetobak og cigarer samt urtebaserede rygeprodukter

Med lovforslaget foreslås det også at regulere tobakssurrogater (nikotinprodukter), der ikke tidligere har været reguleret i dansk ret, således at de omfattes af den samme regulering som tobaksvarer hvad angår reklameregler, sponsorering, forbud mod synlig anbringelse og fremvisning, aldersgrænse, røgfri skolematrikler og røgfri skoletid, ligesom der skal sundhedsadvarsler på pakkerne på linje med dem, der findes på elektroniske cigaretter.

For at sikre effektiv håndhævelse af den gældende aldersgrænse for salg af tobaksvarer og elektroniske cigaretter foreslås det også, at der stilles krav til alle forhandlere, der markedsfører via internettet, om at sikre et system, der effektivt verificerer købers alder, ligesom straffen for overtrædelse af aldersgrænsen foreslås skærpet. Desuden foreslås loven udvidet til også at omfatte urtebaserede rygeprodukter.

Endelig indeholder lovforslaget forslag om at skærpe straffen for overtrædelse af lov om røgfri miljøer og lettere adgang for kommuner til at udlevere gratis rygestoplægemidler.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med forhøjelsen af tobaksafgiften, som blev vedtaget med lov nr. 1588 af 27. december 2019 om ændring af tobaksafgiftsloven og lov om forskellige forbrugsafgifter, ligesom der som følge af finanslovsaftalen for 2020 er afsat midler til kontrol med aldersgrænserne og til forsøg med rygestopkurser og vederlagsfri rygestoplægemidler til socialt udsatte.

Således samles en række initiativer på området, der effektivt skal være med til at sætte en stopper for og forebygge børn og unges rygning og brug af elektroniske cigaretter samt andre nikotinprodukter. Med forslaget ønsker Sundheds- og Ældreministeriet at sende et klart signal til børn og unge om, at det er yderst sundhedsskadeligt at ryge. Det er kombinationen af alle initiativerne, der effektivt skal være med til at reducere andelen af unge, der ryger, bruger elektroniske cigaretter eller andre nikotinprodukter i Danmark og på sigt bidrage til at mindske uligheden i sundhed.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Forbud mod synlig anbringelse og fremvisning

2.1.1. Gældende ret

Reglerne om reklame for tobaksvarer fremgår af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1021 af 21. oktober 2008, som ændret ved § 2 i lov nr. 327 af 23. marts 2013.

Det fremgår af lovens § 2, stk. 1, at der ved reklame forstås enhver handling i erhvervsøjemed, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer. I bemærkningerne til loven beskrives det, at det er uden betydning, om tilkendegivelsen er mundtlig, skriftlig, formidlet via presse, film (herunder produkt placement), internet m.v. Opremsningen er ikke udtømmende, idet også andre og fremtidige former for massekommunikation med markedet vil være omfattet af bestemmelsen. Det afgørende vil være, om formålet er at fremme afsætningen af tobaksvarer. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3027.

I lovens § 2, stk. 2, opregnes eksempler på, hvad der tillige forstås ved reklame. Reklame inkluderer således også brug af et navn, mærke, symbol eller andre kendetegn, der hovedsagelig er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, jf. § 2, stk. 2, nr. 1. Reklame omfatter desuden markedsføring af tobaksvarer ved hjælp af et varemærke, der er kendt som eller i brug som mærke for andre varer og tjenesteydelser, jf. § 2, stk. 2, nr. 2. Reklame omfatter endvidere brug af layout, udformning eller bestemte farvesammensætninger, der forbindes med bestemte tobaksvarer, jf. § 2, stk. 2, nr. 3. Endelig omfatter reklame også brug af genkendelige tobaksvarer i reklame for andre varer og tjenesteydelser, jf. § 2, stk. 2, nr. 4.

Det følger af lovens § 3, stk. 1, at alle former for reklame er forbudt.

Imidlertid fremgår det af lovens § 3, stk. 2, nr. 1-6, at forbuddet ikke gælder i de opregnede situationer. I den forbindelse følger det, at forbuddet ikke gælder:

1) meddelelser, der udelukkende henvender sig til fagfolk inden for branchen,

2) prisskilte for tobaksvarer på tobaksudsalgssteder,

3) skilte i tilknytning til tobaksudsalgssteder med teksten »Tobak«,

4) reklame rettet mod køberen på salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer, med undtagelse af salg på internettet,

5) brug af et navn, der før den 13. december 2000 har været anvendt både for tobaksvarer og andre varer eller tjenesteydelser, til reklame for disse andre produkter, såfremt navnet fremtræder i en form, hvorved det tydeligt adskiller sig fra navnets udseende på tobaksvarer og

6) brug af et navn, der er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, hvis den anden vare eller tjenesteydelse kun markedsføres i et begrænset geografisk område.

Forbuddet gælder ikke neutral anbringelse af tobaksvarer i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende, jf. § 3, stk. 3. Tobaksvarer må således kun placeres:

1) på hylder og i skabe bag ved eller under kassen, disken, baren eller lignende steder,

2) i bokse, der hænger over kassen, over baren eller lignende steder eller

3) i specielle automater, hvortil benyttes kort, der kun forefindes og betales ved kasserne, jf. § 3, stk. 3, nr. 1-3.

I forlængelse heraf fremgår det af lovens § 3, stk. 4, at hylderne, skabene og boksene ikke må få en størrelse eller udformning, som giver en reklameeffekt.

Det følger af § 14, stk. 1, i lov nr. 426 af 3. maj 2017 om markedsføring (markedsføringsloven), at en erhvervsdrivende, der udbyder produkter til forbrugere, i sin handelspraksis klart og tydeligt skal oplyse om produkternes pris. Det fremgår videre af § 14, stk. 2, at erhvervsministeren efter forhandling med vedkommende minister samt repræsentanter for forbrugerne og de relevante erhvervsorganisationer kan fastsætte de nærmere regler om oplysningsforpligtelsen i stk. 1.

Bemyndigelsen i markedsføringslovens § 14, stk. 2, er udnyttet med bekendtgørelse nr. 1696 af 14. december 2017 om oplysning om salgspris og enhedspris for forbrugsvarer (prismærkningsbekendtgørelsen). Efter prismærkningsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, skal erhvervsdrivende, der udbyder varer til forbrugere, i salgslokalet, eller hvor varerne i øvrigt udstilles til salg, oplyse om såvel salgspris som enhedspris for den udbudte vare eller varemængde. Prisoplysningerne skal gives tydeligt, let læseligt og således, at der ikke kan opstå tvivl om, hvilken vare prisoplysningerne vedrører.

Det følger af prismærkningsbekendtgørelsens § 4, at pligten til at meddele prisoplysninger ved mærkning, skiltning eller på anden måde i henhold til bekendtgørelsen ved udbud af cigaretter, shagtobak samt dag- og ugeblade på ekspeditionsstedet i det forretningslokale, hvorfra salget finder sted, kan anses for opfyldt gennem den på varen eller emballagen påtrykte pris ved salg til forbrugere. Dette gælder dog ikke for dag- og ugeblade, hvis de udbydes i detailsalg ved udstilling i vinduer.

Der er ikke i gældende ret regler om forbud mod reklame for tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter.

Reglerne om reklame for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin fremgår af kapitel 7 i lov om elektroniske cigaretter m.v.

Det følger af lovens § 16, at der ikke må reklameres for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin over for offentligheden. Ved reklame forstås enhver handling i erhvervsøjemed, som har til formål at fremme salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, eller som har dette som en direkte eller indirekte virkning. Ved offentligheden forstås alle borgere med undtagelse af personer, der beskæftiger sig erhvervsmæssigt med produktion, import eller salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin.

Herudover følger det af lovens § 17, at der ikke må ydes økonomisk eller anden støtte til radioprogrammer, arrangementer, aktiviteter, enkeltpersoner el.lign. med det formål eller den direkte eller indirekte virkning, at salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fremmes.

Efter lovens § 18 fastsætter sundheds- og ældreministeren nærmere regler om reklame m.v. for elektroniske cigaretter

og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin. Disse regler er udmøntet i bekendtgørelse nr. 499 af 30. maj 2016 om kvalitet, mærkning, alderskontrolsystem og reklame m.v. af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere m.v.

Forbud mod synlig anbringelse af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter eller elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin har ikke tidligere været reguleret i dansk lovgivning.

2.1.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Børn og unge skal ikke kunne møde tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på salgssteder.

Skjulte tobaksvarer ser ud til at kunne bidrage til at hindre, at børn og unge fristes til at begynde at ryge eller får tilbagefald efter rygestop. Der henvises i den forbindelse ”Forebyggelse af rygning blandt børn unge – hvad virker?” fra Vidensråd for Forebyggelse. Sundheds- og Ældreministeriet vurderer derfor, at et forslag om et forbud mod synlig fremvisning og anbringelse på salgssteder for tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin vil være et relevant og effektivt værktøj til at sikre, at færre børn og unge fremadrettet ryger eller begynder at anvende andre produkter med nikotin eller elektroniske cigaretter.

En række supermarkedskæder har på eget initiativ allerede valgt at gemme tobaksvarerne væk. Det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at det vil medføre mere lige konkurrencevilkår og øge virkningen af tiltaget, hvis der stilles krav om, at alle forhandlere skal skjule tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på salgsstedet.

Det foreslås derfor, at der indføres krav om, at alle tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin skal være skjult på alle salgssteder, herunder på internettet, indtil en forbruger konkret efterspørger den.

Forslaget er særligt målrettet de købere, der ikke allerede er faste forbrugere af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, såsom børn og unge. Faste forbrugere af tobaksvarer ved, hvilke produkter og mærker de foretrækker, og denne gruppe behøver ingen visuel påmindelse om dette. Det er således ikke hensigten at gøre udbuddet af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin mindre end efter de gældende regler, men derimod at forhindre, at børn og unge ved synlig fremvisning eller anbringelse af varerne fristes til at begynde at ryge eller får tilbagefald efter rygestop.

Med forslaget vil Sundheds- og Ældreministeriet således skærpe de gældende regler på tobaksreklameområdet, såle-

des at al synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på salgssteder bliver forbudt. Det bliver derved forbudt for salgssteder at anbringe og fremvise varerne i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende. For at sikre en effektiv beskyttelse af børn og unge omfatter forbuddet tillige varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med ovennævnte produkter, og som dermed kan henlede opmærksomheden på disse.

Det vil være op til det enkelte salgssted at bestemme, hvordan varerne kan skjules. Denne metodefrihed skyldes bl.a., at de danske butikker er lige så forskelligt indrettede, som de er mange, og derfor bør hvert enkelt salgssted kunne indrette sig, som det passer bedst. Det er derfor op til det enkelte salgssted, om det vil skjule varerne i skabe, ved eller under betalingskasser, bag forhæng m.v., under forudsætning af, at varerne er skjult for købere på salgsstedet. Det afgørende er således, at de pågældende varer reelt er skjult mellem køb for at sikre, at særligt unge ikke fristes til at anvende dem. Fremvisning af varerne må dog gerne ske ved visning af sortiment til kunde på forudgående anmodning, ved genopfyldning af varer, ved vedligeholdelse og rengøring af opbevaringsenheden og i forbindelse med oplæring af personale.

Det foreslås også, at forbuddet skal gælde synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin ved salg på internettet. Det vil dog ikke gælde for salg af piber. Salg på internettet dækker i denne forbindelse også salg via app-funktioner. Ved salg af sådanne varer på internettet må der således ikke fremvises billeder af produktet.

Det foreslås endvidere, at lovens forbud mod synlig anbringelse og fremvisning ikke skal gælde salg af henholdsvis elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og piber, pibetobak eller cigarer på et fysisk salgssted, hvor man er specialiseret i salg af disse produkter.

Sundheds- og Ældreministeriet vurderer, at en undtagelse for sådanne specialforretninger ikke strider mod formålet med de foreslåede regler om skjulte tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, idet det må antages, at specialforretningers kunder generelt opsøger forretningen af egen drift for at købe varerne eller for at skaffe sig information om de pågældende varer. Eftersom køberen selvstændigt opsøger specialforretningen for at købe varer eller skaffe sig information herom, er køberens beslutning om dette taget forud for besøget i butikken. Den købsopfordring, der ligger i synlig fremvisning eller anbringelse af varerne, vil således være af mindre betydning for den målgruppe, som køber varer i specialbutikker. Situationen er derimod en anden, når en køber befinder sig i en almindelig dagligvarebutik og ikke nødvendigvis har et bevidst ønske om at blive mødt af synligt opstillede varer. Derudover er forslaget om skjulte tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaret-

ter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin særligt målrettet de købere, der ikke allerede er faste forbrugere af disse varer, såsom børn og unge, som umiddelbart ikke vurderes at være målgruppen for særligt køb af piber, pibetobak og cigarer.

Sundheds- og Ældreministeriet vurderer, at der med forskellen i reglerne mellem specialforretninger og øvrige salgssteder kan blive behov for at præcisere afgrænsningen heraf inden for det bærende hensyn til at sikre, at børn og unge ikke konfronteres med varerne. Derfor foreslås det, at sundheds- og ældreministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om denne afgrænsning.

Det foreslås, at salgssteder, herunder salgssteder på internettet, kan give køberen neutrale oplysninger om, hvilke varer der sælges på salgsstedet, og til hvilke priser varerne sælges for. Der skal således på salgsstedet foreligge en neutral liste, der ikke fremhæver nogle produkter, mærker eller priser frem for andre.

Det er Sundheds- og Ældreministeriets hensigt, at kunder, der ønsker at købe tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebase-rede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, skal have mulighed for at kunne gøre sig bekendt med salgsstedets udvalg, og hvilke priser de pågældende varer sælges for. Sundheds- og Ældreministeriet finder det relevant at sikre dette ud fra et generelt forbrugerhensyn. I den forbindelse skal det også bemærkes, at prisoplysninger allerede i et vist omfang er reguleret i markedsføringsloven for så vidt angår tobaksvarer. Det følger således af prismærkningsbekendtgørelsens § 4, at pligten til at meddele prisoplysninger ved mærkning, skiltning m.v. ved udbud af cigaretter og shagtobak på ekspeditionsstedet i det forretningslokale, hvorfra salget finder sted, kan anses for opfyldt gennem den på varen eller emballagen påtrykte pris ved salg til forbruger.

Den foreslåede bestemmelse regulerer således ikke selve adgangen til at kunne gøre sig bekendt med prisen på tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebase-rede rygeprodukter eller elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, men derimod den måde, hvorpå prisen vises.

Med tiltaget vil salgsstedet have mulighed for at give køberen neutrale oplysninger om, hvilke varer der sælges på salgsstedet og til hvilke priser, varerne sælges. I forlængelse heraf foreslås det at give sundheds- og ældreministeren bemyndigelse til at kunne fastsætte regler om, hvordan salgsstedet må fremvise neutrale oplysninger om, hvilke varer der sælges på salgsstedet, og til hvilke priser varerne sælges. Reglerne om de neutrale oplysninger kan eksempelvis angå oplysningernes skrifttype, skriftstørrelse, farve, andre kendetegn m.v.

I forbindelse med notifikation af nærværende lovforslag er der modtaget udførlige udtalelser fra andre medlemsstater vedr. de foreslåede regler om forbud mod synlig anbringelse og fremvisning. Sundheds- og Ældreministeriet skal i den forbindelse bemærke, at det følger af EUF-traktaten, at varenes fri bevægelighed kan indskrænkes af hensyn til bl.a.

den offentlige sundhed, hvilket er det hensyn, der søges varetaget med nærværende forslag. Desuden noterer ministeriet sig, at flere EU-lande har indført regler om, at tobaksvarer skal være skjulte.

Der henvises til i øvrigt til pkt. 8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2.2. Skærpelse af forbud mod tobaksreklame

2.2.1. Gældende ret

Reglerne om tobaksreklame fremgår af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1021 af 21. oktober 2008 som ændret ved § 1 i lov nr. 327 af 23. marts 2013.

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at loven finder anvendelse på tobaksvarer. Med tobaksvarer forstås dels varer, der er bestemt til at ryges indsnuses, suttes eller tygges, hvis de, helt eller delvis, er fremstillet af tobak, dels varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning, jf. lovens § 1, stk. 2, nr. 1-2.

Det følger af lovens § 2, stk. 1, at der ved reklame forstås enhver handling i erhvervsøjemed, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer. I de specielle bemærkninger til lovens § 2, stk. 1 beskrives det, at det er uden betydning, om tilkendegivelsen er mundtlig, skriftlig, formidlet via presse, film (herunder produkt placement), Internet m.v. Opremsningen er ikke udtømmende, idet også andre og fremtidige former for massekommunikation med markedet vil være omfattet af bestemmelsen. Det afgørende er, om hensigten er at fremme afsætningen af tobaksvarer. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3027.

Det gældende tobaksreklamebegreb blev indført med lov nr. 492 af 7. juni 2001 om forbud mod tobaksreklame m.v. I de almindelige bemærkninger til det lovforslag, der lå til grund for loven, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3026, beskrives det under afsnit 11 om forholdet til EU-retten, at det oprindeligt var tanken, at lovforslaget skulle implementere Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/43/EF af 6. juli 1998 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om reklame for tobaksvarer og sponsorering til fordel for disse. Imidlertid blev direktivet annulleret ved EU-Domstolens dom af 5. oktober 2000 (Domstolens Dom af 5. oktober 2000. - Forbundsrepublikken Tyskland mod Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union – sag C-376/98). Begrundelsen herfor var, at fællesskabslovgiver ikke havde kompetence til at vedtage direktivet i henhold til EU-traktaten.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/33/EF af 26. maj 2003 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om reklame for tobaksvarer og sponsorering til fordel for disse trådte i kraft den 20. juni 2003. I direktivets artikel 2, litra b, fremgår det, at der med reklame forstås enhver form for kommerciel kom-

munikation med det formål at fremme salget af en tobaksvarer eller med dette som en direkte eller indirekte virkning.

I § 2, stk. 2, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. opregnes eksempler på, hvad der tillige forstås ved reklame. Reklame inkluderer således også brug af et navn, mærke, symbol eller andre kendetegn, der hovedsagelig er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, jf. stk. 2, nr. 1. Reklame omfatter desuden markedsføring af tobaksvarer ved hjælp af et varemærke, der er kendt som eller i brug som mærke for andre varer og tjenesteydelser, jf. stk. 2, nr. 2. Reklame omfatter endvidere brug af layout, udformning eller bestemte farvesammensætninger, der forbindes med bestemte tobaksvarer, jf. stk. 2, nr. 3. Endelig omfatter reklame også brug af genkendelige tobaksvarer i reklame for andre varer og tjenesteydelser, jf. stk. 2, nr. 4.

Det følger af lovens § 3, stk. 1, at alle former for reklame er forbudt.

Det følger imidlertid af lovens § 3, stk. 2, nr. 1-6, hvilke situationer forbuddet ikke gælder for. Forbuddet gælder ikke 1) meddelelser, der udelukkende henvender sig til fagfolk inden for branchen,

2) prisskilte for tobaksvarer på tobaksudsalgssteder,

3) skilte i tilknytning til tobaksudsalgssteder med teksten »Tobak«,

4) reklame rettet mod køberen på salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af piber, pipetobak og cigarer, med undtagelse af salg på internettet,

5) brug af et navn, der før den 13. december 2000 har været anvendt både for tobaksvarer og andre varer eller tjenesteydelser, til reklame for disse andre produkter, såfremt navnet fremtræder i en form, hvorved det tydeligt adskiller sig fra navnets udseende på tobaksvarer og

6) brug af et navn, der er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, hvis den anden vare eller tjenesteydelse kun markedsføres i et begrænset geografisk område.

Det fremgår endvidere af lovens § 3, stk. 3, at forbuddet ikke gælder neutral anbringelse af tobaksvarer i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende. Tobaksvarer må således kun placeres

1) på hylder og i skabe bag ved eller under kassen, disken, baren eller lignende steder,

2) i bokse, der hænger over kassen, over baren eller lignende steder eller

3) i specielle automater, hvortil benyttes kort, der kun forefindes og betales ved kasserne, jf. lovens § 3, stk. 3, nr. 1-3.

I forlængelse heraf fremgår det af lovens § 3, stk. 4, at hylderne, skabene og boksene ikke må få en størrelse eller udformning, som giver en reklameeffekt.

Efter de gældende regler fører Forbrugerombudsmanden tilsyn med lovens overholdelse. Tilsynet føres efter markedsføringslovens regler, jf. § 6 i lov om forbud mod tobaksreklame m.v.

Det følger af lov om elektroniske cigaretter m.v., at der ikke må reklameres for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin over for offentligheden, jf. § 16, stk. 1. Det fremgår endvidere af lovens § 16, stk. 2, at der ved reklame forstås enhver handling i erhvervsøjemed, som har til formål at fremme salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, eller som har dette som en direkte eller indirekte virkning.

2.2.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som det fremgår under afsnit 2.2.1., er tobaksreklame generelt forbudt i Danmark. En rapport udarbejdet af blandt andre WHO Europe og Kræftens Bekæmpelse (Capacity Assessment on the Implementation of Effective Tobacco Control Policies in Denmark, januar 2018) har anbefalet, at Danmark beskytter børn og unge mod eksponering for tobaksindustriens markedsføring ved at sikre, at det nuværende reklameforbud omfatter alle former for tobaksreklame, promovring og sponsorater f.eks. i forbindelse med musikfestivaler. Rapporten påpeger endvidere, at ”tobaksindustrien har mulighed for at påvirke dansk sundhedspolitik og er ikke tilstrækkeligt reguleret med hensyn til gennemsigtighed, donationer eller virksomhedernes sociale ansvar (CSR)”.

Det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at en skærpelse af forbuddet mod tobaksreklame kan medvirke til at bekæmpe tobaksindustriens forsøg på at promovere tobaksprodukter. Derfor finder ministeriet det vigtigt at præcisere, at forbuddet mod tobaksreklame tillige omfatter den kommunikation, der blot har den indirekte virkning at fremme salget af tobaksvarer.

Samtidig finder Sundheds- og Ældreministeriet, at der skal skabes klarere overensstemmelse mellem definitionen af reklame i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. og det bagvedliggende direktiv 2003/33/EF om reklame for tobaksvarer og sponsorering til fordel for disse.

Herudover finder Sundheds- og Ældreministeriet, at der bør være overensstemmelse mellem reglerne om reklame for tobaksprodukter og reglerne om reklame for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin.

Det foreslås således, at der ved reklame i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. skal forstås enhver handling i erhvervsøjemed, som har til formål at fremme salget af en tobaksvarer eller med dette som en direkte eller indirekte virkning.

Som følge af den foreslåede ændring i lovforslagets § 1, nr. 1, hvormed lov om tobaksvarer m.v. udvides til også at omfatte tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, vil den foreslåede ændring af reklamereglerne ovenfor også gælde for tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Der er således det samme sundhedsmæssige beskyttelseshensyn over for forbrugerne i forhold til promovring af tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter som over for tobaksvarer.

2.3. Skærpelse af forbud mod sponsorering og uddeling

2.3.1. Gældende ret

Reglerne om sponsorering af tobaksprodukter fremgår af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1021 af 21. oktober 2008 som ændret ved § 2 i lov nr. 327 af 23. marts 2013.

Det fremgår af lovens § 2, stk. 3, at der ved sponsorering forstås ethvert økonomisk bidrag til en aktivitet, et arrangement m.v. med sigte på at fremme afsætningen af en tobaksvarer. Det følger endvidere af lovens § 4, at sponsorering til fordel for tobaksvarer er forbudt.

I bemærkningerne til § 2, stk. 3, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3028, fremgår det, at der med bidrag tænkes på penge, prisfordele, gaver, støtte osv. til aktiviteter, begivenheder, arrangementer o. lign., uanset om de kommer fra tobaksbranchen eller fra andre, som ydes under forudsætning af, at sponsoren får sit navn, logo m.v. vist eller nævnt i forbindelse med den pågældende aktivitet.

Sponsoringsbegrebet stammer fra Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/33/EF af 26. maj 2003 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om reklame for tobaksvarer og sponsorering til fordel (tobaksreklamedirektivet). I direktivets artikel 2, litra c, fremgår det, at der med sponsorering forstås enhver form for offentligt eller privat bidrag til et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson med det formål at fremme salget af en tobaksvarer eller med dette som en direkte eller indirekte virkning. Efter lov om forbud mod tobaksreklame m.v. er der derimod kun tale om sponsorering, hvis det økonomiske bidrag til en aktivitet, et arrangement m.v. tager sigte på at fremme afsætningen af en tobaksvarer, jf. § 2, stk. 3.

Regler om uddeling af tobaksvarer fremgår tillige af lov om forbud mod tobaksreklame m.v.

Det følger således af lovens § 5, at enhver form for uddeling, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer, er forbudt.

I bemærkningerne til § 5 i lovforslag nr. 134 om forbud mod tobaksreklame m.v. fremsat den 13. december 2000 fremgår det, at der i denne bestemmelse forbydes enhver form for uddeling, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer. Herved tænkes såvel på gratis uddeling, som næsten gratis uddeling, dvs. de situationer, hvor prisen ikke står mål med produktets værdi. Forbuddet tager sigte på uddeling, der har præg af at være organiseret, og de situationer, hvor en erhvervsdrivende står bag uddelingen. Rent private gaver er ikke omfattet af forbuddet. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3030. I forbindelse med behandlingen af forslag til lov nr. 134 om forbud mod tobaksreklame m.v. fremsat den 13. december 2000 blev der stillet spørgsmål nr. 1 til sundhedsministeren, hvor ministeren blev bedt kommentere en henvendelse fra Tobaksindustrien af 11. januar 2001, der bl.a. omhandlede uddeling. I svaret (L 134 – bilag 17) henviser sundhedsministeren til, at det ikke har været hensigten, at

bestemmelsen skulle omfatte fagfolk, der i forbindelse med et almindeligt salgsarbejde udleverer vareprøver, hvorfor repræsentanter for tobaksindustrien fortsat vil kunne uddele vareprøver til detaileddet.

Det følger af lov om elektroniske cigaretter m.v., at der ikke må ydes økonomisk eller anden støtte til radioprogrammer, arrangementer, aktiviteter, enkeltpersoner el.lign. med det formål eller den direkte eller indirekte virkning, at salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fremmes, jf. § 17.

2.3.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Sundheds- og Ældreministeriet finder det u hensigtsmæssigt, at det efter de gældende regler eksempelvis er tilladt for en tobaksvirksomhed at yde et årligt økonomisk bidrag til en festival med henblik på at sikre, at firmaets produkter sælges på festivalen, så længe tobaksvirksomhedens navn, logo m.v. ikke nævnes eller vises.

Desuden finder Sundheds- og Ældreministeriet, at reglerne om sponsorering til fordel for tobaksprodukter, som fremgår af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., bør flyttes med reglerne om sponsorering til fordel for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, som fremgår af lov om elektroniske cigaretter m.v., hvorefter også støtte med det formål eller direkte eller indirekte virkning at fremme salget af disse produkter er forbudt.

Det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at en skærpelse af forbuddet mod sponsorering til fordel for tobaksprodukter kan medvirke til at bekæmpe tobaksindustriens forsøg på at promovere tobaksprodukter.

Det foreslås derfor, at der ikke må ydes nogen form for offentligt eller privat bidrag til et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson med det formål at fremme salget af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter eller med dette som en direkte eller indirekte virkning.

Forslaget indebærer, at forbuddet skærpes i forhold til gældende ret, således at det også omfatter de situationer, hvor et offentligt eller privat bidrag til et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson blot vil have den indirekte virkning at fremme salget for tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter.

Europa-Kommissionen har i forbindelse med notifikationen af nærværende lovforslag bemærket, at definitionen på sponsorering i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. bør være i overensstemmelse med definitionen i tobaksreklamedirektivets artikel 2, litra c. Dette sikres med ovennævnte forslag.

Sundheds- og Ældreministeriet ønsker desuden at skærpe forbuddet mod uddeling, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Således foreslås det, at det i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. indsættes, at uddeling, der har det som direkte og indirekte virkning at fremme afsætningen af tobaksvarer, er forbudt.

2.4. Standardiserede pakker

2.4.1. Gældende ret

Efter de gældende regler i lov om tobaksvarer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 965 af 26. august 2019, stilles der en række krav til tobaksvarers enkeltpakning og eventuel ydre emballage.

Det følger således af lovens § 19, stk. 1, at den, der markedsfører en tobaksvarer her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og en eventuel ydre emballage er forsynet med sundhedsadvarsler på dansk.

I § 19, stk. 2, gives der bemyndigelse til sundheds- og ældreministeren til at fastsætte regler om:

1) antallet og typen af sundhedsadvarsler, som den enkelte kategori af tobaksvarer skal være forsynet med,

2) sundhedsadvarslernes form, affattelse, layout, placering og størrelse og

3) forbud mod helt eller delvis at skjule eller bryde sundhedsadvarsler, når tobaksvareren markedsføres.

Bemyndigelsen er udnyttet med bekendtgørelse nr. 669 af 30. maj 2016 om grænseværdier, sundhedsadvarsler og alderskontrolsystem m.v. af tobaksvarer m.v.

I § 10, stk. 1, i bekendtgørelse om grænseværdier, sundhedsadvarsler og alderskontrolsystem m.v. af tobaksvarer m.v. fremgår det bl.a., at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage om cigaretter, rulletobak og vandpibetobak skal være forsynet med en generel advarsel, en informationsmeddelelse og en kombineret sundhedsadvarsel.

Efter § 20, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v. skal den, der markedsfører en tobaksvarer her i landet endvidere sikre, at hver enkeltpakning og en eventuel ydre emballage ikke indeholder elementer eller træk, som:

1) fremmer en tobaksvarer eller opfordrer til brug af den ved at give et fejlagtigt indtryk af produkternes karakteristika, virkninger, risici eller emissioner,

2) giver indtryk af, at en bestemt tobaksvarer er mindre skadelig end andre eller har til formål at reducere virkningen af bestemte skadelige bestanddele i røgen,

3) giver indtryk af, at en bestemt tobaksvarer har vitaliserende, energigivende, helbredende, foryngende, naturlige, økologiske egenskaber eller andre positive formål eller andre positive sundheds- eller livsstilmæssige virkninger,

4) henviser til smag, duft, aromastoffer eller andre tilsætningsstoffer eller oplyser, at produktet ikke indeholder sådanne,

5) får produktet til at ligne en fødevarer eller et kosmetisk produkt eller

6) giver indtryk af, at en bestemt tobaksvarer har en forbedret biologisk nedbrydelighed eller andre miljømæssige fordele.

Den, der markedsfører en tobaksvarer her i landet, skal sikre, at en enkeltpakning og en eventuel ydre emballage ikke mærkes med oplysninger om tobaksvarerens indhold af nikotin, tjære og kulilte, jf. § 20, stk. 2.

Det følger af § 21 i lov om tobaksvarer m.v., at Sundhedsstyrelsen fastsætter nærmere regler om krav til størrelse, form, funktionalitet og bestanddele i forhold til enkeltpakninger af cigaretter og rulletobak. Bemyndigelsen er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 1064 af 4. juli 2016 om undersøgelser af konkrete tilsætningsstoffer i tobaksvarer og nærmere krav til mærkning og emballering af cigaretter og rulletobak m.v.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 7, stk. 1, at enkeltpakninger med cigaretter skal være kasseformede. Det fremgår videre af § 7, stk. 2, at en enkeltpakning med cigaretter kan være fremstillet af karton eller et blødt materiale og ikke må have en åbning, der kan lukkes eller forsegles igen efter første åbning, bortset fra flip-top-låg og klapæsker med et hængslet låg. For så vidt angår flip-top-låg og hængslede låg må låget kun være hængslet på enkeltpakningens bagside. Det fremgår desuden af § 7, stk. 3, at enkeltpakninger med cigaretter minimum skal indeholde 20 cigaretter. For så vidt angår enkeltpakninger med rulletobak, fremgår det af § 8, stk. 1, i bekendtgørelsen, at enkeltpakninger med rulletobak skal være kasseformede, cylindriske eller have form som en pung. Med pung forstås en enkeltpakning, der har form af enten en rektangulær lomme med en flap, der dækker åbningen (rektangulær pung), eller en opretstående pung. Endelig følger det af bekendtgørelsens § 8, stk. 2, at enkeltpakninger med rulletobak minimum skal indeholde 30 gram tobak.

Efter gældende ret er det ydermere et krav, at den, der markedsfører tobaksvarer her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og en eventuel ydre emballage ikke indeholder kuponer, der tilbyder rabatter, gratis uddeling, to for en-tilbud eller andre lignende tilbud, jf. § 22 i lov om tobaksvarer m.v.

Den, der markedsfører tobaksvarer her i landet, skal desuden sikre, at hver enkeltpakning med tobaksvarer er påført et entydigt identitetsmærke udstedt af den danske id-udsteder, jf. § 22 a, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v. Det følger herudover, at for tobaksvarer fremstillet uden for EU gælder kravene for entydige identitetsmærker kun for produkter, der er bestemt for eller markedsføres i Danmark, jf. lovens § 22 a, stk. 2, samt at entydige identitetsmærker skal være påtrykt eller anbragt på en sådan måde, at de ikke kan fjernes eller slettes, og de må ikke være skjult eller brudt, jf. lovens § 22 a, stk. 3. Endelig skal den, der markedsfører tobaksvarer her i landet sikre, at hver enkeltpakning med tobaksvarer er påført et sikkerhedsstempelmærke efter § 22 b, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v. Skatteministeren har efter lovens § 22 b, stk. 2, fastsat nærmere regler om de tekniske standarder for sikkerhedsstempelmærker på tobaksvarer i bekendtgørelse nr. 1012 af 1. oktober 2019 om sikkerhedsstempelmærkninger på tobaksvarer. Det fremgår heraf, at sikkerhedsstempelmærker skal påføres enkeltpakninger af tobaksvarer på en sådan måde, at 1) de på ingen måde er skjult eller brydes heller ikke af prismærker eller andre elementer, der er påkrævet i henhold til lovgivningen, i al den tid en tobaksvarer markedsføres, og 2) de er beskyttet mod at blive udskiftet, genanvendt eller ændret på nogen måde.

I gældende dansk lovgivning stilles der således en række krav til tobaksvarers emballage og eventuelle ydre emballage, men producenter m.fl. har stadig mulighed for at påføre deres navn, logo, farve, andre kendetegn m.v. på emballagen og den eventuelle ydre emballage.

Det følger af præambelbetragtning nr. 53 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/40/EU af 3. april 2014 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om fremstilling, præsentation og salg af tobak og relaterede produkter og om ophævelse af direktiv 2001/37/EF (tobaksvaredirektivet), at på baggrund af de forskellige grader af harmonisering, der opnås med direktivet, bør medlemsstaterne dog under visse omstændigheder bevare beføjelsen til at pålægge yderligere krav i visse henseender for at beskytte folkesundheden. Det fremgår af præambelen, at dette gælder i forhold til andre aspekter end sundhedsadvarsler i forbindelse med præsentationen og emballeringen af tobaksvarer, bl.a. farver, for hvilke dette direktiv indeholder et første sæt grundlæggende fælles regler. Endelig fremgår det af præambelen, at medlemsstaterne derfor for eksempel vil kunne indføre bestemmelser om yderligere standardisering af tobaksvarers emballage, forudsat at bestemmelserne er forenelige med TEUF og WTO-forpligtelserne og ikke indskrænker anvendelsen af dette direktiv.

Det følger af § 8 i lov om elektroniske cigaretter m.v., at sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om mærkning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, herunder regler om forbud mod at benytte elementer eller træk i mærkningen, der kan give et fejlagtigt billede af produkternes formål, anvendelse eller virkninger.

Det følger herudover af lovens § 9, at fabrikanter og importører, der har indgivet anmeldelse efter § 5, stk. 1, skal sikre, at elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, som de markedsfører, er forsynet med en sundhedsadvarsel. Sundheds- og ældreministeren har i bekendtgørelse nr. 499 af 30. maj 2016 om kvalitet, mærkning, alderskontrolsystem og reklame m.v. af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere m.v. fastsat regler om affattelse, form og placering af sundhedsadvarslen.

2.4.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Ved indførelse af standardiseret udformning af tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin begrænses producenterne mulighed for at bruge varerne som branding og reklame. Standardisering indebærer blandt andet, at varerne ikke har logoer eller andre former for brandingelementer og har samme farve og samme standardskrifttype.

Flere europæiske lande har indført eller er ved at indføre standardiserede tobakspakker, således at det område, producenten i dag har til rådighed, også skal have et bestemt udseende. Standardiserede tobakspakker er et relativt nyt tiltag, og evidensen er derfor sparsom, men Sundhedsstyrelsen vurderer på grundlag af de foreliggende undersøgelser og erfaringer, at det vil have en effekt på især børn og unges rygning.

Standardiseret udformning af pakker med tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin er særligt målrettet ikke allerede faste forbrugere heraf, såsom børn og unge. Forslaget om standardiseret udformning af pakker med tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin er således ikke målrettet de personer, der allerede er forbrugere, men derimod særligt børn og unge, som endnu ikke har brugt produkterne og derved er mere følsomme over for brandingelementer, kendetegn m.v.

Det foreslås således, at enhver enkeltpakning og eventuel ydre emballage af tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der markedsføres i Danmark, skal have en standardiseret udformning. Formålet med standardiseringen er at undgå, at de forskellige mærker og symboler tillægges særlige egenskaber eller tilknyttes forbilleder m.v., som kan fremme deres tiltrækningskraft på børn og unge eller give forkert indtryk af produktet.

Det foreslås, at sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om standardiseringens udformning, hvilket eksempelvis kan angå farve, form, udseende, tekst, materiale og mærkning.

Standardiseringen foreslås indført således, at der gives rimelig tid til afvikling af varelager hos forhandlerne. Således foreslås det, at for tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er fremstillet før den 1. april 2021, vil reglerne om standardisering af pakkerne først få virkning fra 1. april 2022. For elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin træder reglerne i kraft den 1. oktober 2021 med mulighed for at markedsføre produkter fremstillet før denne dato indtil 1. oktober 2022. Der henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 7.

I forbindelse med notifikation af nærværende lovforslag er der modtaget udførlige udtalelser fra andre medlemsstater vedr. de foreslåede regler om standardisering. Sundheds- og Ældreministeriet skal i den forbindelse bemærke, at en række EU-lande har indført eller besluttet at indføre standardiserede tobakspakker gældende for minimum cigaretpakker. Der henvises til tobaksvaredirektivets præambelbetragtning nr. 53 og tobaksvaredirektivets artikel 24, stk. 2, hvoraf fremgår, at direktivet ikke berører en medlemsstats ret til at opretholde eller indføre yderligere krav, som finder anvendelse på alle produkter, der markedsføres i medlemsstaten, i forbindelse med standardiseringen af tobaksvarers emballage, når det er berettiget af hensyn til folkesundheden, idet der tages hensyn til det høje sundhedsbeskyttelsesniveau, der sikres med tobaksvaredirektivet. Sådanne foranstaltninger skal stå i rimeligt forhold til målet og må ikke udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne. Der henvises til i øvrigt til pkt. 8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2.5. Røgfri skoletid m.v.

2.5.1. Gældende ret

Efter § 7, stk. 1, i lov om røgfri miljøer, jf. lovbekendtgørelse nr. 966 af 26. august 2019, er det på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af treårige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der fortrinsvis har optaget børn og unge under 18 år, ikke tilladt at ryge på institutionens område (røgfri matrikel), jf. dog stk. 4-6.

Desuden fremgår det af § 7, stk. 2, at institutioner m.v., der både udbyder en treårig gymnasial ungdomsuddannelse, der fortrinsvis har optaget personer under 18 år, jf. stk. 1, og en uddannelse, der fortrinsvis har optaget personer over 18 år, er omfattet af stk. 1, jf. dog stk. 3. Efter § 7, stk. 3, er geografisk selvstændige afdelinger på de i stk. 2 nævnte institutioner, som fortrinsvis har optaget personer over 18 år, ikke omfattet af forbuddet i stk. 1.

Derudover følger det af § 5 i lov om røgfri miljøer, at den enkelte arbejdsgiver skal udarbejde en skriftlig rygepolitik, der skal være tilgængelig for alle arbejdspladsens medarbejdere. Rygepolitikken skal som minimum indeholde oplysning om, hvorvidt og hvor der må ryges på arbejdspladsen samt oplysning om konsekvenserne af overtrædelse af arbejdspladsens rygepolitik.

Efter § 3, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v. er det ikke tilladt at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i eller på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af 3-årige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, jf. dog stk. 2 og 3,

2.5.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Skoleelever skal ikke konfronteres med rygning eller anden brug af tobaksvarer, elektroniske cigaretter eller nikotinprodukter i løbet af skoledagen – hverken på skolens område eller fra deres skolekammerater uden for skolens område.

Derfor foreslås det, at alle uddannelsesinstitutioner med ungdomsuddannelser, for eksempel erhvervsskoler og institutioner med forberedende grunduddannelse (FGU), skal omfattes af kravet om røgfri matrikel, som de tre-årige gymnasiale ungdomsuddannelser allerede er det i dag, samt at forbuddet udvides til at omfatte tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Lærere, elever og andre må således ikke ryge eller anvende elektroniske cigaretter, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter på institutionernes område.

Det foreslås desuden, at der indføres krav om røgfri skoletid på alle skoler, kostskoler, efterskoler, ungdomsuddannelser, der har optag af børn og unge under 18 år. Ved røgfri skoletid forstås ikke alene et forbud mod rygning, men også et forbud mod anvendelse af elektroniske cigaretter, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. For elever på kostskoler og efterskoler vil kravet gælde selve skoletiden, mens det overlades til lokal beslutning at fastsætte eventuel-

le regler for rygning i elevernes fritid uden for skolen. Det overlades ligeledes til lokal beslutning, hvorvidt lærerne og medarbejdere eventuelt skal omfattes af kravet. Det vil være op til skolerne at beskrive, hvilke konsekvenser det skal have at overtræde forbuddet.

Erfaringerne fra erhvervsskoler, der allerede har indført røgfri skoletid, viser, at den bedste effekt opnås med en kontinuerlig og involverende proces, hvor man blandt andet iværksætter initiativer, der kan erstatte de fællesskaber omkring rygning, som i dag findes på nogle skoler, og motivere de unge til rygestop. Det vil være uddannelsesinstitutionernes opgave at gå i gang med disse initiativer, når loven træder i kraft. For at give plads til lokale initiativer og ejerskab foreslås det, at kravet om røgfri skoletid for ungdomsuddannelserne og kravet om røgfri matrikel for alle ungdomsuddannelser skal gælde fra 31. juli 2021, mens røgfri skoletid på grundskoler, kostskoler og efterskoler indføres fra 1. januar 2021.

Endelig foreslås det, at det fremover ikke skal være tilladt at sælge tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på skoler omfattet af kravet om røgfri skoletid. Forslaget skal ses som et yderligere tiltag i forhold til at sikre, at elever ikke konfronteres med tobak, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin i forbindelse med deres skolegang.

Det foreslås at bemyndige sundheds- og ældreministeren til at fastsætte nærmere regler om, hvilke institutioner, der omfattes af krav om røgfri matrikel, røgfri skoletid og salgsforbuddet.

2.6. Regulering af smagsstoffer

2.6.1. Gældende ret

Gældende regler om regulering af smagsstoffer i tobaksvarer er reguleret i lov om tobaksvarer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 965 af 26. august 2019. Efter lovens § 14, stk. 1, må cigaretter og rulletobak med en kendetegnende aroma ikke markedsføres her i landet. Efter bestemmelsens stk. 2, kan Sundhedsstyrelsen fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 1, herunder regler om, hvorvidt en konkret cigaret eller type rulletobak er omfattet af forbuddet i stk. 1, og om grænseværdier for indholdet i cigaretter og rulletobak af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.

Efter § 15 i lov om tobaksvarer må cigaretter og rulletobak, der indeholder aromastoffer i deres bestanddele, såsom filtre, papir, emballage, kapsler eller enhver teknisk funktion, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet, ikke markedsføres her i landet.

Med bestemmelserne er tobaksvaredirektivets artikel 7 gennemført.

Efter tobaksvaredirektivets artikel 7, stk. 1, pålægges medlemslandene at forbyde markedsføring af cigaretter og tobaksvarer med en kendetegnende aroma.

Medlemslandene kan dog ikke forbyde brug af tilsætningsstoffer, der er af afgørende betydning for fremstillingen af tobaksvarer, såfremt de ikke resulterer i et produkt med en kendetegnende aroma og ikke væsentligt eller måleligt øger tobaksvarens afhængighedsskabende egenskaber, toksicitet eller tobaksvarens CMR-egenskaber (kræftfremkaldende, mutagene og reproduktionstoksiske egenskaber). Tobaksvaredirektivets forbud mod kendetegnende aromaer udelukker således ikke anvendelse af bestemte aromatiske tilsætningsstoffer. Men fabrikanter af tobaksvarer pålægges at reducere mængden af det enkelte tilsætningsstof eller kombinationen af tilsætningsstoffer til et niveau, hvor tilsætningsstofferne ikke længere giver en kendetegnende aroma.

Europa-Kommissionen kan ifølge tobaksvaredirektivet artikel 7, stk. 2 og 3, afgøre, hvorvidt cigaretter og rulletobak indeholder en kendetegnende aroma og fastsætte fælles regler for de procedurer, der skal anvendes for at fastslå, om en tobaksvarer indeholder en kendetegnende aroma. Dette gøres ved vedtagelse af gennemførelsesretsakter, der vedtages efter undersøgelsesproceduren i direktivets artikel 25, stk. 2.

Tobaksvaredirektivets artikel 7, stk. 4, bestemmer desuden, at der skal nedsættes et uafhængigt rådgivende panel på EU-niveau. Medlemslandene og Europa-Kommissionen kan høre panelet, inden et tilsætningsstof forbydes som følge af forbuddet mod kendetegnende aromaer. Procedurerne for panelets nedsættelse og arbejde fastsættes af Europa-Kommissionen ved vedtagelse af gennemførelsesretsakter efter undersøgelsesproceduren i direktivets artikel 25, stk. 2.

Europa-Kommissionen er desuden efter artikel 7, stk. 5, tillagt beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med proceduren i direktivets artikel 27 med henblik på fastsættelse af grænseværdier for indholdet af bestemte tilsætningsstoffer eller en bestemt kombination af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma, når værdierne for indholdet eller koncentrationen af de pågældende tilsætningsstoffer eller kombinationen heraf har medført forbud i henhold til reglerne om kendetegnende aromaer i mindst tre medlemslande.

Herudover vil det ifølge direktivets artikel 7, stk. 7, ikke være tilladt at markedsføre cigaretter og rulletobak, der indeholder aromastoffer i deres bestanddele såsom filtre, papir, emballage, kapsler eller enhver teknisk funktion, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers duft, smag eller røgudviklingsintensitet. Filtre, papir og kapsler i cigaretter og rulletobak må heller ikke indeholde tobak eller nikotin.

Af direktivets artikel 7, stk. 12, fremgår, at andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak er undtaget fra forbuddene i stk. 1 og 7. Europa-Kommissionen vedtager delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 27 for at trække denne undtagelse tilbage for en bestemt produktkategori, hvis der sker en væsentlig ændring i forholdene som konstateret i en rapport fra Europa-Kommissionen.

Efter direktivets artikel 24, stk. 3, kan en medlemsstat forbyde en bestemt kategori af tobaksvarer eller relaterede produkter på grund af de særlige forhold i den pågældende medlemsstat, hvis bestemmelserne er berettiget på grund af behovet for at beskytte folkesundheden, idet der tages hensyn til det høje sundhedsbeskyttelsesniveau, der sikres med direktivet. Sådanne nationale bestemmelser meddeles til Europa-Kommissionen sammen med begrundelsen for at indføre dem. Europa-Kommissionen efterprøver, hvorvidt forbuddet er begrundet, nødvendigt og står i rimeligt forhold til målet, og om det er et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne. Kommissionen godkender eller forkaster inden for seks måneder efter at have modtaget meddelelsen. Hvis Europa-Kommissionen ikke har truffet nogen afgørelse inden for denne periode på seks måneder, betragtes de nationale bestemmelser som godkendt.

Ved en kendetegnende aroma forstås ifølge § 2, nr. 11, i lov om tobaksvarer m.v. en fremtrædende duft eller smag af andet end tobak, som er resultatet af et tilsætningsstof eller en kombination af tilsætningsstoffer, herunder bl.a. frugt, krydderier, urter, alkohol, slik, mentol eller vanilje, og som bemærkes før eller under forbruget af tobaksvaren. Dette svarer til tobaksvaredirektivets definition i artikel 2, nr. 25.

For cigaretter og rulletobak med en kendetegnende aroma af mentol har § 14, stk. 1, og § 15 i lov om tobaksvarer m.v. først fundet anvendelse fra den 20. maj 2020 i overensstemmelse med tobaksvaredirektivets artikel 7, stk. 41.

2.6.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Smagsstoffer er ifølge Sundhedsstyrelsen en ledende årsag til, at unge prøver tobaksprodukter eller elektroniske cigaretter, og samtidig viser undersøgelser, at de unge har en opfattelse af, at elektroniske cigaretter med eksempelvis smag af frugt er mindre sundhedsskadelige end elektroniske cigaretter med smag af tobak.

Tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma kan således påvirke forbrugsmønstrene samt antallet af personer, der indleder et forbrug. Kendetegnende aromaer kan medvirke til at gøre rygning og anvendelse af elektroniske cigaretter mere tiltrækkende, da de mindsker smagen af tobak, kan gøre smagen mindre skrap og for visse tilsætningsstoffer have en lindrende effekt. Dette betyder, at røgen opfattes som værende mindre irriterende, når den inhaleres. Den sundhedsfaglige bekymring er særligt, at en mildere eller blødere smag kan være særligt tiltrækkende for unge mennesker, og at kendetegnende aromaer kan medføre, at flere unge begynder at ryge eller fastholdes i deres afhængighed.

Derfor foreslås det at indføre et forbud mod salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med kendetegnende aromaer andre end tobakssmag og mentolmag. Det samme foreslås at gælde for de tobaksvarer, som ikke i forvejen efter gældende regler er omfattet af forbud mod kendetegnende aromaer. Dette drejer sig om andre to-

baksvarer end cigaretter og rulletobak, for eksempel tyggetobak og vandpibetobak, samt urtebaserede rygeprodukter – dog således at pibetobak og cigarer undtages fra forbuddet og således fortsat må sælges med alle typer af kendetegnende aromaer.

Desuden foreslås det, at det for de tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der med dette lovforslag foreslås omfattet af forbuddet mod markedsføring med kendetegnende aromaer, tillige bliver forbudt at markedsføre aromastoffer i deres bestanddele samt i det udstyr, der benyttes i forbindelse med rygning. Forbuddet indebærer, at den kendetegnende aroma i forbindelse med brug af tobaksvarer eller det urtebaserede rygeprodukt heller ikke må være et resultat af, at der er tilsat aromastoffer eller tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma, i produkternes bestanddele eller udstyret, der benyttes i forbindelse med rygningen, uanset hvad denne bestanddel eller udstyr måtte være.

I forbindelse med notifikation af nærværende lovforslag er der modtaget udførlige udtalelser fra Europa-Kommissionen og Grækenland vedr. de foreslåede regler om forbud mod salg af tobaksvarer med kendetegnende aromaer, andre end tobaksmag og mentolsmag, som ikke i forvejen efter gældende regler er omfattet af forbud mod kendetegnende aromaer.

Da det skal sikres, at et forbud mod smagsstoffer i andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak er i overensstemmelse med tobaksvaredirektivet, er det med lovforslagets § 7, stk. 6, foreslået, at sundheds- og ældreministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af smagsforbuddet. Dette vil alene ske når, og såfremt det EU-retlige grundlag er på plads, dog således at producenter gives en frist på 6 måneder til at omstille deres produktionsapparat.

Der henvises til i øvrigt til pkt. 8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2.7. Regulering af tobakssurrogater

2.7.1. Gældende ret

Gældende ret regulerer ikke produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer eller elektroniske cigaretter, og som ikke er godkendte lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at anvende sammen med disse produkter. Disse produkter kaldes tobakssurrogater.

Lov om tobaksvarer m.v., lov om forbud mod tobaksreklame m.v. og lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år regulerer alene tobaksvarer, mens lov om elektroniske cigaretter udelukkende regulerer elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

2.7.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Der lanceres løbende nye produkter, som indeholder nikotin, men ikke tobak – navnlig produkter, der forbruges på samme måde som snus. Disse produkter er ikke omfattet af

reklameforbud eller aldersgrænse for køb og promoveres bl.a. via influencers på de sociale medier.

Sundhedsstyrelsen oplyser, at der er evidens for, at nikotin er stærkt afhængighedsskabende. Børn og unge udvikler afhængighed hurtigere end voksne, og nikotin kan påvirke den videre udvikling af deres umodne hjerner. Nikotin kan desuden påvirke udviklingen af fostrets hjerne og lunger. Det er Sundhedsstyrelsens bekymring, at disse produkter kan anspore til eller vedligeholde et tobaksforbrug. Samtidig er Sundheds- og Ældreministeriet bekymret for, om produkterne kan fungere som en mulighed til reelt at promovere tobaksprodukter.

Øget regulering kan begrundes i et beskyttelseshensyn i forhold til især børn og unge. Sundheds- og Ældreministeriet finder det derfor hensigtsmæssigt at regulere produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer eller elektroniske cigaretter, og som ikke er godkendte lægemidler samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Disse produkter kaldes for tobakssurrogater. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Med lægemidler forstås produkter, der er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller i medfør af EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler.

Det foreslås således, at tobakssurrogater skal reguleres på linje med tobaksvarer, hvad angår reklameregler, sponsoring, forbud mod synlig anbringelse og fremvisning, aldersgrænse, røgfri skolematrikler og røgfri skoletid, ligesom der skal sundhedsadvarsler på pakkerne på linje med dem, der findes på elektroniske cigaretter. Tobakssurrogater omfattes dog ikke af forslaget om standardiserede pakker og det foreslåede forbud mod smagsstoffer.

2.8. Bedre alderskontrol og skærpelse af strafniveau samt regler om rettighedsfratagelse for overtrædelse af forbud mod salg af tobak til personer under 18 år

2.8.1. Gældende ret

2.8.1.1. Alderskontrollsystem

Det følger af § 2 a, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, jf. lovbekendtgørelse nr. 964 af 26. august 2019, at den, der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, skal afkræve fremvisning af gyldig billegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden er fyldt 18 år.

Det følger af § 23, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v., at den, der vil markedsføre tobaksvarer til forbrugere her i landet eller i et andet EU-/EØS-land ved hjælp af fjernsalg på tværs af grænser, inden markedsføringen påbegyndes, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Markedsføringen må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringen har fundet sted.

Af samme lovs § 24, stk. 1, følger, at detailforhandlere af tobaksvarer, der er registreret efter § 23, stk. 1, skal drive et alderskontrolsystem. Sundheds- og ældreministeren fastsætter efter stk. 2 nærmere regler om alderskontrolsystemet nævnt i stk. 1, herunder om de nærmere krav til systemet, og om detailforhandleres pligt til at give Sikkerhedsstyrelsen oplysninger om systemets indhold og anvendelse.

Efter § 21 i bekendtgørelse nr. 669 af 30. maj 2016 om grænseværdier, sundhedsadvarsler og alderskontrolsystem m.v. af tobaksvarer m.v. skal den, der vil markedsføre tobaksvarer til forbrugere her i landet eller i et andet EU/EØS-land ved fjernsalg på tværs af grænser, give Sikkerhedsstyrelsen nærmere oplysninger om, hvilken form for alderskontrolsystem, forhandleren har etableret efter lovens § 24. Oplysningerne skal omhandle alderskontrolsystemets indhold og anvendelse.

Det følger af § 13, stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at den, der vil markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin til forbrugere her i landet eller i et andet EU-/EØS-land ved fjernsalg på tværs af grænser, inden markedsføringen påbegyndes, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Markedsføringen må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringen har fundet sted.

Det følger af § 15, stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at det ikke er tilladt at markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin over for personer under 18 år. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at detailforhandlere af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, der er registreret efter § 13, stk. 1, skal drive et alderskontrolsystem, jf. stk. 3. Af stk. 3, fremgår det, at sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om alderskontrolsystemet, herunder om krav til systemet og om detailforhandlerens pligt til at give Sikkerhedsstyrelsen oplysninger om systemets indhold og anvendelse.

Efter § 15 i bekendtgørelse nr. 499 af 30. maj 2016 om kvalitet, mærkning, alderskontrolsystem og reklame m.v. af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere m.v. skal den, der vil markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin til forbrugere her i landet eller i et andet EU/EØS-land ved fjernsalg på tværs af grænser, give Sikkerhedsstyrelsen nærmere oplysninger om, hvilken form for alderskontrolsystem forhandleren har etableret efter lovens § 15, stk. 2. Oplysningerne skal omhandle alderskontrolsystemets indhold og anvendelse.

2.8.1.2. Stafniveau og rettighedsfratagelse

Efter lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, jf. lovbekendtgørelse nr. 964 af 26. august 2019, gælder der et forbud mod salg af tobaksvarer til personer under 18 år, jf. lovens § 1.

Efter lovens § 2 b, stk. 1, fører Sikkerhedsstyrelsen kontrol med, at kravene i §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5, overholdes. Efter bestemmelsens stk. 2 har Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter til enhver tid uden forevisning af legitimation adgang til forhandleres butiklokaler

med henblik på at kontrollere overholdelsen af §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5. Herudover følger det af bestemmelsens stk. 3, at Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter mod behørig legitimation og uden retskendelse kan kræve at få meddelt alle oplysninger fra detailforhandlere og købere af alkohol, tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er nødvendige for kontrollen efter stk. 1. Denne oplysningspligt er omfattet af § 10 i retssikkerhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1121 af 12. november 2019 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, hvorefter en person, som mistænkes for en lovovertrædelse, der kan medføre straf, ikke i medfør af den øvrige lovgivning vil have pligt til at meddele oplysninger til en forvaltningsmyndighed, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, der søges tilvejebragt, har betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Det fremgår af lovens § 5, stk. 1, at butiksindehaveren, restauratøren, hotelværten, kantineindehaveren m.v. straffes med bøde for overtrædelse af §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5. Det skal ved straffens udmåling betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen af §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5, er af grov eller gentagen karakter. Bestemmelsen i straffelovens § 23 om medvirken finder ikke anvendelse.

Herudover fremgår det af lovens § 5, stk. 2, at der ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a kan ske fratagelse af retten til at markedsføre tobak i en periode.

I bemærkningerne til § 5, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-2019, tillæg A, L 65 som fremsat, er det anført, at der med forslaget lægges op til, at strafniveaue i lovens § 5, stk. 1, 1. pkt., skærpes, således at bødestørrelserne fremover vil være henholdsvis 10.000 kr. for førstegangstilfælde, 20.000 kr. for andengangstilfælde og 40.000 kr. for tredjegangstilfælde. Ved efterfølgende overtrædelser vil bødestørrelsen bero på en konkret vurdering, som vil være afhængig af forsætlighed m.v.

I bemærkningerne til § 5, stk. 2, jf. Folketingstidende 2018-2019, tillæg A, L 108 som fremsat, er det anført, at det med den foreslåede § 5, stk. 2, er en forudsætning, at forhandleren gentagende gange har markedsført tobak til mindreårige. Herudover fremgår det, at det forudsættes, at tredje gang der sker overtrædelse, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i tre måneder, såfremt det er mindre end 2 år siden, at den første forseelse blev begået. Det forudsættes, at hvis der sker overtrædelse for fjerde gang, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i seks måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode udløb. Det forudsættes endelig, at hvis der sker overtrædelse for femte gang, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i tolv måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode udløb.

2.8.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.8.2.1. Alderskontrollsystem

Det er afgørende, at der sker en effektiv håndhævelse af aldersgrænsen på 18 år for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin for at sikre, at børn og unge ikke får adgang til at kunne købe disse produkter.

Myndighederne bør derfor have de bedste muligheder for at håndhæve aldersgrænsen, når der handles på internettet, hvorfor det foreslås, at der stilles krav om, at forhandlere af sådanne produkter skal drive et system, der effektivt verificerer købers alder ved køb over internettet, herunder køb via app-funktioner.

Det foreslås således, at den, der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin ved internethandel, skal drive et effektivt alderskontrollsystem.

Det foreslås, at der kan fastsættes nærmere krav til systemet, herunder indhold og anvendelse. Der vil herefter blive fastsat krav til, at systemet på sikker vis kan kontrollere, at køber er over 18 år.

For at give myndighederne de bedste muligheder for at føre tilsyn med kravet om, at der skal drives et effektivt alderskontrollsystem, foreslås den nuværende registreringsordning i § 13 i lov om elektroniske cigaretter m.v. udvidet til at omfatte alle, der vil fremstille, oplagre og markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, til danske forbrugere.

Det skal sikres, at den rette tilgængelige løsning til et alderskontrollsystem kan implementeres hos forhandlerne, inden kravet sættes i kraft. Derfor foreslås det samtidig, at sundheds- og ældreministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af kravet om et effektivt alderskontrollsystem.

2.8.2.2. Skærpelse af straffniveau og regler om rettighedsfratagelse

Sundheds- og Ældreministeriet finder det vigtigt at styrke håndhævelsen af aldersgrænserne for salg af tobak. Sundheds- og Ældreministeriet ønsker derfor, at det direkte i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år fastsættes, at der skal ske frakendelse af retten til at markedsføre tobak i særligt grove gentagelsestilfælde i en periode. Denne periode skal ved førstegangsovertrædelse være på 6 måneder.

Det er en forudsætning for den midlertidige fratagelse af retten til at markedsføre tobak, at forhandleren to gange tidligere har solgt tobak til mindreårige. Herudover forudsættes, at tredje gang der sker overtrædelse, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i 6 måneder, såfremt det er mindre end 2 år siden, at den første forseelse blev begået. Det forudsættes, at hvis der sker overtrædelse for fjerde gang, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til

at sælge tobak i otte måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode udløb. Det forudsættes endelig, at hvis der sker overtrædelse for femte gang, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i tolv måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode udløb.

Således foreslås en ændring af § 5, stk. 2, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, således at der ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af forbuddet mod salg til personer under 18 år sker fratagelse af retten til at markedsføre tobak i en periode.

For yderligere at ansøre til øget efterlevelse foreslås bødestørrelserne i § 5, stk. 1, 1. pkt. i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, ved overtrædelse af lovens §§ 1-2 a, skærpet.

Således foreslås, at bødestørrelserne fremover skal være henholdsvis 25.000 kr. for førstegangstilfælde og derefter 40.000 kr. ved andengangstilfælde. Ved efterfølgende overtrædelser vil bødestørrelsen bero på en konkret vurdering, som vil være afhængig af forsætlighed m.v. Ved særligt grove eller gentagne overtrædelser herefter vil der kunne ske fratagelse af retten til at markedsføre tobak i minimum 6 måneder, jf. ovenfor.

Fastsættelsen af straffen og frakendelsestiden vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Sammenholdt med den gældende bestemmelse i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år svarer Sundheds- og Ældreministeriets forslag til en mere end en fordobling af de aktuelle bødetakster.

2.9. Skærpelse af straffniveau for overtrædelse af lov om røgfri miljøer

2.9.1. Gældende ret

Det fremgår af § 26, stk. 2, i lov om røgfri miljøer, jf. lov-bekendtgørelse nr. 966 af 26. august 2019, at den arbejdsgiver, indehaver, restauratør, bestyrer og forpagter, der tillader rygning i strid med reglerne i loven, straffes med bøde.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen i lovfor-slaget, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 186 som fremsat, at det fremover forudsættes, at en overtrædelse af lovens bestemmelser i førstegangstilfælde som udgangs-punkt straffes med en bøde på 5.000 kr. I anden- og i tredje-gangstilfælde af overtrædelse af lovens bestemmelser forud-sættes bøderne udmålt til henholdsvis 10.000 kr. og 20.000 kr.

2.9.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

For at kunne sikre, at der effektivt kan skrives ind over for arbejdsgivere, indehavere, restauratører, bestyrere og for-

pagtere, der tillader rygning i strid med reglerne i lov om røgfri miljøer, er det vigtigt, at der kan ifaldes bøder af et vist niveau. Dette kan være med til at ansøre til at overholde reglerne.

Det forudsættes med forslaget, at bødestrafen til den arbejds giver, indehaver, restauratør, bestyrer og forpagter, der tillader rygning i strid med reglerne i denne lov fordobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Således forudsættes, at bøden i førstegangstilfælde fremover som udgangspunkt straffes med en bøde på 10.000 kr. I andegangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

2.10. Rygestoplægemidler

2.10.1. Gældende ret

Det følger af § 67, stk. 1, 1. pkt., i lov om lægemidler (lægemiddelloven), at der til offentligheden ikke vederlagsfrit må udleveres lægemidler. Efter bestemmelsens 2. pkt., kan Lægemedelstyrelsen dog give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed. Reklame skal ifølge § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1153 af 22. oktober 2014 om reklame mv. for lægemidler forstås som enhver form for opsøgende informationsvirksomhed, kundesøgning eller holdningspåvirkning, der tager sigte på at fremme ordination, udlevering, salg eller forbrug af lægemidler.

Offentligheden skal forstås som alle andre personer end de sundhedspersoner, som vederlagsfrit må modtage lægemiddelprøver efter § 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1244 af 12. december 2005 om udlevering af lægemiddelprøver. Disse sundhedspersoner er læger, tandlæger og dyrlæger.

Hovedformålet bag lægemiddellovens § 67, stk. 1, er at sikre, at et lægemiddelvalg eller -behov aldrig bliver influeret af, at lægemidlet udleveres vederlagsfrit. En patients valg eller behov for et lægemiddel bør altid være bestemt ud fra en saglig og lægefaglig vurdering.

Der vil som udgangspunkt være tale om udlevering omfattet af forbuddet mod vederlagsfri udlevering, såfremt der uden for behandling på hospital, behandlingsinstitution eller i lægepraksis udleveres vederlagsfrie lægemidler. Med vederlagsfri udlevering forstås ligeledes at betale for andres medicin, selvom der ikke foretages en fysisk udlevering af lægemidlet.

Forbuddet mod vederlagsfri udlevering af lægemidler gælder også, når der er tale om vederlagsfri udlevering til en lille eller en afgrænset persongruppe. Det kan eksempelvis være tilfældet ved udlevering af smertestillende medicin på arbejdspladser, restauranter og skoler, hvorimod den enkelte

persons videregivelse af for eksempel en smertestillende tablet til en kollega eller familiemedlem falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2005-2006, tillæg A, side 37, at det forudsættes, at Lægemedelstyrelsen vil være særdeles varsom med at tillade vederlagsfri udlevering, men at dette kan ske i informationsøjemed eller med opdragende karakter til en afgrænset målgruppe, så længe der ikke indgår et markedsføringsmæssigt sigte i udleveringen.

I bemærkningerne beskrives tillige Lægemedelstyrelsens daværende praksis. De få enkeltstående tilfælde, hvor der efter Lægemedelstyrelsens praksis på daværende tidspunkt var grundlag for at meddele en dispensation, vedrørte for eksempel udlevering af P-piller til en afgrænset persongruppe (prostituerede) i forbindelse med en kampagne mod uønsket graviditet. Lovbemærkningerne og dispensationsmuligheden har været fortolket som gældende for en meget snæver og ressourcetsvagt målgruppe, som ikke selv havde mulighed for at afholde udgifterne til lægemidlet, eller som måtte antages at ville afstå for behandlingen, såfremt pillerne ikke blev leveret vederlagsfrit. Der skulle således dokumenteres et reelt behov for gratis lægemidler hos målgruppen.

Lægemedelstyrelsens praksis for udstedelse af dispensationer er dog i de senere år udvidet betragteligt for så vidt angår dispensationer til kommunalbestyrelsers udlevering af rygestoplægemidler. Praksis kan derfor ikke længere betragtes som værende specielt afgrænset til enkeltstående tilfælde.

Lægemedelstyrelsen træffer efter lægemiddellovens § 67, stk. 1, 2. pkt., en skønsmæssig afgørelse ud fra, om den konkrete ansøgning om dispensation kan rummes inden for lovens motiver og Lægemedelstyrelsens praksis.

Ved vurdering af ansøgninger om dispensation lægges der primært vægt på, om patientens behov for det vederlagsfrie lægemiddel er velbegrunderet, om der er tale om en veldefineret og afgrænset målgruppe, at udleveringen ikke sker i reklameøjemed, og om der i ansøgningen er dokumenteret særlige forhold, der støtter en fravigelse fra hovedreglen om, at gratis udlevering ikke må finde sted. Endvidere lægges der vægt på, om udleveringen tjener et anerkendelsesværdigt formål, om patientsikkerhedsmæssige grunde taler imod gratis udlevering, om gratis udlevering kan stimulere et uønsket overforbrug, og om patienten må antages at ville afstå eller miste muligheden for behandling, såfremt lægemidlerne ikke udleveres gratis.

Såfremt betingelserne er opfyldt, har Lægemedelstyrelsen praksis for at udstede en tidsbegrænset dispensation, som er gyldig i den ansøgte periode for udleveringen eller i højst 2 år.

En dispensation indebærer alene, at der kan afholdes udgifter til lægemidler, og dispensationen giver ikke mulighed for at kunne indkøbe, lagerholde og forestå den fysiske udlevering af lægemidlerne, da sådanne aktiviteter kræver en tilladelse efter lægemiddellovens § 39.

2.10.2. Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Lægemiddelstyrelsen lægger i forbindelse med udstedelse af dispensationer til udlevering af vederlagsfrie rygestoplægemedler vægt på Sundhedsstyrelsens vurdering af, at rygestop er et sundhedsfremmende formål, der er med til at styrke folkesundheden, og at anvendelsen af rygestoplægemedler kan bidrage til dette. Lægemiddelstyrelsen giver som udgangspunkt dispensation til kommunalbestyrelser ved vederlagsfri udlevering af rygestoplægemedler efter betingelserne, der er redegjort for i afsnit 2.10.1. ovenfor.

Der er på nuværende tidspunkt 86 aktive dispensationer til udlevering af vederlagsfrie rygestoplægemedler, der er udstedt til kommuner.

Lægemiddelstyrelsen har til dato udstedt ganske få dispensationer, som ikke vedrører kommunalbestyrelser ved udlevering af rygestoplægemedler.

Dispensationerne til kommunerne om at kunne udlevere gratis rygestoplægemedler har som udgangspunkt været udstedt for en 2 årig periode, hvorefter kommunerne har kunnet søge om forlængelse af deres dispensation. Det er således en stor del af de 98 kommuner, som over en længere årrække løbende har ansøgt om forlængelse af deres dispensationer.

Sundhedsstyrelsen har med rapporten "Hjælp til rygestop til særlige grupper (Rygestopmedicin)" evalueret resultatet af de satspuljemidler, som blev uddelt i 2017-2019 som en del af Kræftpakke IV. Formålet med satspuljemidlerne var at muliggøre, at flere kunne deltage i et kommunalt rygestopforløb. I evalueringen fremgår, at nogle kommuner fandt det vanskeligt at søge Lægemiddelstyrelsen om dispensation til den vederlagsfrie udlevering af rygestoplægemedler.

Da praksis har udviklet sig således, at Lægemiddelstyrelsen som udgangspunkt giver dispensation til kommunalbestyrelser ved vederlagsfri udlevering af rygestoplægemedler, foreslås det at indføre en udtrykkelig undtagelse til forbuddet mod vederlagsfri udlevering af lægemidler for så vidt angår kommunalbestyrelser ved vederlagsfri udlevering af rygestoplægemedler, når dette ikke sker i reklameøjemed.

Med forslaget om, at kommunalbestyrelser – uden at skulle ansøge Lægemiddelstyrelsen om tilladelse hertil – vederlagsfrit kan udlevere rygestoplægemedler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed, vil både kommuner og Lægemiddelstyrelsen administrativt blive lettet, idet kommunerne ikke længere behøver at indsende dispensationsansøgninger og periodiske genansøgninger til Lægemiddelstyrelsen, som på den anden side ikke skal behandle sådanne ansøgninger.

Kommunalbestyrelser må således efter lovforslaget vederlagsfrit udlevere rygestoplægemedler, hvis det ikke sker i reklameøjemed. Udleveringen må udelukkende ske til sundhedsfremmende formål. For at undgå, at udlevering sker i reklameøjemed, skal produktvalget være frit og ikke være afgrænset til en specifik producenters produkter. Kommunalbestyrelsen må således ikke modtage sponsorater, rabatter,

vareprøver eller på anden måde modtage nogen økonomisk fordel fra lægemiddelproducenter med henblik på at kunne tilbyde borgerne vederlagsfrie rygestoplægemedler. Når en borger modtager vederlagsfrie rygestoplægemedler af kommunen, skal beslutningen om, hvilket rygestoplægemedel der skal udleveres, efter lovforslaget foretages af kommunen i samarbejde med borgeren og eventuelt dennes læge for at sikre det bedst mulige rygestopforløb. Såfremt kommunalbestyrelsen afholder udgifter til borgerens receptpligtige rygestoplægemedler, bestemmes lægemiddelvalget af lægens ordination.

Forslaget om at give kommunerne mulighed for vederlagsfri udlevering af rygestoplægemedler vil alene give kommunerne mulighed for at afholde udgifterne til rygestoplægemedlerne, men ændrer ikke på, hvor disse kan udleveres. Det er således Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at det ikke er afgørende for forventningerne til effekterne af en fremtidig ordning, hvorfra de gratis rygestoplægemedler i praksis udleveres til borgerne. Der lægges efter lovforslaget derfor op til en model, hvor der lokalt kan træffes beslutning om, hvor udleveringen af de gratis rygestoplægemedler skal ske. Udleveringen til borgerne kan således eksempelvis ske på kommunale sundhedshuse/faciliteter med tilladelse efter § 39 i lægemiddeloven, i forbindelse med kommunale rygestopkurser forestået af eksterne virksomheder med tilladelse efter § 39 i lægemiddeloven, og på apotek eller ved detailforhandlere med tilladelse efter § 39 i lægemiddeloven, som har en aftale med den konkrete kommune. Det kan ligeledes tænkes, at rygestoplægemedlerne rekvireres fra en virksomhed eller kommunal funktion med tilladelse til onlineforhandling af rygestoplægemedler, som sender vederlagsfrie rygestoplægemedler direkte til de visiterede borgere i alle kommuner, som tilbyder ordningen med gratis rygestoplægemedler.

Det bemærkes, at Sundheds- og Ældreministeriet har overvejet, om den foreslåede undtagelse fra forbuddet mod vederlagsfri udlevering af lægemidler skal indsnævres, så den alene skal gælde for en afgrænset målgruppe af rygere. Til brug for den overvejelse har ministeriet lagt vægt på, at Lægemiddelstyrelsen i forbindelse med sagsbehandlingen af kommunale ansøgninger har modtaget adskillige anmodninger fra kommuner til en udvidet målgruppe, og et ønske om at kunne tilbyde udlevering af rygestoplægemedler til samtlige rygere uagtet deres økonomiske eller sociale forhold. I Sundhedsstyrelsens evaluering fra 2018 "Hjælp til rygestop til særlige grupper (Rygestopmedicin)" fremgår det ligeledes, at nogle kommuner har fundet det stigmatiserende for borgerne, at de har skulle udspørge dem om deres sociale og økonomiske forhold ved visitering til ordningen.

Sundheds- og Ældreministeriet er derfor af den opfattelse, at der ikke ud fra nogen af de beskyttelseshensyn, som Lægemiddelstyrelsen varetager, ses et større behov for en meget afgrænset gruppe af modtagere af gratis rygestoplægemedler, såfremt produktvalget er frit for modtageren, og udleveringen og produktvalget ikke anses for at være i reklameøjemed. Der foreslås derfor ikke at fastsætte regler for modtagerkredsen.

Den nuværende mulighed for Lægemedelstyrelsen til at kunne give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler og de kriterier, der ligger til grund for afgørelsen, oprettholdes. Se nærmere herom under afsnit 2.10.1. ovenfor.

3. Konsekvenser for FN's verdensmål

Dette lovforslag indeholder en bred vifte af forslag om skærpelse af den gældende tobakslovgivning med det formål at nedbringe antallet af rygere, særligt at færre unge begynder at ryge eller blive afhængige af andre nikotinprodukter, da tobaksrygning er den væsentligste forebyggelige kilde til sygdom og død i Danmark. Lovforslaget vurderes på den baggrund at kunne understøtte FN's verdensmål nr. 3 om sundhed og trivsel, idet færre rygere vil kunne være med til at øge sundhed og trivsel i befolkningen. Lovforslaget vil herunder særligt kunne understøtte delmål nr. 3.a om styrkelse af implementeringen af Verdenssundhedsorganisationens Rammekonvention vedrørende Tobakskontrol. Det vurderes, at lovforslaget vil have en beskyttende effekt på sundhedsmæssige, sociale og økonomiske konsekvenser af tobaksforbrug over for nuværende og kommende generationer. Lovforslaget vurderes på den baggrund ligeledes gennem forebyggelse at understøtte delmål nr. 3.4 om at reducere tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme.

Der henvises i øvrigt til FN's verdensmål nr. 10 om at skabe mindre ulighed. Rygning er den vigtigste årsag til ulighed i sundhed i Danmark, hvorfor det forventes, at lovændringen samlet set vil have en positiv virkning i forhold til at begrænse uligheden i sundhed her i landet.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser for regioner eller kommuner.

Forslaget forventes at bidrage til en reduktion i børn og unges rygning. Det er ikke muligt at skønne over effekten af forslaget på det samlede tobaksforbrug eller -salg. I den udstrækning forslaget har en effekt på det samlede tobakssalg, vil det alt andet lige medføre mindre indtægter fra tobaksafgifter, end hvad der ellers ville have været tilfældet. Et reduceret tobaksforbrug vil modsat på længere sigt spare udgifter til behandling af tobaksrelaterede sygdomme, udgifter til sygefravær m.v.

Sikkerhedsstyrelsen fører i dag bl.a. kontrol med, at kravene i lov om tobaksvarer m.v. overholdes, mens Forbrugerombudsmanden fører tilsyn med overholdelsen af reklamerreglerne, herunder kravet om, at tobakspakker ikke må placeres, så de får en særlig reklameeffekt, og håndhæver, at der ikke må reklameres på internettet.

Ved indførelsen af lov om tobaksvarer m.v. i 2016 tildeltes Sikkerhedsstyrelsen en gebyrmæssige ramme på 9 mio. kr. årligt til udførelsen af kontrollen på området. På baggrund af erfaring fra indkøringen af ordningen og forventning til et fremtidigt lavere ressourceforbrug end oprindeligt blev gebyret nedsat til 7,5 mio. kr. fra primo 2017. Ved til-

førelsen af yderligere opgaver på baggrund af indførelse af et sporbarhedssystem i 2019 forhøjedes tobaksgebyret med 1,4 mio. kr. De nye kontrolopgaver, som følger af dette lovforslag, forudsættes løst inden for de eksisterende økonomiske rammer.

Det skal dog bemærkes, at der med aftale om finansloven for 2020 var enighed om i perioden 2020-2023 at afsætte 5 mio. kr. årligt til at styrke Sikkerhedsstyrelsens kontrolindsats i forhold til ulovligt salg af tobak til unge under 18 år. Prioriteringen vil muliggøre et markant løft i kontrolindsatsen af ulovligt salg i både fysiske butikker og over internettet. Sikkerhedsstyrelsen vil som en del af den styrkede kontrolindsats også kunne kontrollere for ulovligt salg af bl.a. alkohol, tyggetobak og elektroniske cigaretter til unge under 18 år.

Efter Finansloven for 2020 kan Forbrugerombudsmanden disponere over 16,0 mio. kr. til forbrugerombudsmandens og medarbejdernes løn samt øvrig drift i 2020, jf. Finanslovens § 08.21.01.12 for 2020. Med denne årlige bevilling fører Forbrugerombudsmanden tilsyn med markedsføringsloven og anden forbrugerbeskyttende lovgivning, herunder reklameforbuddene i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. samt i kapitel 7 i lov om elektroniske cigaretter m.v. Det bemærkes, at Forbrugerombudsmanden har en prioriteringsadgang i medfør af § 1, 2. pkt. i bekendtgørelse om reglerne for Forbrugerombudsmandens virksomhed. Forbrugerombudsmanden forventer ikke, at lovforslaget i sig selv vil medføre et forøget ressourceforbrug hos Forbrugerombudsmanden.

Forslaget om, at kommunalbestyrelser vederlagsfrit kan udlevere rygestoplægemidler, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed, medfører en administrativ lettelse hos kommuner og en mindre administrativ lettelse hos Lægemedelstyrelsen, idet kommunerne ikke længere behøver at indsende dispensationsansøgninger til Lægemedelstyrelsen, som på den anden side ikke skal behandle sådanne ansøgninger.

Det vurderes, at lovforslaget herudover ikke har væsentlige implementeringskonsekvenser for stat, regioner og kommuner.

Sundheds- og Ældreministeriet vurderer, at forslaget er i overensstemmelse med de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning. Dette vil også blive sikret i forbindelse med vurderingen af den rette tilgængelige løsning for det kommende alderskontrolsystem ved køb over internettet.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Det er hensigten med lovforslaget at begrænse brugen af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter, særligt blandt børn og unge. Derfor forventes det, at salgstallet falder, dels grundet mængden af delelementer i nærværende lovforslag, dels grundet afgiftsforhøjelsen på produkterne over de kommende år. Med den politiske aftale, der ligger til grund for lov-

forslaget, er det besluttet at indføre en række tiltag, som anbefales af Sundhedsstyrelsen og andre fagfolk, uagtet at der ikke foreligger et grundlag for nærmere at vurdere effekten af tiltagene i en dansk sammenhæng – hver for sig eller samlet. Der er i forlængelse heraf heller ikke grundlag for nærmere at vurdere de afledte konsekvenser i form af nedgang i omsætning og indtjening og påvirkning af samlet forretningsgrundlag for de forskellige aktører, der sælger de produkter, der er omfattet af lovforslaget. Dette gælder generelt nedgang i forbrug såvel som påvirkning af forbrugsmønstre hos eksisterende forbrugere af tiltag, som påvirker udbud og tilgængelighed af produkter, herunder om disse skifter til produktkategorier, som udbydes af samme aktører.

Det foreslås, at tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin ikke må anbringes og fremvises synligt for forbrugerne på salgssteder. Dermed får salgsstederne en pligt til at indrette sig på en måde, således varerne ikke er synlige for forbrugerne. Pr. 9. januar 2020 er der foreløbigt registreret 7.210 butikker i Danmark, der sælger tobaksvarer. Det bemærkes i den forbindelse, at flere supermarkeds kæder og kiosker m.v. allerede har foretaget denne omstilling frivilligt.

For at minimere de økonomiske konsekvenser for salgsstederne stilles der med lovforslaget ikke krav om én specifik metode til at skjule varerne for potentielle købere. Salgsstederne har således metodefrihed og kan for eksempel vælge at placere varerne i et andet lokale, således at de ikke er synlige fra salgsløkalet, i et skab, bag et forhæng eller under disken. Omkostningerne forbundet hermed for det enkelte salgssted afhænger af den valgte løsning, som er betinget af den aktuelle fysiske indretning af salgsstedet og indehaverens afvejning af konkrete hensyn, herunder i forhold til f.eks. ekspeditionstid. På baggrund af metodefriheden vurderes omkostningerne generelt at være begrænsede. Konsekvenserne for erhvervslivet i form af øvrige efterlevelseseffekter vurderes således at være under 10 mio. kroner.

Derudover foreslås det at indføre standardiserede pakker for alle tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter undtagen cigarer, pibetobak og piber, så de får et ensartet udtryk. Sundheds- og ældreministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere krav herom. Kravene forventes at medføre mindre omstillingsomkostninger for erhvervslivet i form af at ændre udseende af pakkerne med henblik på salg af tobaksvarer på det danske marked. Vurderingen bygger blandt andet på, at det kommercielle behov for jævnlige tilpasninger af produkternes udseende samt de eksisterende krav til produkternes forskellige udseende i forskellige lande – herunder sundhedsadvarsler på de enkelte landes sprog – i forvejen kræver et produktionsapparat, der kan ændre og variere udseendet på produkternes indpakning. Producenter, der sælger til andre lande, som har indført krav om standardiserede produkter, har endvidere konkret erfaring hermed.

Det foreslås også at forbyde salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin med ken-

detegnende aromaer andre end tobakssmag og mentolsmag. Det samme foreslås for de tobaksvarer, der ikke i forvejen er omfattet af forbuddet mod kendetegnende aromaer, dog ikke pibetobak og cigarer.

Endvidere foreslås det, at der indføres krav om skærpet alderskontrol. Kravet forventes at medføre omstillingsomkostninger for erhvervslivet i forbindelse med, at alle forhandlere af tobaksvarer og elektroniske cigaretter, der markedsfører via internettet, skal sikre, at der forefindes et system, der effektivt verificerer købers alder. Sundhedsministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler i tilknytning til kravet. Konsekvenserne herved kan på nuværende tidspunkt ikke vurderes nærmere, da disse beror på den konkrete udmøntning af kravene. En nærmere vurdering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser vil finde sted i forbindelse med udmøntning af kravene i bekendtgørelse.

Endelig foreslås det, at der indføres krav om, at forhandlere til det danske marked af tobakssurrogater og elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin skal registrere deres oplysninger hos Sikkerhedsstyrelsen. Kravet forventes at medføre omstillingsomkostninger forbundet med forhandlerens registrering hos Sikkerhedsstyrelsen. Erhvervsministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler i tilknytning til kravene. Konsekvenserne herved kan på nuværende tidspunkt ikke vurderes nærmere, da disse beror på den konkrete udmøntning af kravene. En nærmere vurdering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser vil finde sted i forbindelse med udmøntning af kravene i bekendtgørelse.

Der kan være konkurrencemæssige virkninger af lovforslaget i den udstrækning, der kan ske substitution mellem produkter, der påvirkes forskelligt af den nye regulering. For eksempel er tobakssurrogater ikke i dag omfattet af reklameforbud, aldersgrænse m.v., som gælder for bl.a. tobaksvarer. Til gengæld omfattes tobakssurrogater ikke af de foreslåede regler om standardisering af pakkerne. De foreslåede krav om standardisering af pakker og forbud mod synlig fremvisning vil til en vis grad fjerne mulige konkurrenceparametre og begrænse konkurrencen på markedet.

Princippet for agil erhvervsrettet regulering vil blive vurderet i forbindelse med udmøntning af bemyndigelsesbestemmelserne i lovforslagets § 2, nr. 4 og 5 vedrørende registreringsordning for tobakssurrogater, lovforslagets § 3, nr. 6 vedrørende registreringsordning for den, der vil fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet og registreringsordning for genopfyldningsbeholdere uden nikotin samt lovforslagets § 2, nr. 14 om effektivt alderskontrolsystem. Herudover vurderer Sundhed og Ældreministeriet ikke, at princippet for agil erhvervsrettet regulering er relevante for nærværende lovforslag.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget om, at kommunalbestyrelser vederlagsfrit kan udlevere rygestoplægmidler, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed, uden at skulle ansøge Lægemiddelstyrelsen herom, medfører en forenklet sagsgang og dermed smidige-

re stillingtagen til, hvorvidt en borger kan omfattes af tilbud om vederlagsfri udlevering af rygestoplægemidler.

Lovforslaget vurderes herudover ikke at have administrative konsekvenser for borgere.

7. Klima- og miljømæssige konsekvenser

En reduktion i antallet af børn og unge, der ryger, kan have positive miljømæssige konsekvenser i form af mindre tobaksaffald og deraf mindre udledning af giftige stoffer til miljøet. Således fremgår det af WHO's publikation fra 2017 "Tobacco and its environmental impact: an overview", at op til to tredjedele af hver røget cigaret efterlades på jorden, og at der på verdensplan er mellem 340 til 680 millioner kg. tobaksaffald om året. Tobaksaffald indeholder over 7000 giftige kemikalier, inklusive kendte humane kræftfremkaldende stoffer, der udvaskes og opføres i miljøet.

8. Forholdet til EU-retten

Tobak og elektroniske cigaretter er omfattet af den fri bevægelighed for varer, som følger af EUF-traktaten. Medlemsstaterne må derfor som udgangspunkt ikke opstille krav, der hindrer varernes fri bevægelighed. Det følger imidlertid også af EUF-traktaten, at varernes fri bevægelighed kan indskrænkes af hensyn til bl.a. den offentlige sundhed, hvilket er det hensyn, der søges varetaget med nærværende lovforslag.

Tobaksvaredirektivet indeholder bestemmelser om bl.a. fremstilling, præsentation og salg af tobak og elektroniske cigaretter.

Dele af tobaksvaredirektivet er gennemført i dansk ret i lov om tobaksvarer m.v. og lov om elektroniske cigaretter m.v.

Herudover indeholder lov om forbud mod tobaksreklame m.v. bestemmelser, der gennemfører dele af tobaksreklamedirektivet.

Særligt i forhold til det foreslåede krav om standardiserede pakker bemærkes, at tobaksvaredirektivet ikke fastsætter krav om, at medlemsstaterne skal standardisere tobaksvarers emballage (ud over sundhedsadvarsler m.v.). Men det præciseres, at medlemsstaterne gerne må vælge at fastsætte krav om standardisering for tobaksvarer og dermed gå videre end direktivet. En række EU-lande har indført eller besluttet at indføre standardiserede tobakspakker gældende for minimum cigaretpakker. Således kan henvises til direktivets præambelbetragtning nr. 53 og direktivets artikel 24, stk. 2, hvoraf fremgår, at direktivet ikke berører en medlemsstats ret til at opretholde eller indføre yderligere krav, som finder anvendelse på alle produkter, der markedsføres i medlemsstaten, i forbindelse med standardiseringen af tobaksvarers emballage, når det er berettiget af hensyn til folkesundheden, idet der tages hensyn til det høje sundhedsbeskyttelsesniveau, der sikres med dette direktiv. Sådanne foranstaltninger skal stå i rimeligt forhold til målet og må ikke udgøre et middel til vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem medlemsstaterne. Sundheds- og Ældreministeriet har i overensstemmelse med di-

rektivets artikel 24, stk. 2, meddelt disse foranstaltninger til Kommissionen sammen med begrundelsen for at opretholde eller indføre dem.

Særligt i forhold til den foreslåede regulering af smagsstoffer bemærkes, at det følger af tobaksvaredirektivets § 7, stk. 1, at det pålægges medlemslandene at forbyde markedsføring af cigaretter og tobaksvarer med en kendetegnende aroma.

Af direktivets artikel 7, stk. 12, fremgår, at andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak er undtaget fra forbuddet mod kendetegnende aroma. Kommissionen vedtager delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 27 for at trække denne undtagelse tilbage for en bestemt produktkategori, hvis der sker en væsentlig ændring i forholdene som konstateret i en rapport fra Kommissionen.

Det bemærkes, at det af præambelbetragtning 47 i tobaksvaredirektivet fremgår, at medlemsstaterne har ansvaret for vedtagelsen af regler om aromastoffer i forhold til e-cigaretprodukter. Sundheds- og Ældreministeriet er bekendt med, at Finland, Estland og Ungarn (delvist) har forbud mod salg af elektroniske cigaretter og e-væsker (både med og uden nikotin) med smagstilsætninger ud over tobakssmag.

I forlængelse heraf bemærkes det, at det fremgår af tobaksvaredirektivets artikel 24, stk. 3, at en medlemsstat også kan forbyde en bestemt kategori af tobaksvarer eller relaterede produkter på grund af de særlige forhold i den pågældende medlemsstat, hvis bestemmelserne er berettiget på grund af behovet for at beskytte folkesundheden, idet der tages hensyn til det høje sundhedsbeskyttelsesniveau, der sikres med dette direktiv. I præambelbetragtning nr. 54 fremgår det desuden, at medlemsstaterne, for at tage hensyn til en mulig fremtidig udvikling på markedet, desuden bør kunne forbyde en bestemt kategori af tobak eller relaterede produkter på grund af de særlige forhold i den pågældende medlemsstat, hvis bestemmelserne er berettiget på grund af behovet for at beskytte folkesundheden, idet der tages hensyn til det høje beskyttelsesniveau, der opnås med dette direktiv.

Sundheds- og Ældreministeriet har i forbindelse med notifikation af nærværende lovforslag meddelt Kommissionen om den påtænkte regulering af smagsstoffer sammen med begrundelsen for at indføre dem. Kommissionen har i en udførlig udtalelse oplyst, at man finder, at det foreslåede forbud mod kendetegnende aroma i andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak er i strid med direktivets artikel 7, stk. 12, idet det alene er Kommissionen, der via delegerede retsakter kan trække undtagelsen for disse produkter tilbage. Kommissionen har ikke forholdt sig til, hvorvidt det foreslåede smagsforbud kan tillades efter direktivets artikel 24, stk. 3, hvorefter en medlemsstat kan en forbyde en bestemt kategori af tobaksvarer eller relaterede produkter på grund af de særlige forhold i den pågældende medlemsstat. Sundheds- og Ældreministeriet har derfor anmodet EU-Kommissionen om at forholde sig hertil og afventer svar derpå. Derfor foreslås det, at forbuddet mod kendetegnende aromaer i andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak kan sættes i kraft af sundheds- og ældreministeren. Dette vil alene ske når, og

såfremt det EU-retlige grundlag er på plads, dog således at producenter gives en frist på 6 måneder til at omstille deres produktionsapparat.

I forbindelse med notifikation af nærværende lovforslag er der, foruden den udførlige udtalelse fra EU-Kommissionen, modtaget udførlige udtalelser fra Grækenland, Portugal, Rumænien, Tjekkiet, Bulgarien og Portugal samt bemærkninger fra Italien. Disse vedrører særligt de foreslåede regler om standardisering af tobakspakker, urtebaserede rygeprodukter, elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og de foreslåede regler om forbud mod synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin. Sundheds- og Ældreministeriet er ikke enig i vurderingen af, at disse foreslåede regler er i strid med EU-retten, og noterer sig, at flere EU-lande har indført regler om standardisering af emballage og regler om, at tobaksvarer skal være skjulte.

Der er i forbindelse med notifikationen af nærværende lovforslag desuden modtaget bemærkninger fra EU-Kommissionen om bl.a. definitionen på sponsorer og og undtagelsen for reklameforbuddet i forhold til fagfolk inden for branchen. Sundheds- og Ældreministeriet har iagttaget bemærkningerne ved udformningen af de bestemmelser, som bemærkningerne vedrører.

EU-Kommissionen har desuden haft bemærkninger til den foreslåede undtagelse af den kendetegnende aroma af mentol i forbindelse med forbuddet mod kendetegnende aroma. EU-Kommissionen opfordrer de danske myndigheder til at fremlægge forklaringer, som begrunder undtagelsen af den kendetegnende aroma af mentol, navnlig på baggrund af den nylige ikrafttræden af forbuddet mod mentolcigaretter og rulletobak den 20.maj 2020. Undtagelsen for mentol følger af den politiske aftale om den nationale handleplan mod børn og unges rygning, som implementeres med nærværende lovforslag. Sundheds- og Ældreministeriet vil i sit svar til EU-Kommissionen argumentere for, at Danmark ved at undtage kendetegnende aroma af mentol og tobak ikke går længere i reguleringen end det vurderes nødvendigt i forhold til formålet, og at der dermed med disse undtagelser vurderes også at være den rette EU-retlige balance mellem på den ene side at sikre sundheden og på den anden ikke hindre varenes frie bevægelighed. Der kan i den forbindelse henvises til Sundhedsstyrelsens publikation "Danskernes Rygevaner 2019 – Nikotinafhængighed", som viser, at blandt de unge, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, er brugen af mentol- eller mintsmaag mindre udbredt end brugen af slik/sodavandssmag og frugtsmag.

Endelig skal det bemærkes, at tobaksvaredirektivet giver mulighed for yderligere regulering af tobaksvarer m.v. Som det blandt andet fremgår af præambelbetragtning 55, bør en medlemsstat kunne opretholde eller indføre national lovgivning, som finder anvendelse på alle produkter, der markedsføres i denne stat, vedrørende aspekter, der ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde, forudsat at bestemmelserne er forenelige med TEUF og ikke bringer den fulde anvendelse af direktivet i fare. På disse betingelser vil en med-

lemsstat således bl.a. kunne regulere eller forbyde udstyr til tobaksvarer (herunder vandpiber) og til urtebaserede rygeprodukter og regulere eller forbyde produkter, der af udseende minder om en type tobak eller relateret produkt.

Det er herefter Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at lovforslaget er i overensstemmelse med EU-retten.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 24. januar 2020 til den 21. februar 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation (AC), Arbejdstilsynet, Arkitektskolen i Århus, Astma-Allergi Forbund, Bagger-Sørensen Gruppen, Becig, Bestyrelsesforening for Social- og Sundhedsskoler, Bilfærgernes Rederiforening, Brancheforeningen af Farmaceutiske Industrivirksomheder i Danmark, Brancheforeningen for Privathospitaler og –Klinikker, British American Tobacco, Børnerådet, Center for Hjerneskode, Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU), Coop Danmark, Dagrofa, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Farmaceutiske Selskab, Danmarks Lungeforening, Danmarks Privatskoleforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Restauranter og Cafeer (DRC), Danmarks Vejlederforening, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Automatbranche Forening, Dansk Diagnostika og Laboratorieforening, Dansk e-Damper Forening (DADA-FO), Dansk Erhverv, Dansk Farmaceutisk Industri, Dansk Friskoleforening, Dansk Industri, Dansk Lungemedicinsk Selskab, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Selskab for Distriktpsykiatri, Dansk Selskab for Folkesundhed, Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Dansk Supermarked, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Transport og Logistik (DTL), Danske Erhvervsskoler, Danske Fysioterapeuter, Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, Danske Gymnasier, Danske Handicaporganisationer (DH), Danske Landbrugsskoler, Danske Patienter, Danske Regioner, Danske Skoleelever, Danske SOSU-skoler, Danske Tandplejere, Danske Universiteter, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Det Informationsvidenskabelige Akademi og Designskolen i Kolding, Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, Diabetesforeningen, Efterskoleforeningen, Efuma, Ergoterapeutforeningen, Erhvervsakademiernes Rektorkollegium, Erhvervsskolelederne i Danmark, Erhvervsskolernes Elevorganisation, Fag og Arbejde (FOA), Fagligt Fællesforbund – 3F, Farmakonomforeningen, Fertin Pharma, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Foreningen af Danske Døgninstitutioner for Børn og Unge (FADD), Foreningen af Danske Lægestuderende (FADL), Foreningen af forstandere og direktører ved AMU-centrene, Foreningen af Frie Fagskoler, Foreningen af katolske skoler i Danmark, Foreningen af Kristne Friskoler, Foreningen af Private Uddannelsesudbydere i Danmark, Foreningen af Speciallæger, Forstanderkredsen for Produktionskoler/Produktionshøjskoler, Fredericia Maskinmesterskole, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Gymnasiernes Bestyrelsesforening, Gymnasieskoler-

nes Inspektorforening, Gymnasieskolernes Rektorforening, Hjerteforeningen, HK - Handel, Hotel-, Restaurant - & Turisterhvervet (HORESTA), House of Oliver Twist A/S, Industriforeningen for generiske lægemidler, Jordemoderforeningen, KFUM' s Sociale Arbejde, Kirkens Korshær, Komiteen for Sundhedsoplysning, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomst ansatte (KTO), Kommunernes Landsforening (KL), Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Kræftens Bekæmpelse, Københavns Maskinmesterskole og Elinstallatørskole, Landboudom, Landselevbestyrelsen for det pædagogiske område, Landselevbestyrelsen for social- og sundhedsområdet, Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud (LOS), Landsforeningen af Produktionsskoleledere, Landsforeningen af Ungdomsskoleledere (LU), Landsforeningen Røgfrit Miljø, Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, Lederforeningen for VUC, Lilleskolerne, LO – Landsorganisationen i Danmark, Lægeforeningen, Lægemedelindustriforeningen, MARTEC (Maritime Training and Education Centre), Maskinmestrenes Forening, Medicoindustrien, Megros (For-

eningen af medicingrossister), Mødrehjælpen, Nærbutikernes Landsforening, Nærings- og Nydelsmiddelarbejder Forbundet (NNF), Parallelimportørforeningen af lægemidler, Pharmadanmark, Pharmakon, Philip Morris, Praktiserende Lægers Organisation, Praktiserende Tandlægers Organisation, Private Gymnasier og Studenterkurser, Produktionsskoleforeningen, Professionshøjskolerne, PTU's RehabiliteringsCenter, Rederiforeningen for mindre Skibe, Rederiforeningen af 1895, Rigsrevisionen, Røgfri Fremtid, Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU), Rådet for Socialt Udsatte, Rådet for Voksen- og Efteruddannelse (VEU-rådet), SIMAC, Skole og Forældre, Smoke It, Smoke Solution, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-Samrådet, Sund By Netværket, Sundhedskartellet, Sygeforsikringen " Danmark", Søfartens Ledere, Søfartsstyrelsen, Tandlægeforeningen, Tobaksindustrien, Tobaksproducenterne, Ungdomsskoleforeningen, University Colleges Denmark, VUC Bestyrelsesforening og Aarhus Maskinmesterskole.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Et reduceret tobaksforbrug vil på længere sigt spare udgifter til behandling af tobaksrelaterede sygdomme, udgifter til sygefravær m.v.	Forslaget forventes at bidrage til en reduktion i børn og unges rygning. Det er ikke muligt at skønne over effekten af forslaget på det samlede tobaksforbrug eller -salg. I den udstrækning forslaget har en effekt på det samlede tobakssalg, vil det alt andet lige medføre mindre indtægter fra tobaksafgifter, end hvad der ellers ville have været tilfældet.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Forslaget om, at kommunalbestyrelser fremadrettet vederlagsfrit kan udlevere rygestoplægmidler, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed, medfører en administrativ lettelse hos kommuner og en mindre administrativ lettelse hos Lægemedelstyrelsen, idet kommunerne ikke længere skal indsende dispensationsansøgninger til Lægemedelstyrelsen, som på den anden side ikke skal behandle sådanne ansøgninger.	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Lovforslaget vurderes at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet. Det er hensigten med lovforslaget at begrænse brugen af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter samt elektroniske cigaretter, særligt blandt børn og unge. Derfor

		forventes det, at salgstallet falder, dels grundet mængden af delelementer i nærværende lovforslag, dels grundet afgiftsforhøjelsen på produkterne over de kommende år. Sundheds- og Ældreministeriet finder ikke grundlag for nærmere at kvantificere disse effekter. Derudover vil der være konkrete omkostninger ved efterlevelse af blandt andet visningsforbud og standardisering af pakker. Disse vurderes relativt beskedne og under 10 mio. kr., idet det gennem blandt andet metodefrihed er søgt sikret, at der hos aktørerne er grundlag for at anvende omkostnings-effektive løsninger.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet, m.v.	Ingen	Lovforslaget har administrative konsekvenser for erhvervslivet i form af en udvidelse af den gældende registreringsordning for virksomheder, der forhandler elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. De pågældende virksomheder skal således registrere deres oplysninger og løbende holde oplysningerne opdateret. Omkostningerne vurderes at være under bagatelgrænsen og kvantificeres derfor ikke yderligere
Administrative konsekvenser for borgerne	Forslaget om, at kommunalbestyrelser vederlagsfrit kan udlevere rygestoplægemidler, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed, uden at skulle ansøge lægemiddelstyrelsen herom, medfører en forenklet sagsgang og dermed smidigere stillingtagen til, hvorvidt en borger kan omfattes af tilbud om vederlagsfri udlevering af rygestoplægemidler.	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	En reduktion i antallet af børn og unge, der ryger, kan have positive miljømæssige konsekvenser i form af mindre tobaksaffald og deraf mindre udledning af giftige stoffer til miljøet.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Tobak og elektroniske cigaretter er omfattet af den fri bevægelighed for varer, som følger af EUF-traktaten. Medlemsstaterne må derfor som udgangspunkt ikke opstille krav, der hindrer varernes fri bevægelighed. Det følger imidlertid også af EUF-traktaten, at varernes fri bevægelighed kan indskrænkes af hensyn til bl.a. den offentlige sundhed, hvilket er det hensyn, der søges varetaget med nærværende lovforslag. Særligt i forhold til det foreslåede krav om standardiserede pakker bemærkes, at medlemsstaterne gerne må vælge at fastsætte krav herom og dermed gå videre end tobaksvaredirektivet. Der kan henvises til direktivets artikel 24, 2 samt præambelbetragtning nr. 53.	

	<p>Særligt i forhold til den foreslåede regulering af smagsstoffer bemærkes, at medlemsstaterne har ansvaret for vedtagelsen af regler om kendetegnende aroma i forhold til elektroniske cigaretter.</p> <p>I forbindelse med notifikationen af nærværende lovforslag har Sundheds- og Ældreministeriet meddelt EU-Kommissionen om den påtænkte regulering af smagsstoffer i andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak sammen med begrundelsen for at indføre dem. Kommissionen har oplyst, at man finder, at det foreslåede forbud mod kendetegnende aroma i andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak, er i strid med direktivets artikel 7, stk. 12, idet det alene er Kommissionen, der via delegerede retsakter kan trække undtagelsen for disse produkter tilbage. Kommissionen har ikke forholdt sig til, hvorvidt det foreslåede smagsforbud kan tillades efter direktivets artikel 24, stk. 3, hvorefter en medlemsstat kan en forbyde en bestemt kategori af tobaksvarer eller relaterede produkter på grund af de særlige forhold i den pågældende medlemsstat. Sundheds- og Ældreministeriet har derfor anmodet Kommissionen om at forholde sig hertil og afventer svar derpå. Derfor foreslås det, at forbuddet mod kendetegnende aromaer i andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak kan sættes i kraft af sundheds- og ældreministeren. Dette vil alene ske når, og såfremt det EU-retlige grundlag er på plads, dog således at producerer gives en frist på 6 måneder til at omstille deres produktionsapparat. Det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at lovforslaget er i overensstemmelse med EU-retten.</p>	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering	Ja X	Nej

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

I § 1, § 2, stk. 2, nr. 1, 2 og 4, § 3, stk. 1 og § 3, stk. 2, nr. 6, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., er der henvist til, at bestemmelserne gælder for tobaksvarer.

Det foreslås, at der i § 1, § 2, nr. 1-4, § 3, stk. 1, § 3, stk. 2, nr. 5 og 6, og § 4 efter »tobaksvarer« indsættes »tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

Det betyder, at lovens anvendelsesområde udvides til også at gælde for tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Hvad der nærmere forstås ved tobakssurrogat og urtebaseret rygeprodukt fastsættes i § 1, nr. 3 og 4, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Ved tobakssurrogater forstås således produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås således rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces. Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 1, hvori det foreslås, at anvendelsesområdet for lov om tobaksvarer m.v. udvides til også at omfatte tobakssurrogater. Det bemærkes i den forbindelse, at lov om tobaksvarer m.v. allerede indeholder regler om urtebaserede rygeprodukter. Den foreslåede bestemmelse skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 4, nr. 1, hvori det foreslås, at anvendelsesområdet for lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år også skal omfatte tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Dermed er anvendelsesområdet for de tre love sammenfaldende.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 1 i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at loven finder anvendelse på tobaksvarer, hvorved forstås 1) varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak og 2) varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

Det foreslås, at »eller tygges« ændres til: », tygges eller på anden måde indtages«.

Det betyder, at der ved tobaksvarer efter § 1, nr. 1, forstås varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes, tygges el-

ler på anden måde indtages, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak.

Dermed præciseres det, at alle former for tobaksvarer er omfattet af loven, uanset på hvilken måde de indtages. Dette fremgår af bemærkningerne til den gældende bestemmelse, jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3027, men bliver nu fastsat i selve bestemmelsen. Således sikres klarhed over, at også nye produkter, der kommer på markedet, er omfattet af bestemmelsen, uanset om de indtages på andre og nye måder, f. eks. ved indånding af dampe fra opvarmet tobak.

Til nr. 3

Det følger af § 1 i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at loven finder anvendelse på tobaksvarer, hvorved forstås 1) varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak og 2) varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

Det foreslås, at § 1, nr. 3, nyaffattes, hvorefter bestemmelsen omfatter varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.

Det betyder, at lovens anvendelsesområde udvides til at omfatte varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes, tygges eller på anden måde indtages, der helt eller delvist er fremstillet af tobak.

Der skal være tale om varer, der er beregnet til at blive benyttet specifikt i forbindelse med tobaksvarer. Det afgørende hensyn er, at det ikke må medvirke til at have en reklameeffekt for selve tobaksproduktet. Det bemærkes, at disse produkter som følge af § 2, stk. 2, nr. 2, i lov om forbud om tobaksreklame m.v. ikke må påføres varemærker og lignende, som kan give dem reklameeffekt i forhold til selve tobaksproduktet. F.eks. vil systemer, der anvendes til opvarmede tobaksprodukter, være omfattede. Produkter, der har et mere generelt anvendelsesformål, som f.eks. lightere, tændstikker, piberensere eller askebægere, vil ikke være omfattet af bestemmelsen, med mindre de specifikt er designet eller markedsført med reference til tobaksvarer.

Til nr. 4

Efter § 1 i lov om forbud mod tobaksreklame finder loven anvendelse på tobaksvarer, hvorved forstås 1) varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges, hvis de helt eller delvis, er fremstillet af tobak og 2) varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

Det foreslås, at der i lovens § 1 som nr. 3 og 4 indsættes en definition på henholdsvis tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Det betyder, at loven finder anvendelse på tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, hvorved forstås:

1) varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes, tygges eller på anden måde indtages, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak,

2) varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1,

3) produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, og

4) rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at det med lovforslagets § 1, nr. 1, hvortil der henvises, foreslås, at loven fremadrettet også skal finde anvendelse på såkaldte tobakssurrogater og på urtebaserede rygeprodukter.

Den foreslåede bestemmelse skal derudover ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 3, hvori der foreslås indsat en tilsvarende definition af tobakssurrogater i lov om tobaksvarer m.v. Det bemærkes, at der i lov om tobaksvarer allerede er en tilsvarende definition på urtebaserede rygeprodukter. Den foreslåede bestemmelse skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 4, nr. 4, hvori der foreslås en tilsvarende definition på tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af § 2, stk. 1, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at der ved reklame i denne lov forstås enhver handling i erhvervsøjemed, der har til formål at fremme afsættningen af tobaksvarer.

Det foreslås, at § 2, stk. 1, nyaffattes, hvorefter der ved reklame forstås enhver handling i erhvervsøjemed, som har til formål at fremme salget af en tobaksvare, tobakssurrogat eller urtebaseret rygeprodukt, eller med dette som en direkte eller indirekte virkning.

Ved tobaksvarer forstås varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes, tygges eller på anden måde indtages, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak, samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.

Ved tobakssurrogater forstås således produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller "pouches" med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås således rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Forslaget indebærer, at forbuddet også vil komme til at omfatte de situationer, hvor enhver handling i erhvervsøjemed har den direkte eller indirekte virkning at fremme salget. Dermed tydeliggøres det også, at eksempel uddeling af tobakskuponer ikke er tilladt.

Ved indirekte virkning forstås bl.a. tilfælde, hvor en tobaksvarer f.eks. benyttes i reklame for andre varer og tjenesteydelser.

Forslaget indebærer endvidere, at forbuddet mod reklame både vil gælde for tobaksvarer såvel som for tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Det er uden betydning, om handlingen i erhvervsøjemed er mundtlig, skriftlig, formidlet via presse, film (herunder product placement), internet m.v. Oprensningen er ikke udtømmende. Også andre og fremtidige former for massekommunikation med markedet vil være omfattet af bestemmelsen. Det afgørende vil være, om handlingen fremmer afsætningen af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter, uanset om dette kan siges at være formålet hermed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af § 2, stk. 3, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at der ved sponsoring i denne lov forstås ethvert økonomisk bidrag til en aktivitet, et arrangement m.v. med sigte på at fremme afsætningen af en tobaksvarer. Efter § 4 er sponsoring til fordel for tobaksvarer forbudt.

Det foreslås, at § 2, stk. 3, nyaffattes, hvorefter der ved sponsoring i denne lov forstås enhver form for offentligt eller privat bidrag til et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson med det formål at fremme salget af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter eller med dette som en direkte eller indirekte virkning.

Med den foreslåede bestemmelse skærpes forbuddet i forhold til gældende ret, således at forbuddet også omfatter de situationer, hvor et offentligt eller privat bidrag til et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson blot har den indirekte virkning at fremme salget af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter.

Ved "offentligt eller privat bidrag" forstås ikke kun penge, men ethvert direkte som indirekte bidrag, som f.eks. sponsoring, gaver, prisfordele, støtte, udlevering af prøver, gratis butiksinretningsinventar, lån af lokaler, oplæring, kurser eller lignende.

Som eksempel vil det med den foreslåede bestemmelse ikke være tilladt, hvis en tobaksvirksomhed yder et årligt økonomisk bidrag til eksempelvis en festival, selvom tobaksproducentens navn, logo, andre kendetegn m.v. ikke nævnes el-

ler vises, såfremt det har den indirekte virkning, at salget af tobaksvarer fremmes.

Ved "et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson" forstås enhver form for, arrangementer, enkeltpersoner, aktiviteter, eller lignende, herunder fx medieproduktioner.

Forslaget betyder også, at reglerne om sponsoring til fordel for tobaksprodukter, som fremgår af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., vil flygte med reglerne om sponsoring til fordel for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, som fremgår af lov om elektroniske cigaretter m.v., hvorefter også støtte med det formål eller direkte eller indirekte virkning at fremme salget af disse produkter er forbudt.

EU-Kommissionen har i forbindelse med notifikationen af nærværende lovforslag bemærket, at definitionen på sponsoring i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. bør være i overensstemmelse med definitionen i tobaksreklameditivets artikel 2, litra c. Dette sikres med ovennævnte forslag.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af § 2, stk. 4, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at der ved tobaksudsalgssted forstås ethvert sted, hvor tobaksvarer udbydes til salg.

Det foreslås, at »tobaksudsalgssted« i § 2, stk. 4, ændres til »salgssted« og efter »tobaksvarer« indsættes: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller "pouches" med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 1, hvortil der henvises, og hvori det foreslås at udvide lovens anvendelsesområde til også at omfatte tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Som konsekvens heraf er det nødvendigt at ændre lovens § 2, stk. 4, så definitionen ikke er afgrænset til et tobaksudsalgssted, men et salgssted, hvorved fortsat forstås ethvert sted, hvor tobaksvarer – og med lovforslaget nu også tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter – udbydes til salg.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det følger af § 3, stk. 1, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at alle former for reklame for tobaksvarer er forbudt.

Det fremgår imidlertid af lovens § 3, stk. 2, nr. 1, at forbuddet ikke gælder meddelelser, der udelukkende henvender sig til fagfolk inden for branchen.

Det følger af artikel 3 i tobaksreklamedirektivet, at reklame i pressen og andre trykte publikationer begrænses til publikationer, der udelukkende henvender sig til fagfolk i tobaksbranchen, og publikationer, der trykkes og udgives i tredjelande, såfremt de ikke hovedsagelig er bestemt for Fællesskabets marked.

Det foreslås, at bestemmelsen nyaffattes, hvorefter forbuddet ikke gælder reklame i pressen og andre trykte publikationer, der udelukkende henvender sig til fagfolk i branchen for tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, og publikationer, der trykkes og udgives i tredjelande, såfremt de ikke hovedsagelig er bestemt for EU's marked.

Der er tale om en teknisk ændring som følge af, at EU-Kommissionen i forbindelse med notifikationen af nærværende lovforslag har bemærket, at bestemmelsen bør overholde artikel 3 i tobakreklamedirektivet. Sundheds- og Ældreministeriet anser ikke retstilstanden ændret som følge heraf.

Til nr. 9

Det følger af § 3, stk. 1, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at alle former for reklame for tobaksvarer er forbudt.

Det fremgår imidlertid af lovens § 3, stk. 2, at forbuddet ikke gælder:

1) meddelelser, der udelukkende henvender sig til fagfolk inden for branchen,

2) prisskilte for tobaksvarer på tobaksudsalgssteder,

3) skilte i tilknytning til tobaksudsalgssteder med teksten »Tobak«,

4) reklame rettet mod køberen på salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer, med undtagelse af salg på internettet,

5) brug af et navn, der før den 13. december 2000 har været anvendt både for tobaksvarer og andre varer eller tjenesteydelser, til reklame for disse andre produkter, såfremt navnet fremtræder i en form, hvorved det tydeligt adskiller sig fra navnets udseende på tobaksvarer og

6) brug af et navn, der er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, hvis den anden vare eller tjenesteydelse kun markedsføres i et begrænset geografisk område.

Det foreslås, at § 3, stk. 2, nr. 2-4, ophæves.

Den foreslåede ophævelse af lovens § 3, stk. 2, nr. 2-4, skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 12, hvortil der henvises, og hvori det foreslås, at al synlig anbringelse og

fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på salgssteder, herunder på internettet, er forbudt. Dette betyder, at det heller ikke længere skal være muligt at have prisskilte for tobaksvarer på tobaksudsalgssteder eller skilte i tilknytning til tobaksudsalgssteder med teksten »Tobak«, hvorfor lovens § 3, stk. 2, nr. 2 og 3, foreslås ophævet. Desuden vil butikker, hvor man er specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer blive omfattet af den foreslåede § 5 a, stk. 2 og 4, hvorefter disse undtages fra det generelle forbud mod anbringelse af fremvisning af tobaksvarer, og der kan fastsættes regler om reklame hos disse steder.

Der henvises til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til de specielle bemærkninger i lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 10

Det følger af § 3, stk. 1, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at alle former for reklame for tobaksvarer er forbudt.

Det følger imidlertid af lovens § 3, stk. 2, at forbuddet ikke gælder:

1) meddelelser, der udelukkende henvender sig til fagfolk inden for branchen,

2) prisskilte for tobaksvarer på tobaksudsalgssteder,

3) skilte i tilknytning til tobaksudsalgssteder med teksten »Tobak«,

4) reklame rettet mod køberen på salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer, med undtagelse af salg på internettet,

5) brug af et navn, der før den 13. december 2000 har været anvendt både for tobaksvarer og andre varer eller tjenesteydelser, til reklame for disse andre produkter, såfremt navnet fremtræder i en form, hvorved det tydeligt adskiller sig fra navnets udseende på tobaksvarer og

6) brug af et navn, der er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, hvis den anden vare eller tjenesteydelse kun markedsføres i et begrænset geografisk område.

Efter § 3, stk. 3, 1. pkt., gælder forbuddet desuden ikke en neutral anbringelse af tobaksvarer i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende. Efter § 3, stk. 3, 2. pkt., må tobaksvarer kun placeres:

1) på hylder og i skabe bag ved eller under kassen, disken, baren eller lignende steder,

2) i bokse, der hænger over kassen, over baren eller lignende steder eller

3) i specielle automater, hvortil benyttes kort, der kun forefindes og betales ved kasserne.

Det fremgår endvidere af § 3, stk. 4, at hylderne, skabene og boksene ikke må få en størrelse eller udformning, som giver en reklameeffekt.

Det foreslås, at § 3, stk. 3 og 4, ophæves.

Den foreslåede ophævelse af lovens § 3, stk. 3 og 4, skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 12, hvortil der henvises, og hvori det foreslås, at al synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på udsalgssteder, herunder på internettet, er forbudt. Dette betyder, at det heller ikke længere skal være muligt neutral at anbringe tobaksvarer i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende eller regulere størrelse eller udformning af hylder, skabe og bokse, hvorfor lovens § 3, stk. 3 og 4, foreslås ophævet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af § 5 i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at enhver form for uddeling, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer, er forbudt.

Det foreslås, at der i lovens § 5 efter »tobaksvarer,« indsættes »tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, eller som har dette som direkte eller indirekte virkning,«.

Dette betyder, at enhver form for uddeling, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, eller som har dette som direkte eller indirekte virkning, er forbudt.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Forslaget indebærer, at forbuddet mod uddeling udvides til også at gælde forbud mod uddeling, der har den indirekte virkning at fremme afsætningen af både tobaksprodukter såvel som tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Det afgørende vil være, om uddelingen fremmer afsætningen af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter, uanset om dette kan siges at være formålet hermed.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 5, hvori det foreslås at udvide forbuddet mod reklame for tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter til også at omfatte forbud mod reklame, der har som den indirekte virkning at fremme salget.

Med den foreslåede bestemmelse vil det ikke længere være muligt for fagfolk i forbindelse med almindeligt salgssarbejde at udlevere vareprøver til salgssteder m.v.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det følger af § 2, stk. 1 i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. at der ved reklame forstås enhver handling i erhvervsøjemed, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer.

Det følger af lovens § 3, stk. 1, at alle former for reklame er forbudt.

Imidlertid fremgår det af § 3, stk. 2, nr. 1-6, at forbuddet ikke gælder:

1) meddelelser, der udelukkende henvender sig til fagfolk inden for branchen,

2) prisskilte for tobaksvarer på tobaksudsalgssteder,

3) skilte i tilknytning til tobaksudsalgssteder med teksten »Tobak«,

4) reklame rettet mod køberen på salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer, med undtagelse af salg på internettet,

5) brug af et navn, der før den 13. december 2000 har været anvendt både for tobaksvarer og andre varer eller tjenesteydelser, til reklame for disse andre produkter, såfremt navnet fremtræder i en form, hvorved det tydeligt adskiller sig fra navnets udseende på tobaksvarer og

6) brug af et navn, der er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, hvis den anden vare eller tjenesteydelse kun markedsføres i et begrænset geografisk område.

Forbuddet gælder ikke neutral anbringelse af tobaksvarer i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende, jf. § 3, stk. 3. Tobaksvarer må således kun placeres:

1) på hylder og i skabe bag ved eller under kassen, disken, baren eller lignende steder,

2) i bokse, der hænger over kassen, over baren eller lignende steder eller

3) i specielle automater, hvortil benyttes kort, der kun forefindes og betales ved kasserne.

I forlængelse heraf fremgår det af § 3, stk. 4, at hylderne, skabene og boksene ikke må få en størrelse eller udformning, som giver en reklameeffekt.

Det foreslås, at der efter § 5 i *kapitel 2* indsættes en § 5 a indeholdende stk. 1-4.

Efter den foreslåede § 5 a, *stk. 1*, er synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på salgssteder, herunder på internettet, forbudt.

Med den foreslåede bestemmelse bliver det herved forbudt for salgssteder at anbringe og fremvise tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i forbindelse med betalingskasser, barer, automater m.v. Forbuddet gælder for detailhandel og ikke i forbindelse med engroshandel.

Ved tobaksvarer forstås varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes, tygges eller på anden måde indtages, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak, samt varer, der er

beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Det vil være op til den enkelte detailforhandler, om den pågældende vil skjule varerne i skabe, ved eller under betalingskasser, bag forhæng eller skydedøre, i særlige automater m.v. Ved salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i fysiske butikker gives der således den enkelte forhandler metodefrihed til at bestemme, hvordan varerne kan skjules.

Det afgørende vil være, at varerne reelt fremstår som skjulte på salgsstedet. I praksis betyder det eksempelvis, at hvis en forhandler skjuler tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter bag et forhæng, må forhænget kun trækkes fra i forbindelse med, at forhandleren rækker ud efter den vare, som skal sælges til køberne. I forbindelse med selve betalingen vil forhænget således skulle været trukket for, så varerne ikke fremstår som synlige.

Forhandlere, der vælger at bruge en automatisk skydedør til at skjule varerne, vil skulle sørge for at indrette døren sådan, at en eventuel synlighed i forbindelse med, at forhandleren rækker ud efter den pågældende vare, der skal sælges, er så kortvarig som mulig. I forlængelse heraf er det et krav, at skydedøren skjuler varerne i forbindelse med selve betalingen.

Fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter må dog gerne ske ved visning af sortimentet til en kunde på forudgående anmodning, ved genopfyldning af varer, ved vedligeholdelse og rengøring af opbevaringsenheden og i forbindelse med oplæring af personale, der skal sælge de pågældende produkter.

Forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på salgssteder vil også gælde i forbindelse med internethandel. Det gælder dog ikke for salg af piber, jf. den foreslåede § 5 a, stk. 2. Undtagelsen gælder alene traditionelle piber til brug med pibetobak. Salg på internettet vil i denne forbindelse også dække salg via app-funktioner.

Det betyder i praksis, at der ved internetsalg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter ikke må vises billeder af varerne. Forbuddet mod visning af varerne på internettet er absolut og vil således gælde både i forbindelse med en mere generel fremvisning af udvalget af varer på hjemmesiden, herunder på sociale medier, såvel som

i forbindelse med en egentlig købe-funktion, hvor forbrugeren kan lægge den pågældende vare i en kurv og betale for varen.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 5 a, stk. 2, at forbuddet ikke gælder for salg af piber på internettet og salg af piber, pibetobak og cigarer på fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af disse produkter.

Lovens forbud mod synlig anbringelse og fremvisning vil således ikke gælde salg af piber på internettet. Således vurderes det, at piber ikke er særligt appellerende til børn og unge, og at disse derfor kan undtages forbuddet. Herudover vil forslaget sikre, at der ikke utilsigtet sker forhindringer i det internationale salg af piber, som har karakter af kunsthåndværk.

Herudover vil lovens forbud mod synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på salgssteder ikke finde anvendelse på salg af piber, pibetobak og cigarer på fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i disse varegrupper, der ikke specielt appellerer til unge mennesker.

Undtagelsen vil også gælde, hvis sådanne specialforretninger er placeret i stormagasiner, forretningscentre og lignende. Den vil derimod ikke gælde for specielle stande eller diske i dagligvarebutikker, supermarkeder og lignende.

Et salgssted anses for at være specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer, når stedet udelukkende eller hovedsageligt sælger piber, pibetobak eller cigarer. Udtrykket ”hovedsageligt” vil skulle fortolkes snævert og vil kun give mulighed for, at specialforretningen i meget begrænset omfang kan sælge andre varer. Sælger butikken andre tobaksvarer eller elektroniske cigaretter i meget begrænset omfang, er disse varer omfattet af forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning. En almindelig kiosk eller butik med bredere sortiment vil ikke være at betragte som en specialbutik.

Undtagelsesbestemmelsen vil ikke give forhandleren mulighed for synligt at anbringe og fremvise varerne andre steder end på salgsstedet, at reklamere for de pågældende varer, uddele annonceblade, at uddele gratis varer m.v.

Undtagelsesbestemmelsen for salgssteder, der er specialiseret i piber, pibetobak og cigarer, vil kun gælde i fysiske butikker. Det vil således ikke være muligt at fremvise billeder af pibetobak og cigarer i forbindelse med internethandel.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 5 a, stk. 3, at salgssteder, herunder på internettet, efter anmodning fra køberen kan give køberen en liste med neutrale oplysninger om, hvilke tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter der sælges på salgsstedet og varernes pris. På fysiske salgssteder kan listen med de neutrale oplysninger opsættes ved en ekspedientbetjent salgskasse.

Forhandleren skal give de neutrale oplysninger på købers anmodning og ikke af egen drift oplyse herom, dog således at listen med neutrale oplysninger på fysiske salgssteder kan opsættes ved en ekspedientbetjent salgskasse.

Der henvises til bemærkninger til § 5 a, stk. 4, for nærmere beskrivelse af, hvordan salgsstedet må fremvise neutrale

oplysninger om, hvilke tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter der sælges på salgsstedet og til hvilke priser, varerne sælges.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 5 a, stk. 4, at sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om forbuddet efter stk. 1, om hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, reklame hos disse salgssteder, samt regler om salgsstedets fremvisning af neutrale oplysninger efter stk. 3.

Salgssteder har metodefrihed i forhold til at efterleve forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning, hvorfor reglerne, som sundheds- og ældreministeren kan fastsætte efter § 5 a, stk. 4, alene vil kunne sætte rammerne for, hvordan forbuddet efter stk. 1 skal forstås. Det vil således være op til salgsstederne, hvordan de vil skjule produkterne – f.eks. under disken, i et baglokale, bag et forhæng eller låge m.v. – så længe løsningen effektivt sikrer, at produkterne er skjult mellem køb. Den valgte løsning må dog ikke bruges til direkte eller indirekte at reklamere for eller oplyse om, at der sælges tobak, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter på salgsstedet.

Herudover kan sundheds- og ældreministeren efter den foreslåede § 5 a, stk. 4, fastsætte regler om, hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, samt reklame hos disse salgssteder.

Sundheds- og Ældreministeriet vurderer, at der med de foreslåede forskelle mellem specialforretninger og øvrige salgssteder kan blive behov for at præcisere afgrænsningen heraf inden for det bærende hensyn til at sikre, at børn og unge ikke konfronteres med varerne. Derfor foreslås det, at sundheds- og ældreministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om denne afgrænsning.

Desuden bemyndiges ministeren til at kunne fastsætte regler om, hvilke produkter, der falder ind under betegnelsen piber, pibetobak og cigarer. Bemyndigelsen vil kunne anvendes, såfremt udviklingen i markedet tyder på, at visse af produkttyper begynder at appellere til børn og unge.

Sundheds- og ældreministeren vil herudover kunne fastsætte regler om, hvordan fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer, må reklamere i butikken og på facaden.

Endelig kan sundheds- og ældreministeren efter den foreslåede § 5 a, stk. 4, fastsætte regler om de neutrale oplysninger, som salgsstedet må fremvise. Det kan eksempelvis være regler om oplysningernes skrifttype, skriftstørrelse, farve, brug af numeriske værdier, andre kendetegn m.v. Oplysningerne kan også angå den måde, hvorpå oplysningerne præsenteres. Eksempelvis, at oplysningerne kun må fremgå af papir i en bestemt størrelse m.v.

Oplysningerne kan tillige angå den rækkefølge, som udvalget af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, der sælges på udsalgsstedet, oplistes på. Eksempelvis, at rækkefølgen af det oplistede udvalg skal fremgå alfabetisk eller på en lignende objektiv måde, således alle forhandlere, der markedsfører tobak, tobakssurrogater og ur-

tebaserede rygeprodukter i Danmark, har oplistet oplysningerne på samme måde.

Sundheds- og ældreministeren vil desuden fastsætte regler om, at aldersgrænsen for salg af produkterne skal fremgå af den neutrale liste, og at skiltning udarbejdet af Sundhedsstyrelsen skal benyttes.

Sundheds- og ældreministeren vil herudover kunne fastsætte regler om, at der skal stilles særlige krav til de neutrale oplysninger – ud over de allerede nævnte eksempler – når oplysningerne fremgår på internettet, herunder via en app-funktion.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det følger af § 7, stk. 1, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at overtrædelse af lovens §§ 3, 4 og 5 straffes med bøde.

Forarbejderne til lov om forbud mod tobaksreklame mv. tager ikke stilling til bødeniveauet for overtrædelse af lovens §§ 3, 4 og 5. Der henvises til Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3030. Efter lovens § 6, 2. pkt., føres tilsynet med loven efter markedsføringslovens regler, hvorfor der ved overtrædelse af lov om forbud mod tobaksreklame m.v. skal tages udgangspunkt i principperne efter markedsføringsloven og praksis i lignende sager. Bøder for overtrædelse af markedsføringsloven fastsættes ud fra overtrædelsens grovhed, omfang og den tilsigtede økonomiske gevinst. Overtrædelser, der enten er grove, bevidste eller gentagne, bør desuden straffes med bøder, der har en sådan størrelse, at de har en reel præventiv effekt. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til strafbestemmelsen i markedsføringslovens § 37 (Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 40 som fremsat). Bødeniveauet for overtrædelse af lov om forbud mod tobaksreklame m.v. spænder vidt i praksis.

Det foreslås, at »og 5« i § 7, stk. 1, ændres til », 5 og 5 a, stk. 1,«.

Det betyder, at overtrædelse af §§ 3, 4, 5 og 5 a, stk. 1, straffes med bøde.

Således foreslås det, at overtrædelse af den foreslåede § 5 a, stk. 1, om forbud mod synlig fremvisning og anbringelse af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på salgssteder, herunder på internettet, vil kunne straffes med bøde.

Med tilføjelse af den foreslåede § 5 a, stk. 1, til den gældende straffebestemmelse i lovens § 7, stk. 1, tilføjes den foreslåede § 5 a, stk. 1, i rækken af bestemmelser, der er strafpålagt. Bødeniveauet for overtrædelse af den foreslåede § 5 a, stk. 1, forudsættes at ville blive vurderet efter den nuværende praksis for overtrædelse af lov om forbud mod tobaksreklame m.v.

Generelt bør det i forbindelse med udmålingen af bødestraf tilsigtes, at bøden, af hensyn til de alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser anvendelse af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter kan medføre, får

en sådan størrelse, at den virker præventiv og sender et kraftigt signal om, at forbuddet mod synlig fremvisning skal iagttages. Det er desuden hensigten, at den udmålte bødestraskal stå i et passende forhold til den situation, som overtrædelsen har medført eller potentielt kunne have medført.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen. Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det følger af § 7, stk. 1, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at overtrædelse af lovens §§ 3, 4 og 5 straffes med bøde.

Det foreslås, at der i § 7 efter stk. 1 indsættes et nyt stk. 2.

Det betyder, at der i regler, der fastsættes i medfør af § 5 a, stk. 4, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne. Bødeniveauet for overtrædelse af den foreslåede § 5 a, stk. 4, forudsættes at ville blive vurderet efter den nuværende praksis for overtrædelse af lov om forbud mod tobaksreklame m.v.

Generelt bør det i forbindelse med udmålingen af bødestraf tilsigtes, at bøden, af hensyn til de alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser anvendelse af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter kan medføre, får en sådan størrelse, at den virker præventiv og sender et kraftigt signal om, at forbuddet mod synlig fremvisning skal iagttages. Det er desuden hensigten, at den udmålte bødestraskal stå i et passende forhold til den situation, som overtrædelsen har medført eller potentielt kunne have medført.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Det følger af § 1 i lov om tobaksvarer m.v., at loven finder anvendelse på tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der fremstilles eller markedsføres her i landet.

Det foreslås, at der i § 1 efter »tobaksvarer« indsættes »tobakssurrogater«, hvorefter denne lov gælder for tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, der fremstilles eller markedsføres her i landet.

Dermed udvides anvendelsesområdet for lov om tobaksvarer m.v. til også at omfatte tobakssurrogater. Hvad der nærmere forstås hermed fastsættes i § 2, nr. 25, i lov om tobaksvarer m.v., jf. lovforslagets § 2, nr. 3. Herefter forstås tobakssurrogater som produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retli-

ge regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 1, hvori det foreslås, at anvendelsesområdet for lov om forbud mod tobaksreklame m.v. udvides til også at omfatte tobakssurrogater. Den foreslåede bestemmelse skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 4, nr. 1, hvori det foreslås, at også anvendelsesområdet for lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år udvides med tobakssurrogater.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 1 i lov om tobaksvarer m.v., at loven finder anvendelse på tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der fremstilles eller markedsføres her i landet.

Det følger af § 2, nr. 11, i lov om tobaksvarer m.v., at der i loven ved kendetegnende aroma forstås: En fremtrædende duft eller smag af andet end tobak, som er resultatet af et tilsætningsstof eller en kombination af tilsætningsstoffer, herunder frugt, krydderier, urter, alkohol, slik, mentol eller vanilje, og som duftes eller smages før eller under forbruget af tobaksvarer.

Det foreslås, at der i lovens § 2, nr. 11, efter »tobaksvarer« indsættes »eller det urtebaserede rygeprodukt«.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 6, hvortil der henvises, hvori det foreslås, at der indsættes en ny § 14, stk. 3, hvorefter tobaksvarer, som ikke er omfattet af stk. 1, og urtebaserede rygeprodukter med en anden kendetegnende aroma end tobak og mentol ikke må markedsføres her i landet. Det gælder dog ikke pibetobak og cigaretter. Disse produkter må således fortsat markedsføres med alle typer af kendetegnende aromaer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 1 i lov om tobaksvarer m.v., at loven finder anvendelse på tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der fremstilles eller markedsføres her i landet.

Det foreslås, at der i forlængelse heraf i lovens § 2 som nr. 25 indsættes en definition på tobakssurrogater.

Efter den foreslåede nr. 25 forstås ved tobakssurrogat et produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. nr. 2, eller elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet.

Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 1, hvortil der henvises, hvori det foreslås, at loven fremadrettet også skal finde anvendelse på såkaldte tobakssurrogater.

Den foreslåede bestemmelse skal herudover ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 4, hvormed det foreslås, at tobakssurrogater defineres på samme vis i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. Den foreslåede bestemmelse skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 4, nr. 4, hvori der foreslås en tilsvarende definition på tobakssurrogater i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Derudover foreslås det, at der i lovens § 2 som *nr. 26-30* indsættes definitioner på pibetobak, tobak, der indtages nasalt, cigar, cigarillo og vandpibetobak.

Efter den foreslåede *nr. 26* forstås ved pibetobak tobak, der kan forbruges via en forbrændingsproces, og som udelukkende er bestemt til brug i en pipe.

Efter den foreslåede *nr. 27* forstås ved tobak, der indtages nasalt, en røgfri tobaksvarer, som kan forbruges via næsen.

Efter den foreslåede *nr. 28* forstås ved cigar en tobaksrulle, som kan forbruges via en forbrændingsproces og er nærmere defineret i artikel 4, stk. 1, i direktiv 2011/64/EU.

Efter den foreslåede *nr. 29* forstås ved cigarillo en lille type cigar, nærmere defineret i artikel 8, stk. 1, i Rådets direktiv 2007/74/EF.

Efter den foreslåede *nr. 30* forstås ved vandpibetobak en tobaksvarer, der kan anvendes i en vandpipe. I denne lov anses vandpibetobak for at være røgtobak. Hvis et produkt kan anvendes både gennem vandpiber og som rulletobak, anses det som rulletobak.

Med forslaget defineres pibetobak, tobak, der indtages nasalt, cigar, cigarillo og vandpibetobak, som hidtil ikke har været defineret i lov om tobaksvarer m.v., men som er defineret i tobaksvaredirektivet. Hermed sikres overensstemmelse mellem definitionerne i tobaksvaredirektivet og lov om tobaksvarer m.v.

Til nr. 4

Kapitel 2 i lov om tobaksvarer m.v. har overskriften ”Indberetning af oplysninger om tobaksvarer til Sikkerhedsstyrelsen og Europa-Kommissionen”.

Det foreslås, at *overskriften* til kapitel 2 bliver affattet således: »Indberetning af oplysninger om tobaksvarer og tobakssurrogater til Sikkerhedsstyrelsen og Europa-Kommissionen«.

Dermed bliver det sikret, at kapiteloverskriften kommer til at afspejle, at der i kapitlet foreslås nye bestemmelser om indberetning af oplysninger om tobakssurrogater, jf. lovforslagets § 2, nr. 5, hvortil der henvises. Herefter forstås tobakssurrogater som produkter med indhold af nikotin, der

ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Det følger af lovforslagets § 7, stk. 5, at erhvervsministeren kan bestemme, hvornår denne ændring træder i kraft.

Til nr. 5

Det følger af § 3, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v., at fabrikanter og importører af tobaksvarer, der markedsføres her i landet, for hver tobaksvarer opdelt efter handelsnavn og type skal indberette en række oplysninger til Sikkerhedsstyrelsen.

Der er i gældende ret ikke regler om indberetning af tobakssurrogater til Sikkerhedsstyrelsen.

Det foreslås, at der efter § 3 indsættes en ny § 3 a, stk. 1 og 2.

Det foreslås i § 3 a, stk. 1, at fabrikanter og importører af tobakssurrogater, der markedsføres her i landet, for hvert tobakssurrogat opdelt efter handelsnavn skal indberette oplysninger om produktet, herunder om ingredienser.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Tobakssurrogater kan blandt andet adskille sig fra hinanden i kraft af navn, varemærke og fabrikant, ingredienssammensætning, nikotinstyrke og smag m.v.

Med den foreslåede bestemmelse vil der være en indberetningspligt til Sikkerhedsstyrelsen for fabrikanter og importører af tobakssurrogater. Denne indberetningspligt skal ses i lyset af, at tobakssurrogaterne med dette lovforslag omfattes af loven og af Sikkerhedsstyrelsens kontrolopgave.

Det vil således ikke være lovligt at markedsføre tobakssurrogater i Danmark, uden at disse er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen. Sikkerhedsstyrelsen skal blandt andet bruge de registrerede oplysninger til at planlægge markedsovervågningen, udtage til test og følge udviklingen af tobakssurrogater.

Det foreslås i § 3 a, stk. 2, at erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om indberetninger efter stk. 1, herunder om de oplysninger, der skal indberettes, hvornår og i hvilken form der skal ske indberetning, samt oplysninger

ved ændring af tobakssurrogaters sammensætning og indhold.

Bemyndigelsen skal blandt andet anvendes til at fastsætte nærmere regler om et standardformat til brug ved indberetning og tilgængeliggørelse af oplysninger m.v. Herudover skal der kunne fastsættes bestemmelser om, at fabrikanter og importører skal underrette Sikkerhedsstyrelsen, hvis sammensætningen af et produkt ændres på en måde, der påvirker de oplysninger, der fremlægges efter den foreslåede § 3 a, stk. 1. Det forventes at indberetningen af tobakssurrogater ligestilles i videst muligt omfang, med den indberetningsforpligtelse der er for tobaksvarer.

Det følger af lovforslagets § 7, stk. 5, at erhvervsministeren kan bestemme, hvornår § 3 a, stk. 1 og 2, træder i kraft.

Til nr. 6

Det følger af § 14, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v. at cigaretter og rulletobak med en kendetegnende aroma ikke må markedsføres her i landet. Bestemmelsen gennemfører artikel 7, stk. 1, i tobaksvaredirektivet.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med definitionen på »kendetegnende aroma« i lovens § 2, nr. 1, hvorefter der ved en kendetegnende aroma forstås en fremtrædende duft eller smag af andet end tobak, som er resultatet af et tilsætningsstof eller en kombination af tilsætningsstoffer, herunder blandt andet frugt, krydderier, urter, alkohol, slik, mentol eller vanilje, og som bemærkes før eller under forbruget af tobaksvarer. Denne definition er i overensstemmelse med definitionen i tobaksvaredirektivets artikel 2, nr. 25.

I en overgangsperiode har kendetegnende aroma med smag af mentol været tilladt, men fra den 20. maj 2020 bliver mentolsmag også forbudt, jf. § 46, stk. 4, i lov om tobaksvarer m.v.

Efter § 14, stk. 2, i lov om tobaksvarer m.v. kan Sundhedsstyrelsen fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 1, og om grænseværdier for indholdet i cigaretter og rulletobak af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.

Det foreslås, at der i lovens § 14 indsættes nye *stk. 3-4*.

Det foreslås således, at der indsættes en ny § 14, *stk. 3*, hvorefter tobaksvarer, som ikke er omfattet af stk. 1, og urtebaserede rygeprodukter med en anden kendetegnende aroma end tobak og mentol ikke må markedsføres her i landet. Det gælder dog ikke pibetobak og cigarer. Disse produkter må således fortsat markedsføres med alle typer af kendetegnende aromaer.

Bestemmelsen vil omfatte de tobaksvarer, som ikke er omfattet af stk. 1, hvilket vil sige alle tobaksvarer, som ikke er cigaretter og rulletobak, eksempelvis tyggetobak og vandpibetobak. Derudover vil bestemmelsen omfatte urtebaserede rygeprodukter, hvorved forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces. Bestemmelsen vil ikke omfatte pibetobak og cigarer.

Det betyder, at kendetegnende aroma ikke kan sløre smagen af tobak og erstatte den med smage, som appellerer til flere, hvilket kan være med til gøre anvendelse af tobaksvarer mere tiltrækkende – særligt for børn og unge, for hvem der er en særlig beskyttelsesinteresse.

Herudover foreslås det, at der indsættes en ny § 14, *stk. 4*, hvorefter Sundhedsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 3, herunder regler om, hvorvidt en konkret tobaksvarer eller urtebaseret rygeprodukt er omfattet af forbuddet, og om grænseværdier for indholdet i tobaksvarer eller urtebaserede rygeprodukter af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.

Bestemmelsen vil svare til den gældende bestemmelse i lovens § 14, stk. 2 for så vidt angår cigaretter og rulletobak. Denne gældende bestemmelse er ikke udnyttet, men det findes hensigtsmæssigt, at der foreslås en tilsvarende bestemmelse for andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak samt for urtebaserede rygeprodukter for at sikre mulighed for at skabe klarhed om afgrænsningen af forbuddet i den foreslåede § 14, stk. 3, hvis det skulle vise sig nødvendigt af hensyn til forhandlernes mulighed for med sikkerhed at kunne overholde den foreslåede bestemmelse i § 14, stk. 3.

Da det skal sikres, at et forbud mod smagsstoffer i andre tobaksvarer end cigaretter og rulletobak er i overensstemmelse med tobaksvaredirektivet, foreslås det med lovforslagets § 7, stk. 6, at sundheds- og ældreministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af smagsforbuddet. Se nærmere herom afsnit 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af § 15 i lov om tobaksvarer m.v., at cigaretter og rulletobak, der indeholder aromastoffer i deres bestanddele, såsom filtre, papir, emballage, kapsler eller enhver teknisk funktion, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet, ikke må markedsføres her i landet.

Det foreslås, at der i loven indsættes en ny § 15 a, hvorefter udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet, ikke må markedsføres her i landet.

Det betyder, at hverken tobaksvarer eller urtebaserede rygeprodukter må tilsættes aromastoffer eller tilsætningsstoffer, der medfører en kendetegnende aroma, i det udstyr, der benyttes i forbindelse med produkterne. Derved sikres det, at forbuddet i den foreslåede § 14, stk. 3, jf. lovforslagets § 2, nr. 6, mod visse kendetegnende aromaer ikke forsøges omgået ved, at aromastofferne tilføres det udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer eller urtebaserede rygeprodukter frem for direkte i produkterne eller deres bestanddele.

Ved udstyr forstås eksempelvis filtre, papir, emballage, kapsler eller enhver anden teknisk funktion der gør det mu-

ligt at ændre de pågældende tobaksvarers og urtebaserede rygeprodukters duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Kapitel 5 i lov om tobaksvarer m.v. har overskriften »Sundhedsadvarsler på tobaksvarer m.v.«.

Det foreslås, at *overskriften* til kapitel 5 affattes således: »Sundhedsadvarsler på tobaksvarer, tobakssurrogater m.v.«.

Dermed vil det blive sikret, at kapiteloverskriften afspejler, at reglerne i kapitlet foreslås udvidet til også at omfatte sundhedsadvarsler på tobakssurrogater, jf. lovforslagets § 2, nr. 9, hvortil der henvises.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det følger af § 19, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v. at den, der markedsfører en tobaksvarer her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og en eventuel ydre emballage er forsynet med sundhedsadvarsler på dansk. Efter lovens § 19, stk. 2, fastsætter sundheds- og ældreministeren regler om:

1) antallet og typen af sundhedsadvarsler, som den enkelte kategori af tobaksvarer skal være forsynet med,

2) sundhedsadvarslernes form, affattelse, layout, placering og størrelse og

3) forbud mod helt eller delvis at skjule eller bryde sundhedsadvarsler, når tobaksvareren markedsføres. Der er fastsat regler herom i bekendtgørelse nr. 669 af 30. maj 2016 om grænseværdier, sundhedsadvarsler og alderskontrollsystem m.v. af tobaksvarer m.v.

Efter § 9, stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v. skal fabrikanter og importører, der har indgivet anmeldelse efter lovens § 5, stk. 1, sikre, at elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, som de markedsfører, er forsynet med en sundhedsadvarsel, jf. stk. 2. Efter lovens § 9, stk. 2, fastsætter sundheds- og ældreministeren regler om affattelse, form og placering af sundhedsadvarslen.

Der er i gældende ret ingen regler om sikkerhedsadvarsler på tobakssurrogater.

Det foreslås, at der efter § 19 i *kapitel 5* i lov om tobaksvarer m.v. indsættes en § 19 a, stk. 1-2.

Den foreslåede § 19 a svarer til § 9 i lov om elektroniske cigaretter m.v.

Det foreslås i en ny § 19 a, stk. 1, at fabrikanter og importører af tobakssurrogater skal sikre, at tobakssurrogater, som de markedsfører, er forsynet med en sundhedsadvarsel.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler el-

ler EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

For fabrikanter vil forslaget betyde, at de ved fremstillingen af produktet skal påføre sundhedsadvarslen. For importører vil det betyde, at de ikke må bringe produkterne videre i omsætningskæden, hvis produkterne ikke er påført en sundhedsadvarsel.

Sundhedsadvarslen skal sikre, at forbrugerne gøres bekendt med produktets sundhedsskadelige virkning.

Det foreslås i en ny § 19 a, stk. 2, at sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om affattelse, form og placering af sundhedsadvarslen.

Der kan i medfør af den foreslåede bemyndigelse bl.a. blive fastsat regler om, hvordan sundhedsadvarslen skal affattes.

Der kan desuden bl.a. blive fastsat regler om, at advarslen skal være trykt med bestemt skrifttype på bestemt baggrund. Der kan herudover bl.a. blive fastsat regler om skrifttypens størrelse med det formål at sikre, at den størst mulige andel af det areal, der er forbeholdt sundhedsadvarslen, bliver udfyldt af advarselsteksten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Kapitel 6 i lov om tobaksvarer m.v. har overskriften »Mærkning og emballage på tobaksvarer m.v.«.

Det foreslås, at *overskriften* til kapitel 6 affattes således: »Mærkning og emballage på tobaksvarer, tobakssurrogater m.v.«.

Dermed vil det blive sikret, at kapiteloverskriften afspejler, at der i kapitlet foreslås nye bestemmelser om mærkning på tobakssurrogater, jf. lovforslagets § 2, nr. 12, hvortil der henvises.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

I lov om tobaksvarer m.v., stilles der en række krav til tobaksvarers enkeltpakning og eventuel ydre emballage, herunder billedadvarsler, tekstadvarsler og angivelse af telefonnummer til Stoplinjen.

Det følger af lovens § 19, stk. 1, at den, der markedsfører en tobaksvarer her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og en eventuel ydre emballage er forsynet med sundhedsadvarsler på dansk.

Efter lovens § 20, stk. 1, skal den, der markedsfører en tobaksvarer her i landet endvidere sikre, at hver enkeltpakning og en eventuel ydre emballage ikke indeholder elementer eller træk, som:

1) fremmer en tobaksvarer eller opfordrer til brug af den ved at give et fejlagtigt indtryk af produkternes karakteristika, virkninger, risici eller emissioner,

2) giver indtryk af, at en bestemt tobaksvarer er mindre skadelig end andre eller har til formål at reducere virkningen af bestemte skadelige bestanddele i røgen,

3) giver indtryk af, at en bestemt tobaksvarer har vitaliserende, energigivende, helbredende, foryngende, naturlige, økologiske egenskaber eller andre positive formål eller andre positive sundheds- eller livsstilmæssige virkninger,

4) henviser til smag, duft, aromastoffer eller andre tilsætningsstoffer eller oplyser, at produktet ikke indeholder sådanne,

5) får produktet til at ligne en fødevarer eller et kosmetisk produkt eller

6) giver indtryk af, at en bestemt tobaksvarer har en forbedret biologisk nedbrydelighed eller andre miljømæssige fordele.

Efter lovens § 20, stk. 2, skal den, der markedsfører en tobaksvarer her i landet, sikre, at en enkeltpakning og en eventuel ydre emballage ikke mærkes med oplysninger om tobaksvarerens indhold af nikotin, tjære og kulilte.

Efter lovens § 21 fastsætter Sundhedsstyrelsen nærmere regler om krav til størrelse, form, funktionalitet og bestanddele i forhold til enkeltpakninger af cigaretter og rulletobak.

Det er ydermere et krav, at den, der markedsfører tobaksvarer her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og en eventuel ydre emballage ikke indeholder kuponer, der tilbyder rabatter, gratis uddeling, to for en-tilbud eller andre lignende tilbud, jf. lovens § 22.

Den, der markedsfører tobaksvarer her i landet, skal desuden sikre, at hver enkeltpakning med tobaksvarer er påført et entydigt identitetsmærke udstedt af den danske id-udsteder, jf. loven § 22 a, stk. 1. Det følger herudover, at for tobaksvarer fremstillet uden for EU gælder kravene for entydige identitetsmærker kun for produkter, der er bestemt for eller markedsføres i Danmark, jf. lovens § 22 a, stk. 2, samt at entydige identitetsmærker skal være påtrykt eller anbragt på en sådan måde, at de ikke kan fjernes eller slettes, og de må ikke være skjult eller brudt, jf. lovens § 22 a, stk. 3. Endelig skal den, der markedsfører tobaksvarer her i landet sikre, at hver enkeltpakning med tobaksvarer er påført et sikkerhedsstempelmærke efter § 22 b, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v.

Der stilles således en række krav til tobaksvarerers emballage og eventuelle ydre emballage, men producenter m.fl. har stadig mulighed for at påføre deres navn, logo, farve, andre kendetegn m.v. på emballagen og den eventuelle ydre emballage.

Det foreslås, at der efter § 21 indsættes § 21 a, stk. 1-2.

Efter den foreslåede § 21 a, stk. 1, skal den, der markedsfører tobaksvarer her i landet, sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning. Det gælder dog ikke cigaretter, pipetobak og piber.

Forslaget om standardisering indebærer, at pakkerne ikke må have logoer eller andre former for brandingelementer,

men kun mærkenavn, produktnavn, producentnavn og de øvrige elementer, herunder sundhedsadvarsler, der følger af lovgivningen. Alle pakkerne vil således skulle have samme farve og samme standardskrifttype.

Kravet om standardiseret udformning af tobaksvarer gælder ikke for cigaretter, pipetobak og piber. Dette skyldes, at disse produkter ikke i særlig høj grad appellerer til særligt børn og unge, som forslaget med standardiseret udformning i høj grad er målrettet mod.

Det foreslås i § 21 a, stk. 2, at sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om standardiseringens udformning.

Sundheds- og ældreministeren vil efter den foreslåede bestemmelse bl.a. kunne fastsætte regler om farve, form, udseende, tekst, materiale og mærkning. Reglerne forventes inspireret af allerede eksisterende løsninger fra lande, der har indført standardiserede pakninger.

Det bemærkes, at standardiseringen med lovforslagets § 7, hvortil der henvises, foreslås indført således, at der gives rimelig tid til afvikling af varelager hos forhandlerne. Således foreslås det, at for tobaksvarer, der er fremstillet før den 1. april 2021, har reglerne om standardisering af pakkerne virkning først virkning fra den 1. april 2022.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til bemærkninger lovforslagets § 7.

Til nr. 12

I kapitel 6 i lov om tobaksvarer m.v. er der fastsat detaljerede regler om krav til mærkning, identitetsmærker og sikkerhedsstempler i §§ 20 – 22 b.

Efter § 8 i lov om elektroniske cigaretter m.v. fastsætter sundheds- og ældreministeren regler om mærkning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, herunder regler om forbud mod at benytte elementer eller træk i mærkningen, der kan give et fejlagtigt billede af produkternes formål, anvendelse eller virkninger. Disse regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 499 af 30. maj 2016 om kvalitet, mærkning, alderskontrolsystem og reklame m.v. af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere m.v.

Der er i gældende ret ingen regler om mærkning af tobakssurrogater.

Det foreslås, at der efter lovens § 22 b i kapitel 6 indsættes en § 22 c, hvorefter sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om mærkning af og emballage på tobakssurrogater, herunder regler om forbud mod at benytte elementer eller træk i mærkningen, der kan give et fejlagtigt billede af produkternes formål, anvendelse eller virkninger.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med dis-

se produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Der forventes, at der vil blive fastsat regler om, at enkeltpakninger af tobakssurrogater er påført oplysninger om bl.a. kontraindikationer, advarsler henvendt til særlige risikogrupper, f.eks. gravide, mulige skadelige virkninger, afhængighedsskabende egenskaber og toksicitet. Der forventes desuden at blive fastsat regler om, at enkeltpakninger af tobakssurrogater og en eventuelt ydre emballage er påført oplysninger om alle de ingredienser, der indgår i produktet, en angivelse af produktets nikotinindhold, batchnummer og en anbefaling om, at de opbevares utilgængeligt for børn.

Herudover forventes det, at der med hjemmel i den foreslåede bemyndigelse vil blive fastsat regler om, at enkeltpakninger og en eventuel ydre emballage ikke må indeholde elementer eller træk f.eks. i form af billeder, tekst og lignende, der fremmer eller opfordrer til brug af tobakssurrogater ved at give et fejlagtigt indtryk af produktets karakteristika, sundhedsmæssige virkning, risici eller emissioner. Endelig forventes der fastsat regler om, at det ikke er tilladt at give enkeltpakninger og en eventuel ydre emballage træk, der giver indtryk af, at tobakssurrogater er mindre skadelige end andre produkter med nikotin, for eksempel betegnelsen light eller mild, eller give indtryk af, at produkterne har positive sundheds-, livsstils- eller miljømæssige egenskaber. Efter de regler, der vil blive udstedt efter den foreslåede bemyndigelse, vil det heller ikke være tilladt at tilføre tobakssurrogater træk, der får produkterne til at ligne en fødevare eller et kosmetisk produkt. Der vil også blive fastsat krav om, at produkternes mærkning skal være på dansk.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Overskriften til kapitel 7 i lov om tobaksvarer m.v. er ”Fjernsalg på tværs af grænser”.

Det foreslås, at *overskriften* affattes således: »Fjernsalg«.

Ændringen er en konsekvens af lovforslagets § 2, nr. 14, hvortil der henvises, og hvor det foreslås, at alderskontrolsystemet udvides til at gælde for alle detailforhandlere, der markedsfører via fjernsalg – og ikke alene fjernslag på tværs af grænser.

Til nr. 14

Det fremgår af § 24, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v., at detailforhandlere af tobaksvarer, der er registreret efter § 23, stk. 1, skal drive et alderskontrolsystem.

Det forslås, at det i lovens § 24, *stk. 1*, efter »tobaksvarer« indsættes », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter« og at », der er registreret efter § 23, stk. 1,« udgår.

Det betyder, at detailforhandlere af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter skal drive et alderskontrolsystem.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaks-

varer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

En pligt til at drive et alderskontrolsystem vil således efter den foreslåede bestemmelse fremover påhvile alle detailforhandlere af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, der markedsfører via fjernsalg, og ikke kun dem, der markedsfører via fjernslag over landegrænser.

Alderskontrolsystemet skal benyttes ved handel over internettet, herunder via en app-funktion, og skal sikre, at der stilles krav til forhandlerne om at sikre et system, der effektivt verificerer køberens alder.

Det skal sikres, at den rette tilgængelige løsning til et alderskontrolsystem kan implementeres hos forhandlerne, inden kravet sættes i kraft. Derfor er det med lovforslagets § 7, stk. 6, foreslået, at sundheds- og ældreministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af kravet om alderskontrol.

Med udbredelsen af alderskontrolsystemet sikres myndighederne bedre muligheder for at håndhæve aldersgrænsen for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 og 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Efter § 30, stk. 1, i lov om tobaksvarer skal den, der markedsfører et urtebaseret rygeprodukt her i landet, sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage er forsynet med en sundhedsadvarsel på dansk. Efter bestemmelsens stk. 2 fastsætter sundheds- og ældreministeren regler om sundhedsadvarslens affattelse, placering og størrelse.

Efter lovens § 31, stk. 1, skal den, der markedsfører et urtebaseret rygeprodukt her i landet, sikre, at enkeltpakninger og eventuel ydre emballage ikke er forsynet med angivelser af, at produktet er uden tilsætningsstoffer, aromastoffer, nikotin, tjære eller kulilte eller indeholder elementer eller træk, som:

- 1) fremmer et urtebaseret rygeprodukt eller opfordrer til brug af det ved at give et fejlagtigt indtryk af produkternes karakteristika, virkninger, risici eller emissioner,
- 2) giver indtryk af, at et bestemt urtebaseret rygeprodukt er mindre skadeligt end andre eller har til formål at reducere virkningen af bestemte skadelige bestanddele i røgen,
- 3) giver indtryk af, at et bestemt urtebaseret rygeprodukt har vitaliserende, energigivende, helbredende, foryngende, naturlige eller økologiske egenskaber eller andre positive

formål eller andre positive sundheds- eller livsstilmæssige virkninger, eller

4) får produktet til at ligne en fødevarer eller et kosmetisk produkt.

Efter § 31, stk. 2, kan Sundhedsstyrelsen fastsætte nærmere regler om de krav, der er nævnt i stk. 1, til mærkning af urtebaserede rygeprodukter.

Det foreslås, at der efter § 30 i loven indsættes en ny bestemmelse i § 30 a, stk. 1, hvorefter den, der markedsfører urtebaserede rygeprodukter her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Forslaget vil medføre, at pakkerne ikke må have logoer eller andre former for brandingelementer, men kun mærkenavn, produktnavn, producentnavn og sundhedsadvarsler. Alle pakkerne vil således skulle have samme farve og samme standardskrifttype.

Forslaget om standardisering af urtebaserede rygeprodukter er særligt målrettet ikke allerede faste forbrugere, såsom børn og unge. Standardiserede urtebaserede rygeprodukter er således ikke målrettet de personer, der allerede er forbrugere, men derimod særligt børn og unge, som endnu ikke har brugt produkterne og derved er mere følsomme over for brandingelementer, kendetegn m.v.

Det foreslås i § 30 a, stk. 2, at sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om standardiseringens udformning.

Sundheds- og ældreministeren vil efter den foreslåede bestemmelse bl.a. kunne fastsætte regler om farve, form, udseende, tekst, materiale og mærkning.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til bemærkninger lovforslagets § 7.

Til nr. 16

Det følger af § 36, nr. 1, i lov om tobaksvarer m.v., at Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobaksvarer, hvis produktet ikke opfylder kravene i § 10, § 19, stk. 1, eller § 20, stk. 1 og 2, § 22 a, eller regler fastsat i medfør af § 8, stk. 2, § 9, stk. 2, § 19, stk. 2, § 20, stk. 3, eller § 21.

Det foreslås, at der i § 36, nr. 1, indsættes efter » § 20, stk. 1 og 2,«: »§ 21 a, stk. 1,« og »eller § 21« ændres til: »§ 21 eller § 21 a, stk. 3«.

Det betyder, at Sikkerhedsstyrelsen efter den foreslåede ændring skal kunne forbyde markedsføring af tobaksvarer, der ikke opfylder kravene om standardiserede pakker i den foreslåede § 21 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 2, nr. 11.

Det samme er tilfældet, hvis de pågældende produkter ikke opfylder de krav, som kan fastsættes til standardiserede pakker efter regler udstedt i medfør af den foreslåede § 21 a, stk. 3.

Til nr. 17

Det følger af § 36, nr. 1, i lov om tobaksvarer m.v., at Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobaksvarer, hvis produktet ikke opfylder kravene i § 10, § 19, stk. 1, eller § 20, stk. 1 og 2, § 22 a, eller regler fastsat i medfør af § 8, stk. 2, § 9, stk. 2, § 19, stk. 2, § 20, stk. 3, eller § 21. Det følger endvidere af lovens § 36 nr. 2, at Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsførings af tobaksvarer, hvis der ikke er sket indberetning til Sikkerhedsstyrelsen efter lovens § 3 stk. 1.

Det foreslås, at der i § 36, indsættes et nyt *stk. 2, nr. 1*, hvorefter Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobakssurrogater, hvis produktet ikke opfylder kravene om i § 19 a, stk. 1, eller i regler fastsat i medfør af § 19 a, stk. 2.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller "pouches" med indhold af nikotin.

Det betyder, at Sikkerhedsstyrelsen efter den foreslåede ændring skal kunne forbyde markedsføring af tobakssurrogater, der ikke opfylder kravene til sundhedsadvarsler i den foreslåede § 19 a, stk.1, jf. lovforslagets § 2, nr. 9. Det samme er tilfældet, hvis de pågældende produkter ikke opfylder de krav, som kan fastsættes til sundhedsadvarslerne efter regler udstedt i medfør af den foreslåede § 19 a, stk. 2.

Det foreslås endvidere, at der i § 36, indsættes et nyt *stk. 2 nr. 2*, hvorefter Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobakssurrogater, hvis der ikke er sket indberetning § 3 a stk. 1.

Efter den foreslåede § 3 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 2 nr. 5, skal fabrikanter og importører af tobakssurrogater, der markedsføres her i landet, for hvert tobakssurrogat opdelt efter handelsnavn indberette oplysninger om produktet, herunder om ingredienser.

Det betyder, at Sikkerhedsstyrelsen vil kunne forbyde markedsføring af tobakssurrogater, der ikke er indberettet til Sikkerhedsstyrelsen efter den foreslåede § 3 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 2 nr. 5. Dette betyder også, at der kan meddeles et markedsføringsforbud, hvis indberetningen er mangelful, eksempelvis hvis der ikke er indberettet oplysninger om produkternes ingredienser til Sikkerhedsstyrelsen.

Til nr. 18

Det følger af § 37 i lov om tobaksvarer m.v., at Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af urtebaserede rygeprodukter, hvis produkterne ikke opfylder kravene i § 30, stk. 1, eller § 31, stk. 1, eller regler fastsat i medfør af § 30, stk. 2, eller § 31, stk. 2, eller hvis der ikke er sket indberetning efter § 28, stk. 1.

Det foreslås, at der i § 37 indsættes efter »§ 30, stk. 1,«: »§ 30 a, stk. 1,«, og efter »§ 30, stk. 2,« indsættes: »§ 30 a, stk. 2,«.

Det betyder, at Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af urtebaserede rygeprodukter, hvis produkterne ikke opfylder kravene i § 30, stk. 1, § 31, stk. 1, eller § 31 a, stk. 1, eller regler fastsat i medfør af § 30, stk. 2, § 31, stk. 2, eller § 31 a, stk. 2, eller hvis der ikke er sket indberetning efter § 28, stk. 1.

Sikkerhedsstyrelsen vil efter den foreslåede ændring kunne forbyde markedsføring af urtebaserede rygeprodukter, der ikke opfylder kravene til standardiserede pakker i den foreslåede § 30 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 2, nr. 15. Det samme er tilfældet, hvis de pågældende produkter ikke opfylder de krav, som kan fastsættes til standardiserede pakker efter regler udstedt i medfør af den foreslåede § 30 a, stk. 2.

Til nr. 19

Det følger af § 38 i lov om tobaksvarer m.v., at Sikkerhedsstyrelsen i de tilfælde, der fremgår af § 36, nr. 1-3 og 5, eller § 37, eller såfremt styrelsen i øvrigt måtte vurdere, at produkterne udgør en alvorlig risiko for menneskers sundhed, kan påbyde fabrikanter, importører, distributører og detailforhandlere af tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter at trække sådanne varer og produkter tilbage fra markedet eller tilbagekalde dem fra forbrugerne.

Det foreslås, at »§ 36, nr. 1-3 og 5,« i § 38 ændres til: »§ 36, stk. 1, nr. 1-3 og 5, § 36, stk. 2, eller § 37,« og efter »tobaksvarer« indsættes: », tobakssurrogater«.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 17, hvormed det foreslås, at der i § 36, indsættes et nyt stk. 2, hvorefter Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobakssurrogater, hvis 1) produktet ikke opfylder kravene om i § 19 a, stk. 1, eller i regler fastsat i medfør af § 19 a, stk. 2, eller hvis 2) der ikke er sket indberetning til Sikkerhedsstyrelsen efter den foreslåede § 3 a, jf. lovforslagets § 2 nr. 5.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Det følger af § 39, stk. 1, i lov om tobaksvarer m.v., at Sikkerhedsstyrelsen kan oplyse offentligheden om risikoen ved tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, når der er meddelt et forbud eller påbud efter §§ 36, 37 eller 38.

Det foreslås, at der i § 39, *stk. 1*, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater«.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 17, hvormed det foreslås, at der i § 36, indsættes et nyt stk. 2, hvorefter Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobakssurrogater, hvis produktet ikke opfylder kravene om i § 19 a, stk. 1, eller i regler fastsat i medfør af § 19 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Det fremgår af § 45, stk. 1, nr. 1, i lov om tobaksvarer m.v., at medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 10, § 13, § 14, stk. 1, §§ 15-17, § 18, stk. 1, § 19, stk. 1, § 20, stk. 1 og 2, § 22 a, § 28, stk. 2, eller § 30, stk. 1.

Det foreslås, at der i § 45, *stk. 1, nr. 1*, ændres følgende: »§ 14, stk. 1,« ændres til: »§ 14, stk. 1 og 3,«, efter »§ 19, stk. 1,« indsættes: »§ 19 a, stk. 1,«, efter »§ 20, stk. 1 og 2,« indsættes: »§ 21 a, stk. 1,«, efter »§ 22 a,« indsættes: »§ 24, stk. 1,«, og »eller § 30, stk. 1« ændres til: »§ 30, stk. 1, eller § 30 a, stk. 1«. Således kan der efter § 45, stk. 1, nr. 1, straffes med bøde den, der overtræder § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 10, § 13, § 14, stk. 1 og 3, §§ 15-17, § 18, stk. 1, § 19, stk. 1, § 19 a, stk. 1, § 20, stk. 1 og 2, § 21 a, stk. 1, § 22 a, § 24, stk. 1, § 28, stk. 2, § 30, stk. 1, eller § 30 a, stk. 1, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Det betyder, at den der overtræder de foreslåede bestemmelser i lovens § 14, stk. 3, jf. lovforslagets § 2, nr. 5, lovens § 19 a, stk. 1, jf. lovforslaget § 2, nr. 9, lovens § 21 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 2, nr. 11, lovens § 24, stk. 1, jf. lovforslagets § 2, nr. 14, og lovens § 30 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 2, nr. 15, kan straffes med bøde medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Den, der overtræder de øvrige bestemmelser, der er nævnt i § 45, stk. 1, nr. 1, det vil sige § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 10, § 13, § 14, stk. 1, §§ 15-17, § 18, stk. 1, § 19, stk. 1, § 20, stk. 1 og 2, § 22 a, § 28, stk. 2, eller § 30, stk. 1, vil fortsat kunne straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Lovforslaget ændrer ikke herpå.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at overtrædelse af det nye forbud mod markedsføring af visse tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter med kendetegnende aromaer ud over smag af tobak og mentol i den foreslåede § 14, stk. 3, jf. lovforslagets § 2, nr. 5, skal kunne straffes med bøde. Over-

trædelse af bestemmelsen foreslås bl.a. strafpålågt med henblik på at sikre, at kendetegnende aromaer ikke kan påvirke forbrugsmønstrene af tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter i en negativ retning, set ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 14, stk. 3, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at overtrædelse af kravet om sundhedsadvarsler på tobakssurrogater i den foreslåede § 19 a, stk. 1, jf. lovslagets § 2, nr. 8, skal kunne straffes med bøde. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålågt bl.a. med henblik på at sikre, at forbrugere er oplyste om de sundhedsrisici, der ved at anvende tobakssurrogater, som indeholder sundhedsskadelig nikotin, og for at sikre, at forbrugere ikke bliver tilskyndet til at forbruge tobakssurrogater ud fra den overbevisning, at de er sundere end nikotinholdige tobaksvarer.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 19 a, stk. 1, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Desuden finder Sundheds- og Ældreministeriet, at overtrædelse af kravet om standardiseret udformning af tobaksvarer og tobaksudstyr samt urtebaserede rygeprodukter i henholdsvis den foreslåede § 21 a, stk. 1, og § 30 a, stk. 1, jf. henholdsvis lovslagets § 2, nr. 10 og 14, skal kunne straffes med bøde. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålågt bl.a. med henblik på at sikre forbrugerne, herunder særligt børn og unge, mod alvorlige skadevirkninger og alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af produkterne.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 21 a, stk. 1, og § 30 a, stk. 1, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr. Derudover finder Sundheds- og Ældreministeriet, at overtrædelse af kravet om at drive et effektivt alderskontrolsystem i den foreslåede § 24, stk. 1, jf. lovslagets § 2, nr. 13, skal kunne straffes med bøde. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålågt bl.a. med henblik på at sikre effektiv håndhævelse af aldersgrænsen for salg til personer under 18 år og dermed også sikre forbrugerne, herunder særligt børn og unge, mod alvorlige skadevirkninger og alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af produkterne. Bestemmelsen i lovens § 24, stk. 1, har ikke tidligere været strafpålågt, men med dette forslag sikres parallelitet til tilsvarende regel om alderskontrolsystem i lov om elektroniske cigaretter m.v., hvor tilsvarende bestemmelse er strafpålågt efter gældende ret.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 24, stk. 1, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 25.000 kr. og i andengangstilfælde 40.000 kr. Som

efter de gældende regler, bør det i forbindelse med udmålingen af bødestraf for overtrædelse af de tilføjede bestemmelser til § 45, stk. 1, nr. 1, tilsigtes, at bøden får en sådan størrelse, at den virker præventiv og sender et klart signal om, at reglerne håndhæves effektivt. Det er desuden hensigten, at den udmålte bødestraf skal stå i et passende forhold til hvilken overtrædelse, der er tale om.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Til nr. 22

Det følger af § 45, stk. 2, i lov om tobaksvarer m.v., at der i regler fastsat i medfør af § 8, stk. 2, § 9, stk. 2, § 21 eller § 30, stk. 2, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.

Det foreslås, at der i § 45, stk. 2, ændres følgende: Efter »§ 9, stk. 2,« indsættes: »§ 19 a, stk. 2,«, efter »§ 21« indsættes:», § 21 a, stk. 2, § 22 c, § 24, stk. 2,«, og »eller § 30, stk. 2« ændres til: »§ 30, stk. 2, eller § 30 a, stk. 2«.

Det betyder, at der i regler, der fastsættes i medfør af § 8, stk. 2, § 9, stk. 2, 19 a, stk. 2, § 21, § 21 a, stk. 2, § 22 c, § 24, stk. 2, § 30, stk. 2, eller § 30 a, stk. 2, vil kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.

Det betyder, at der kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af de nye foreslåede bestemmelser fastsat i medfør af § 19 a, stk. 2, § 21 a, stk. 2, § 22 c, § 24, stk. 2, og § 30 a, stk. 2. Der vil fortsat i regler, der er fastsat i medfør af de øvrige bestemmelser, der er nævnt i den gældende § 45, stk. 2, det vil sige § 8, stk. 2, § 9, stk. 2, § 21 eller § 30, stk. 2, kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Lovforslaget ændrer ikke herpå.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at der i regler om affattelse, form og placering af sundhedsadvarslen på tobakssurrogater fastsat i medfør af den foreslåede § 19 a, stk. 2, jf. lovforslagets § 2, nr. 9, skal kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålågt bl.a. med henblik på at sikre, at forbrugere er oplyste om de sundhedsrisici, der ved at anvende tobakssurrogater, som indeholder sundhedsskadelig nikotin, og for at sikre, at forbrugere ikke bliver tilskyndet til at forbruge tobakssurrogater ud fra den overbevisning, at de er sundere end nikotinholdige tobaksvarer.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 19 a, stk. 2, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Derudover finder Sundheds- og Ældreministeriet, at der i reglerne om standardiseret udformning af tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter fastsat i medfør af henholdsvis den foreslåede § 21 a, stk. 2, og § 30 a, stk. 2, jf. henholdsvis lovslagets § 2, nr. 10 og 14, skal kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålågt bl.a. med henblik på at sikre

forbrugerne, herunder særligt børn og unge, mod alvorlige skadevirkninger og alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af produkterne.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 21 a, stk. 2, og § 30 a, stk. 2, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andegangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Desuden finder Sundheds- og Ældreministeriet, at der i regler om krav til alderskontrollsystemet udstedt i medfør af § 24, stk. 2, i lov om tobaksvarer m.v. skal kunne fastsættes straf af bøde over overtrædelse af reglerne. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålågt bl.a. med henblik på at sikre effektiv håndhævelse af aldersgrænsen for salg til personer under 18 år og dermed også sikre forbrugerne, herunder særligt børn og unge, mod alvorlige skadevirkninger og alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af produkterne. Bestemmelsen i lovens § 24, stk. 2, har ikke tidligere været strafpålågt, men med dette forslag sikres parallelitet til tilsvarende regel om alderskontrollsystem i lov om elektroniske cigaretter m.v., hvor tilsvarende bestemmelse er strafpålågt efter gældende ret.

Det forudsættes, at bøden for overtrædelse af den foreslåede § 24, stk. 2, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 25.000 kr. og i andegangstilfælde 40.000 kr.

Endelig finder Sundheds- og Ældreministeriet, at der i reglerne om regler om mærkning af tobakssurrogater, herunder regler om forbud mod at benytte elementer eller træk i mærkningen, der kan give et fejlagtigt billede af produkternes formål, anvendelse eller virkninger fastsat i medfør af den foreslåede § 22 c, jf. lovslagets § 2, nr. 11, skal kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålågt bl.a. med henblik på at sikre, at forbrugere er oplyste om de sundhedsrisici, der ved at anvende tobakssurrogater, som indeholder sundhedsskadelig nikotin, og for at sikre, at forbrugere ikke bliver tilskyndet til at forbruge tobakssurrogater ud fra den overbevisning, at de er sundere end nikotinholdige tobaksvarer.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 22 c, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andegangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr. Som efter de gældende regler, bør det i forbindelse med udmålingen af bødestraf for overtrædelse af de tilføjede bestemmelser til § 45, stk. 2, tilsigtes, at bøden får en sådan størrelse, at den virker præventiv og sender et klart signal om, at reglerne håndhæves effektivt. Det er desuden hensigten, at den udmålte bødestraf skal stå i et passende forhold til hvilken overtrædelse, der er tale om.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Til § 3

Til nr. 1

Der er i § 2, nr. 1- 10, i lov om elektroniske cigaretter m.v. indsat en række definitioner.

Det foreslås, at der i lovens § 2 som *nr. 5* indsættes en definition på kendetegnende aroma.

Efter den foreslåede *nr. 5* forstås ved kendetegnende aroma en fremtrædende duft eller smag af andet end tobak, som er resultatet af et tilsætningsstof eller en kombination af tilsætningsstoffer, herunder frugt, krydderier, urter, alkohol, slik, mentol eller vanilje, og som duftes eller smages før eller under forbruget af en elektronisk cigaret med og uden nikotin.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 3, nr. 13, hvortil der henvises, hvori det foreslås, at elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma ikke må markedsføres her i landet. Forbuddet gælder dog ikke for kendetegnende aroma af mentol eller tobak.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 3, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at det ikke er tilladt at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i eller på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af 3-årige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, jf. dog stk. 2 og 3.

Det foreslås, at i § 3, *stk. 1, nr. 1*, udgår »treårige gymnasiale«.

Det betyder, at det ikke er tilladt at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i eller på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, jf. dog stk. 2 og 3.

Bestemmelsen vil således fremover ikke være begrænset til treårige gymnasiale ungdomsuddannelser, men omfatte alle institutioner med udbud af ungdomsuddannelser. Erhvervsskoler og institutioner med forberedende grunduddannelse (FGU) vil eksempelvis blive omfattet af kravet, om at det ikke er tilladt at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin på matriklen, som de treårige gymnasiale uddannelser allerede er det efter gældende ret. Lærere, elever og andre må således efter forslaget fremover ikke anvende elektroniske cigaretter på ungdomsuddannelsers område, uanset om der er tale om en treårig gymnasial ungdomsuddannelse eller en anden ungdomsuddannelse.

Forbuddet vil omfatte alle, der færdes på institutionens område. Forbuddet vil således også omfatte ansatte, herunder lærere, undervisere, pædagoger m.v., samt forældre og alle andre, der længere eller kortvarigt færdes eller opholder sig på institutionens område, herunder ved fx gennemgang.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 3, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at det ikke er tilladt at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i eller på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af 3-årige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, jf. dog stk. 2 og 3.

Det foreslås i § 3 at indsætte et nyt *stk.* 7, hvorefter sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser der er omfattet af stk. 1, nr. 1.

Dermed vil ministeren få mulighed for, inden for lovens rammer, at præcisere, hvilke skoler m.v., der er omfattet af bestemmelsen. Der er ikke tale om, at ministeren kan lade andre skoler end de nævnte blive omfattet af den nye foreslåede § 3, stk. 1, men at ministeren ved fortolkningstvivl kan afgøre, om en skole falder inden for disse kategorier.

Det bemærkes, at det med lovforslagets § 3, nr. 2, foreslås, at alle ungdomsuddannelser og således ikke kun de 3-årige gymnasiale uddannelser skal være omfattet af forbuddet.

Det er hensigten, at det er de samme skoler, der skal omfattes af bestemmelsen, som også vil blive omfattet af den foreslåede § 3 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 3, nr. 4, hvortil der henvises.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger

Til nr. 4

Det følger af § 3, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at det ikke er tilladt at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i eller på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af 3-årige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, jf. dog stk. 2 og 3.

Det er således ikke tilladt for elever på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af 3-årige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign. at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin på skolens m.v. områder. Der er ikke regler om, at elever ikke må anvende de elektroniske cigaretter i skoletiden.

Det bemærkes, at det med lovforslagets § 3, nr. 2, foreslås, at alle ungdomsuddannelser og således ikke kun de 3-årige gymnasiale uddannelser skal være omfattet af forbuddet.

Det foreslås, at der i lov om elektroniske cigaretter m.v. efter § 3 indsættes nye §§ 3 a-3 c.

Efter den foreslåede § 3 a, *stk.* 1, må elever på skoler, kostskoler og efterskoler, der har optaget børn og unge under 18 år, ikke anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i skoletiden. Det foreslås samtidig at indsætte en tilsvarende bestemmelse i § 3 b, *stk.* 1, for så vidt angår

ungdomsuddannelser, hvorefter elever på ungdomsuddannelser ikke må anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i skoletiden. De to store hovedgrupper af ungdomsuddannelser er erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser. Herudover omfattes tilsvarende uddannelser med optage af børn og unge under 18 år.

Skoletiden omfatter ud over undervisning også skemalagte eller på anden vis fastlagte aktiviteter som f.eks. også fjernundervisning, ekskursioner, brobygning, introduktionskurser m.v.

For elever på skoler med kosttilbud, efterskoler m.v. vil kravet gælde selve skoletiden, mens det overlades til lokal beslutning at fastsætte eventuelle regler for rygning i elevernes fritid uden for skolen. Det overlades ligeledes til lokal beslutning, hvorvidt lærere og andre medarbejdere eventuelt skal omfattes af kravet. Skoletid på efterskoler og frie fagskoler forstås som undervisning og pædagogisk tilrettelagt samvær inklusive pauser på eller uden for matriklen.

I forberedende grunduddannelse (FGU) vil skoletiden ikke omfatte, når en elev er i virksomhedspraktik eller i erhvervsstræning. Hvis en elev er i virksomhedspraktik på FGU-institutionen, vil eleven være omfattet af forbuddet på lige fod med de andre elever.

Virksomhedspraktik tilrettelægges på baggrund af en praktikaftale mellem elev og virksomhed, der fastsætter elevens løn og arbejdsforhold. Erhvervsstræning tilrettelægges med henblik på, at eleven under arbejdspladslignende vilkår får erfaring med dagligdagen i en privat eller offentlig virksomhed.

I kombinationsforløb vil eleven følge reglerne for den pågældende uddannelsesinstitution. Kombinationsforløb kan indeholde elementer fra kompetencegivende ungdomsuddannelser, arbejdsmarkedsuddannelser og folkehøjskoler.

På erhvervsuddannelser vil skoletiden omfatte undervisning og aktiviteter m.v., der foregår under elevernes skoleperioder og under perioder med praktikuddannelse på erhvervsskolen. Praktikuddannelse i virksomheder på baggrund af en uddannelsesaftale vil ikke være omfattet.

Det vil lokalt være muligt at træffe beslutning om at lade lærere og medarbejdere på de omfattede skoler omfattes af forbuddet.

Efter den foreslåede § 3 a, *stk.* 2, skal lederen af en skole, kostskole eller efterskole omfattet af stk. 1 på skolen oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf. Det foreslås samtidig at indsætte en tilsvarende bestemmelse i § 3 b, *stk.* 2, for så vidt angår ungdomsuddannelser, hvorefter lederen på en uddannelsesinstitution, der udbyder ungdomsuddannelse, på uddannelsesstedet skal oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Lederen skal således oplyse om, at det ikke er tilladt for elever at anvende elektroniske cigaretter i skoletiden samt oplysning om konsekvenserne af overtrædelse heraf. Oplyser lederen ikke herom, kan der ifaldes ansvar efter de almindelige tilsynsregler for skoler.

Det vil være op til den enkelte leder at bestemme, hvordan oplysningerne skal fremkomme så længe det sikres, at alle elever er bekendte hermed. Lederen bør inddrage eleverne i processen i forhold oplysning om forbuddet, så de får ejerskab herfor. Det er erfaringen, at en involverende proces fører til bedre efterlevelse af reglerne. I tilfælde, hvor lovgivningen foreskriver, at der skal udarbejdes lokale ordensregler eller studie- og ordensregler, vil forbuddet skulle omtales dér.

Forslaget skal være med til at sikre, at kravet om skoletid uden anvendelse af elektroniske cigaretter bliver udmøntet på den enkelte skole eller uddannelsessted.

Efter den foreslåede § 3 a, stk. 3, kan sundheds- og ældreministeren fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler der er omfattet af stk. 1.

Dermed får ministeren mulighed for, inden for lovens rammer, at præcisere, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler der er omfattet af bestemmelsen. Der foreslås samtidig at indsætte en tilsvarende bestemmelse i § 3 b, stk. 3, for så vidt angår ungdomsuddannelser, hvorefter sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke ungdomsuddannelser der er omfattet af stk. 1.

Det er hensigten, at det er de samme skoler, kostskoler og efterskoler, der skal omfattes af den foreslåede § 3 a, stk. 1, og § 3 b, stk. 1, som er omfattet af § 3, stk. 1, nr. 1 med den ændring, der følger af lovforslagets § 3, nr. 2.

Efter den foreslåede § 3 c er det ikke skal være tilladt at sælge elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på skoler omfattet af § 3 a, stk. 1, og på ungdomsuddannelser omfattet af § 3 b, stk. 1.

Det betyder, at det ikke vil være tilladt at sælge elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på skoler og ungdomsuddannelser, og dermed undgås det, at elever konfronteres d produkterne disse steder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Overskriften til kapitel 3 i lov om elektroniske cigaretter m.v. er »Markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin«.

Det foreslås, at *overskriften* affattes således: »Markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin«.

Ændringen er en konsekvens af lovforslagets § 3, nr. 6, hvortil der henvises, og hvor det blandt andet foreslås, at den, der vil fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen samt, at genopfyldningsbeholdere uden nikotin kun må markedsføres her i landet, hvis de er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen.

Til nr. 6

Det følger af § 13, stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at den, der vil markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin til forbrugere her i landet eller i et andet EU-/EØS-land ved fjernsalg på tværs af grænser, inden markedsføringen påbegyndes, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Markedsføringen må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringen har fundet sted.

Det foreslås, at der efter § 5 indsættes en ny § 5 a, stk. 1-6, samt § 5 b, stk. 1-3.

Det foreslås i § 5 a, stk. 1, at den, der vil fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Ved registreringen skal oplyses identifikationsnummer, navn eller firmanavn, adresse, eventuel hjemmesideadresse og alle steder, hvor den pågældende fremstiller, oplagrer eller markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. I tilfælde af ændringer i de registrerede forhold er der pligt til at opdatere de registrerede oplysninger inden for 14 dage.

Det betyder, at der skal ske en registrering af de nævnte oplysninger om identifikationsnummer, navn eller firmanavn, adresse, eventuel hjemmesideadresse og alle steder, hvor den pågældende fremstiller, oplagrer eller markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin før der lovligt kan fremstilles, oplagres eller markedsføres elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. Det er et krav for registreringen, at der oplyses om identifikationsnummer. Det relevante identifikationsnummer afhænger af, hvilken fysisk eller juridisk person, der ønsker at blive registreret. Således kan et identifikationsnummer f.eks. være et cvr-nummer, p-nummer, cpr-nummer eller et andet dansk eller udenlandsk nummer, som entydigt identificerer den pågældende fysiske eller juridiske person.

Derudover skal navn eller firmanavn og eventuel hjemmesideadresse oplyses. Hvert enkelt fysisk sted, hvor der fremstilles, oplagres eller markedsføres elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin skal registreres. Adressen, der skal opgives i forbindelse med oplysninger om stedet hvor der fremstilles, oplagres eller markedsføres elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, er den fysiske adresse, hvorfra der fremstilles, oplagres eller markedsføres elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. Derudover skal hver hjemmeside, hvorfra den registrerede markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin til danske forbrugere registreres.

Den registrerede har pligt til at opdatere de registrerede oplysninger, hvis der sker ændringer heri. Opdateringen skal ske inden for 14 dage. Det betyder, at hvis der sker ændringer i de registrerede forhold, har den registrerede pligt til at opdatere de registrerede oplysninger inden for maksimalt 14

dage. Det kan f.eks. være oplysninger om et nyt udsalgssted, ny hjemmeside, ændring af adresse, afmelding fra registeret m.v. Afmelding vil forekomme i de tilfælde, hvor en registreret ikke længere fremstiller, oplagrer eller markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin.

Med lovforslagets § 3, nr. 16, foreslås det at ændre § 33, stk. 1, nr. 3, i lov om elektroniske cigaretter m.v., således at den der overtræder den foreslåede registreringspligt i § 5 a, stk. 1, kan straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lov.

Det foreslås i § 5 a stk. 2, at det ikke er tilladt at fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet fra et sted, der ikke er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen. Fremstilling, oplagring og markedsføring må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringen har fundet sted.

Det betyder, at lovlig fremstilling, oplagring og markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin først kan ske, når der er sket registrering hos Sikkerhedsstyrelsen i overensstemmelse med stk. 1, og når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringen har fundet sted. Enhver fysisk eller juridisk person, der ønsker at fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin er ansvarlig for, at oplysninger efter stk. 1 er korrekt registreret hos Sikkerhedsstyrelsen. Kravet gælder også for hjemmesider, markedsføring over online platforme m.v.

Det foreslås i § 5 a, stk. 3, at Sikkerhedsstyrelsen opretter et register med oplysninger over personer, virksomheder og steder, der er registreret efter stk. 1.

Det betyder, at Sikkerhedsstyrelsen forpligtes til at oprette et register over virksomheder og steder, der er registreret efter bestemmelsens stk. 1. Registeret vil danne grundlag for Sikkerhedsstyrelsens risikobaserede datadrevne tilsynsordning.

Det foreslås i § 5 a, stk. 4, at Sikkerhedsstyrelsen offentliggør oplysninger fra registeret om, hvorfra der markedsføres elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin til forbrugere.

Det betyder, at der på Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside vil blive offentliggjort en liste lignende den liste, som allerede offentliggøres efter § 6 i lov om elektroniske cigaretter for produkter registreret efter § 5 i lov om elektroniske cigaretter m.v. Forbrugeren vil med denne liste have mulighed for at se, om et konkret salgssted er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen.

Med offentliggørelsen af en liste vil forbrugere få mulighed for at orientere sig om, hvilke salssteder, der lovligt kan markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. Forbrugeren vil hermed få hjælp til aktivt at kunne fravælge salgssteder og hjemmesider, der ikke har opfyldt registreringskravet, og som derfor ikke lovligt kan markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin.

Det foreslås i § 5 a, stk. 5, at Sikkerhedsstyrelsen kan afregistrere enhver, der ikke fyldestgørende oplyser eller opdaterer de påkrævede oplysninger efter stk. 1 og overskrider den heri nævnte frist.

Herved sikres, at de oplysninger, der offentliggøres efter stk. 4, er retvisende for forbrugeren.

Afregistrering giver Sikkerhedsstyrelsen mulighed for at sikre opretholdelse af et retvisende register over, hvem der må fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. Med henvisning til bemærkningerne til § 5 a, stk. 4, så understøtter afregistreringsmuligheden tillige, at forbrugeren altid kan træffe sit valg på et retvisende grundlag.

Afregistrering vil typisk kunne forekomme i de tilfælde, hvor Sikkerhedsstyrelsen i forbindelse med markedsovervågning finder, at en registreret ikke er registreret korrekt, ikke har registreret ændringer til de registrerede oplysninger, ikke har afregistreret sig efter ophør med fremstilling, oplagring eller markedsføring eller lignende situationer.

Det foreslås i § 5 a stk. 6, at erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om registreringsordningen, herunder regler om de oplysninger, der skal ledsage en registrering efter stk. 1 og for fremstilling, oplagring og markedsføring fra en ikke fast eller midlertidig lokalitet.

Erhvervsministeren vil efter bestemmelsen eksempelvis kunne fastsætte nærmere regler om registrering for fremstilling, oplagring eller markedsføring fra en ikke fast eller midlertidig lokalitet, herunder reglerne for de oplysninger, der skal registreres hos Sikkerhedsstyrelsen efter stk. 1. Bestemmelsen er ikke begrænset til de oplysninger, der er angivet i stk. 1, hvorfor ministeren kan fastsætte regler om registrering af yderligere oplysninger. Oplysningerne i stk. 1 er oplysninger om identifikationsnummer, navn, adresse, eventuel hjemmesideadresse og alle steder, hvor den pågældende fremstiller, oplagrer eller markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin.

Erhvervsministeren vil derudover bl.a. kunne fastsætte nærmere regler om, hvilke krav der gælder til registreringen ved deltagelse på messer, festivaler, markedspladser o. lign., hvorfra der midlertidigt fremstilles, oplagres eller markedsføres elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. Ved midlertidig lokalitet forstås desuden situationer, hvor en registreret med en fast lokalitet af særlige grunde midlertidigt har behov for eksempelvis at markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fra en anden lokalitet. Det kunne være i tilfælde hvor eksempelvis lagerplads eller butiklokaler er udsat for skader, der bevirker, at lagerplads eller butiklokaler ikke kan anvendes i en periode, indtil lokalerne igen er brugbare. I disse tilfælde skal der ligeledes registreres en midlertidig lokalitet.

Ved uden fast lokalitet forstås eksempelvis, når elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fremstilles, oplagres eller markedsføres fra en lokalitet, der ikke er statisk. Det vil eksempelvis være, hvor mar-

kedsføring finder sted fra mobile salgsteder, der løbende skifter lokalitet.

Det foreslås i § 5 b, stk. 1, at genopfyldningsbeholdere uden nikotin kun må markedsføres her i landet, hvis de er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen.

Der er i gældende ret ikke regler for indberetning af genopfyldningsbeholdere uden nikotin. Der er derimod regler for indberetning m.v. for genopfyldningsbeholdere med nikotin, jf. § 5 i lov om elektroniske cigaretter. Det er hensigten med det foreslåede § 5 b, stk. 1, i videst muligt omfang, at ligestille genopfyldningsbeholdere med nikotin og genopfyldningsbeholdere uden nikotin i forhold til indberetningsforpligtelsen.

Genopfyldningsbeholdere uden nikotin har været på det danske marked længe, men har ikke skulle registreres ved Sikkerhedsstyrelsen, og det foreslås derfor at udvide registreringskravet til genopfyldningsbeholdere uden nikotin. Dette betyder, at genopfyldningsbeholdere uden nikotin også ville skulle anmeldes til Sikkerhedsstyrelsen, forinden de lovligt kan markedsføres. Sikkerhedsstyrelsen skal bruge oplysningerne om produkter for at kunne føre et effektivt tilsyn med disse. Tilføjelsen af en registreringsforpligtelse for disse produkter skal ses i lyset af lovforslagets udvidelse af reguleringen af dem.

Genopfyldningsbeholdere uden nikotin, indeholder e-væske som ikke indeholder nikotin. Typisk anvendes disse nikotinfrie e-væsker sammen med en e-væske, som indeholder nikotin. E-væsken med nikotin vil typisk være smagsneutral, hvorimod e-væsken uden nikotin vil indeholde en aroma, eksempelvis af slik, kaffe eller frugt. E-væskerne blandes herefter, for at opnå en e-væske med både nikotin og en ønsket aroma.

Det foreslås i § 5 b, stk. 2, at anmeldelsen skal indgives af fabrikanter og importører, der ønsker at markedsføre genopfyldningsbeholdere uden nikotin, senest 6 måneder før den påtænkte markedsføring. Markedsføring må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at der er foretaget korrekt anmeldelse.

Efter den foreslåede stk. 2 vil den i stk. 1 foreslåede anmeldelse skulle indgives af enhver fabrikant eller importør, der ønsker at markedsføre genopfyldningsbeholdere uden nikotin her i landet. Det vil således ikke være tilstrækkeligt til at opfylde anmeldelsespligten i stk. 1, at en anden fabrikant eller importør har anmeldt en konkret genopfyldningsbeholder til Sikkerhedsstyrelsen.

Det foreslås, at anmeldelsen til Sikkerhedsstyrelsen skal indgives senest 6 måneder før den pågældende fabrikant eller importør påtænker at påbegynde markedsføringen af produktet. Det giver bl.a. Sikkerhedsstyrelsen tid til at vurdere, om der kan være behov for at anmode anmelderen om supplerende oplysninger om produktet, inden det bringes på markedet, og undersøge, om produktet tidligere er blevet forbudt. Fristen på de 6 måneder er udtryk for den maksimale sagsbehandlingstid hos Sikkerhedsstyrelsen fra modtagelse af en anmeldelse med fyldestgørende dokumentation. Sagsbehandlingstiden kan således være mindre end 6 måne-

der, og markedsføringen kan ske, når der foreligger en bekræftelse fra Sikkerhedsstyrelsen på, at der er foretaget korrekt anmeldelse.

Det foreslås i § 5 b, stk. 3, at erhvervsministeren fastsætter regler om de oplysninger og erklæringer, der skal ledsage en anmeldelse efter stk. 2, Sikkerhedsstyrelsens behandling af anmeldelse, og hvilke produktændringer der kræver, at der angives en ny anmeldelse.

Ministerens vil i medfør af den foreslåede bemyndigelse fastsætte regler om, at anmeldelsen blandt andet ledsages af oplysninger om navn og kontaktoplysninger på anmelderen.

Herudover kan erhvervsministeren fastlægge kriterier for produktændringer til allerede anmeldte produkter, der kan medføre en så væsentlig ændring af produktet, at produktet skal anmeldes på ny. Produktændringer, der kræver, at der indgives en ny anmeldelse, skal anmeldes efter det foreslåede stk. 1, hvilket bl.a. indebærer, at det ændrede produkt først må bringes på markedet 6 måneder efter, at anmeldelsen er indgivet. Med en væsentlig ændring forstås en ændring af mængden eller sammensætningen af elektroniske væsker.

Det er Sikkerhedsstyrelsens vurdering, at omfanget af genopfyldningsbeholdere uden nikotin på markedet vil være ganske beskedent, særligt som følge af lovforslagets forslag om forbud mod andre kendetegnende aromaer end mentol og tobak i elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Sikkerhedsstyrelsen arbejder i øjeblikket på en evaluering af gebyrniveauet for øvrige produkter omfattet af anmeldelsespligten til jf. § 5 i lov om elektroniske cigaretter. Sikkerhedsstyrelsen vil i denne forbindelse også vurdere, hvorvidt det vil være hensigtsmæssigt at pålægge gebyrer på registrering af genopfyldningsbeholdere uden nikotin. Det vil i givet fald forudsætte en lovændring.

Det følger af lovforslagets § 7, stk. 5, at erhvervsministeren kan bestemme, hvornår § 5 a og § 5 b træder i kraft.

Til nr. 7

Det følger af § 5, stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin kun må markedsføres her i landet, hvis de er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen.

Det følger af lovens § 8, at sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om mærkning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, herunder regler om forbud mod at benytte elementer eller træk i mærkningen, der kan give et fejlagtigt billede af produkternes formål, anvendelse eller virkninger.

Det følger herudover af lovens § 9, stk. 1, at fabrikanter og importører, der har indgivet anmeldelse efter § 5, stk. 1, skal sikre, at elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, som de markedsfører, er forsynet med en sundhedsadvarsel. Efter § 9, stk. 2, fastsætter sundheds- og ældreministeren regler om affattelse, form og placering for sundhedsadvarslen. Ministeren har i bekendtgørelse nr.

499 af 30. maj 2016 om kvalitet, mærkning, alderskontrolsystem og reklame m.v. af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere m.v. fastsat regler om affattelse, form og placering af sundhedsadvarslen.

Det følger af § 5 i bekendtgørelse nr. 599 af 3. juni 2016 om anmeldelse af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere, at fabrikanter og importører skal forsyne hvert enkelt produkt, der skal anmeldes efter § 5 stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter, med et e-cigarett-ID (EC-ID). Der er ikke et krav, at hver enkeltpakning og eventuelt ydre emballage skal påføres dette EC-ID, når der sker markedsføring. Efter § 6 i lov om elektroniske cigaretter offentliggøres en liste over de registrerede produkter, og i den forbindelse offentliggøres hvert enkelt produkts EC-ID. Ved offentliggørelse anvendes betegnelsen produkt-ID.

Der stilles således en række krav til elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotins emballage og eventuelle ydre emballage, men producenter m.fl. har stadig mulighed for at påføre deres navn, logo, farve, andre kendetegn m.v. på emballagen og den eventuelle ydre emballage.

Det foreslås, at der efter § 9 indsættes i kapitel 3 en ny § 9 a, stk. 1-3.

Det foreslås i § 9 a, stk. 1, at den, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning.

Forslaget om standardisering betyder, at produkterne ikke må have logoer eller andre former for brandingelementer på enkeltpakker og eventuel ydre emballage, men kun fastsatte oplysninger som mærkenavn, produktnavn, producentnavn og øvrige lovbestemte elementer, herunder sundhedsadvarsler. Alle produkterne vil således skulle have samme farve og samme standardskrifttype.

Det foreslås i § 9 a, stk. 2, at den, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage påføres et produkt-ID.

Ved produkt-ID skal forstås det unikke ID, hvert produkt påføres efter § 5 i bekendtgørelse nr. 599 af 3. juni 2016 om anmeldelse af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere m.v., her benævnt e-cigarett-id (EC-ID).

Med den foreslåede stk. 2 vil det være et krav, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage skal påføres et produkt-ID (EC-ID). Med dette unikke nummer for hvert produkt vil det være muligt at identificere produktet utvetydigt på den offentliggjorte liste over lovlige produkter, jf. § 6 i lov om elektroniske cigaretter. Kravet om påføring af et produkt-ID (EC-ID) vil gælde for alle produkter omfattet af registreringspligten efter § 5 i lov om elektroniske cigaretter. Kravet vil således også gælde f.eks. mundstykker og batterier.

Det påførte produkt-ID (EC-ID) skal påføres hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage på en sådan måde, at den er menneskeligt læsbar. Ved markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin over internettet skal produkt-ID'et (EC-ID'et) præsen-

teres på en sådan måde, at en forbruger med lethed kan identificere produkt-ID'et (EC-ID'et). Dette kan eksempelvis ske ved, at produkt-ID'et (EC-ID'et) placeres umiddelbart ved siden af oplysningen om produktets pris.

Det foreslås i § 9 a, stk. 3, at sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om standardiseringens udformning efter stk. 1 og påføring af produkt-ID efter stk. 2.

Sundheds- og ældreministeren vil efter den foreslåede bestemmelse i forhold til standardiseringens udformning kunne fastsætte regler om bl.a. farve, form, udseende, tekst, materiale og mærkning samt om evt. tilladte yderligere produktoplysninger på pakken.

Sundheds- og ældreministeren vil efter den foreslåede bestemmelse i forhold til påføring af produkt-ID kunne fastsætte regler om bl.a. tekst, farve og placering af produkt-ID'et.

Det bemærkes, at standardiseringen og krav om produkt-ID med lovforslagets § 7, hvortil der henvises, foreslås indført således, at der gives rimelig tid til afvikling af varelager hos forhandlerne. Standardiseringen og kravet om produkt-ID foreslås indført således, at der gives rimelig tid til afvikling af varelager hos forhandlerne. Således foreslås det, at for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der er fremstillet før den 1. oktober 2021, har reglerne om standardisering af og produkt-ID på pakkerne først virkning fra den 1. oktober 2022.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det følger af § 13, stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at den, der vil markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin til forbrugere her i landet eller i et andet EU-/EØS-land ved fjernsalg på tværs af grænser, inden markedsføringen påbegyndes, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Markedsføringen må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringer har fundet sted.

Det følger af § 15, stk. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at det ikke er tilladt at markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin over for personer under 18 år. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at detailforhandlere af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, der er registreret efter § 13, stk. 1, skal drive et alderskontrolsystem, jf. stk. 3. Af stk. 3 fremgår det, at sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om alderskontrolsystemet, herunder om krav til systemet og om detailforhandlerens pligt til at give Sikkerhedsstyrelsen oplysninger om systemets indhold og anvendelse.

Det foreslås, at det i § 15, stk. 2, lov om elektroniske cigaretter m.v. efter »efter« indsættes »§ 5 a, stk. 1, eller«.

Det betyder, at detailforhandlere af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, der er registreret efter § 5 a, stk. 1 eller § 13, stk. 1, skal drive et alderskontrolsystem.

En pligt til at drive et alderskontrolsystem vil således fremover påhvile alle detailforhandlere af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Alderskontrolsystemet skal benyttes ved handel over internettet, herunder via en app-funktion, og skal sikre, at der stilles krav til forhandlerne om at sikre et system, der effektivt verificerer køberens alder.

Det skal sikres, at den rette tilgængelige løsning til et alderskontrolsystem kan implementeres hos forhandlerne, inden kravet sættes i kraft. Derfor foreslås det med lovforslagets § 7, stk. 6, at sundheds- og ældreministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af kravet om alderskontrol efter lovforslagets § 3, nr. 8.

Udbredelsen af alderskontrolsystemet er udtryk for, at myndighederne skal have de bedste muligheder for at håndhæve aldersgrænsen for salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det følger af § 17 i lov om elektroniske cigaretter m.v., at der ikke må ydes økonomisk eller anden støtte til radioprogrammer, arrangementer, aktiviteter, enkeltpersoner el.lign. med det formål eller den direkte eller indirekte virkning, at salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fremmes.

Det foreslås i § 17 at ændre »radioprogrammer« til »medieproduktion«, hvorefter der ikke må ydes økonomisk eller anden støtte til medieproduktion, arrangementer, aktiviteter, enkeltpersoner el.lign. med det formål eller den direkte eller indirekte virkning, at salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fremmes.

Ændringen er alene udtryk for sproglig modernisering, hvorefter der må ikke ydes økonomisk eller anden støtte til medieproduktion, arrangementer, aktiviteter, enkeltpersoner el.lign. med det formål eller den direkte eller indirekte virkning, at salget af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter fremmes.

Den foreslåede ændring medfører herudover ingen ændringer i bestemmelsen eller administrationen heraf.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Reglerne om reklame for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin fremgår af kapitel 7 i lov om elektroniske cigaretter m.v.

Det følger af lovens § 16, at der ikke må reklameres for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin over for offentligheden. Ved reklame forstås enhver handling i erhvervsøjemed, som har til formål at fremme salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, eller som har dette som en direkte eller indirekte virkning. Ved offentligheden forstås

alle borgere med undtagelse af personer, der beskæftiger sig erhvervsmæssigt med produktion, import eller salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin.

Herudover følger det af lovens § 17, at der ikke må ydes økonomisk eller anden støtte til radioprogrammer, arrangementer, aktiviteter, enkeltpersoner el.lign. med det formål eller den direkte eller indirekte virkning, at salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fremmes. Det bemærkes i den forbindelse, at det med lovforslagets § 3, nr. 9, foreslås, at radioprogrammer ændres til medieproduktion.

Efter lovens § 18 fastsætter sundheds- og ældreministeren nærmere regler om reklame m.v. for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin. Disse regler er udmøntet i bekendtgørelse nr. 499 af 30. maj 2016 om kvalitet, mærkning, alderskontrolsystem og reklame m.v. af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere m.v. Heraf fremgår det af § 16, stk. 4, at forbuddet mod reklame for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin ikke gælder en neutral anbringelse af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende. Elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere må kun placeres 1) på hylder og i skabe bag ved eller under kassen, disken, baren eller lignende steder, 2) i bokse, der hænger over kassen, over baren eller lignende steder, eller 3) i specielle automater, hvortil benyttes kort, der kun forefindes og betales ved kasserne.

Det foreslås, at efter § 18 i kapitel 7 indsættes § 18 a, stk. 1-4.

Det foreslås i § 18 a, stk. 1, at synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på salgssteder, herunder på internettet, er forbudt. Det samme gælder varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter.

Med forslaget vil det således heller ikke som hidtil være tilladt for salgssteder at anbringe og fremvise elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin i forbindelse med betalingskasser, barer, automater m.v. Forbuddet gælder for detailhandel og ikke i forbindelse med engroshandel.

Ved salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, i fysiske butikker vil den enkelte detailforhandler få metodefrihed til at bestemme, hvordan varerne kan skjules. Det er derfor op til den enkelte forhandler, om den pågældende vil skjule varerne i skabe, ved eller under betalingskasser, bag forhæng eller skydedøre, i særlige automater m.v.

Det afgørende vil være, at varerne reelt fremstår som skjulte på salgsstedet. I praksis betyder det eksempelvis, at hvis en forhandler skjuler elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, bag et forhæng, må forhænget kun trækkes fra i forbindelse

med, at forhandleren rækker ud efter den vare, som skal sælges til køberne. I forbindelse med selve betalingen skal forhænet således været trukket for, så varerne ikke fremstår som synlige.

Forhandlere, der vælger at bruge en automatisk skydedør eller anden automatisk lukkemekanisme til at skjule varerne, vil skulle sørge for at indrette døren sådan, at en eventuel synlighed i forbindelse med, at forhandleren rækker ud efter den pågældende vare, der skal sælges, er så kortvarig som mulig. I forlængelse heraf vil det være et krav, at skydedøren skal skjule varerne i forbindelse med selve betalingen.

Fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, må dog gerne ske ved visning af sortimentet til en kunde, ved genopfyldning af varer, ved vedligeholdelse og rengøring af opbevaringsenheden og i forbindelse med træning af personale.

Forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, på salgssteder vil også gælde i forbindelse med internethandel. Salg på internettet vil i denne forbindelse også dække salg via app-funktioner.

Det betyder i praksis, at der ved salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, ikke må fremvises billeder af produkterne. Forbuddet mod fremvisning af varerne på internettet, herunder på app-funktioner, vil være absolut og vil således gælde både i forbindelse med en mere generel fremvisning af udvalget af varerne på hjemmesiden, såvel som i forbindelse med en egentlig købe-funktion, hvor forbrugeren kan lægge den pågældende vare i en kurv og betale for varen.

Det foreslås i § 18 a, stk. 2, at forbuddet ikke gælder salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, på fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af disse produkter.

Forslaget om forbud mod synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, hos salgssteder vil således ikke at finde anvendelse på fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Undtagelsen vil også gælde, hvis sådanne specialforretninger er placeret i stormagasiner, forretningscentre og lignende. Den gælder derimod ikke for specielle stande eller diske i dagligvarebutikker, supermarkeder og lignende.

Et salgssted anses for at være specialiseret i salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, når stedet udelukkende eller hovedsageligt sælger elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin. Specialbutikker, der eksempelvis har et vareudbud af cigaretter, opvarmet tobak eller andre nye tobaks-

varer vil således ikke være omfattet af undtagelsesbestemmelsen.

Udtrykket "hovedsageligt" vil skulle fortolkes snævert og vil kun give mulighed for, at specialforretningen i meget begrænset omfang kan sælge andre varer end elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin. Sælger butikken tobaksvarer i meget begrænset omfang, er disse varer omfattet af forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning. En almindelig kiosk eller butik med bredere sortiment vil ikke være at betragte som en specialbutik.

Undtagelsesbestemmelsen vil desuden kun give en ret for disse specialbutikker til synligt at anbringe og fremvise elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, på salgsstedet. Det vil derimod ikke give forhandleren mulighed for synligt at anbringe og fremvise varerne andre steder, at reklamere for de pågældende varer, at uddele annonceblade m.v.

Undtagelsesbestemmelsen for salgssteder, der er specialiseret i elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, vil kun gælde i fysiske butikker. Det vil således ikke være muligt at fremvise billeder af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, i forbindelse med internethandel.

Det foreslås i § 18 a, stk. 3, at salgssteder, herunder på internettet, kan give køber en liste med neutrale oplysninger om, hvilke elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin der sælges på salgsstedet og varenes pris.

Forhandleren vil efter bestemmelsen kunne give de neutrale oplysninger på købers anmodning og kan således ikke af egen drift oplyse herom, dog således at listen med neutrale oplysninger på fysiske salgssteder kan opsættes ved en ekspedientbetjent salgskasse.

Det bemærkes, at sundheds- og ældreministeren foreslås bemyndiget til at kunne fastsætte regler om, hvordan salgsstedet må fremvise neutrale oplysninger om, hvilke elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin der sælges på udsalgsstedet og til hvilke priser, varerne sælges for, jf. bemærkningerne til § 18 a, stk. 5 nedenfor.

Det foreslås i § 18 a, stk. 4, at sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om forbuddet efter stk. 1, om hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, reklame hos disse salgssteder, samt regler om salgsstedets fremvisning af neutrale oplysninger efter stk. 3.

Salgssteder har metodefrihed i forhold til at efterleve forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning, hvorfor reglerne, som sundheds- og ældreministeren kan fastsætte efter § 5 a, stk. 4, alene vil kunne sætte rammerne for, hvordan forbuddet efter stk. 1 skal forstås. Det vil således være op til salgsstederne, hvordan de vil skjule produkterne – fx under disken, i et baglokale, bag et forhæng eller låge m.v. – så længe løsningen effektivt sikrer, at produkterne er skjult mellem køb. Den valgte løsning må dog ikke bruges til di-

rekte eller indirekte at reklamere for eller oplyse om, at der sælges elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på salgsstedet.

Herudover kan sundheds- og ældreministeren efter den foreslåede § 5 a, stk. 4, fastsætte regler om, hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, samt reklame hos disse salgssteder.

Sundheds- og Ældreministeriet vurderer, at der med de foreslåede forskelle mellem specialforretninger og øvrige salgssteder kan blive behov for at præcisere afgrænsningen heraf inden for det bærende hensyn til at sikre, at børn og unge ikke konfronteres med varerne. Derfor foreslås det, at sundheds- og ældreministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om denne afgrænsning. Desuden bemyndiges ministeren til at kunne fastsætte regler om, hvilke produkter, der falder ind under betegnelsen elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Sundheds- og ældreministeren vil også kunne fastsætte regler om reklame på salgssteder, der har specialiseret sig i salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Det forventes, at der efter denne bemyndigelse bl.a. blive fastsat regler om, at fysiske specialbutikker for elektroniske cigaretter ikke må reklamere på salgsstedet, i butiksvinduet og på facaden. Navnet på specialbutikken vil dog kunne fremgå i neutral udformning uden at lyse op eller have reklameeffekt. Produkterne vil skulle være placeret neutralt, det vil sige på hylder, i bokse eller kasser, der i udformningen ikke har en reklameeffekt. Det forventes således, at der fastsættes regler om, at der i praksis ikke må være elementer, herunder rundt om produkterne, som kan give reklameeffekt, for eksempel særlig belysning eller effekter, der på anden måde fremhæver produkterne.

Endelig kan sundheds- og ældreministeren efter den foreslåede § 5 a, stk. 4, fastsætte regler om de neutrale oplysninger, som salgsstedet må fremvise. Det kan eksempelvis være regler om oplysningernes skrifttype, skriftstørrelse, farve, brug af numeriske værdier, andre kendetegn m.v. samt at aldersgrænsen for salg af produkterne fremgår.

Oplysningerne kan også angå den måde, hvorpå oplysningerne præsenteres. Eksempelvis, at oplysningerne kun må fremgå af papir i en bestemt størrelse m.v.

Oplysningerne kan tillige angå den rækkefølge, som udvalget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der sælges på udsalgsstedet, op listes på. Eksempelvis, at rækkefølgen af det oplistede udvalg skal fremgå alfabetisk eller på en lignende objektiv måde, således alle forhandlere, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin i Danmark, har oplistet oplysningerne på samme måde.

Sundheds- og ældreministeren vil herudover kunne fastsætte regler om, at der skal stilles særlige krav til de neutrale oplysninger – ud over de allerede nævnte eksempler – når oplysningerne fremgår på internettet, herunder via en app-funktion.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af § 25 i lov om elektroniske cigaretter m.v., at Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, hvis 1) produkterne markedsføres her i landet uden at være anmeldt efter § 5, stk. 1, 2) produkterne ikke opfylder kravene i § 7, stk. 1, § 9, stk. 1, eller i regler fastsat i medfør af § 7, stk. 2, § 8 eller § 9, stk. 2, eller 3) der ikke er sket indberetning efter § 12, stk. 1.

Det foreslås, at der i § 25, nr. 1, efter »§ 5, stk. 1,« indsættes »eller § 5 b, stk. 1,«, hvorefter Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af genopfyldningsbeholdere uden nikotin, hvis produkterne ikke er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen efter § 5 b stk. 1.

Efter den foreslåede § 5 b, stk. 1, jf. lovforslagets § 3, nr. 6, skal må genopfyldningsbeholdere uden nikotin markedsføres her i landet, hvis de er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen.

Det betyder, Sikkerhedsstyrelsen vil kunne forbyde markedsføring af genopfyldningsbeholdere uden nikotin, der ikke er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen efter den foreslåede § 5 b. Bestemmelsen kan således anvendes i tilfælde, hvor Sikkerhedsstyrelsen som led i sin kontrolvirksomhed bliver opmærksom på genopfyldningsbeholdere uden nikotin, der markedsføres til forbrugere her i landet uden at være anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen efter den foreslåede § 5 b, stk. 1. I en sådan situation vil Sikkerhedsstyrelsen i medfør af den foreslåede ændring af § 25, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., kunne forbyde markedsføringen af produktet. Sikkerhedsstyrelsen kan således forhindre fabrikanter, importører, distributører og detailforhandlere i at fortsætte markedsføringen af disse produkter og hindre, at der kommer yderligere produkter på markedet, der ikke lever op til kravene.

Til nr. 12

Det følger af § 25 i lov om elektroniske cigaretter m.v., at Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, hvis 1) produkterne markedsføres her i landet uden at være anmeldt efter § 5, stk. 1, 2) produkterne ikke opfylder kravene i § 7, stk. 1, § 9, stk. 1, eller i regler fastsat i medfør af § 7, stk. 2, § 8 eller § 9, stk. 2, eller 3) der ikke er sket indberetning efter § 12, stk. 1.

Det foreslås, at der i § 25, nr. 2, efter »§ 9, stk. 1,« indsættes »§ 9 a, stk. 1 og 2,«, og at »eller § 9, stk. 2,« ændres til », § 9, stk. 2, eller § 9 a, stk. 3,« hvorefter Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, hvis produkterne ikke opfylder kravene i § 7, stk. 1, § 9, stk. 1, § 9 a, stk. 1 og 2, eller i regler fastsat i medfør af § 7, stk. 2, § 8, § 9, stk. 2, eller § 9 a, stk. 3.

Af den foreslåede § 9 a, stk. 1, fremgår, at elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin

skal have standardiserede pakninger. Desuden fremgår det af den foreslåede § 9 a, stk. 2, at den, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage påføres et produkt-ID.

Det foreslås, at Sikkerhedsstyrelsen skal kunne forbyde markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der ikke opfylder kravene til standardiserede pakker i den foreslåede § 9 a, stk. 1, og kravet om påføring af produkt-ID i den foreslåede § 9 a, stk. 2. Det samme er tilfældet, hvis de pågældende produkter ikke opfylder de krav, som kan fastsættes hertil efter regler udstedt i medfør af den foreslåede § 9 a, stk. 3.

Til nr. 13

Reglerne om forbud mod markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin er fastsat i §§ 25-29 i lov om elektroniske cigaretter m.v. Der er ikke i gældende ret regler om forbud mod markedsføring af elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma.

Det foreslås efter § 25 at indsætte en ny § 25 a, stk. 1-3, i lov om elektroniske cigaretter m.v.

Det foreslås i *stk. 1*, at elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma ikke må markedsføres her i landet. Forbuddet gælder dog ikke for kendetegnende aroma af mentol eller tobak.

Det betyder, at det fremadrettet bliver forbudt at markedsføre elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma her i landet.

Efter omstændighederne vil smagsstoffer, der ikke eksplicit markedsføres til brug i elektroniske cigaretter, kunne falde under forbuddet. Det kan fx gælde, hvis smagsstoffet markedsføres på et salgssted, som sælger elektroniske cigaretter, navnlig specialforretninger, og hvor det vurderes, at køberne af sammenhængen bibringes den forståelse, at smagsstoffet kan bruges i elektroniske cigaretter.

Det vil dog fortsat være tilladt at markedsføre elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma med smag af mentol eller tobak.

Herudover foreslås det i *stk. 2*, at udstyr, der benyttes i forbindelse med elektroniske cigaretter, der gør det muligt at ændre de pågældende elektroniske cigaretters duft eller smag, ikke må markedsføres her i landet.

Det betyder, at det ikke alene vil være forbudt at markedsføre elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma, jf. den foreslåede § 25 a, stk. 1, men også udstyr, der benyttes i forbindelse med elektroniske cigaretter, der gør det muligt at ændre produkternes duft eller smag.

Den foreslåede bestemmelse skal sikre, at forbuddet i den foreslåede § 25 a, stk. 1, mod visse kendetegnende aromaer ikke forsøges omgået ved, at aromastofferne tilføres det udstyr, der benyttes i forbindelse med elektroniske cigaretter frem for direkte i produkterne eller deres bestanddele.

Begrebet udstyr skal forstås bredt, og kan således for eksempel omfatte breve med smag til at lægge ved produkterne m.v.

Det foreslåede forbud indebærer, at der vil være produkter, der markedsføres i Danmark i dag, som ikke længere vil kunne markedsføres lovligt, og som derfor skal tages af markedet.

Endelig foreslås det i *stk. 3*, at Sundhedsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om forbuddet i *stk. 1*, herunder regler om, hvorvidt et konkret produkt er omfattet af forbuddet, og om grænseværdier for indholdet i produkter af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.

Sundhedsstyrelsen vil efter den foreslåede bestemmelse kunne fastsætte regler om bl.a. hvorvidt konkrete produkter er omfattet af forbuddet i *stk. 1*, og grænseværdier for tilsætningsstoffer.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til bemærkninger lovforslagets § 7.

Til nr. 14

Det følger af § 33, stk. 1, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder § 3, stk. 1 og 4, § 4, § 9, stk. 1, § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, § 15, stk. 1 og 2, § 16, stk. 1, eller § 17.

Det foreslås, at der i § 33, *stk. 1, nr. 1*, indsættes efter »§ 9, stk. 1,«: »§ 9 a, stk. 1 og 2,«.

Den foreslåede bestemmelse betyder, at den, der overtræder den foreslåede bestemmelse i lovens § 9 a, stk. 1 og 2, jf. lovforslagets § 3, nr. 7, vil kunne straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Den, der overtræder de øvrige bestemmelser, der er nævnt i den gældende § 33, stk. 1, nr. 1, det vil sige § 3, stk. 1 og 4, § 4, § 9, stk. 1, § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, § 15, stk. 1 og 2, § 16, stk. 1, eller § 17, vil fortsat kunne straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Lovforslagets § 3, nr. 14, vil ikke ændre herpå.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at overtrædelse af kravet om standardiseret udformning af og produkt-ID på elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin i den foreslåede § 9 a, stk. 1 og 2, jf. lovforslagets § 3, nr. 5, skal kunne straffes med bøde. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålagt bl.a. med henblik på at sikre forbrugerne, herunder særligt børn og unge, mod alvorlige skadevirkninger og alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af produkterne.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 9 a, stk. 1 og 2, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstilfælde og i tredje-

gangstiltælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Til nr. 15

Det følger af § 33, stk. 1, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der overtræder § 3, stk. 1 og 4, § 4, § 9, stk. 1, § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, § 15, stk. 1 og 2, § 16, stk. 1, eller § 17.

Det foreslås, at der i § 33, *stk. 1, nr. 1*, indsættes efter »§ 15, stk. 1 og 2,«: »§ 15 a, stk. 1,« og »eller § 17« ændres til: »§ 17, § 18 a, stk. 1, eller § 25 a, stk. 1«.

Den foreslåede bestemmelse betyder, at den, der overtræder de foreslåede bestemmelser i lovens § 15 a, stk. 2, jf. lovforslaget § 3, nr. 8, lovens § 18 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 3, nr. 10, og lovens § 25 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, vil kunne straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Den, der overtræder de øvrige bestemmelser, der er nævnt i den gældende § 33, stk. 1, nr. 1, det vil sige § 3, stk. 1 og 4, § 4, § 9, stk. 1, § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, § 15, stk. 1 og 2, § 16, stk. 1, eller § 17, vil fortsat kunne straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Lovforslagets § 3, nr. 15, vil ikke ændre herpå.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at overtrædelse af kravet om, at detailforhandlere af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin, ved internethandel skal drive et effektivt alderskontrollsystem i den foreslåede § 15 a, stk. 1, jf. lovslagets § 3, nr. 6, skal kunne straffes med bøde. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålagt bl.a. med henblik på at sikre en effektiv håndhævelse af forbuddet mod salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin til unge under 18 år og dermed forebygge alvorlige skadevirkninger og alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af produkterne.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 15 a, stk. 1, i førstegangstiltælde som udgangspunkt straffes med bøde på 25.000 kr. og i andengangstiltælde 40.000 kr.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at overtrædelse af forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin i den foreslåede § 18 a, stk. 1, jf. lovslagets § 3, nr. 8, skal kunne straffes med bøde. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålagt bl.a. med henblik på at sikre en effektiv håndhævelse af overtrædelse af forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin i den foreslåede § 18 a, stk. 1.

Der er endnu ikke praksis fra sager om overtrædelse af forbuddet mod at reklamere for elektroniske cigaretter. Ifølge bemærkningerne til loven (Folketingstidende 2015-2016, tillæg A, L 144 som fremsat) bør bødeudmålingen tage udgangspunkt i principperne i markedsføringsloven, som det også er tilfældet ved overtrædelse af forbuddet mod tobaksreklamer efter lov om forbud mod tobaksreklame m.v. Bø-

der for overtrædelse af markedsføringsloven fastsættes ud fra overtrædelsens grovhed, omfang og den tilsigtede økonomiske gevinst. Overtrædelser, der enten er grove, bevidste eller gentagne, bør desuden straffes med bøder, der har en sådan størrelse, at de har en reel præventiv effekt. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til strafbestemmelsen i markedsføringslovens § 37 (Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 40 som fremsat).

Endelig finder Sundheds- og Ældreministeriet, at overtrædelse af forbuddet mod markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin med kendetegnende aroma medmindre den kendetegnende aroma har smag af tobak eller nikotin i den foreslåede § 25 a, stk. 1, jf. lovslagets § 3, nr. 11, skal kunne straffes med bøde. Overtrædelse af bestemmelsen foreslås strafpålagt bl.a. med henblik på at sikre, at kendetegnende aromaer ikke kan påvirke forbrugsmønstrene af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin i en negativ retning, set ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 25 a, stk. 1, i førstegangstiltælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstiltælde og i tredjeegangstiltælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr. Som efter de gældende regler, bør det i forbindelse med udmålingen af bødestraf for overtrædelse af de tilføjede bestemmelser til § 33, stk. 1, nr. 1, tilsigtes, at bøden, på baggrund af de alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser anvendelse af elektroniske cigaretter har, får en sådan størrelse, at den virker præventiv og sender et klart signal om, at reglerne håndhæves effektivt. Det er desuden hensigten, at den udmålte bødestraf skal stå i et passende forhold til hvilken overtrædelse, der er tale om.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Til nr. 16

Det følger af § 33, stk. 1, nr. 2, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at medmindre højere straf er forskyldt efter anden lov, straffes med bøde den, der underlader at efterkomme sin registreringspligt efter § 5 stk. 1 og 2.

Det foreslås, at der i § 33, *stk. 1, nr. 3*, efter »registreringspligten i« indsættes »§ 5 a, stk. 1, eller«.

Det betyder, at medmindre højere straf er forskyldt efter anden lov, straffes med bøde den, der underlader at efterkomme anmeldelsespligten i § 5 a, stk. 1, eller § 5, stk. 1 og 2.

Det betyder, at den, der overtræder den foreslåede § 5 a, jf. lovforslagets § 3 nr. 6, om registreringspligt kan straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lov. Efter den foreslåede § 5 a, stk. 1, skal den, der vil fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet, inden markedsføringen påbegyndes, lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrelsen. Ved registreringen skal oplyses cvr-nummer, firmanavn, adresse, eventuel hjemmeside-

dresse og alle steder, hvor den pågældende fremstiller, oplagrer eller markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. Ejeren af den registrerede virksomhed har pligt til at opdatere de registrerede oplysninger inden for 14 dage, hvis der sker ændringer i de registrerede forhold.

Det forudsættes, at bøden for overtrædelse af den foreslåede § 5 a, stk. 1, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Det bør i forbindelse med udmålingen af bødestraffen tilsigtes, at bøden får en sådan størrelse, at den virker præventiv og sender et klart signal om, at der føres et effektivt tilsyn med alderskontrolsystem efter den foreslåede § 15 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 3, nr. 8. Det er desuden hensigten, at den udmålte bødestraf skal stå i et passende forhold til hvilken overtrædelse, der er tale om.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Overtrædelse af bestemmelserne foreslås bl.a. strafbelagt med henblik på at sikre en effektiv håndhævelse af registreringspligten i den foreslåede § 5 a.

Til nr. 17

Det følger af § 33, stk. 2, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at der i regler fastsat i medfør af § 7, stk. 2, § 8, § 9, stk. 2, § 10, stk. 2, § 12, stk. 3, § 13, stk. 2, § 15, stk. 3, og § 18, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.

Det foreslås, at der i § 33, stk. 2, efter »§ 9, stk. 2,« indsættes »§ 9 a, stk. 3,«.

Det betyder, at det vil blive muligt at fastsætte straf af bøde for overtrædelse af bestemmelse fastsat i medfør af § 9 a, stk. 3, om standardiseret udformning elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Der vil fortsat i regler, der er fastsat i medfør af de øvrige bestemmelser, der er nævnt i den gældende § 33, stk. 2, det vil sige § 7, stk. 2, § 8, § 9, stk. 2, § 10, stk. 2, § 12, stk. 3, § 13, stk. 2, § 15, stk. 3, og § 18, kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Lovforslagets § 3, nr. 17, vil ikke ændre herpå.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at der i reglerne om standardiseret udformning elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin fastsat i medfør af henholdsvis den foreslåede § 9 a, stk. 3 jf. lovslagets § 3, nr. 5, skal kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålagt bl.a. med henblik på at sikre forbrugerne, herunder særligt børn og unge, mod alvorlige skadevirkninger og alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af produkterne.

Det forudsættes, at overtrædelse af den foreslåede § 9 a, stk. 3, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med bøde på 10.000 kr. I andengangstilfælde og i tredjegangstil-

fælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Til nr. 18

Det følger af § 33, stk. 2, i lov om elektroniske cigaretter m.v., at der i regler fastsat i medfør af § 7, stk. 2, § 8, § 9, stk. 2, § 10, stk. 2, § 12, stk. 3, § 13, stk. 2, § 15, stk. 3, og § 18, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.

Det foreslås, at der i § 33, stk. 2, efter »og § 18« indsættes »§ 15 a, stk. 2, § 18 og § 18 a, stk. 4«.

Det betyder, at det vil blive muligt at fastsætte straf af bøde for overtrædelse af bestemmelse fastsat i medfør af § 18 a, stk. 4, om reklame hos salgssteder specialiseret i salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, og om at salgssteder, herunder på internettet, kan give køberen neutrale oplysninger om, hvilke elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der sælges på salgsstedet og til hvilke priser, varerne sælges for.

Der vil fortsat i regler, der er fastsat i medfør af de øvrige bestemmelser, der er nævnt i den gældende § 33, stk. 2, det vil sige § 7, stk. 2, § 8, § 9, stk. 2, § 10, stk. 2, § 12, stk. 3, § 13, stk. 2, § 15, stk. 3, og § 18, kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Lovforslagets § 3, nr. 18, vil ikke ændre herpå.

Sundheds- og Ældreministeriet finder, at der i reglerne om reklame hos salgssteder specialiseret i salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, og i reglerne om at salgssteder, herunder på internettet, kan give køberen neutrale oplysninger om, hvilke elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der sælges på salgsstedet og til hvilke priser, varerne sælges for, fastsat i medfør af den foreslåede § 18 a, stk. 4, jf. lovslagets § 3, nr. 7, skal kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. Overtrædelse af bestemmelserne foreslås strafpålagt bl.a. med henblik på at sikre, at der gives et klart signal om, at det er vigtigt effektivt at kunne håndhæve overtrædelse af de foreslåede regler om forbud mod synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Der er endnu ikke praksis fra sager om overtrædelse af forbuddet mod at reklamere for elektroniske cigaretter. Ifølge bemærkningerne til loven (Folketingstidende 2015-2016, tillæg A, L 144 som fremsat) bør bødeudmålingen tage udgangspunkt i principperne i markedsføringsloven, som det også er tilfældet ved overtrædelse af forbuddet mod tobaksreklamer efter lov om forbud mod tobaksreklame m.v. Bøder for overtrædelse af markedsføringsloven fastsættes ud fra overtrædelsens grovhed, omfang og den tilsigtede økonomiske gevinst. Overtrædelser, der enten er grove, bevidste eller gentagne, bør desuden straffes med bøder, der har en sådan størrelse, at de har en reel præventiv effekt. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til strafbestemmelsen i markedsføringslovens § 37 (Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 40 som fremsat).

Som efter de gældende regler, bør det i forbindelse med udmålingen af bødestraf for overtrædelse af de tilføjede bestemmelser til § 33, stk. 2, tilsigtes, at bøden får en sådan størrelse, at den virker præventiv og sender et klart signal om, at reglerne håndhæves effektivt. Det er desuden hensigten, at den udmålte bødestraf skal stå i et passende forhold til hvilken overtrædelse, der er tale om.

Fastsættelsen af bødestørrelsen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Til § 4

Til nr. 1

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at tobaksvarer ikke må sælges til personer under 18 år.

Det følger af § 3, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at tobaksvarer ikke må indføres fra andre EU-lande af personer under 18 år.

Det foreslås, at der i § 1, stk. 1, og § 3, stk. 1, efter »Tobaksvarer« indsættes »tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Dermed udvides lovens anvendelsesområde til også at gælde tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, således at sådanne produkter heller ikke må sælges til personer under 18 år eller indføres fra andre EU-lande af personer under 18 år. For så vidt angår hvad der nærmere forstås ved tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter fastsættes, henvises til § 1, stk. 3 og 4, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, jf. lovforslagets § 4, nr. 4.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 1, hvori det foreslås, at anvendelsesområdet for lov om tobaksvarer m.v., der allerede regulerer urtebaserede rygeprodukter udvides med tobakssurrogater. Den foreslåede bestemmelse skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 2 nr. 1, hvori det foreslås, at anvendelsesområdet for lov om tobaksvarer m.v. også omfatter tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at tobaksvarer ikke må sælges til personer under 18 år. Ved tobaksvarer forstås efter stk. 2, 1) varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges, hvis de helt eller delvis er fremstillet af tobak, og 2) varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

Det foreslås, at der i § 1, stk. 1, nr. 1, ændres »eller tygges« ændres til: », tygges eller på anden måde indtages«.

Det betyder, at der ved tobaksvarer efter § 1, stk. 2, nr. 1, forstås varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes, tygges eller på anden måde indtages, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak.

Dermed præciseres det, at alle former for tobaksvarer er omfattet af loven, uanset på hvilken måde de indtages. Således sikres klarhed over, at også nye produkter, der kommer på markedet er omfattet af bestemmelsen uanset om de indtages på andre og nye måder, f. eks. ved indånding af dampe fra opvarmet tobak.

Til nr. 3

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at tobaksvarer ikke må sælges til personer under 18 år. Ved tobaksvarer forstås efter stk. 2, 1) varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges, hvis de helt eller delvis er fremstillet af tobak, og 2) varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

Det foreslås, at § 1, stk. 2, nr. 2, nyaffattes, hvorefter bestemmelsen omfatter varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.

Det betyder, at lovens anvendelsesområde udvides til at omfatte varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes, tygges eller på anden måde indtages, der helt eller delvist er fremstillet af tobak.

Der skal være tale om varer, der benyttes specifikt i forbindelse med tobaksvarer. Det afgørende hensyn er, at det ikke må medvirke til at have en reklameeffekt for selve tobaksproduktet. Det bemærkes, at disse produkter som følge af § 2, stk. 2, nr. 2, i lov for forbud mod tobaksreklame m.v. ikke må påføres varemærker og lignende, som kan give dem reklameeffekt i forhold til selve tobaksproduktet. Produkter, der har et mere generelt anvendelsesformål, som f.eks. lighter, tændstikker, piberensere eller askebægere, vil ikke være omfattet af bestemmelsen.

Til nr. 4

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at tobaksvarer ikke må sælges til personer under 18 år. Ved tobaksvarer forstås efter stk. 2, 1) varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges, hvis de helt eller delvis er fremstillet af tobak, og 2) varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

Lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år regulerer ikke efter gældende ret urtebaserede rygeprodukter, men det foreslås med lovforslagets § 4, nr. 1, hvortil der henvises, at loven fremadrettet også skal finde anvendelse på såkaldte tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Det foreslås i forlængelse heraf, at der i lovens § 1 som *stk. 3* og *stk. 4* indsættes en definition på henholdsvis tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Efter den foreslåede *stk. 3* forstås ved tobakssurrogat i denne lov et produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller en elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsførings-tilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 3, hvori der foreslås indsat en tilsvarende definition af tobakssurrogater i lov om tobaksvarer. Den foreslåede bestemmelse skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvori der bl.a. foreslås en tilsvarende definition på tobakssurrogater i lov om forbud mod tobaksreklame m.v.

Efter den foreslåede *stk. 4* forstås ved urtebaseret rygeprodukt i denne lov et rygeprodukt baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvori der foreslås en tilsvarende definition på tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i lov om forbud mod tobaksreklame m.v. Det bemærkes, at der i lov om tobaksvarer allerede er en tilsvarende definition på urtebaserede rygeprodukter.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af § 2 a, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at den der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden er fyldt 18 år.

Det foreslås, at der i § 2 a, *stk. 1*, efter »tobaksvarer« indsættes »tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsførings-tilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse

se produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Det betyder, at den, der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden er fyldt 18 år.

Det betyder, at pligten til at efterspørge billedlegitimation ved tvivl om, hvorvidt kunden er fyldt 18 år, bliver udvidet til også at gælde ved salg af tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Det er butiksindehaveren, restauratøren, hotelværtten, kantineindehaveren m.v., og butikspersonalet, som skal sikre, at der ikke sælges tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter til børn og unge under 18 år i strid med reglerne i §§ 1 og 2.

Det kan være vanskeligt at bedømme en ung persons alder, det vil sige om kunden er 18 år, 16 år eller yngre, hvorfor den, der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, urtebaserede rygeprodukter og tobakssurrogater, i tilfælde af tvivl om, hvorvidt kunden opfylder lovens aldersgrænser, efter lovforslaget skal forlange at få fremvist gyldig billedlegitimation.

Sælger skal efter lovforslaget ved den mindste usikkerhed om, hvorvidt kunden er over 18 år, afkræve legitimation.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 og 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af § 2 a, stk. 4, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at butikker, hvor der foregår detailsalg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer, ved synlig skiltning, der er udarbejdet af Sundhedsstyrelsen, skal informere om, at salg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer, jf. *stk. 1-3*.

Det foreslås, at der tre steder i § 2 a, *stk. 4*, udgår: »tobaksvarer og«, og »*stk. 1-3*« ændres til: »*stk. 2-3*«.

Det betyder, at butikker, hvor der foregår detailsalg af alkoholholdige drikkevarer, ved skiltning, der er udarbejdet af Sundhedsstyrelsen, skal informere om, at salg alkoholholdige drikkevarer kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af alkoholholdige drikkevarer, jf. *stk. 2-3*.

Det medfører, at bestemmelsen om synlig skiltning fremadrettet alene vil gælde i forbindelse med salg af alkoholholdige drikkevarer.

Forslaget skal ses i lyset af lovforslagets § 1, nr. 12, hvorefter der foreslås et forbud mod synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter. Det vil således ikke stemme overens med dette

forbud, hvis butikkerne samtidig ved synlig skiltning skulle informere om salg af tobaksvarer.

Såfremt et salgssted gerne vil have mulighed for at kunne vise et skilt med aldersgrænse for køb af tobaksvarer, er det muligt i de tilfælde, hvor en køber har anmodet om køb. Der skal i givet fald være tale om aldersskilte udarbejdet af Sundhedsstyrelsen, jf. lovforslagets § 4, nr. 7.

Desuden vil sundheds- og ældreministeren efter den foreslåede § 5 a, stk. 4, i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 12, kunne fastsætte regler om de neutrale oplysninger, som salgsstedet må fremvise. Der vil blive fastsat regler om, at aldersgrænsen for salg af produkterne skal fremgå af den neutrale liste, og at aldersskiltning udarbejdet af Sundhedsstyrelsen skal benyttes.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 og 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af § 2 a, stk. 4, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at butikker, hvor der foregår detailsalg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer, ved synlig skiltning, der er udarbejdet af Sundhedsstyrelsen, skal informere om, at salg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer, jf. stk. 1-3.

Med lovforslagets § 4, nr. 6, foreslås det, at krav om synlig skiltning fremover alene skal gælde for salg af alkoholholdige drikkevarer, og der dermed ikke længere må være synlige skiltning for salg af tobaksvarer. Det vil derimod være muligt for et salgssted at skilte med aldersgrænsen for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i de tilfælde, hvor en køber har anmodet om køb.

Det foreslås, at der i § 2 a indsættes efter *stk. 4*, hvorefter skilte med information om at salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, jf. stk. 1, udarbejdes af Sundhedsstyrelsen.

Det betyder, at i de tilfælde, hvor et salgssted har valgt at skilte med aldersgrænse for køb af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter ved købers anmodning om køb, skal der benyttes skilte udarbejdet af Sundhedsstyrelsen.

Til nr. 8

Det følger af § 2 b, stk. 3, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter mod behørig legitimation og uden retskendelse kan kræve at få meddelt alle oplysninger fra detailforhandlere og købere af alkohol, tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er nødvendige for kontrollen efter stk. 1.

Det foreslås i § 2 b, *stk. 3*, at der efter »tobaksvarer« indsættes »tobakssurrogater«, «

Det betyder, at Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter mod behørig legitimation og uden retskendelse kan kræve at få meddelt alle oplysninger fra detailforhandlere og købere af alkohol, tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, der er nødvendige for kontrollen efter stk. 1.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Det medfører, at Sikkerhedsstyrelsen kan afkræve tilsvarende oplysninger fra detailforhandlere og købere af tobakssurrogater som af detailforhandlere og købere af alkohol, tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter.

Det er Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at det på trods af ordlyden i den gældende § 2 b, *stk. 3*, ikke har været muligt for Sikkerhedsstyrelsen at afkræve de nævnte oplysninger fra detailforhandlere og købere af urtebaserede rygeprodukter, idet loven ikke før har omfattet sådanne produkter. Med den foreslåede udvidelse af lovens anvendelsesområde vil dette fremover blive muligt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at tobaksvarer ikke må sælges til personer under 18 år. Det følger endvidere af § 2 a, stk. 1, at den der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden er fyldt 18 år.

Det fremgår af lovens § 5, stk. 1, 1. pkt., at butiksindehaveren, restauratøren, hotelværtten, kantineindehaveren m.v. straffes med bøde for overtrædelse af lovens §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5. Det skal ved straffens udmåling betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen af §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5, er af grov eller gentagen karakter. Bestemmelsen i straffelovens § 23 finder ikke anvendelse.

Det foreslås, at § 5, *stk. 1*, ændres »§§ 1-2 a« til: § 1, § 2 eller § 2 a«. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauefter bestemmelsen.

For yderligere at ansprende til øget efterlevelse af forbuddet mod salg af tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter til personer under 18 år forudsættes det, at bødestørrelserne ved overtrædelse af loven vil blive skærpet. Således skal bødestørrelserne fremover være henholdsvis 25.000 kr. for førstegangstilfælde og 40.000 kr. ved andengangstilfælde. Ved efterfølgende overtrædelser vil bødestørrelsen bero på en konkret vurdering, som vil være afhængig af forsætlighed m.v. Ved særligt grove eller gentagne overtrædelser herefter fratages retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i minimum 6 måneder, jf. lovforslagets § 4, nr. 10.

Ved udmåling af den enkelte bøde skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er af grov eller gentagen karakter. Der må således ved bødeudmålingen lægges vægt på, om overtrædelsen af forbuddet har fundet sted gentagende gange. Tilsvarende må der lægges vægt på, om der er sket overtrædelse af flere forhold til samtidig pådømmelse, eller om forholdet i øvrigt kan betegnes som værende af grov karakter. I sådanne situationer vil bøden som udgangspunkt skulle udmåles til et højere beløb end de nævnte strafpositioner. I tilfælde af en ny sag mod samme person vil de anførte strafpositioner på ny gælde, dog således at overtrædelse af grov eller gentagen karakter også i andengangstilfælde som udgangspunkt vil betyde en forhøjelse af bøden i forhold til de anførte strafpositioner.

Fastsættelsen af straffen for overtrædelse, herunder fratagelse af retten til at markedsføre fratagelse efter den foreslåede bestemmelse af retten til at markedsføre tobak, vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at tobaksvarer ikke må sælges til personer under 18 år. Det følger endvidere af § 2 a, stk. 1, at den der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden er fyldt 18 år.

Det fremgår af lovens § 5, stk. 1, 1. pkt., at butiksindehaveren, restauratøren, hotelværten, kantineindehaveren m.v. for overtrædelse af lovens §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5, straffes med bøde. Det skal ved straffens udmåling betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen af §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5, er af grov eller gentagen karakter. Bestemmelsen i straffelovens § 23 finder ikke anvendelse.

Herudover fremgår det af lovens § 5, stk. 2, at der ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a kan ske fratagelse af retten til at markedsføre tobak i en periode.

Det foreslås der i § 5, stk. 2, ændres »kan der ske fratagelse af« til »fratages«.

Det betyder, at der ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a fratages retten til at markedsføre tobak i en periode.

Det betyder, at retten til at markedsføre tobak fratages i særligt grove gentagelsestilfælde i en periode, hvis der sker salg af tobak til personer under 18 år. Der er således tale om en skærpelse af bestemmelsen i forhold til gældende ret, idet der lægges op til, at perioden for fratagelse efter den foreslåede bestemmelse af retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter bliver på minimum 6 måneder.

Det er en forudsætning for den midlertidige fratagelse af retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, at forhandleren to gange tidligere har solgt produkterne til mindreårige. Herudover forudsættes, at tredje gang der sker overtrædelse, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak i minimum 6 måneder, såfremt det er mindre end 2 år siden, at den første forseelse blev begået. Det forudsættes, at hvis der sker overtrædelse for fjerde gang, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i otte måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode er udløbet. Det forudsættes endelig, at hvis der sker overtrædelse for femte gang, vil der ske midlertidig fratagelse af retten til at sælge tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter i tolv måneder, såfremt det er mindre end 1 år siden, at den sidste karantæneperiode er udløbet.

Frakendelse af retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter vil kun gælde for det salgssted, der har overtrådt forbuddet, også selvom indehaveren heraf har flere salgssteder. Hvis salgsstedet er en del af en butikskæde, vil frakendelse af retten således ikke rette sig mod hele butikskæden, men kun det salgssted, der har overtrådt forbuddet.

Det bemærkes, at retten til at markedsføre tobak, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter vil i øvrigt efter omstændighederne tillige vil kunne frakendes den pågældende i medfør af straffelovens § 79. Betingelserne for at anvende straffelovens § 79 er imidlertid strengere, end det er tilfældet efter den foreslåede bestemmelse, idet anvendelsen af straffelovens § 79 forudsætter, at vedkommende dømmes for et forsættligt strafbart forhold, der begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen, og at der endvidere er særlige omstændigheder, der taler for frakendelsen.

Er betingelserne for frakendelse efter straffelovens § 79 opfyldt, bør denne bestemmelse bringes i anvendelse.

Det bemærkes, at det med lovforslaget foreslås, at tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter omfattes af loven. Der henvises til lovforslagets § 4, nr. 1-5.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1

Det følger af § 1, stk. 1, i lov om røgfri miljøer, at formålet med loven er at udbrede røgfri miljøer med henblik på at forebygge sundhedsskadelige effekter af passiv rygning og forebygge, at nogen ufrivilligt kan udsættes for passiv rygning.

Det foreslås, at der i lovens § 1, stk. 1, indsættes et nyt 2. pkt. hvorefter formålet med loven er at sikre, at børn og unge i skoletiden ikke konfronteres med rygning eller anden brug af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter. For definitioner herpå henvises til bemærkninger til lovforslaget § 5, nr. 2.

Det betyder, at lovens formål udvides med henblik på at sikre, at børn og unge ikke konfronteres med rygning eller anden brug af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i løbet af skoledagen, hverken på skolens område eller fra skolekammerater i skoletiden uden for skolens område, idet børn og unge er særligt sårbare over for skadevirkningerne af tobak og andre nikotinprodukter.

Med udvidelsen af lovens formål sikres, at lovens formål er i overensstemmelse med de foreslåede ændringer, der følger af lovforslagets § 5, nr. 3–6, hvortil der henvises, om, at kravet til røgfri matrikel udvides til alle ungdomsuddannelser og et krav om røgfri skoletid på skoler, kostskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser, der har optaget børn og unge under 18 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af § 1, stk. 1, i lov om røgfri miljøer, at formålet med loven er at udbrede røgfri miljøer med henblik på at forebygge sundhedsskadelige effekter af passiv rygning og forebygge, at nogen ufrivilligt kan udsættes for passiv rygning.

Det foreslås, at der som konsekvens heraf i lovens § 1 indsættes stk. 3-5 indeholdende definitioner på henholdsvis tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter.

Det bemærkes, at det med lovforslagets § 5, nr. 1, foreslås, at formålet med loven udvides til også at sikre, at børn og unge i skoletiden ikke konfronteres med rygning eller anden brug af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter.

Det foreslås i stk. 3, at ved tobaksvarer forstås i denne lov et produkt, som kan anvendes og som helt eller delvist består af tobak, uanset om tobakken er generisk modificeret.

Det foreslås i stk. 4, at ved tobakssurrogater forstås i denne lov et produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af

humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Det foreslås i stk. 5, at ved urtebaserede rygeprodukter forstås i denne lov et produkt baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.«

Til nr. 3

Det følger af § 7, stk. 1, i lov om røgfri miljøer, at det på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af treårige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der fortrinsvis har optaget børn og unge under 18 år, ikke er tilladt at ryge på institutionens område, jf. dog stk. 4-6.

Det foreslås, at i § 7, stk. 1, udgår »treårige gymnasiale« og »fortrinsvis«, og efter »ikke tilladt at ryge« indsættes »eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter«, og »stk. 4-6« ændres til: »stk. 2-4«.

Det betyder, at det på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, ikke er tilladt at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter på institutionens område, jf. dog stk. 2-4.

Ved tobakssurrogater forstås produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter. Tobakssurrogater omfatter blandt andet såkaldte nikotinposer eller ”pouches” med indhold af nikotin.

Ved urtebaserede rygeprodukter forstås rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.

Bestemmelsen vil således fremover ikke være begrænset til treårige gymnasiale ungdomsuddannelser, men omfatte alle institutioner med udbud af ungdomsuddannelser. Erhvervsskoler og institutioner med forberedende grunduddannelse (FGU) vil eksempelvis blive omfattet af kravet, om at det ikke er tilladt at ryge på matriklen, som de treårige gymnasiale uddannelser allerede er det efter gældende ret. Lærere, elever og andre må således efter forslaget fremover ikke ryge på ungdomsuddannelsers område, uanset om der er tale om en treårig gymnasial ungdomsuddannelse eller en anden ungdomsuddannelse.

Forbuddet vil omfatte alle, der færdes på institutionens område. Forbuddet vil således også omfatte ansatte, herunder lærere, undervisere, pædagoger m.v., samt forældre og alle andre, der længere eller kortvarigt færdes eller opholder sig på institutionens område, herunder ved fx gennemgang.

Forbuddet har til formål, at børn og unge ikke konfronteres med rygning eller anvendelse af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter på institutionen, skolens m.v. område. Forbuddet vil derfor gælde for hele institutionens område og gælde for alle de uddannelses tilbud, der udbydes på den pågældende lokalitet. Forbuddet vil derimod ikke gælde uden for det pågældende geografiske område, som institutionen, skolen m.v. er beliggende på. Det betyder også, at på en institution, skole m.v., der organisatorisk er placeret på flere geografiske lokationer, er hver enkelt lokation omfattet af forbuddet, såfremt denne selvstændige lokation er omfattet af § 7, stk. 1.

Forslaget om ændring af henvisning til stk. 2-4 og ikke stk. 4-6, er en konsekvens af lovforslagets § 5, nr. 4, hvorefter det foreslås, at § 7, stk. 2 og 3, ophæves i lov om røgfri miljøer, hvorefter stk. 4-6 bliver til stk. 2-4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af § 7, stk. 2, i lov om røgfri miljøer, at institutioner m.v., der både udbyder en treårig gymnasial ungdomsuddannelse, der fortrinsvis har optaget personer under 18 år, jf. stk. 1, og en uddannelse, der fortrinsvis har optaget personer over 18 år, er omfattet af stk. 1, jf. dog stk. 3. Efter § 7, stk. 3 er geografisk selvstændige afdelinger på de i stk. 2 nævnte institutioner, som fortrinsvis har optaget personer over 18 år, ikke omfattet af forbuddet i stk. 1.

Det følger af § 7, stk. 3, i lov om røgfri miljøer, at geografisk selvstændige afdelinger på de i stk. 2 nævnte institutioner, som fortrinsvis har optaget personer over 18 år, ikke er omfattet af forbuddet i stk. 1.

Det foreslås, at, at § 7, stk. 2 og 3, ophæves.

Den foreslåede ophævelse af lovens § 7, stk. 2 og 3, skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 5, nr. 3, hvorefter det i børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, ikke er tilladt at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter på institutionens område.

Forslaget gør lovens § 7, stk. 2 og 3, overflødige. Det fremgår herefter af bemærkningerne til den foreslåede § 7, stk. 1, jf. lovforslagets § 5, nr. 3, at Forbuddet mod at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter vil gælde for hele institutionens område og gælde for alle de uddannelses tilbud, der udbydes på den pågældende lokalitet. Forbuddet vil derimod ikke gælde uden for det pågældende geografiske område, som institutionen, skolen m.v. er beliggende på. Det betyder også, at på en institution, skole m.v., der organisatorisk er placeret på flere geografiske lokationer, er hver enkelt lokation omfattet af forbuddet, såfremt denne selvstændige lokation er omfattet af § 7, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af § 7, stk. 1, i lov om røgfri miljøer, at det på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af treårige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der fortrinsvis har optaget børn og unge under 18 år, ikke er tilladt at ryge på institutionens område, jf. dog stk. 4-6.

Med lovforslagets § 5, nr. 3, foreslås det at ændre bestemmelsen i § 7, stk. 1, således at det fremover på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, ikke er tilladt at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter på institutionens område, jf. dog stk. 2-4.

Det foreslås i § 7 at indsætte et nyt *stk.* 7, hvorefter sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, efterskoler, kostskoler og ungdomsuddannelser der er omfattet af stk. 1.

Dermed vil ministeren få mulighed for, inden for lovens rammer, at præcisere, hvilke skoler, efterskoler, kostskoler og ungdomsuddannelser, der er omfattet af bestemmelsen. Der er ikke tale om, at ministeren kan lade andre skoler end de nævnte blive omfattet af den nye foreslåede § 7, stk. 1, men at ministeren ved fortolkningstvivel kan afgøre, om en skole falder inden for disse kategorier.

Det er hensigten, at det er de samme skoler, der skal omfattes af bestemmelsen, som også vil blive omfattet af den foreslåede § 7 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 5, nr. 6, hvortil der henvises.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af § 7, stk. 1, i lov om røgfri miljøer, at det på børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af treårige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der fortrinsvis har optaget børn og unge under 18 år, ikke er tilladt at ryge på institutionens område, jf. dog stk. 4-6.

Det fremgår af § 7, stk. 2, i lov om røgfri miljøer, at institutioner m.v., der både udbyder en treårig gymnasial ungdomsuddannelse, der fortrinsvis har optaget personer under 18 år, jf. stk. 1, og en uddannelse, der fortrinsvis har optaget personer over 18 år, er omfattet af stk. 1, jf. dog stk. 3. Efter § 7, stk. 3 er geografisk selvstændige afdelinger på de i stk. 2 nævnte institutioner, som har optaget personer over 18 år, ikke omfattet af forbuddet i stk. 1.

Det bemærkes, at der med lovforslagets § 5, nr. 3 og 4, foreslås, at »treårige gymnasiale« udgår af bestemmelserne, således at disse fremover vil omfatte alle ungdomsuddannelser.

Der er ikke fastsat regler om, at elever ikke må ryge i skoletiden.

Det foreslås at der efter § 7 indsættes en §§ 7 a-7c.

Det foreslås i § 7 a, stk. 1, at på skoler, kostskoler og efterskoler, der har optaget børn og unge under 18 år, er det ikke tilladt for elever at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden. Det foreslås samtidig at indsætte en tilsvarende bestemmelse i § 7 b, stk. 1, for så vidt angår ungdomsuddannelser, hvorefter det for elever på ungdomsuddannelser ikke er tilladt for elever at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden. De to store hovedgrupper af ungdomsuddannelser er erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser. Herudover omfattes tilsvarende uddannelser med optage af børn og unge under 18 år.

Skoletiden omfatter ud over undervisning også skemalagte eller på anden vis fastlagte aktiviteter som f.eks. også fjernundervisning, ekskursioner, brobygning, introduktionskurserne m.v.

For elever på skoler med kosttilbud, efterskoler m.v. vil kravet gælde selve skoletiden, mens det overlades til lokal beslutning at fastsætte eventuelle regler for rygning i elevernes fritid uden for skolen. Det overlades ligeledes til lokal beslutning, hvorvidt lærerne og medarbejdere eventuelt skal omfattes af kravet. Skoletid på efterskoler og frie fagskoler forstås som undervisning og pædagogiske tilrettelagt samvær inkl. pauser på eller uden for matriklen.

I forberedende grunduddannelse (FGU) vil skoletiden ikke omfatte, når en elev er i virksomhedspraktik eller i erhvervsstræning. Hvis en elev er i virksomhedspraktik på FGU-institutionen, vil eleven være omfattet af forbuddet på lige fod med de andre elever.

Virksomhedspraktik tilrettelægges på baggrund af en praktikaftale mellem elev og virksomhed, der fastsætter elevens løn og arbejdsforhold. Erhvervsstræning tilrettelægges med henblik på, at eleven under arbejdspladslignende vilkår får erfaring med dagligdagen i en privat eller offentlig virksomhed.

I kombinationsforløb vil eleven følge tobaksreglerne for den pågældende uddannelsesinstitution. Kombinationsforløb kan indeholde elementer fra kompetencegivende ungdomsuddannelser, arbejdsmarkedsuddannelser og folkehøjskoler.

Med hensyn til erhvervsuddannelserne vil skoletiden omfatte undervisning og aktiviteter m.v., der foregår under elevernes skoleperioder og under perioder med praktikuddannelse på erhvervsskolerne som skolepraktik i praktikcentre. Praktikuddannelse i virksomheder på baggrund af en uddannelsesaftale vil ikke være omfattet.

Det foreslås i § 7 a, stk. 2, at lederen af en skole, kostskole eller efterskole omfattet af stk. 1, på skolen skal oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf. Det foreslås samtidig at indsætte en tilsvarende bestemmelse i § 7 b, stk. 2, for så vidt angår ungdomsuddannelser, hvorefter lederen af en uddannelsesinstitution, der udbyder ungdomsuddannelse, på uddannelsesstedet skal oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Lederen skal således efter den foreslåede bestemmelse oplyse om, at det ikke er tilladt for elever at ryge i skoletiden

samt oplysning om konsekvenserne af overtrædelse heraf. Oplyser lederen ikke herom, kan der ifaldes ansvar efter de almindelige tilsynsregler for skoler. I tilfælde, hvor lovgivningen foreskriver, at der skal udarbejdes lokale ordensregler eller studie- og ordensregler, vil forbuddet skulle omtales dér.

Det vil være op til lederen at bestemme, hvordan oplysningerne skal fremkomme, så længe det sikres, at alle elever er bekendte hermed. Lederen bør inddrage eleverne i processen i forhold til oplysning om forbuddet, så de får ejerskab herfor. Det er erfaringen, at en involverende proces fører til bedre efterlevelse af reglerne.

Forslaget skal være med til at sikre, at kravet om røgfri skoletid bliver udmøntet på den enkelte skole eller uddannelsessted.

Det foreslås i § 7 a, stk. 3, at sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler, der er omfattet af stk. 1.

Dermed får ministeren mulighed for, inden for lovens rammer, at præcisere, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler der er omfattet af bestemmelsen.

Der foreslås samtidig at indsætte en tilsvarende bestemmelse i § 7 b, stk. 3, for så vidt angår ungdomsuddannelser, hvorefter sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke ungdomsuddannelser der er omfattet af stk. 1.

Det er hensigten, at de er de samme skoler, kostskoler og efterskoler der skal omfattes af den foreslåede § 7 a, stk. 1, og § 7 b, stk. 1, som foreslås omfattet af den foreslåede § 7, stk. 1, jf. lovforslagets § 5, nr. 3.

Det foreslås i § 7 c, at det ikke er tilladt at sælge tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på skoler, kostskoler og efterskoler omfattet af § 7 a, stk. 1, og på uddannelsessteder omfattet af § 7 b, stk. 1.

Det betyder, at, det ikke vil være tilladt at sælge tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på skoler, kostskoler, efterskoler og ungdomsuddannelser, og at det dermed undgå, at elever konfronteres med produkterne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af § 22, stk. 1, i lov om røgfri miljøer, at det kan besluttes, at rygning er tilladt indendørs på små værtshuse og udskænkingssteder, der har 1) alkoholbevilling, 2) hvor der ikke serveres egentlig mad, 3) hvor serveringsarealet er under 40 m², og 4) hvor der er borde og stole på serveringsstedet.

Det fremgår af bemærkningerne til § 22, stk. 1, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 6815, at små indendørs værtshuse og udskænkingssteder for eksempel kan være bodegaer og krostuer. Kravet om, at stedet skal have alkoholbevilling, er medtaget for at præcisere, at kaffebarer og lignende ikke skal være omfattet af bestemmelsen om små værtshuse. Kravet om, at der skal være borde og stole

på serveringsarealet er medtaget, fordi det ikke er tanken, at nyere koncepter, som f.eks. cocktailbarer, vinbarer, dj-barer og lignende, skal være omfattet af bestemmelsen om små værtshuse.

Sundheds- og Ældreministeriet har fortolket bestemmelsen og bemærkningerne således, at den omfatter værtshuse eller udskænkingssteder i traditionel forstand, som f.eks. værtshuse og bodegaer, og dermed ikke omfatter nyere koncepter. Denne fortolkning ligger også til grund for Arbejds-tilsynets kontrol.

Det foreslås, at der i § 22, *stk. 1*, efter »små« indsættes », traditionelle«, hvorefter det kan besluttes, at rygning er tilladt på små, traditionelle værtshuse og udskænkingssteder, der opfylder betingelserne i nr. 1-4.

Det bliver dermed præciseret, at det er et krav for, at det kan besluttes, at rygning kan tillades indendørs, at der er tale om et traditionelt værtshus eller udskænkingssted, som f.eks. bodegaer. Der vil herefter ikke kunne opstå tvivl herom.

Forslaget betyder for eksempel, at det slås fast, at vandpibe-caffeer ikke anses for at være traditionelle, små værtshuse eller udskænkingssteder, og det dermed ikke kan besluttes, at rygning på vandpibe-caffeer kan tillades indendørs.

Til nr. 8

Det følger af § 22, *stk. 2*, i lov om røgfri miljøer, at små værtshuse og udskænkingssteder, der befinder sig under samme tag som et andet serveringssted, er omfattet af *stk. 1*, hvis der er selvstændig indgang til værtshuset fra gaden, og hvis det for publikum fremstår som et selvstændigt værtshus.

Det foreslås, at der i § 22, *stk. 2*, efter »Små« indsættes », traditionelle«.

Det betyder, at små, traditionelle værtshuse og udskænkingssteder, der befinder sig under samme tag som et andet serveringssted, er omfattet af *stk. 1*, hvis der er selvstændig indgang til værtshuset fra gaden, og hvis det for publikum fremstår som et selvstændigt værtshus. Ved at indsætte »traditionelle« præciseres det, at der er tale om traditionelle værtshuse eller udskænkingssteder, som f.eks. bodegaer.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at der med lovforslagets § 5, nr. 7, foreslås at indsætte samme ændring i § 22, *stk. 1*. Der henvises således til bemærkninger til lovforslagets § 5, nr. 7.

Til nr. 9

Det følger af § 22, *stk. 1*, i lov om røgfri miljøer, at det kan besluttes, at rygning er tilladt indendørs på små værtshuse og udskænkingssteder, der har 1) alkoholbevilling, 2) hvor der ikke serveres egentlig mad, 3) hvor serveringsarealet er under 40 m², og 4) hvor der er borde og stole på serveringsstedet. Efter *stk. 2*, er små værtshuse og udskænkingssteder, der befinder sig under samme tag som et andet serveringssted, omfattet af *stk. 1*, hvis der er selvstændig indgang

til værtshuset fra gaden, og hvis det for publikum fremstår som et selvstændigt værtshus.

Det bemærkes, at det med lovforslagets § 5, nr. 7 og 8, foreslås, at de små værtshuse og udskænkingssteder omfattet af § 22, *stk. 1* og 2, skal være traditionelle.

Det foreslås, at der i § 22 indsættes et *stk. 3*, hvorefter sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om afgrænsningen af små, traditionelle værtshuse og udskænkingssteder.

Sundheds- og ældreministeren vil efter den foreslåede bestemmelse kunne præcisere, hvad der efter gældende ret er omfattet af bestemmelsen. Det bemærkes i den forbindelse, at sundheds- og ældreministeren efter bestemmelsen ikke vil have mulighed for at udvide området for lovens § 22.

Til nr. 10

Det følger af § 26, *stk. 2*, i lov om røgfri miljøer, at den arbejdsgiver, indehaver, restauratør, bestyrer og forpagter, der tillader rygning i strid med reglerne i denne lov straffes med bøde.

Det foreslås, at ændre »der« til »som« i § 26, *stk. 2*. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveaulet efter bestemmelsen.

Det forudsættes med forslaget, at bødestrafen til den arbejdsgiver, indehaver, restauratør, bestyrer og forpagter, der tillader rygning i strid med reglerne i denne lov fordobles i forhold til det hidtidige strafniveau. Således forudsættes, at bøden efter § 26, *stk. 2*, i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med en bøde på 10.000 kr. I andegangstilfælde og i tredjegangstilfælde forudsættes bøderne udmålt til henholdsvis 20.000 kr. og 40.000 kr.

Det vil være en skærpende omstændighed i forbindelse med udmåling af bødestrafen, at en arbejdsgiver, indehaver, restauratør, bestyrer og forpagter har markedsført sig på, at rygning er tilladt på det pågældende sted.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

De angivne straffeniveauer er således vejledende og kan fraviges af domstolene i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger formildende eller skærpende omstændigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til nr. 1

Det følger af § 67, *stk. 1*, 1. pkt., i lægemiddeloven, at der til offentligheden ikke vederlagsfrit må udleveres lægemidler. I bestemmelsens 2. pkt. fremgår, at Lægemiddelstyrelsen kan give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.

Det foreslås, at der i § 67, stk. 1, 1. pkt., efter ”lægemidler” indsættes ”, jf. dog stk. 2 og 3”, og at 2. pkt. ophæves, hvorefter der til offentligheden må udleveres lægemidler, jf. dog stk. 2 og 3.

Ændringen skal ses i sammenhæng med dette lovforslags § 6, nr. 2, hvormed det foreslås, at forbuddet i § 67, stk. 1, 1. pkt., modificeres således, at der i § 67 indsættes et nyt stk. 2, hvorefter kommunalbestyrelser vedlagsfrit kan udlevere rygestoplægemedler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed. Se nærmere herom pkt. 2.10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til lovforslags § 6, nr. 2.

Den foreslåede ophævelse af § 67, stk. 1, 2. pkt., sker alene af lovtekniske årsager, idet bestemmelsen efter lovforslagets § 6, nr. 2, foreslås flyttes til § 67, stk. 3, og indholdet forbliver uændret. Den nuværende mulighed for Lægemedelstyrelsen til at kunne give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden, og de kriterier der ligger til grund for afgørelsen og Lægemedelstyrelsens praksis på området, fastholdes. Se nærmere herom bemærkningerne til § 6, nr. 2.

Til nr. 2

Det følger af § 67, stk. 1, 1. pkt., i lægemiddeloven, at der til offentligheden ikke vederlagsfrit må udleveres lægemidler. I bestemmelsens 2. pkt., fremgår, at Lægemedelstyrelsen kan give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.

Det foreslås, at der i § 67 efter stk. 1 som nye stykker indsættes et stk. 2 og 3.

Det foreslås i stk. 2, at kommunalbestyrelser vederlagsfrit kan udlevere rygestoplægemedler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.

Det betyder, at kommunalbestyrelser ikke længere skal ansøge Lægemedelstyrelsen om tilladelse til vederlagsfrit at udlevere rygestoplægemedler, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed. Der er tale om en specifik afgrænset undtagelse fra hovedreglen om, at der ikke må ske vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden, der alene gælder kommunalbestyrelser og for rygestoplægemedler.

Rygestoplægemedler dækker over håndkøbslægemidler og receptpligtige lægemidler, som er godkendt til det formål. For håndkøbspræparater er der typisk tale om nikotinsubstitution, som skal mindske kroppens abstinenssymptomer og gøre det lettere at stoppe med at ryge. Dette kan eksempelvis være tyggegummi, plastre, eller spray. Receptpligtige lægemidler til rygestop findes som tabletter og har andre aktive stoffer end nikotin, hvorfor dette kan være et alternativ til håndkøbslægemidlerne.

Offentligheden skal forstås som alle andre personer end de sundhedspersoner, som vederlagsfrit må modtage lægemiddelprøver efter § 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1244 af 12. december 2005 om udlevering af lægemiddelprøver. Disse sundhedspersoner er læger, tandlæger og dyrlæger.

Lægemedelstyrelsen har i sin praksis tidligere været varssom med at tillade vederlagsfri udlevering og har alene givet

tilladelse, når udlevering er sket i informationsøjemed eller med opdragende karakter til en afgrænset målgruppe

Lægemedelstyrelsens praksis for udstedelse af dispensationer er dog i de senere år udvidet betragteligt for så vidt angår dispensationer til kommunalbestyrelser udlevering af rygestoplægemedler. Praksis kan derfor ikke længere betragtes som værende specielt afgrænset til enkeltstående tilfælde.

Den foreslåede bestemmelse skal således ses på baggrund heraf. Herudover viser en evaluering af de satspuljemidler, som blev uddelt i 2017-2019 som en del af Kræftpakke IV, der skulle muliggøre, at flere kunne deltage i et kommunalt rygestopforløb, at kommunerne finder det vanskeligt at søge Lægemedelstyrelsen om dispensationerne.

Med forslaget lettes kommunerne derfor i administrationen, idet kommunerne ikke længere behøver at indsende dispensationsansøgninger til Lægemedelstyrelsen, som på den anden side får en mindre administrativ lettelse ved ikke at skulle behandle sådanne ansøgninger.

Når en kommunalbestyrelse tilbyder vederlagsfri udlevering af rygestoplægemedler, skal produktvalget være frit og ikke være afgrænset til en specifik producents produkter. Kommunalbestyrelsen må således ikke modtage sponsorer, rabatter, vareprøver eller på anden måde modtage nogen økonomisk fordel fra lægemiddelproducenter med henblik på at kunne tilbyde borgerne vederlagsfrie rygestoplægemedler.

Kommunalbestyrelserne får med forslaget mulighed for at afholde udgifterne til rygestoplægemedlerne, men der ændres ikke på, hvor disse kan udleveres. Det er således Sundheds- og Ældreministeriets opfattelse, at det ikke er afgørende for forventningerne til effekterne af en fremtidig ordning, hvorfra de gratis rygestoplægemedler i praksis udleveres til borgerne. Der lægges efter lovforslaget derfor op til en model, hvor der lokalt kan træffes beslutning om, hvor udleveringen af de gratis rygestoplægemedler skal ske.

Det bemærkes, at Sundheds- og Ældreministeriet har overvejet, om den foreslåede undtagelse fra forbuddet mod vederlagsfri udlevering af lægemidler skal indsnævres, så den alene skal gælde for en afgrænset målgruppe af rygere. Til brug for den overvejelse har ministeriet lagt vægt på, at Lægemedelstyrelsen i forbindelse med sagsbehandlingen af kommunale ansøgninger har modtaget adskillige anmodninger fra kommuner til en udvidet målgruppe, og et ønske om at kunne tilbyde udlevering af rygestoplægemedler til samtlige rygere uagtet deres økonomiske eller sociale forhold. Ministeriet er derfor af den opfattelse, at der ikke ud fra nogle af de beskyttelseshensyn, som Lægemedelstyrelsen varetager, ses et større behov for en meget afgrænset gruppe af modtagere af gratis rygestoplægemedler, såfremt produktvalget er frit for modtageren, og udleveringen og produktvalget ikke anses for at være i reklameøjemed. Der foreslås derfor ikke at fastsætte regler for modtagerkredsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *stk. 3*, at Lægemiddelstyrelsen kan give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.

Bestemmelsen er en uændret videreførelse af den gældende bestemmelse i lægemiddelovens § 67, stk. 1. 2. pkt., og er alene af lovtekniske årsager flyttet til det nye foreslåede stk. 3. Der kan henvises til Folketingstidende 2005-2006, tillæg A, side 37.

Heraf fremgår det bl.a., at Lægemiddelstyrelsen efter bestemmelsen vil kunne tillade vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden i informationsøjemed. Lægemiddelstyrelsen skal efter bestemmelsen være særdeles varsom med at give tilladelser hertil. Ved vurdering af ansøgninger om vederlagsfri udlevering træffer Lægemiddelstyrelsen således fortsat en skønsmæssig afgørelse på baggrund af den konkrete ansøgning. Ved vurdering af ansøgninger om dispensation skal Lægemiddelstyrelsen lægge sig op ad den nuværende praksis, hvorefter der primært lægges vægt på, om patientens behov for og brug af det vederlagsfrie lægemiddel er velbegrunderet, om der er tale om en veldefineret og afgrænset målgruppe eller modtagerkreds, om udleveringen sker i reklameøjemed, og om der i ansøgningen er dokumenteret særlige forhold, der støtter en fravigelse fra hovedreglen om, at gratis udlevering ikke må finde sted. Endvidere skal der lægges vægt på, om udleveringen tjener et anerkendelsesværdigt formål, om patientsikkerhedsmæssige grunde taler imod gratis udlevering, om gratis udlevering kan stimulere et uønsket overforbrug, og om patienten må antages at ville afstå eller miste muligheden for behandling, såfremt lægemidlerne ikke udleveres gratis.

Til nr. 3

Det fremgår af lægemiddelovens § 68, stk. 4, at Sundhedsstyrelsen kan påbyde udlevering af alle nødvendige oplysninger med henblik på at kontrollere, at reklame for lægemidler, rabatter og andre ydelser eller fremgangsmåder, som kan have tilsvarende virkning, er i overensstemmelse med bestemmelserne i dette kapitel, herunder med regler fastsat i medfør af § 67, stk. 2 og 3, eller § 70, stk. 1.

Det foreslås, at henvisningen i § 68, *stk. 4*, til stk. 2 og 3 ændres til stk. 4 og 5.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforlaget § 6, nr. 2, hvorved der indsættes to nye stykker i § 67.

Til nr. 4

Det fremgår af lægemiddelovens § 69, stk. 1, at Sundhedsstyrelsen kan kræve, at reklame, som er i strid med §§ 63-68 eller med regler fastsat i medfør af § 67, stk. 2, og § 70, stk. 1, bringes til ophør.

Det foreslås, at henvisningen i § 69, *stk. 1*, til stk. 2 ændres til stk. 4.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforlagets § 6, nr. 2, hvorved der indsættes to nye stykker i § 67.

Til nr. 5

Det fremgår af lægemiddelovens § 104, stk. 1, nr. 1, at medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der 1) overtræder § 7, stk. 2, § 20, § 21, § 26, § 40 a, stk. 2 eller 3, § 41, stk. 1, § 41 b, stk. 1, § 42, stk. 1 eller 2, § 43 a, § 50, stk. 3, § 50 a, stk. 1, § 50 d, § 53, stk. 1, § 54, § 58, stk. 3, § 59, stk. 1, § 59 a, stk. 2 og 3, § 59 b, stk. 1, § 60, stk. 1, § 62, stk. 2, § 63, § 64, § 65, § 66, stk. 1, § 67, stk. 1, 1. pkt., § 68, stk. 1, 1. pkt., stk. 2, 1. pkt., eller stk. 3, § 71 a, § 71 b, stk. 1, 2 eller 4 eller stk. 5, 1. pkt., § 83, stk. 1, 1. pkt., § 85, stk. 1, § 88, stk. 1, 1. pkt., stk. 2, 1. pkt., eller stk. 5, § 92, stk. 1, 1. pkt., § 92 b, stk. 1, 2 og 4, § 92 c, stk. 1 og 2, § 92 d, § 93, stk. 1, 1. pkt., eller stk. 2 eller 3, § 94, stk. 2, 1. pkt., eller EF-forordninger om lægemidler og lægemiddelvirksomheder.

Det foreslås, at henvisningen i § 104, stk. 1, nr. 1, til § 67, stk. 1, 1. pkt., ændres til § 67, stk. 1.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforlagets § 6, nr. 1, hvorved 2. pkt. i § 67, stk. 1, ophæves.

Til § 7

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2021, jf. dog stk. 2-6.

Det betyder, at ændringerne af lægemiddeloven, jf. lovforlagets § 6, der vil lette adgangen for kommunerne til at udlevere gratis rygestoplægemidler, vil træde i kraft den 1. januar 2021. Det betyder, at kommunerne fra 1. januar 2021 i overensstemmelse med reglerne ikke skal ansøge Lægemiddelstyrelsen om dispensation til at kunne udlevere gratis rygestoplægemidler til borgere.

Det betyder også, at § 3 a i lov om elektroniske cigaretter m.v., som affattet ved denne lovs § 3, nr. 4, og § 7 a i lov om røgfri miljøer, som affattet ved denne lovs § 5, nr. 6, træder i kraft den 1. januar 2021.

Det betyder, at skoler, kostskoler og efterskoler fra den 1. januar 2021 omfattes af kravet om, at elever ikke må ryge eller anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden.

Det foreslås i *stk. 2*, at lovens § 1, § 2, nr. 1-3 og 7-12 og 15-22, § 3, nr. 1, 9-13, 15 og 18, § 4 og § 5, nr. 1, 2 og 7-10, træder i kraft den 1. april 2021.

Det betyder, at skærpselsen af forbuddet mod tobaksreklame, forbuddet mod sponsorering og uddeling samt forbuddet mod synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter træder i kraft den 1. april 2021.

Derudover betyder det, at den foreslåede regulering af tobakssurrogater træder i kraft samme dag.

Desuden betyder det, at kravet om standardiserede pakker for tobaksvarer (undtaget cigarer, pipetobak og piber) og urtebaserede rygeprodukter og forbud mod smagsstoffer med kendetegnende aroma andre end mentol og tobak for elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden

nikotin samt smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter også træder i kraft den 1. april 2021. Også forbuddet mod udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers og urtebaserede rygeprodukters duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet, træder i kraft den 1. april 2021.

Endelig betyder det, at skærpelsen af straffniveau for overtrædelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år og for overtrædelsen af lov om røgfri miljøer træder i kraft den 1. april 2021.

Det foreslås i *stk. 3*, at lovens § 3, nr. 2 og 3, § 5, nr. 3-5, § 3 b og c i lov om elektroniske cigaretter m.v., som affattet ved denne lovs § 3, nr. 4, og § 7 b og c i lov om røgfri miljøer, som affattet ved denne lovs § 5, nr. 6, træder i kraft den 31. juli 2021.

Det betyder, at alle ungdomsuddannelser fra den 31. juli 2021 bliver omfattet af kravet om røgfri matrikel. Det betyder endvidere, at ungdomsuddannelser fra den 31. juli 2021 omfattes af kravet om, at elever ikke må ryge eller anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden. Det vurderes hensigtsmæssigt med ikrafttræden i tilknytning til starten af et nyt skoleår. Det betyder også, at forbuddet mod salg af tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter og elektroniske cigaretter på skoler og ungdomsuddannelser træder i kraft den 31. juli 2021.

Det foreslås i *stk. 4*, at lovens § 3, nr. 7, 14 og 17 træder i kraft den 1. oktober 2021.

Det betyder det, at kravet om standardiserede pakker for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt muligheden for at straffepålægge overtrædelser af reglerne herom, træder i kraft den 1. oktober 2021.

Det foreslås i *stk. 5*, at erhvervsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 2, nr. 4 og 5, og § 3, nr. 5-6 og 16

Det betyder, at registreringsordningen for forhandlere af elektroniske cigaretter og registreringsordningerne for genopfyldningsbeholdere uden nikotin og tobakssurrogater, træder i kraft, når erhvervsministeren bestemmer det. Det forventes, at erhvervsministeren tidligt vil sætte bestemmelserne i kraft den 1. april 2021.

Det foreslås i *stk. 6*, at sundheds- og ældreministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af lovens § 2, nr. 6, 13 og 14, og § 3, nr. 8.

Det betyder, at det foreslåede forbud mod at markedsføre tobaksvarer, som ikke er cigaretter, rulletobak, pibetobak og cigarer, samt urtebaserede rygeprodukter med en anden kendetegnende aroma end tobak og mentol her i landet, træder i kraft, når sundheds- og ældreministeren fastsætter det. Sundheds- og ældreministeren vil sætte bestemmelsen i kraft, når og såfremt det EU-retlige grundlag er på plads, dog således at producenter gives en frist på 6 måneder til at omstille deres produktionsapparat. Se nærmere herom i pkt. 8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det betyder herudover, at det foreslåede krav om, at den, der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, tobakssurrogater samt elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin ved internethandel, skal drive et effektivt alderskontrolsystem, træder i kraft, når sundheds- og ældreministeren bestemmer det. Det forventes, at sundheds- og ældreministeren vil sætte bestemmelsen i kraft, når et effektivt system til håndtering kan implementeres hos forhandlerne.

Det foreslås i *stk. 7*, at for udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 2, nr. 7, virkning fra den 1. april 2022.

Det betyder, at det ikke vil være lovligt at fremstille udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers og urtebaserede rygeprodukters duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet til det danske marked efter den 1. april 2021, mens det vil være lovligt at markedsføre lagervarer fremstillet før denne dato frem til den 1. april 2022.

Det foreslås i *stk. 8*, at for tobakssurrogater, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 2, nr. 9, virkning fra den 1. april 2022.

Det betyder, at det ikke vil være lovligt at fremstille tobakssurrogater uden sundhedsadvarsler til det danske marked efter den 1. april 2021, mens det vil være lovligt at markedsføre lagervarer fremstillet før denne dato frem til den 1. april 2022. Dermed gives relevante parter mulighed for at sælge ud af restlager af tobakssurrogater, der er fremstillet før den 1. april 2021.

Det foreslås i *stk. 9*, at for tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 2, nr. 11 og 15, virkning fra den 1. april 2022.

Det betyder, at det ikke vil være lovligt at fremstille tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter uden standardiseret pakning til det danske marked efter den 1. april 2021, mens det vil være lovligt at markedsføre lagervarer fremstillet før denne dato frem til den 1. april 2022. Dermed gives relevante parter mulighed for at sælge ud af restlager af tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er fremstillet før 1. april 2021.

Det foreslås i *stk. 10*, at for elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med en kendetegnende aroma, der er fremstillet før den 1. april 2021, har lovens § 3, nr. 13, virkning fra den 1. april 2022.

Det betyder, at det ikke vil være lovligt at fremstille elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer til brug i elektroniske cigaretter med smag af andre kendetegnende aromaer end mentol og tobak til det danske marked efter den 1. april 2021, mens det vil være lovligt at markedsføre lagervarer fremstillet før denne dato frem til den 1. april 2022. På tilsvarende vis vil det ikke være lovligt at fremstille udstyr, der benyttes i forbindelse med elektroniske cigaretter, der gør det muligt at ændre de

pågældende elektroniske cigaretters duft eller smag, til det danske marked efter den 1. april 2021, mens det vil være lovligt at markedsføre lagervarer fremstillet før denne dato frem til den 1. april 2022. Dermed gives relevante parter mulighed for at sælge ud af restlager af elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin og smagsstoffer samt udstyr og bestanddele hertil, der er fremstillet før 1. april 2021.

Det foreslås i *stk. 11*, at for elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der er fremstillet før den 1. oktober 2021, har lovens § 3, nr. 7, virkning fra den 1. oktober 2022.

Det betyder, at det ikke vil være lovligt at fremstille elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin uden standardiseret pakning og produkt-ID til det danske marked efter den 1. oktober 2021, mens det vil være lovligt at markedsføre lagervarer fremstillet før denne dato frem til den 1. oktober 2022. Dermed gives relevante parter mulighed for at sælge ud af restlager af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der er fremstillet før 1. oktober 2021.

Det foreslås i *stk. 12*, at erhvervsministeren i forbindelse med ikrafttrædelsen af § 5 b i lov om elektroniske cigaretter m.v., som affattet ved denne lovs § 3, nr. 6, kan fastsætte en overgangsordning for indgivelse af anmeldelse af de eksisterende genopfyldningsbeholdere uden nikotin på markedet.

Efter den foreslåede § 5 b, stk. 1, må genopfyldningsbeholdere uden nikotin kun markedsføres her i landet, hvis de er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen.

Det betyder, at erhvervsministeren i forbindelse med, at den foreslåede § 5 b sættes i kraft, kan fastsætte en overgangsordning således, at fabrikanter og importører, der på det tidspunkt allerede markedsfører genopfyldningsbeholdere uden nikotin, inden en given dato skal indgive anmeldelse om produkterne til Sikkerhedsstyrelsen efter § 5 b, stk. 1. Denne dato forventes at ligge 6 måneder efter, at bestemmelsen træder i kraft.

Det foreslås i *stk. 13*, at sundheds- og ældreministeren i forbindelse ikrafttræden af § 14, stk. 3 og 4, i lov om tobaksvarer m.v., som affattet ved denne lovs § 2, nr. 6, fastsætter en overgangsordning på 12 måneder for tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter med kendetegnende aroma, der er fremstillet før bestemmelsen træder i kraft.

Efter den foreslåede § 14, stk. 3, må tobaksvarer, som ikke er omfattet af stk. 1, og urtebaserede rygeprodukter med en anden kendetegnende aroma end tobak og mentol ikke markedsføres her i landet. Det gælder dog ikke pibetobak og cigarer. Efter den foreslåede § 14, stk. 4, kan Sundhedsstyrelsen fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 3, herunder regler om, hvorvidt en konkret tobaksvarer eller urtebaseret rygeprodukt er omfattet af forbuddet, og om grænseværdier for indholdet i tobaksvarer eller urtebaserede rygeprodukter af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.

Det betyder, at sundheds- og ældreministeren i forbindelse med, at den foreslåede § 14, stk. 3 og 4, sættes i kraft, skal fastsætte en overgangsordning på 12 måneder således, at tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter med kendetegnende aroma, der er fremstillet før bestemmelsen træder i kraft efterfølgende fortsat kan markedsføres på det danske marked i 12 måneder.

Det fremgår af § 9 i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det fremgår af § 49 i lov om tobaksvarer m.v., at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det fremgår af § 42 i lov om elektroniske cigaretter m.v., at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det fremgår af § 7 i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det fremgår af § 34 i lov om røgfri miljøer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det fremgår af § 110 i lov om lægemidler, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det betyder, at loven i overensstemmelse med territorialbestemmelserne i lov om forbud mod tobaksreklame m.v., i lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v., i lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, i lov om røgfri miljøer og i lov om lægemidler ikke gælder for Færøerne og Grønland og ej heller vil kunne sættes i kraft for disse landsdele.

Bilag**Lovforslaget sammenholdt med gældende lov***Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

§ 1. Loven finder anvendelse på tobaksvarer, hvorved forstås:

Nr. 1) Varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttes eller tygges, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak.

Nr. 2) Varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

§ 2. Ved reklame forstås i denne lov enhver handling i erhvervsøjemed, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer.

Stk. 2. - - -

I lov om forbud mod tobaksreklame m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1021 af 21. oktober 2008, som ændret ved § 2 i lov nr. 327 af 23. marts 2013, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, § 2, stk. 2, nr. 1-4, § 3, stk. 1, § 3, stk. 2, nr. 6, og § 4 indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

2. I § 1, nr. 1, ændres »eller tygges« til: », tygges eller på anden måde indtages«.

3. § 1, nr. 2, affattes således:

»2) Varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.«

4. I § 1 indsættes som nr. 3 og 4:

»3) Produkter med indhold af nikotin, der ikke er tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektroniske cigaretter, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter.

4) Rygeprodukter baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.«

5. § 2, stk. 1, affattes således:

»Ved reklame forstås i denne lov enhver handling i erhvervsøjemed, som har til formål at fremme salget af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, eller som har dette som en direkte eller indirekte virkning.«

6. § 2, stk. 3, affattes således:

Stk. 3. Ved sponsorering forstås i denne lov ethvert økonomisk bidrag til en aktivitet, et arrangement m.v. med sigte på at fremme afsætningen af en tobaksvare.

Stk. 4. Ved tobaksudsalgssted forstås ethvert sted, hvor tobaksvarer udbydes til salg.

§ 3. - - -

Stk. 2. Forbuddet gælder dog ikke:

1) Meddelelser, der udelukkende henvender sig til fagfolk inden for branchen.

2) Prisskilte for tobaksvarer på tobaksudsalgssteder.

3) Skilte i tilknytning til tobaksudsalgssteder med teksten »Tobak«.

4) Reklame rettet mod køberen på salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af piber, pibetobak og cigarer, med undtagelse af salg på internettet

5) Brug af et navn, der før den 13. december 2000 har været anvendt både for tobaksvarer og andre varer eller tjenesteydelser, til reklame for disse andre produkter, såfremt navnet fremtræder i en form, hvorved det tydeligt adskiller sig fra navnets udseende på tobaksvaren.

6) Brug af et navn, der er kendt fra tobaksvarer, i reklame for andre varer og tjenesteydelser, hvis den anden vare eller tjenesteydelse kun markedsføres i et begrænset geografisk område

Stk. 3. Forbuddet gælder endvidere ikke en neutral anbringelse af tobaksvarer i forbindelse med betalingskasser, barer og lignende. Tobaksvarer må kun placeres

1) på hylder og i skabe bag ved eller under kassen, disken, baren eller lignende steder,

»*Stk. 3.* Ved sponsorering forstås i denne lov enhver form for offentligt eller privat bidrag til et arrangement, en aktivitet eller en enkeltperson med det formål at fremme salget af tobaksvarer, tobakssurogater eller urtebaserede rygeprodukter eller med dette som en direkte eller indirekte virkning.«

7 I § 2, stk. 4, ændres »tobaksudsalgssted« til: »salgssted«, og efter »tobaksvarer« indsættes: », tobakssurogater og urtebaserede rygeprodukter«.

8. § 3, stk. 2, nr. 1, affattes således:

»1) Reklame i pressen og andre trykte publikationer, der udelukkende henvender sig til fagfolk i branchen for tobak, tobakssurogater og urtebaserede rygeprodukter, og publikationer, der trykkes og udgives i tredjelande, såfremt de ikke hovedsagelig er bestemt for EU's marked.«

9. § 3, stk. 2, nr. 2-4, ophæves.

Nr. 5-6 bliver herefter nr. 2-3.

10. § 3, stk. 3 og 4, ophæves.

2) i bokse, der hænger over kassen, over baren eller lignende steder eller

3) i specielle automater, hvortil benyttes kort, der kun forefindes og betales ved kasserne.

Stk. 4. Hylderne, skabene og boksene må ikke få en størrelse eller udformning, som giver en reklameeffekt.

§ 5. Enhver form for uddeling, der har til formål at fremme afsætningen af tobaksvarer, er forbudt.

11. I § 5 indsættes efter »tobaksvarer,«: » tobaks-surrogater og urtebaserede rygeprodukter, eller som har dette som direkte eller indirekte virkning,«.

12. Efter § 5 indsættes i *kapitel 2*:

»§ 5 a. Synlig anbringelse og fremvisning af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på salgssteder, herunder på internettet, er forbudt.

Stk. 2. Forbuddet gælder ikke for salg af piber på internettet og salg af piber, pibetobak og cigarer på fysiske salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af disse produkter.

Stk. 3. Salgssteder, herunder på internettet, kan give køberen en liste med neutrale oplysninger om, hvilke tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter der sælges på salgsstedet og varernes pris. På fysiske salgssteder kan listen med neutrale oplysninger opsættes ved en ekspedientbetjent salgskasse.

Stk. 4. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om forbuddet efter stk. 1, om hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, reklame hos disse salgssteder, samt regler om salgsstedets fremvisning af neutrale oplysninger efter stk. 3.«

§ 7. Overtrædelse af §§ 3, 4 og 5 straffes med bøde.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

13. I § 7, *stk. 1*, ændres »og 5« til: »,5 og 5 a«.

14. I § 7 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* I regler, der fastsættes i medfør af § 5 a, stk. 4, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 1. Denne lov gælder for tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der fremstilles eller markedsføres her i landet.

§ 2. - - -

Nr. 1-10

Nr. 11. Kendetegnende aroma: En fremtrædende duft eller smag af andet end tobak, som er resultatet af et tilsætningsstof eller en kombination af tilsætningsstoffer, herunder frugt, krydderier, urter, alkohol, slik, mentol eller vanilje, og som duftes eller smages før eller under forbruget af tobaksvareren.

Nr. 12-24 - - -

I lov om tobaksvarer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 965 af 26. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater«.

2. I § 2, *nr. 11*, indsættes efter »tobaksvareren«: »eller det urtebaserede rygeprodukt«.

3. I § 2 indsættes som *nr. 25- 30*:

25) Tobakssurrogat: Produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. nr. 2, eller en elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet.

26) Pibetobak: Tobak der kan forbruges via en forbrændingsproces, og som udelukkende er bestemt til brug i en pipe.

27) Tobak, der indtages nasalt: En røgfri tobaksvarer, som kan forbruges via næsen.

28) Cigar: En tobaksrulle, som kan forbruges via en forbrændingsproces og er nærmere defineret i artikel 4, stk. 1, i direktiv 2011/64/EU.

29) Cigarillo: En lille type cigar, nærmere defineret i artikel 8, stk. 1, i Rådets direktiv 2007/74/EF

30) Vandpibetobak: En tobaksvarer, der kan anvendes i en vandpipe. I denne lov anses vandpibetobak for at være røgtobak. Hvis et produkt kan anvendes både gennem vandpiber og som rulletobak, anses det som rulletobak.«

Kapitel 2

*Indberetning af oplysninger om tobaksvarer til
Sikkerhedsstyrelsen og Europa-Kommissionen*

§ 3. ---

§ 14. - - -

Stk. 2. - - -

§ 15. - - -

Kapitel 5

Sundhedsadvarsler på tobaksvarer m.v.

4. *Overskriften* til kapitel 2 affattes således:

»Kapitel 2

*Indberetning af oplysninger om tobaksvarer og
tobakssurrogater til Sikkerhedsstyrelsen og Euro-
pa-Kommissionen«*

5. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Fabrikanter og importører af tobakssurrogater, der markedsføres her i landet, skal for hvert tobakssurrogat opdelt efter handelsnavn indberette oplysninger om produktet, herunder om ingredienser.

Stk. 2. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om indberetninger efter stk. 1, herunder om de oplysninger, der skal indberettes, hvornår og i hvilken form der skal ske indberetning, samt oplysninger ved ændring af tobakssurrogaters sammensætning og indhold.«

6. I § 14 indsættes som *stk. 3-4*:

»*Stk. 3.* Tobaksvarer, som ikke er omfattet af stk. 1, og urtebaserede rygeprodukter med en anden kendetegnende aroma end tobak og mentol må ikke markedsføres her i landet. Det gælder dog ikke pibetobak og cigarer.

Stk. 4. Sundhedsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 3, herunder regler om, hvorvidt en konkret tobaksvarer eller urtebaseret rygeprodukt er omfattet af forbuddet, og om grænseværdier for indholdet i tobaksvarer eller urtebaserede rygeprodukter af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.«

7. Efter § 15 indsættes:

»§ 15 a. Udstyr, der benyttes i forbindelse med tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der gør det muligt at ændre de pågældende tobaksvarers og urtebaserede rygeprodukters duft eller smag eller deres røgudviklingsintensitet, må ikke markedsføres her i landet.«

8. *Overskriften* til kapitel 5 affattes således:

»Kapitel 5

§ 19. - - -

Stk. 2. - - -

Kapitel 6

Mærkning og emballage på tobaksvarer m.v.

§ 21. - - -

§ 22. - - -

§ 22 a. - - -

Stk. 2-9. - - -

§ 22 b. - - -

Stk. 2. - - -

Kapitel 7

*Fjernsalg på tværs af grænser
Registrering af tobaksvarer m.v.*

Sundhedsadvarsler på tobaksvarer, tobakssurrogater m.v.«

9. Efter § 19 indsættes i *kapitel 5*:

»§ 19 a. Fabrikanter og importører af tobakssurrogater skal sikre, at tobakssurrogater, som de markedsfører, er forsynet med en sundhedsadvarsel, jf. stk. 2.

Stk. 2. Sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om affattelse, form og placering af sundhedsadvarslen.«

10. *Overskriften* til kapitel 6 affattes således:

»Kapitel 6

Mærkning og emballage på tobaksvarer, tobakssurrogater m.v.«

11. Efter § 21 indsættes:

»§ 21 a. Den, der markedsfører tobaksvarer her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning. Det gælder dog ikke cigarer, pibetobak og piber. Stk. 2. Sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om standardiseringens udformning.«

12. Efter § 22 b indsættes i *kapitel 6*:

»§ 22 c. Sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om mærkning af og emballage på tobakssurrogater, herunder regler om forbud mod at benytte elementer eller træk i mærkningen, der kan give et fejlagtigt billede af produkternes formål, anvendelse eller virkninger.«

13. *Overskriften* til kapitel 7 affattes således:

»Kapitel 7

Fjernsalg«

§ 24. Detailforhandlere af tobaksvarer, der er registreret efter § 23, stk. 1, skal drive et alderskontrolsystem.

Stk. 2. - - -

§ 30. - - -

Stk. 2. - - -

§ 36. Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobaksvarer, hvis

1) produktet ikke opfylder kravene i § 10, § 19, stk. 1, eller § 20, stk. 1 og 2, § 22 a, eller i regler fastsat i medfør af § 8, stk. 2, § 9, stk. 2, § 19, stk. 2, § 20, stk. 3, eller § 21,

Nr. 2-5 - - -

§ 37. Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af urtebaserede rygeprodukter, hvis produkterne ikke opfylder kravene i § 30, stk. 1, eller § 31, stk. 1, eller regler fastsat i medfør af § 30, stk. 2, eller § 31, stk. 2, eller hvis der ikke er sket indberetning efter § 28, stk. 1.

§ 38. Sikkerhedsstyrelsen kan i de tilfælde, der fremgår af § 36, nr. 1-3 og 5, eller § 37, eller såfremt styrelsen i øvrigt måtte vurdere, at produkterne udgør en alvorlig risiko for menneskers sundhed, påbyde fabrikanter, importører, distributører og detailforhandlere af tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter at trække sådanne varer

14. I § 24, *stk. 1*, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«, og », der er registreret efter § 23, stk. 1,« udgår.

15. Efter § 30 indsættes:

»§ 30 a. Den, der markedsfører urtebaserede rygeprodukter her i landet, skal sikre, at hver enkelt-pakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning.

Stk. 2. Sundheds- og ældreministeren fastsætter regler om standardiseringens udformning.«

16. I § 36, *nr. 1*, indsættes efter » § 20, stk. 1 og 2,«: »§ 21 a, stk. 1,«, og »eller § 21« ændres til: »§ 21 eller § 21 a, stk. 3«.

17. I § 36 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af tobakssurrogater, hvis

1) produktet ikke opfylder kravene i § 19 a, stk. 1, eller i regler fastsat i medfør af § 19 a, stk. 2, eller

2) der ikke er sket indberetning efter § 3 a, stk. 1.«

18. I § 37 indsættes efter »§ 30, stk. 1,«: »§ 30 a, stk. 1,«, og efter »§ 30, stk. 2,« indsættes: »§ 30 a, stk. 2,«.

19. I § 38 ændres »§ 36, nr. 1-3 og 5,« til: »§ 36, stk. 1, nr. 1-3 og 5, § 36, stk. 2, eller § 37,«, og efter »tobaksvarer« indsættes: », tobakssurrogater«.

og produkter tilbage fra markedet eller tilbagekalde dem fra forbrugerne.

§ 39. Sikkerhedsstyrelsen kan oplyse offentligheden om risikoen ved tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, når der er meddelt et forbud eller påbud efter §§ 36, 37 eller 38.

Stk. 2. - - -

§ 45. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der

1) overtræder § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 10, § 13, § 14, stk. 1, §§ 15-17, § 18, stk. 1, § 19, stk. 1, § 20, stk. 1 og 2, § 22 a, § 28, stk. 2, eller § 30, stk. 1,

Nr. 2-10. - - -

Stk. 2. I regler, der fastsættes i medfør af § 8, stk. 2, § 9, stk. 2, § 21 eller § 30, stk. 2, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.

Stk. 3. - - -

§ 2. - - -

Nr. 1-10 - - -

§ 3. Det er ikke tilladt at anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i eller på

1) børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af 3-årige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der har optaget børn og unge under 18 år, jf. dog stk. 2 og 3,

Nr. 2-4 - - -

20. I § 39, *stk. 1*, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater«.

21. I § 45, *stk. 1, nr. 1*, ændres »§ 14, stk. 1,« til: »§ 14, stk. 1 og 3,«, efter »§ 19, stk. 1,« indsættes: »§ 19 a, stk. 1,«, efter »§ 20, stk. 1 og 2,« indsættes: »§ 21 a, stk. 1,«, efter »§ 22 a,« indsættes: »§ 24, stk. 1,«, og »eller § 30, stk. 1« ændres til: »§ 30, stk. 1, eller § 30 a, stk. 1«.

22. I § 45, *stk. 2*, indsættes efter »§ 9, stk. 2,«: »§ 19 a, stk. 2,«, efter »§ 21« indsættes:», § 21 a, stk. 2, § 22 c, § 24, stk. 2,«, og »eller § 30, stk. 2« ændres til: »§ 30, stk. 2, eller § 30 a, stk. 2«.

§ 3

I lov nr. 426 af 18. maj 2016 om elektroniske cigaretter m.v., som ændret ved § 2 i lov nr. 1558 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 2 indsættes som *nr. 5*:

»5) Kendetegnende aroma: En fremtrædende duft eller smag af andet end tobak, som er resultatet af et tilsætningsstof eller en kombination af tilsætningsstoffer, herunder frugt, krydderier, urter, alkohol, slik, mentol eller vanilje, og som duftes eller smages før eller under forbruget af en elektronisk cigaret med og uden nikotin«

Nr. 5-10 bliver herefter nr. 6-11.

2. I § 3, *stk. 1, nr. 1*, udgår »3-årige gymnasiale«.

Stk. 2-6. - - -

3. I § 3 indsættes som *stk. 7*:

»*Stk. 7.* Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, ungdomsuddannelser der er omfattet af stk. 1, nr. 1.«

4. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. På skoler, kostskoler og efterskoler, der har optaget børn og unge under 18 år, må elever ikke anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en skole, kostskole eller efterskole omfattet af stk. 1, skal på skolen oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler, der er omfattet af stk. 1.

§ 3 b. På ungdomsuddannelser må elever ikke anvende elektroniske cigaretter med eller uden nikotin i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en uddannelsesinstitution, der udbyder ungdomsuddannelse, skal på uddannelsesstedet oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke ungdomsuddannelser, der er omfattet af stk. 1.

§ 3 c. Det er ikke tilladt at sælge elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin på skoler omfattet af § 3 a, stk. 1, og på uddannelsessteder omfattet af § 3 b, stk. 1.«

5. *Overskriften* til kapitel 3 affattes således:

»Kapitel 3

Markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin«

Kapitel 3

Markedsføring af elektroniske cigaretter og en opfyldningsbeholdere med nikotin

§ 5. - - -

Stk. 2. og 3. - - -

6. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Den, der vil fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet, skal lade sig registrere hos Sikkerhedsstyrel-

sen. Ved registrering skal oplyses identifikationsnummer, navn eller firmanavn, adresse, eventuel hjemmesideadresse og alle steder hvor den pågældende fremstiller, oplagrer eller markedsfører elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin. I tilfælde af ændringer i de registrerede forhold skal registreringerne opdateres inden for en frist på 14 dage fra det tidspunkt, hvor en ændring er indtruffet.

Stk. 2. Det er ikke tilladt at fremstille, oplagre eller markedsføre elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin her i landet, fra et sted, der ikke er registreret hos Sikkerhedsstyrelsen. Fremstilling, oplagring og markedsføring må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at registreringen har fundet sted.

Stk. 3. Sikkerhedsstyrelsen opretter et register, som indeholder oplysninger over personer, virksomheder og steder, der er registreret efter stk. 1.

Stk. 4. Sikkerhedsstyrelsen offentliggør oplysninger fra registeret om, hvorfra der markedsføres elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin til forbrugere.

Stk. 5. Sikkerhedsstyrelsen kan afregistrere enhver, der ikke fyldestgørende oplyser eller opdaterer de påkrævede oplysninger efter stk. 1 og overskrider den heri nævnte frist.

Stk. 6. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om registreringsordningen, herunder regler om fremstilling, oplagring og markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fra en ikke fast eller midlertidig lokalitet.

§ 5 b. Genopfyldningsbeholdere uden nikotin må kun markedsføres her i landet, hvis de er anmeldt til Sikkerhedsstyrelsen.

Stk. 2. Anmeldelsen skal indgives af fabrikanter og importører, der ønsker at markedsføre genopfyldningsbeholdere uden nikotin, senest 6 måneder før den påtænkte markedsføring. Markedsføring må først påbegyndes, når Sikkerhedsstyrelsen har bekræftet, at der er foretaget korrekt anmeldelse.

Stk. 3. Erhvervsministeren fastsætter regler om de oplysninger og erklæringer, der skal ledsage en

§ 9. - - -*Stk. 2. - - -***§ 15. - - -**

Stk. 2. Detailforhandlere af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, der er registreret efter § 13, stk. 1, skal drive et alderskontrollsystem, jf. stk. 3.

Stk. 3. - - -

§ 17. Der må ikke ydes økonomisk eller anden støtte til radioprogrammer, arrangementer, aktiviteter, enkeltpersoner el.lign. med det formål eller den direkte eller indirekte virkning, at salget af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med eller uden nikotin fremmes.

§ 18. - - -

anmeldelse efter stk. 2, Sikkerhedsstyrelsens behandling af anmeldelse, og hvilke produktændringer der kræver, at der angives en ny anmeldelse.«

7. Efter § 9 indsættes i *kapitel 3*:

»§ 9 a. Den, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage har en standardiseret udformning.

Stk. 2. Den, der markedsfører elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin her i landet, skal sikre, at hver enkeltpakning og eventuel ydre emballage påføres et produkt-ID.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren fastsætter nærmere regler om standardiseringens udformning efter stk. 1, og påføring af produkt-ID efter stk. 2.«

8. I § 15, *stk. 2*, indsættes efter »efter«: »§ 5 a, stk. 1, eller«.

9. I § 17 ændres »radioprogrammer« til: »medieproduktion«.

10. Efter § 18 indsættes i *kapitel 7*:

»§ 18 a. Synlig anbringelse og fremvisning af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin hos detailforhandlere, herunder på internettet, er forbudt. Det samme gælder varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter.

Stk. 2. Forbuddet gælder ikke salg af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med disse produkter, på fysiske

§ 25. Sikkerhedsstyrelsen kan forbyde markedsføring af elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med nikotin, hvis

1) produkterne markedsføres her i landet uden at være anmeldt efter § 5, stk. 1,

2) produkterne ikke opfylder kravene i § 7, stk. 1, § 9, stk. 1, eller i regler fastsat i medfør af § 7, stk. 2, § 8 eller § 9, stk. 2, eller

Nr. 3. - - -

salgssteder, hvor man er specialiseret i salg af disse produkter.

Stk. 3. Salgssteder, herunder på internettet, kan efter anmodning fra køberen give køberen en liste med neutrale oplysninger om, hvilke elektroniske cigaretter og genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin, der sælges på salgsstedet, og varenes pris. På fysiske salgssteder kan listen med neutrale oplysninger opsættes ved en ekspedientbetjent salgskasse.

Stk. 4. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om forbuddet efter stk. 1, om hvilke produkter og salgssteder, der er omfattet af stk. 2, reklame hos disse salgssteder, samt regler om salgsstedets fremvisning af neutrale oplysninger efter stk. 3.«

11. I § 25, *nr. 1*, indsættes efter »§ 5, stk. 1,«: »eller § 5 b, stk. 1,«.

12. I § 25, *nr. 2*, indsættes efter »§ 9, stk. 1,«: »§ 9 a, stk. 1 og 2,«, og efter »§ 9, stk. 2,« indsættes: »§ 9 a, stk. 3,«.

13. Efter § 25 indsættes:

»§ 25 a. Elektroniske cigaretter, genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin samt smagsstoffer til brug i e-cigaretter med en kendetegnet aroma må ikke markedsføres her i landet. Forbuddet gælder ikke for kendetegnende aroma af mentol eller tobak.

Stk. 2. Udstyr, der benyttes i forbindelse med e-cigaretter, der gør det muligt at ændre de pågældende elektroniske cigaretters duft eller smag, må ikke markedsføres her i landet.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om forbuddet i stk. 1, herunder regler om, hvorvidt et konkret produkt er omfattet af forbuddet, og om grænseværdier for indholdet i produkter af tilsætningsstoffer eller kombinationer af tilsætningsstoffer, der giver en kendetegnende aroma.«

§ 33. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lov, straffes med bøde den, der

1) overtræder § 3, stk. 1 og 4, § 4, § 9, stk. 1, § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, § 15, stk. 1 og 2, § 16, stk. 1, eller § 17,

Nr. 2. - - -

3) undlader at efterkomme registreringspligten i § 13, stk. 1,

Nr. 2-5. - - -

Stk. 2. I regler, der fastsættes i medfør af § 7, stk. 2, § 8, § 9, stk. 2, § 10, stk. 2, § 12, stk. 3, § 13, stk. 2, § 15, stk. 3, og § 18, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne.

Stk. 3. - - -

1) Varer, der er bestemt til at ryges, indsnuses, suttet eller tygges, hvis de helt eller delvist er fremstillet af tobak

2) Varer, der fortrinsvis benyttes i forbindelse med tobaksrygning.

§ 3. Tobaksvarer må ikke indføres fra andre EU-lande af personer under 18 år.

Stk. 2-3. - - -

14. I § 33, *stk. 1, nr. 1*, indsættes efter »§ 9, stk. 1,«: »§ 9 a, stk. 1 og 2,«.

15. I § 33, *stk. 1, nr. 1*, indsættes efter »§ 15, stk. 1 og 2,«: »§ 15 a, stk. 1,«, og »eller § 17« ændres til: »§ 17, § 18 a, stk. 1, eller § 25 a, stk. 1«.

16. I § 33, *stk. 1, nr. 3*, indsættes efter »registreringspligten i«: »§ 5 a, stk. 1, eller«.

17. I § 33, *stk. 2*, indsættes efter »§ 9, stk. 2,«: »§ 9 a, stk. 3,«.

18. I § 33, *stk. 2*, indsættes efter »og § 18«: »§ 15 a, stk. 2, § 18 og § 18 a, stk. 4«.

§ 4

I lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 18 år, jf. lovbekendtgørelse nr. 964 af 26. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, *stk. 1*, og § 3, *stk. 1*, indsættes efter »Tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

2. I § 1, *stk. 2, nr. 1*, ændres »eller tygges« til: », tygges eller på anden måde indtages«.

3. § 1, *stk. 2, nr. 2*, affattes således
»2) Varer, der er beregnet til at blive benyttet sammen med varer omfattet af nr. 1.«.

4. I § 1 indsættes som *stk. 3 og 4*:

»*Stk. 3.* Ved tobakssurrogat forstås i denne lov et produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvare, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er

§ 2 a. Den, der erhvervsmæssigt sælger tobaksvarer, skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden er fyldt 18 år.

Stk. 2-3. - - -

Stk. 4. Butikker, hvor der foregår detailsalg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer, skal ved synlig skiltning, der er udarbejdet af Sundhedsstyrelsen, informere om, at salg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af tobaksvarer og alkoholholdige drikkevarer, jf. stk. 1-3.

§ 2 b. - - -

Stk. 2. - - -

Stk. 3. Sikkerhedsstyrelsens repræsentanter kan mod behørig legitimation og uden retskendelse kræve at få meddelt alle oplysninger fra detailforhandlere og købere af alkohol, tobaksvarer og urtebaserede rygeprodukter, der er nødvendige for kontrollen efter stk. 1.

§ 5. For overtrædelse af §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5, straffes butiksindehaveren, restauratøren, hotelværten, kantineinde-

godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet.

Stk. 4. Ved urtebaseret rygeprodukt forstås i denne lov et produkt baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.«

5. I § 2 a, stk. 1, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter«.

6. Tre steder i § 2 a, stk. 4, udgår: »tobaksvarer og«, og »stk. 1-3« ændres til: »stk. 2-3«.

7. I § 2 a indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»*Stk. 5.* Skilte med information om at salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter kun kan finde sted ved kundens forevisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænserne for salg af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter, jf. stk. 1, udarbejdes af Sundhedsstyrelsen.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

7. I § 2 b, stk. 3, indsættes efter »tobaksvarer«: », tobakssurrogater«.

8. I § 5, stk. 1, ændres »§§ 1-2 a« til: § 1, § 2 eller § 2 a«.

haveren m.v. med bøde. Det skal ved straffens udmåling betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen af §§ 1-2 a og regler udstedt i medfør af § 2 a, stk. 5, er af grov eller gentagen karakter. Bestemmelsen i straffelovens § 23 finder ikke anvendelse.

Stk. 2. Ved særlig grov eller gentagen overtrædelse af §§ 1 og 2 a kan der ske fratagelse af retten til at markedsføre tobak i en periode.

Stk. 3. - - -

§ 1. Formålet med loven er at udbrede røgfri miljøer med henblik på at forebygge sundhedsskadelige effekter af passiv rygning og forebygge, at nogen ufrivilligt kan udsættes for passiv rygning.

Stk. 2. - - -

9. I § 5, *stk. 2*, ændres »kan der ske fratagelse af« til: »fratages«.

§ 5

I lov om røgfri miljøer, jf. lovbekendtgørelse nr. 966 af 26. august 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, *stk. 1*, indsættes som 2. *pkt.*:

»Formålet med loven er herudover at sikre, at børn og unge i skoletiden ikke konfronteres med rygning eller anden brug af tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter.«

2. I § 1 indsættes som *stk. 3-5*:

»*Stk. 3.* Ved tobaksvarer forstås i denne lov et produkt, som kan anvendes og som helt eller delvist består af tobak, uanset om tobakken er generisk modificeret.

Stk. 4. Ved tobakssurrogater forstås i denne lov et produkt med indhold af nikotin, der ikke er en tobaksvarer, jf. § 2, nr. 2, i lov om tobaksvarer m.v., eller en elektronisk cigaret, jf. § 2, nr. 1, i lov om elektroniske cigaretter m.v., og som ikke er godkendt ved en markedsføringstilladelse efter lov om lægemidler eller EU-retlige regler om fastlæggelse af fællesskabsprocedurer for godkendelse af humanmedicinske lægemidler, samt udstyr, der er beregnet til at blive benyttet sammen med produktet.

Stk. 5. Ved urtebaserede rygeprodukter forstås i denne lov et produkt baseret på planter, urter eller frugter, som ikke indeholder tobak, og som kan forbruges via en forbrændingsproces.«

§ 7. På børneinstitutioner, skoler, kostskoler, efterskoler, institutioner med udbud af treårige gymnasiale ungdomsuddannelser, opholdssteder og lign., der fortrinsvis har optaget børn og unge under 18 år, er det ikke tilladt at ryge på institutionens område, jf. dog stk. 4-6.

Stk. 2. Institutioner m.v., der både udbyder en treårig gymnasial ungdomsuddannelse, der fortrinsvis har optaget personer under 18 år, jf. stk. 1, og en uddannelse, der fortrinsvis har optaget personer over 18 år, er omfattet af stk. 1, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Geografisk selvstændige afdelinger på de i stk. 2 nævnte institutioner, som fortrinsvis har optaget personer over 18 år, er ikke omfattet af forbuddet i stk. 1.

Stk. 4-6. - - -

3. I § 7, *stk. 1*, udgår »treårige gymnasiale« og »fortrinsvis«, og efter »ikke tilladt at ryge« indsættes: »eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter«, og »stk. 4-6« ændres til: »stk. 2-4«.

4. § 7, *stk. 2 og 3*, ophæves.

Stk. 4-6 bliver herefter stk. 2-4.

5. I § 7 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, efterskoler, kostskoler og ungdomsuddannelser der er omfattet af stk. 1.«

6. Efter § 7 indsættes før overskriften før § 10:

»§ 7 a. På skoler, kostskoler og efterskoler, der har optaget børn og unge under 18 år, er det ikke tilladt for elever at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en skole, kostskole eller efterskole omfattet af stk. 1, skal på skolen oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke skoler, kostskoler og efterskoler, der er omfattet af stk. 1.

§ 7 b. På ungdomsuddannelser er det ikke tilladt for elever at ryge eller anvende tobaksvarer, tobakssurrogater eller urtebaserede rygeprodukter i skoletiden.

Stk. 2. Lederen af en uddannelsesinstitution, der udbyder ungdomsuddannelse, skal på uddannelsesstedet oplyse om forbuddet efter stk. 1, herunder om konsekvenser af overtrædelse heraf.

§ 22. Det kan besluttes, at rygning er tilladt indendørs på små værtshuse og udskænkingssteder,

Nr. 1-4. - - -

Stk. 2. Små værtshuse og udskænkingssteder, der befinder sig under samme tag som et andet serveringssted, er omfattet af stk. 1, hvis der er selvstændig indgang til værtshuset fra gaden, og hvis det for publikum fremstår som et selvstændigt værtshus.

§ 26. - - -

Nr. 1-2. - - -

Stk. 2. Med bøde straffes den arbejdsgiver, indehaver, restauratør, bestyrer og forpagter, der tillader rygning i strid med reglerne i denne lov.

Stk. 3. - - -

§ 67. Til offentligheden må der ikke vederlagsfrit udleveres lægemidler. Sundhedsstyrelsen kan dog give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.

Stk. 3. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke ungdomsuddannelser, der er omfattet af stk. 1

§ 7 c. Det er ikke tilladt at sælge tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter på skoler, kostskoler og efterskoler omfattet af § 7 a, stk. 1, og på uddannelsessteder omfattet af § 7 b, stk. 1.«

7. I § 22, *stk. 1*, indsættes efter »små«: », traditionelle«.

8. I § 22, *stk. 2*, indsættes efter »Små«: », traditionelle«.

9. I § 22 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om afgrænsningen af små, traditionelle værtshuse og udskænkingssteder.«

10. I § 26, *stk. 2*, ændres »der« til: »som«.

§ 6

I lov om lægemidler, jf. lovbekendtgørelse nr. 99 af 16. januar 2018, som bl.a. ændret ved § 2 i lov nr. 1554 af 18. december 2018 og senest ved § 5 i lov nr. 1436 af 17. december 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 67, *stk. 1*, indsættes i *1. pkt.* efter »lægemidler«: », jf. dog stk. 2 og 3«, og *2. pkt.* ophæves.

2. I § 67 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

Stk. 2. Sundhedsministeren fastsætter regler om, i hvilket omfang lægemidler må udleveres vederlagsfrit til de i § 66, stk. 2, nævnte sundhedspersoner.

Stk. 3. Sundhedsministeren fastsætter regler om den virksomhed, der udøves af lægemiddelkonsulenter.

§ 68. - - -

Stk. 2-3. - - -

Stk. 4. Sundhedsstyrelsen kan påbyde udlevering af alle nødvendige oplysninger med henblik på at kontrollere, at reklame for lægemidler, rabatter og andre ydelser eller fremgangsmåder, som kan have tilsvarende virkning, er i overensstemmelse med bestemmelserne i dette kapitel, herunder med regler fastsat i medfør af § 67, stk. 2 og 3, eller § 70, stk. 1.

§ 69. Sundhedsstyrelsen kan kræve, at reklame, som er i strid med §§ 63-68 eller med regler fastsat i medfør af § 67, stk. 2, og § 70, stk. 1, bringes til ophør.

Stk. 2. - - -

§ 104. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der

1) overtræder § 7, stk. 2, § 20, § 21, § 26, § 40 a, stk. 2 eller 3, § 41, stk. 1, § 41 b, stk. 1, § 42, stk. 1 eller 2, § 43 a, § 50, stk. 3, § 50 a, stk. 1, § 50 d, § 53, stk. 1, § 54, § 58, stk. 3, § 59, stk. 1, § 59 a, stk. 2 og 3, § 59 b, stk. 1, § 60, stk. 1, § 62, stk. 2, § 63, § 64, § 65, § 66, stk. 1, § 67, stk. 1, 1. pkt., § 68, stk. 1, 1. pkt., stk. 2, 1. pkt., eller stk. 3, § 71 a, § 71 b, stk. 1, 2 eller 4 eller stk. 5, 1. pkt., § 83, stk. 1, 1. pkt., § 85, stk. 1, § 88, stk. 1, 1. pkt., stk. 2, 1. pkt., eller stk. 5, § 92, stk. 1, 1. pkt., § 92 b, stk. 1, 2 og 4, § 92 c, stk. 1 og 2, § 92 d, § 93, stk.

»*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen kan vederlagsfrit udlevere rygestoplægemidler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.

Stk. 3. Lægemiddelstyrelsen kan give tilladelse til vederlagsfri udlevering af lægemidler til offentligheden, hvis udleveringen ikke sker i reklameøjemed.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 4 og 5.

3. I § 68, *stk. 4*, ændres »stk. 2 og 3« til: »stk. 4 og 5«.

4. I § 69, *stk. 1*, ændres »stk. 2« til: »stk. 4«.

5. I § 104, *stk. 1, nr. 1*, ændres »§ 67, stk. 1, 1. pkt.« til: »§ 67, stk. 1«.

1, 1. pkt., eller stk. 2 eller 3, § 94, stk. 2, 1. pkt.,
eller EF-forordninger om lægemidler og lægemid-
delvirksomheder,

Nr. 2-5. - - -

Stk. 2-4. - - -

Beslutningsmemo

Emne **Reglerne for udlån af lokaler til medarbejdere**
Til Rådmandsmøde

27. oktober 2020
Side 1 af 4

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Reglerne for udlån af lokaler til medarbejdere i Børn og Unge har i den senere tid været genstand for opmærksomhed, tvivl og spørgsmål i organisationen. Der er derfor behov for klarhed omkring, hvilke rammer, der gælder for udlån og udleje af de lokaler, Børn og Unge disponerer over. Det er baggrunden for, at Helle Bach Lauridsen har sat emnet på dagsorden.

Opmærksomheden på udlån af lokaler kommer både fra medarbejderside og lederside. Nogle medarbejdere betragter lån af et lokale som et naturligt personalegode, fordi det tidligere har været almindelig praksis på arbejdspladsen. Fra lederside er der opmærksomhed på, om man juridisk kan komme i klemme, hvis man udlåner et lokale til en medarbejder. Både ledere og medarbejdere kan komme i tvivl om, hvorvidt det er en god idé med gæster på arbejdspladsen i weekenden, når der er så stor opmærksomhed på hygiejne og rengøring i hverdagen i en tid med coronavirus.

Helle Bach Lauridsen foreslår med denne indstilling en praksis for udlån af lokaler, der sikrer større klarhed om rammerne for udlån og udleje af lokaler, samt at Børn og Unge ikke gennem lokaleudlån kommer til at begunstige enkeltpersoner i strid med reglerne.

Det juridiske grundlag for udlån og leje af lokaler er for nyligt blevet beskrevet i et notat og et baggrundsnotat, der er lagt på [Aarhusintra](#). Det fremgår her, at det er muligt at låne eller leje Børn og Unges lokaler for både godkendte foreninger, almennyttige eller sociale foreninger, samt for private borgere og ansatte i Aarhus Kommune. Jf. side 2-3 nedenfor er der forskel på, om der er tale om et lokale på en skole eller i et dagtilbud.

Ansatte kan ikke gives særlig adgang til at låne lokaler til private formål, fordi det kan betragtes som en begunstigelse af enkeltpersoner. En kommune er således kun berettiget til at udbetale ydelser eller udlåne lokaler til kommunens ansatte, som følger af de aftalte løn- og ansættelsesvilkår.

Uddrag fra det juridiske baggrundsnotat på Aarhusintra om tilsynsudtalelse om udlejning af lokaler på Københavns Rådhus:

"Københavns Kommunes kunne ikke udlåne "festsalen" på Rådhuset vederlagsfrit til et medlem af Borgerrepræsentationen, hvilket heller ikke er muligt

BØRN OG UNGE

Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

Sekretariat-Grøndalsvej
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 51 57 67 42

Direkte e-mail:
fst@aarhus.dk

Sag: 20/084795-1
Sagsbehandler:
Flemming Staub

Beslutningsmemo

til kommunens ansatte. Lokalet kunne udlejes som overskudskapacitet i enkelte og særlige tilfælde til kommercielle formål til markedsprisen.

Københavns kommunens retningslinjer for udlån af lokaler på Københavns Rådhus blev gennemgået efter pressens opmærksom på udlån af "festsalen" til et medlem i Borgerrepræsentationen.

Der er tradition for, at kommuner mod betaling kan stille et lokale til rådighed for private fester og sammenkomster, hvor borgere selv sørger for serveringen. Ankestyrelsen henviser til Karsten Revsbech "Kommunens opgaver, kommunalfuldmagten mv.", 3. udgave, 2015 som siger: "Private har pr. tradition kunnet benytte forsamlingshuse, også kommunalt støttede forsamlingshuse, til private fester. En sådan udlejning anses ikke for konkurrenceforvridende i forhold til det private erhvervsliv. Alternativet til sådanne fester er næppe en fest på kroen eller en restaurant men en almindelig familiefest eller sammenkomst i hjemmet". Ankestyrelsen vurderede at en festsal på et rådhus ligger ud over det, der kan anses for at være omfattet af den nævnte tradition. På den baggrund kunne festsalen ikke udlånes vederlagsfrit.

Ankestyrelsen var af den opfattelse, at vederlagsfri udlån af lokaler til private formål udgør en økonomisk fordel for medlemmerne af Borgerrepræsentationen. Såfremt lokalerne er et udtryk for evt. salg af overskudskapacitet, skal der ske udleje til markedsprisen. Det samme gør sig gældende i forholdet mellem ansatte og kommunen. Her er også et forbud mod begunstiggelse af enkelte personer og en kommune er således kun berettiget til at udbetale/udlåne ydelser til kommunens ansatte, som følger af de aftalte løn- og ansættelsesvilkår.

Leje af lokaler på folkeskolerne

Udlån og udleje af skolernes lokaler sker igennem Sport & Fritid¹ i Kultur og Borgerservice. Sport & Fritid vurderer konkret i hvert enkelt tilfælde, om der kan ske udlån efter Folkeoplysningsloven og dermed uden vederlag, eller om der er tale om leje mod betaling efter kommunalfuldmagtsreglerne. Indtægter for udleje tilgår Sport & Fritid. Som udgangspunkt kan lokalerne bookes fra kl. 15.00. Lokalerne må kun bruges i overensstemmelse med lokalernes primære formål.

Lejer koordinerer selv udlevering af nøglebrik med den enkelte folkeskole. Kommunens ansatte kan låne eller leje lokaler på lige vilkår med øvrige personer eller foreninger.

27. oktober 2020
Side 2 af 4

¹ Indgangen hertil er Foreningsportalen: <https://foreningsportalen.aarhuskommune.dk/>

Beslutningsmemo

Der er i dag praksis for, at klasseråd kan låne lokaler vederlagsfrit på fx skolen som led i at aktiviteten er en del af skolens virksomhed, fx i form af et klasse-arrangement. Da udlån til klasserne er som led i den kommunale virksomheds hovedformål med at drive skole, kan denne praksis fortsætte.

27. oktober 2020
Side 3 af 4

Leje af lokaler i dagtilbud

Udlejning mod betaling af institutionens lokaler udenfor åbningstid administreres af den enkelte institution, jf. byrådsbeslutning af 18. september 1991. Formålet med at stille dagtilbuddenes lokaler til rådighed for udlejning uden for normal åbningstid er at skabe rammer for afholdelse af arrangementer, fx børnefødselsdage. Det er dagtilbuddets bestyrelse, der i samarbejde med dagtilbudslederen fastlægger principperne for anvendelse af dagtilbuddets lokaler uden for åbningstiden.

Det nævnes i byrådsindstillingen fra 1991, at udlån af lokalerne er sket til forældrearrangementer, samt mor-barn projekter under Dansk Flygtningehjælp, lokale grupper der har ønsket at benytte lokalerne (specielt fællesrum) til gymnastik og forskellige lokale studiegrupper, ofte med repræsentanter fra forældregruppen i institutionen. Det, man ændrede med indstillingen i 1991 var, at institutionerne herefter kunne opkræve en betaling for slid og rengøring mv. i forbindelse med udlån af lokalerne og bogføre indtægten i institutionen til dækning af udgifter.

Dagtilbudslederen træffer beslutning om i hvilket omfang, lokalerne skal udlejes, til hvilke arrangementstyper, lokalerne skal udlejes, samt til hvilke personer, lokalerne skal udlejes. Derudover skal lederen fastsætte en pris for lejemålet.

Som tidligere beskrevet, må lokalerne kun bruges i overensstemmelse med lokalernes oprindelige formål, og man kan således ikke låne en børnehave til en konfirmation eller rund fødselsdag. Derfor er der i praksis ikke stor forskel på, hvad man kan låne lokaler til i henholdsvis dagtilbud og skole, selvom udlån af lokalerne reguleres af forskellige tidligere vedtagne retningslinjer.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at tydeliggørelsen af rammerne for udlån / udleje af lokaler tages til efterretning.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Indstillingen indebærer, at udlån og udleje af lokaler fremover sker i henhold til de juridiske og organisatoriske rammer, der er beskrevet på [Aarhusintra](#).

Beslutningsmemo

4. Videre proces og kommunikation

Hvis forslaget godkendes, vil der ske en orientering via ledelseslinjen og via MED-systemet.

27. oktober 2020

Side 4 af 4

BESLUTNINGSMEMO

Emne Landsdækkende forældretilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO
Til Rådmandsmøde den 24. november 2020

20. November 2020

Side 1 af 2

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Social- og Indenrigsministeriet har ved udgangen af oktober offentliggjort resultaterne fra den landsdækkende forældretilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO. Formålet med undersøgelsen er at give politikere, ledere og medarbejdere i kommunerne et redskab til at inddrage forældrenes vurderinger i den lokale kvalitetsudvikling. Resultaterne kan tilgås på Social og Indenrigsministeriets hjemmeside i form af et [dashboard](#) (det er nødvendigt at acceptere cookies for at kunne se dashboardet). Foruden de nationale resultater er der udarbejdet en kommunerapport for forældretilfredsheden i Aarhus Kommune.

I forlængelse af offentliggørelsen af resultaterne har udvalgsforkvinde Eva Borchorst Mejnertz bedt om en orientering om og drøftelse af resultaterne i Børn og Unge-udvalget den 9. december.

Den landsdækkende forældretilfredshedsundersøgelse udspringer af *Aftale om ledelse og kompetencer i den offentlige sektor* fra februar 2019 mellem regering, KL og Danske Regioner. Undersøgelsen omfatter folkeskolen og SFO/fritidshjem og indeholder repræsentative data om brugernes tilfredshed med landets skoler og SFO'er/fritidshjem. Dataindsamlingen er gennemført i perioden marts-juni 2020, dvs. delvist under nedlukningen i forbindelse med COVID-19 i marts og april 2020. I spørgeskemaet er forældrene dog blevet bedt om at svare på spørgsmålene i forhold til tiden *før* nedlukningen.

Som supplement til den nationale spørgeramme blev der på rådmandsmøde den 13. december 2019 besluttet at stille fire ekstra spørgsmål specifikt til forældrene i Aarhus Kommune.

Overordnede resultater

På skoleområdet er forældrene generelt mere tilfredse i Aarhus Kommune end på landsplan. Her er 81,5 % af forældrene samlet set tilfredse med skolen i Aarhus Kommune mod 78,9 % på landsplan. Aarhus Kommune er nr. 26 ud af 98 kommuner ift. den samlede tilfredshed med skolen.

På SFO-området er forældrene generelt en smule mere tilfredse i Aarhus Kommune end på landsplan. Her er 80,3 % af forældrene samlet set tilfredse med SFO'erne i Aarhus Kommune mod 79,1 % på landsplan. Aarhus Kommune er nr. 50 ud af 98 kommuner ift. den samlede tilfredshed med SFO'en.

Da det er første gang, den landsdækkende forældretilfredshedsundersøgelse gennemføres, er det ikke muligt at måle egenudviklingen for de enkelte skoler eller for kommunen som helhed.

BØRN OG UNGE
 Strategi og Udvikling
 Aarhus Kommune

HR og Organisation
 Analyseenheden
 Grøndalsvej 2
 8260 Viby J

Direkte e-mail:
bjorn@aarhus.dk

Sagsbehandlere:
 Bjørn Bjorholm Stilling

BESLUTNINGSMEMO

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden:

- 1) godkender forslag til opfølgning på resultaterne via ledelseslinjen og i det lokale forældresamarbejde
- 2) godkender forslag til intern kommunikation til skolerne via ugepakken og evt. oplæg på skoleledernetværket
- 3) godkender forslag til ekstern kommunikation via en pressemeddelelse evt. relateret til projektet Flere i folkeskolen

20. November 2020

Side 2 af 2

3. Videre proces og kommunikation

Udvalgsforkvinde Eva Borchorst Mejnertz har bedt om en orientering og drøftelse af resultaterne i Børn og Unge-udvalget den 9. december 2020.

Skolerne orienteres om resultaterne fra undersøgelsen samt om forventningerne til den lokale opfølgning på resultaterne. Formidling om de samlede resultater og betydningen af arbejdet med forældretilfredshed kommunikeres ligeledes via indlæg i ugepakken samt evt. et oplæg på skoleledernetværket.

Børn og Unge-cheferne er ansvarlige for den ledelsesmæssige opfølgning på skolernes forældretilfredshed. Resultaterne for den enkelte skoles forældretilfredshed drøftes mellem Børn og Unge-chef og skoleleder, og der gives sparring på, hvordan skolelederen dagsordenssætter det i skolebestyrelsen, i lederteamet og på personalemøder. Børn og Unge-cheferne følger op på disse drøftelser, og skolens plan for de aftalte indsatser og handlinger godkendes.

De positive resultater for skolerne i Aarhus Kommune kan eventuelt kommunikeres offensivt ud i en pressemeddelelse evt. relateret til projektet Flere i folkeskolen.

Bilag:

1. Oplæg om hovedresultater
2. Brev om brugertilfredshedsundersøgelsen af folkeskolen og SFO
3. Pjece om brugertilfredshedsundersøgelsen af folkeskolen og SFO
4. Landsrapport
5. Aarhusrapport

Landsdækkende forældretilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO

Præsentation af resultater for Aarhus Kommune

Indhold

1. Baggrund og formål
2. Hovedresultater og opmærksomhedspunkter
3. Samlet tilfredshed med skole og SFO
4. Tilfredshed fordelt på temaer
5. Tilfredshed fordelt på klassetrin, klassetype, særlig støtte og sprog i hjemmet
6. Lokale forskelle i tilfredsheden med de enkelte skoler og SFO'er
7. Ekstra spørgsmål

Baggrund og formål

Baggrund

- Udspringer af *Aftale om ledelse og kompetencer i den offentlige sektor* fra februar 2019 mellem regering, KL og Danske Regioner.
- Omfatter folkeskolen og SFO/fritidshjem og indeholder repræsentative data om forældrenes tilfredshed med landets skoler og SFO'er/fritidshjem.
- Dataindsamlingen er gennemført i perioden marts-juni 2020, dvs. delvist under nedlukningen som følge af COVID-19.

Formål

- *"At give politikere, ledere og medarbejdere i kommunerne et redskab til at inddrage forældrenes vurderinger i den lokale kvalitetsudvikling."*

Hovedresultater og opmærksomhedspunkter

- Forældrene er **generelt mere tilfredse** med skoler og SFO'er i Aarhus Kommune end på landsplan. Særligt skolerne ligger højt.
- **Højest tilfredshed** med forældresamarbejdet og med barnets faglige udbytte i skolen – og med aktiviteterne og med indsatsen for få barnet til at føle sig tryk og glad i SFO'en.
- **Lavest tilfredshed** med indsatsen mod mobning i skolen – og med håndteringen af drillerier og konflikter i SFO'en.
- Forældre til børn i **specialklasser** er generelt mindre tilfredse med skolen – men mere tilfredse med SFO'en.
- Forældre til børn, der **modtager særlig støtte** i undervisningen, er generelt mindre tilfredse med både skolen og SFO'en.
- Forældre til børn, der taler et **andet sprog end dansk** i hjemmet, er lidt mindre tilfredse med skolen – men mere tilfredse med SFO'en.
- Der er **lokale forskelle** i tilfredsheden med de enkelte skoler og SFO'er.

Samlet tilfredshed med skole og SFO

Skole

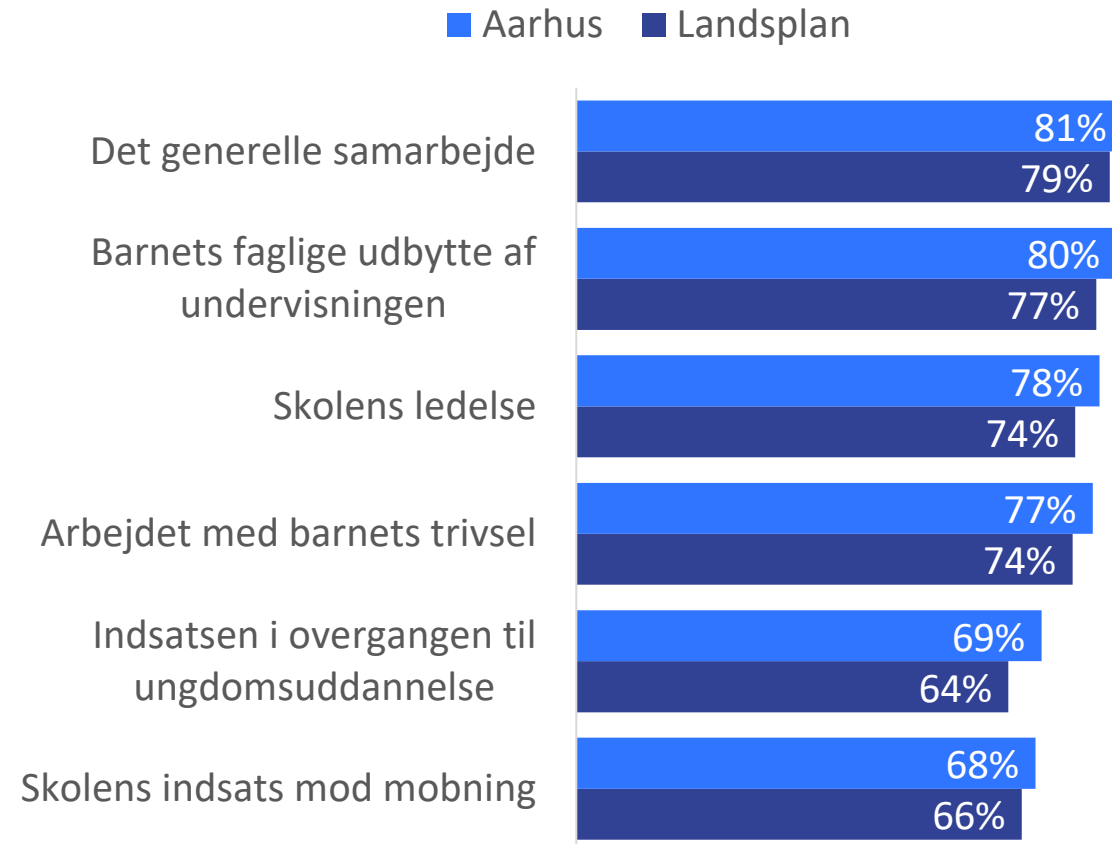
- Højere tilfredshed i Aarhus Kommune end på landsplan.
- 81,5 % samlet set tilfredse med skolen i Aarhus Kommune mod 78,9 % på landsplan.
- Aarhus Kommune nr. 26 ud af 98 kommuner.

SFO

- Lidt højere tilfredshed i Aarhus Kommune end på landsplan.
- 80,3 % samlet set tilfredse med SFO'erne i Aarhus Kommune mod 79,1 % på landsplan.
- Aarhus Kommune nr. 50 ud af 98 kommuner.

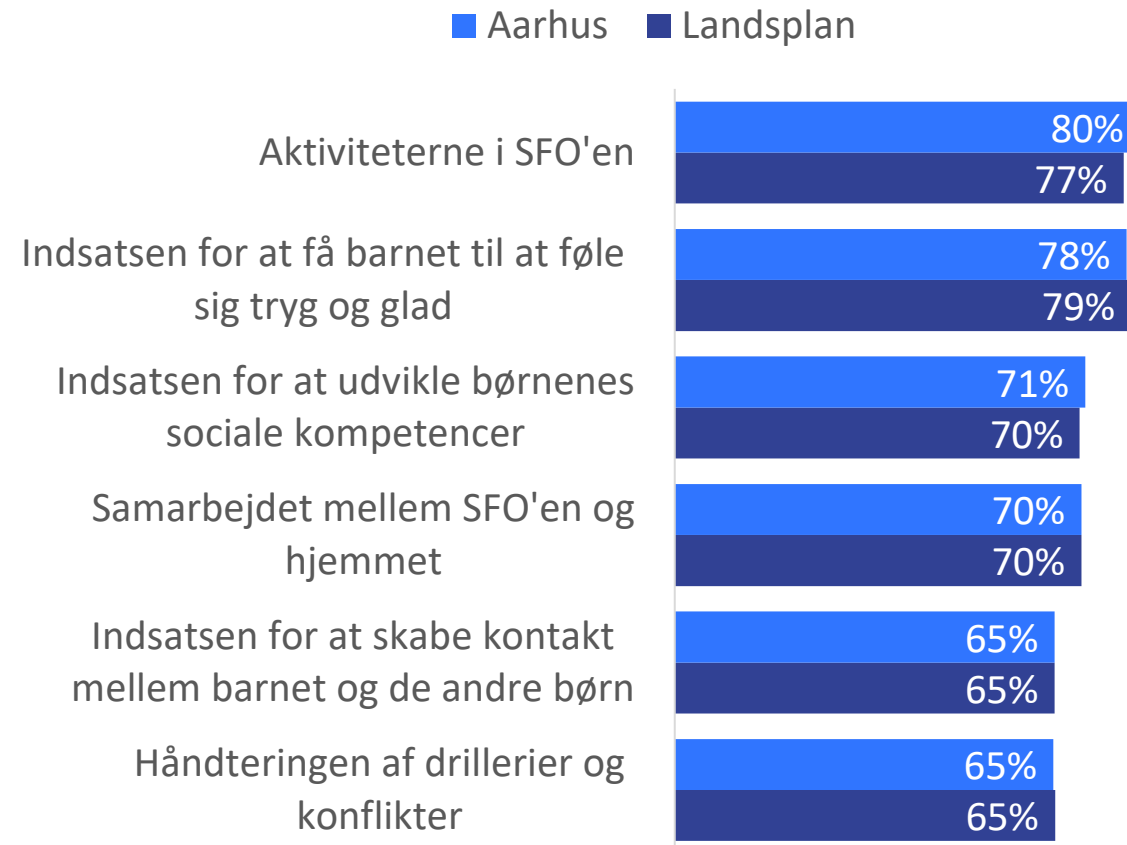
Tilfredshed fordelt på temaer (skole)

- Højest tilfredshed med det generelle samarbejde med barnets lærere og pædagoger samt med barnets faglige udbytte af undervisningen.
- Lavest tilfredshed med skolens indsats for at begrænse mobning samt med skolens indsats for at klæde barnet på til at træffe et oplyst valg om ungdomsuddannelse.

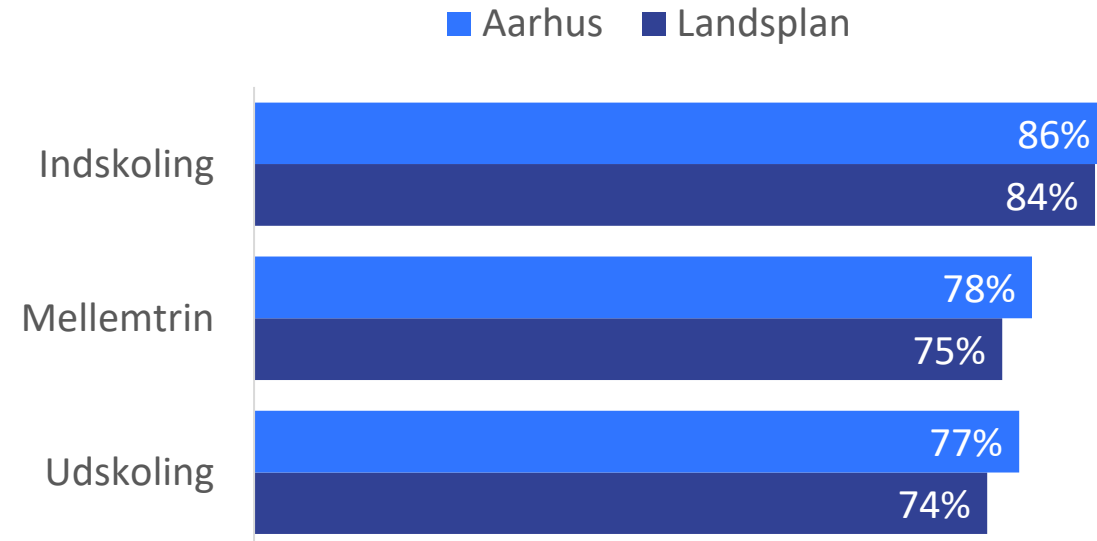
Tilfredshed fordelt på temaer (SFO)

- Højest tilfredshed med aktiviteterne i SFO'en samt med SFO'ens indsats for at få barnet til at føle sig tryk og glad.
- Lavest tilfredshed med personalets håndtering af drillerier og konflikter mellem børnene samt med personalets indsats for at skabe kontakt mellem barnet og de andre børn.

Tilfredshed fordelt på klassetrin (skole)

- Højest tilfredshed i indskoling
- ... og lavest tilfredshed i udskoling.

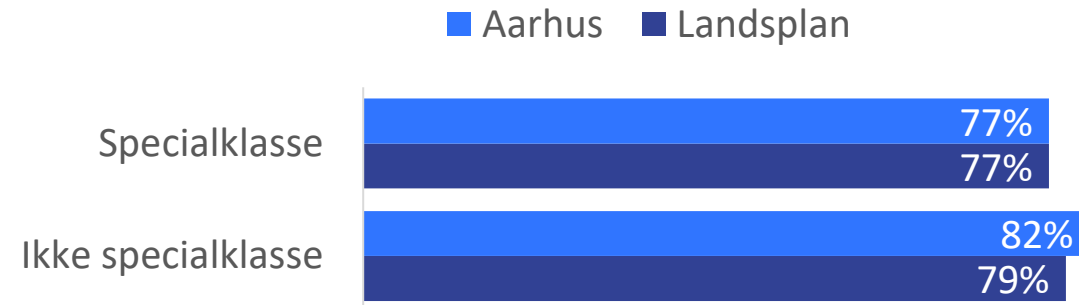

Tilfredshed fordelt på klasstype (skole/SFO)

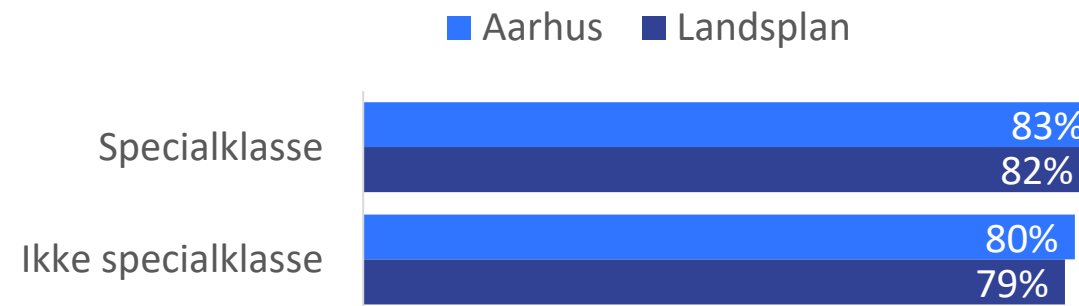
- Forældre til børn i specialklasser er mindre tilfredse med skolen.

- ... men mere tilfredse med SFO'en.

Samlet tilfredshed med skolen

Samlet tilfredshed med SFO'en

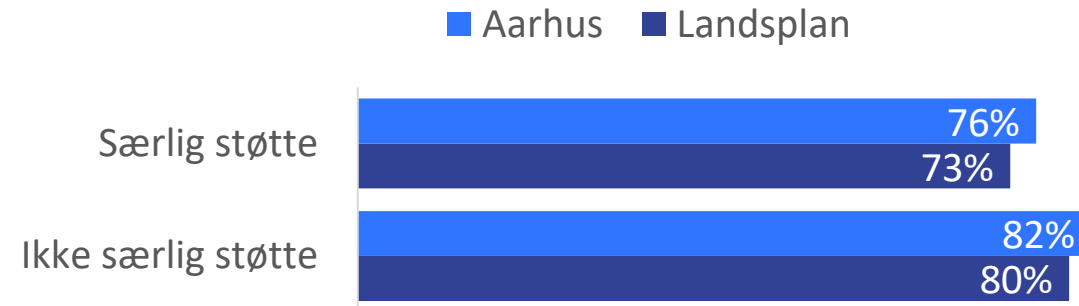

Tilfredshed fordelt på særlig støtte (skole/SFO)

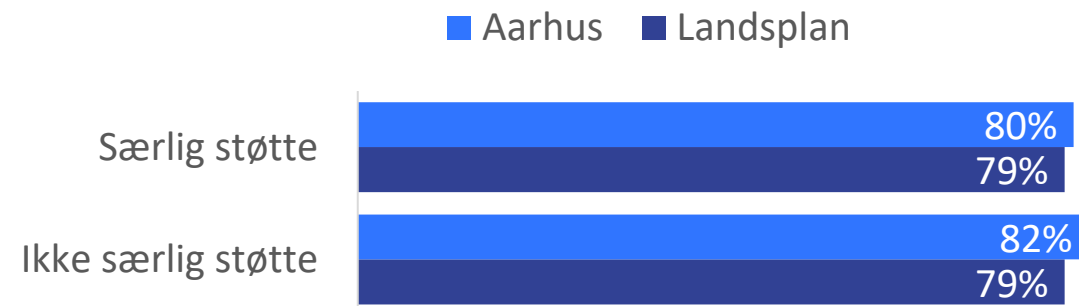
- Forældre til børn, der modtager særlig støtte i undervisningen, er mindre tilfredse med skolen.

- ... og lidt mindre tilfredse med SFO'en.

Samlet tilfredshed med skolen

Samlet tilfredshed med SFO'en

Tilfredshed fordelt på sprog i hjemmet (skole/SFO)

- Forældre til børn, der taler et andet sprog end dansk i hjemmet, er lidt mindre tilfredse med skolen.

- ... men mere tilfredse med SFO'en.

Samlet tilfredshed med skolen

■ Aarhus ■ Landsplan

Samlet tilfredshed med SFO'en

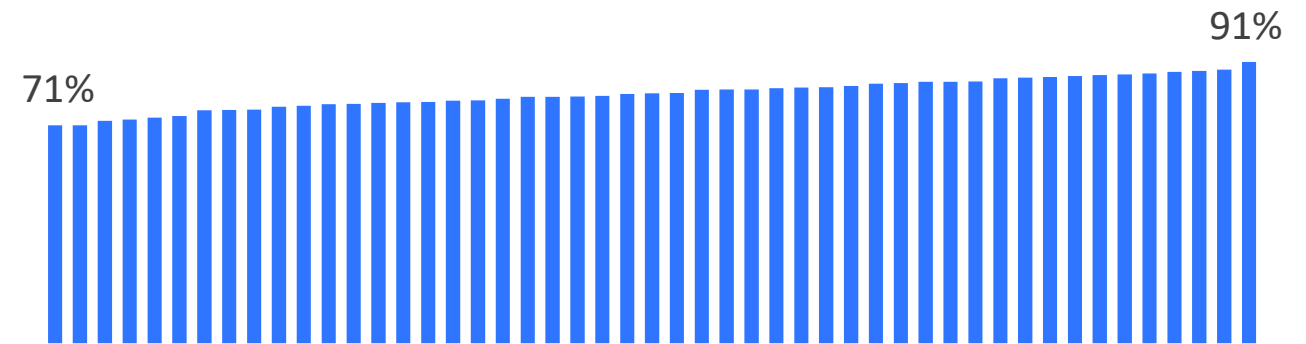
■ Aarhus ■ Landsplan

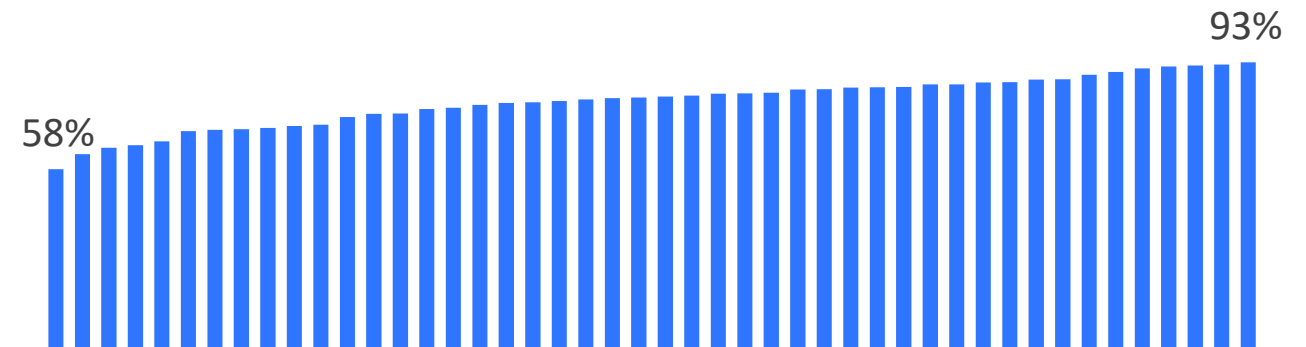
Lokale forskelle i tilfredsheden med de enkelte skoler og SFO'er

- Der er lokale forskelle i forældrenes tilfredshed med de enkelte skoler.
- ... og lokale forskelle i tilfredsheden med de enkelte SFO'er.

Samlet tilfredshed med skolen

Samlet tilfredshed med SFO'en

Ekstra spørgsmål

De enkelte kommuner har haft mulighed for at tilføje op til 5 ekstra spørgsmål, der kun blev stillet til forældre til børn i kommunens skoler og SFO'er. Rådmanden valgte i den forbindelse at tilføje 4 ekstra spørgsmål til forældre til børn i Aarhus Kommunes skoler.

- 80 % af forældrene er tilfredse med samarbejdet mellem dagtilbud og skole ifm. barnets skolestart.
- 70 % af forældrene er tilfredse med deres egen viden om ungdomsuddannelser.
- 61 % af forældrene oplever sjældent eller aldrig udfordringer ift. barnets liv på de sociale medier. Omvendt oplever 12 % ofte eller meget ofte udfordringer.
- 49 % af forældrene har i høj grad kendskab til aktiviteter mv. i fritidsklub. Omvendt har 17 % slet ikke eller kun i mindre grad kendskab.

Andel forældre til børn i 0.-3. klasse, der er tilfredse med samarbejdet mellem dagtilbud og skole i forbindelse med barnets skolestart.

80%

Andel forældre til børn i 7.-9. klasse, der er tilfredse med deres egen viden om den brede vifte af ungdomsuddannelser, som barnet kan vælge imellem.

70%

Andel forældre til børn i 0.-9. klasse, der sjældent eller aldrig oplever udfordringer i forhold til barnets liv på de sociale medier.

61%

Andel forældre til børn i 4.-9. klasse, der i høj grad har kendskab til de aktiviteter, tilbud mv. barnet har mulighed for at deltage i, i en fritidsklub.

49%

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

social og
indenrigsministeriet

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 72 28 24 00
sim@sim.dk

Til alle kommuner

Dato
29-10-2020

Landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO

Landets kommunale politikere, ledere og medarbejdere har på forskellig vis afgørende betydning for kvaliteten af vores fælles velfærd. For både regeringen og KL er det derfor vigtigt, at kommunale politikere, ledere og medarbejdere har gode værktøjer og pålidelig information, som kan danne et solidt grundlag for den løbende udvikling af kvaliteten. Initiativet om landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser er tænkt som et redskab til kommunernes og velfærdsinstitutionernes ledelse og medarbejdere, der giver indblik i en vigtig del af kvaliteten af indsatsen, nemlig brugernes tilfredshed med den kommunale velfærd.

De nationale brugertilfredshedsundersøgelser udspringer af *Aftalen om ledelse og kompetencer i den offentlige sektor* fra februar 2019. Nu foreligger resultaterne af den første nationale brugertilfredshedsundersøgelse. Undersøgelsen omfatter folkeskolen og SFO og indeholder repræsentative data om brugertilfredshed på landets skoler og SFO'er. Undersøgelsen giver et bredt billede af forældrenes tilfredshed. Spørgsmålene er inddelt i temaerne undervisning, trivsel, skole-hjem-samarbejde, mobning, ledelse og overgang til ungdomsuddannelse. Der er også medtaget baggrundsspørgsmål om bl.a. klassetrin, sprog i hjemmet, og om barnet modtager specialundervisning eller særlig støtte.

Undersøgelsen skal ses som et led i kvalitetsudviklingen af den offentlige sektor. Det er ambitionen med undersøgelsen at få et samlet billede af tilfredsheden hos forældre med børn i skole og SFO/fritidshjem – som et vigtigt supplement til de tilkendegivelser, der kommer fra forældre, der deltager i forældrebestyrelser mv. Det er formålet at understøtte anvendelsen af viden om brugernes oplevelse af den offentlige service med henblik på en god lokal dialog om udviklingen af kvalitet og service. Kendskabet til brugertilfredshed både i egen og andre kommuner er vigtig viden, når der skal træffes beslutninger af betydning for kommunens velfærdsservice.

Overordnet ligger tilfredsheden højt. De fleste forældre er glade for deres børns skole og SFO. På en skala fra 1 til 5 er landsgennemsnittet for den samlede tilfredshed 4,0 med både skolen og SFO. I 2017 viste en landsdækkende stikprøveundersøgelse en samlet tilfredshed med skolerne på 3,8. Forventeligt er der også forskelle kommunerne imellem og mellem skoler i den enkelte kommune. Men netop i forskellene ligger der et potentiale for at lære af hinanden og udvikle kvaliteten.

Alle kommuner får adgang til undersøgelsen gennem et dashboard. Samtidig modtager kommunerne en landsrapport og en kommunerapport, som til sammen giver rig mulighed for at dykke ned i resultaterne. Ud over at være ledelsesinformation, bliver resultaterne af undersøgelse også tilgængelige for borgerne. Dashboardet vil dermed være at finde på Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside.

Vi vil gerne opfordre til, at man nu lokalt – lige fra kommunalbestyrelsen, forvaltningen og den enkelte skole – tager en dialog om, hvad undersøgelsens resultater kan give anledning til. Hvad gør vi godt? Hvad kan vi gøre bedre?

Så vi i fællesskab kan gøre en god folkeskole endnu bedre.

Med venlig hilsen

Jacob Bundsgaard, Pernille Rosenkrantz-Theil og Astrid Krag

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

social og
indenrigsministeriet

Den landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO 2020

Information til kommuner om resultater og
anvendelsesmuligheder

Introduktion til den landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelse af folkeskolen og SFO

Initiativet om landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser

Nu foreligger resultaterne fra den første nationale brugerundersøgelse for folkeskolen og SFO. Med undersøgelsen er der skabt viden om forældrenes oplevelse af kvaliteten helt ned på den enkelte skole og SFO. Dermed leveres information til de kommunale politikere, ledere og medarbejdere, der giver et godt afsæt for det lokale arbejde – den lokale dialog – om udviklingen af kvaliteten i indsatsen.

Landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser er et initiativ i *Aftale om ledelse og kompetencer i den offentlige sektor* fra februar 2019 mellem regering, KL og Danske Regioner.

Formålet med brugertilfredshedsundersøgelserne er at give politikere, ledere og medarbejdere i kommunerne et redskab til at inddrage brugernes perspektiver i deres arbejde med tilrettelæggelsen af den offentlige service.

Borgerne får samtidig adgang til undersøgelsens resultater på www.sim.dk.

Undersøgelsen af folkeskolen og SFO

Brugertilfredshedsundersøgelsen af folkeskolen og SFO undersøger forældrenes tilfredshed inden for følgende temaer:

- Undervisningen, herunder arbejdet med at motivere barnet til at lære, tilrettelægge undervisningen efter barnets behov og udfordre barnet fagligt.
- Trivsel, herunder arbejdet med at få barnet til at føle sig tryk og glad, skabe et godt socialt klima i klassen og skabe ro og orden i klassen.
- Det generelle samarbejde mellem forældrene og barnets lærere og pædagoger.
- Skolens indsats for at begrænse mobning.
- Skolens ledelse, herunder ledelsens arbejde med at forbedre det faglige niveau og ledelsens kommunikation til forældrene.
- Skolens indsats for at klæde barnet på til at vælge ungdomsuddannelse.
- SFO-spørgsmål, herunder om aktiviteterne i SFO'en, personalets indsats for at udvikle barnets sociale kompetencer og skabe kontakt med andre børn og samarbejdet mellem forældre og SFO'en.

For en række kommuner indgår desuden nogle kommunespecifikke spørgsmål, som kommunerne har haft mulighed for at vælge til.

Undersøgelsen indeholder også baggrundsspørgsmål. Disse går på, om barnet går i specialklasse, modtager særlig støtte eller primært taler dansk eller et andet sprog i hjemmet, samt om barnet går i indskolingen, på mellemtrinnet eller i udskolingen.

Resultater af brugertilfredshedsundersøgelsen af folkeskole og SFO

Den samlede tilfredshed med skoler på landsplan er 4,0. Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet "Hvor tilfreds eller utilfreds er du samlet set med dit barns skole?"

Den gennemsnitlige samlede tilfredshed i kommunerne varierer mellem 3,4 og 4,2 for skoler.

Der er højest tilfredshed med lærernes og pædagogernes indsats for at sikre, at barnet føler sig tryk og glad (landsgennemsnit: 4,1).

Der er lavest tilfredshed med ledelsens arbejde med at forbedre skolens faglige niveau (landsgennemsnit 3,6).

Den samlede tilfredshed med SFO på landsplan er 4,0. Figuren viser svarfordelingen på spørgsmålet "Hvor tilfreds eller utilfreds er du samlet set med dit barns SFO/fritidshjem?"

Den gennemsnitlige samlede tilfredshed i kommunerne varierer mellem 3,6 og 4,4 for SFO.

Der er højest tilfredshed med SFO'ens indsats for at få barnet til at føle sig tryk og glad (landsgennemsnit: 4,0).

Der er lavest tilfredshed med personalets håndtering af drillerier og konflikter (landsgennemsnit: 3,8).

Kilde: Danmarks Statistik, Rambøll

Mere information og inspiration til inddragelse af forældre og det gode forældresamarbejde kan findes i Børne- og Undervisningsministeriets inspirationsmateriale om Forældreinddragelse på Børne- og Undervisningsministeriets [EMU](#).

Kort om undersøgelsens metode

Folkeskoler og kommunale fritidshjem/SFO'er i alle kommuner er med i undersøgelsen, både almindelige folkeskoler og specialskoler, der fremgår af Danmarks Statistiks registre.

På hver skole er udtrukket en stikprøve på 300 forældre. Hvis skolen har mindre end 300 elever, er alle udtrukket til stikprøven. Cirka halvdelen af stikprøven består af forældre til børn i 0.-3. klasse, som altså er overrepræsenterede for at sikre nok svar til SFO-delen af undersøgelsen. Den anden halvdel af stikprøven består af forældre til børn i 4.-9. klasse. Stikprøven er også stratificeret efter baggrundsvariable som uddannelse og etnicitet. Hvis en forælder havde flere børn på samme skole, blev det yngste barn på skolen udvalgt som svarenhed for forælderen.

270.000 forældre blev udtrukket til undersøgelsen, hvoraf ca. **170.000 svarede**, hvilket giver en samlet **svarprocent på 63**. Danmarks Statistiks mål var en svarprocent på 52.

Dataindsamlingen forløb fra marts til juni 2020.

Kilde: Danmarks Statistik.

Brugertilfredshed som mål for kvalitet

Kvalitet og tilfredshed

Kvalitet i folkeskolen er mange ting. Blandt de kvalitetsmål, der allerede findes, er karaktergivning, kvalitetsrapporter og den årlige trivselsmåling blandt eleverne. Forældrenes tilfredshed med folkeskolen er et supplement til andre kvalitetsmål, men en vigtig indikator for den brugeroplevede kvalitet.

Hvad er tilfredshed?

Tilfredshed er ikke en given størrelse. Forældres tilfredshed med deres børns skole hænger både sammen med den "objektive" kvalitet, f.eks. målt som skolens resultater i trivselsmålingen eller karakterer ved afgangsprøven, men bestemmes også i høj grad af forældrenes forventninger til skolen og f.eks. den politiske debat om folkeskolen i kommunen.

Generelt afhænger brugeres forventninger f.eks. af tidligere oplevelser, kendskab til serviceniveau, konkrete behov og ønsker, men også brugernes holdning til den offentlige sektor. Brugernes oplevelse af service og kvalitet dannes i høj grad ud fra:

- Selve mødet mellem bruger og medarbejder/institution
- Resultatet af mødet
- Hvor nemt er det at modtage ydelsen

Har man børn i en meget populær skole, har man ofte højere forventninger til kvaliteten, og disse skoler kan derfor få lavere tilfredshedsresultater, selvom kvaliteten faktisk er højere end på andre skoler. Omvendt kan forældre blive positivt overraskede og have en høj tilfredshed med en skole, som de i udgangspunktet har meget lave forventninger til.

Styrken ved de landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser

En styrke ved de landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser er, at de giver indblik i tilfredsheden blandt et stort udsnit af forældre med fokus på at understøtte repræsentativitet, så det ikke kun er de ressourcestærke og artikulerede, der bliver hørt.

Der er tilfredshedsdata på skoleniveau i alle kommuner. Muligheden for at sammenligne med landsgennemsnit og andre kommuner gør det nemmere at tolke på resultaterne, om tilfredsheden er høj eller lav. Nogle kommuner har valgt at supplere de generelle nationale spørgsmål med egne lokale spørgsmål.

Undersøgelsen bygger på den samme spørgeramme som de tidligere sammenlignelige brugertilfredshedsundersøgelser på folkeskoleområdet.

Værd at huske om spørgeskemaundersøgelser

Undersøgelsens resultater er et øjebliksbillede. Når man besvarer et spørgeskema, gør man det ofte ud fra oplevelser lige nu og her eller sjældne oplevelser, som er lette at huske.

Netop denne undersøgelse er foretaget under nedlukningen i forbindelse med COVID-19 i marts og april 2020. Det betyder, at forældrene har haft nogle ret særlige oplevelser vedr. deres børns skole lige på det tidspunkt, hvor undersøgelsen blev lavet, hvis betydning ikke kan udelukkes. På webspørgeskemaet blev der tilføjet en tekst, som mindede forældrene om at svare på spørgsmålene i forhold til tiden før nedlukningen.

Brugertilfredshedsinformation som ledelsesværktøj

Brugertilfredshed og kvalitetsudvikling

Viden om brugertilfredsheden kan indgå på mange måder i kvalitetsudvikling og ledelse, både på det politiske niveau, i forvaltningen og på den enkelte skole.

På det politiske niveau kan resultaterne være udgangspunkt for politisk debat om, hvad der er vigtigt for borgerne, og om borgernes og kommunens prioriteringer stemmer overens. På den måde kan brugertilfredshedsundersøgelser være med til at pege på indsatsområder, som kan indgå i kommunens politisk fastsatte strategier og mål for folkeskolen.

I forvaltningen kan resultaterne bruges til at sammenligne kommunens skoler med hinanden eller med skoler uden for kommunen. Dashboardet gør det muligt at undersøge, hvordan tilfredsheden med skolerne ligger på de forskellige spørgsmål, og hvordan kommunens skoler ligger i forhold til hinanden. Skoler inden for en kommune er ofte vidt forskellige, og derfor kan det være relevant at sammenligne skoler på tværs af kommunegrænser. I den forbindelse kan de såkaldte ”skolefamilier”, som kan findes på Uddannelsesstatistik, bruges til at finde skoler, der har samme grundvilkår. Hvor der er kommunespecifikke spørgsmål, er det også muligt at se, hvordan skolerne klarer sig i forhold til kommunens specifikke mål.

På de enkelte skoler kan resultaterne give skoleledelsen og medarbejderne nye vinkler på skolens arbejde og konkrete opmærksomhedspunkter, som der kan arbejdes videre med. Resultaterne bør være udgangspunkt for en inkluderende dialog om, hvad der ligger bag, og hvordan der kan følges op. Undersøgelsens resultater viser, hvordan tilfredsheden ser ud, men ikke hvorfor. I opfølgningen er det derfor vigtigt at medarbejdere, skolebestyrelse og evt. forældre, som kan sætte resultaterne ind i en lokal kontekst, spiller en aktiv rolle.

Hvad skal man være opmærksom på?

Brugertilfredshedsundersøgelserne er et redskab for både medarbejdere, skoleledere, forvaltning og politikere. Ledelsesforskningen peger på forskellige faktorer, som har betydning for, om information og data om f.eks. brugertilfredshed bliver anvendt aktivt:

- Opbakning fra topledelse, politikere og eksterne interessenter signalerer, at anvendelse af ledelsesinformation er højt prioriteret og vigtigt.
- En udviklingskultur, hvor fejl er noget man lærer af (og ikke noget man straffer), fremmer lederne og medarbejdernes tilbøjelighed til at ville lære af data.
- Understøttelse i form af ressourcer, viden og tekniske værktøjer kan gøre informationen let at gå til og dermed fremme anvendelse og dialog.

Ledelsesforskningen har sat fokus på, hvordan man kan skabe bedre kvalitet og læring på en måde, der motiverer medarbejderne. Det er vigtigt, at medarbejdere og ledere deltager i en dialog om, hvad man kan lære af resultaterne og hvordan de skal følges op. Både ledere og medarbejdere skal føle ejerskab over undersøgelsen, f.eks. ved at relatere undersøgelsens temaer til skolernes værdier og mål samt lærernes professionelle normer.

Dashboardet

Resultaterne afrapporteres på nationalt niveau i en samlet landsrapport med rangering af kommunerne samt en kommunerapport til hver kommune med rangering af kommunens skoler. Som supplement til rapporterne har Danmarks Statistik udarbejdet et interaktivt dashboard til visning af resultaterne, som er sendt til alle kommuner som en Power BI-bog. Dashboardet giver mulighed for at dykke ned i resultaterne af undersøgelsen og se både gennemsnitlige scorer og svarfordelinger for alle skoler og kommuner på alle spørgsmål i undersøgelsen.

Resultaterne i dashboardet tolkes med det forbehold, at kun forskelle mellem skoler på over 0,5 (for skoler med 150 svar) og 0,75 (for SFO'er med 70 svar) i den gennemsnitlige tilfredshed betragtes som statistisk signifikante. Skolernes svarfordelinger kan bruges til at undersøge, hvad der ligger bag et gennemsnit på den enkelte skole, men kan ikke direkte sammenlignes mellem skoler.

Dashboardet er delt ind i forskellige sider. Dashboardets forside giver et geografisk overblik over tilfredsheden i de forskellige kommuner i form af et danmarkskort med mulighed for at zoome ind på bestemte landsdele. På gennemsnitssiden er der mulighed for at se nærmere på flere skoler eller kommuner ad gangen på alle spørgsmål inden for et bestemt tema. Svarfordelingssiden giver mulighed for at sammenligne to skoler eller kommuner ad gangen. Gennemsnitssiden er god til at give et større overblik, mens svarfordelingssiden er god til at dykke ned i interessante resultater og se, hvad der ligger bag de gennemsnitlige scorer i form af, hvor mange der har svaret i hver af de fem kategorier fra meget utilfreds til meget tilfreds. Det er dog vigtigt at være op-

mærksom på, at mens scorer for den gennemsnitlig tilfredshed kan sammenlignes mellem skoler (med visse forbehold omkring antal svar og størrelsen på forskellene), er svarfordelinger egnet til at uddybe resultater på den enkelte skole men kan ikke direkte sammenlignes på tværs af skoler.

Resultaterne kan desuden sorteres efter forskellige baggrundsvariable (én ad gangen), herunder om barnet går i specialklasse, modtager særlig støtte eller taler et andet sprog end dansk hjemmet, samt om barnet går i 0.-3. eller 4.-9. klasse. Det er også muligt at hente data i excel-format fra den Power BI-bog, der sendes til kommunerne, så kommunen kan lave egne analyser.

I de kommunespecifikke rapporter bliver kommunens samlede resultater på alle spørgsmål, inkl. evt. tilvalgsspørgsmål, rapporteret, og kommunens skoler rangeres efter deres score på spørgsmålene om samlet tilfredshed med skole og SFO. Dertil rapporteres kommunens samlede tilfredshed med skole og SFO på de fire baggrundsvariable, hvor klassetrinsvariablen er delt i indskoling, mellemtrin og udskoling. Landsrapporten præsenterer de samme resultater på landsplan og rangerer kommunerne efter deres score på spørgsmålene om samlet tilfredshed med skole og SFO.

Hvad er et godt resultat?

Brugertilfredshedsdata taler ikke for sig selv, og det er relevant at tænke over, hvor høj tilfredsheden skal være for at være ”god nok” og hvad man skal bruge som benchmark for et godt resultat.

Dashboardet giver mulighed for at sammenligne skoler og kommuner og få et overblik over, hvordan kommunens skoler klarer sig i forhold til hinanden og i forhold til andre skoler og kommuner. Variationer i resultaterne kan tolkes på forskellige måder. På alle skoler vil der være områder, hvor tilfredsheden ligger højt, og andre områder hvor den ligger knap så højt.

For at finde ud af, hvad man skal fokusere på i kvalitetsarbejdet, kan det både være relevant at sammenligne spørgsmålene inden for den enkelte skole og at sammenligne med andre skoler i kommunen eller hele landet. Hvis man sammenligner inden for den enkelte skole, kan man f.eks. se på, hvor høj tilfredshed der er med skolens mobbeindsats sammenlignet med, hvor høj tilfredshed der er med skolens arbejde med at sikre trivsel. Man kan også vælge at sammenligne tilfredsheden med skolens mobbeindsats med den gennemsnitlige tilfredshed med mobbeindsatsen på andre skoler i kommunen. Forskellige måder at sammenligne på kan lede til forskellige konklusioner.

Gennemsnitlig tilfredshed kan dække over mange ting, hvorfor det også kan være relevant at se på spredning af svarene. Der er mange skoler, der har en gennemsnitlig samlet tilfredshed på ca. 4, som kan dække over forskellige svarfordelinger. På nogle skoler dækker det over, at de fleste har svaret 4 (tilfreds) og at kvaliteten opleves rimelig ens af de fleste forældre. På andre skoler kan det dække over større spredning, hvor mange

har svaret i yderkategorierne meget tilfreds og meget utilfreds, og hvor forældrene altså har meget forskellige oplevelser af kvaliteten. Det kan i sig selv være interessant at undersøge nærmere, hvad der ligger bag diskrepans i svarene. Det er dog i den forbindelse værd at nævne, at på skoler med mange svar vil svarene med større sandsynlighed være normalfordelte omkring gennemsnittet med lavere spredning, hvilket også ses i resultaterne af undersøgelsen.

RESULTATER FOR BRUGERTILFREDSHEDS- UNDERSØGELSEN BLANDT SKOLER OG SFO

UDARBEJDET FOR SOCIAL- OG INDENRIGSMINISTERIET

AARHUS

20/10/2020
DST SURVEY - DANMARKS STATISTIK

INDHOLD

Indledning	5
Metode	5
Resultat for skoler	7
1. Tilfredshed med undervisningen	7
2. Samlet tilfredshed med undervisningen	8
3. Tilfredshed med barnets trivsel	8
4. Tilfredshed med det generelle samarbejde	8
5. Tilfredshed med skolens indsats mod mobning	9
6. Tilfredshed med skolens ledelse	9
7. Tilfredshed med indsats i overgang til ungdomsuddannelse	9
8. Samlet tilfredshed med skolen i alt	9
8.1 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på klassetrin	10
8.2 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på om barnet går i specialklasse	10
8.3 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på modtagelse af særlig støtte	11
8.4 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på sprog i hjemmet	11
8.5 Hvilke forældre er mest tilfredse?	11
8.6 Den samlede tilfredshed med skolerne i kommunen	12
9. Kommunespecifikke spørgsmål	12
Resultater for SFO/fritidshjem	15
1. SFO/Fritidshjem	15
2. Samlet tilfredshed med SFO/fritidshjem	16
2.1 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på om barnet går i specialklasse	16
2.2 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på modtagelse af særlig støtte	17
2.3 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på sprog i hjemmet	17
2.4 Hvilke forældre er mest tilfredse?	18
2.5 Den samlede tilfredshed med kommunens SFO'er/fritidshjem	19

INDLEDNING

Som en del af Aftalen om ledelse og kompetencer i den offentlige sektor gennemføres der landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser på en række velfærdsområder i perioden 2019-2022. Denne undersøgelse af forældres tilfredshed med folkeskole og SFO er den første i rækken.

Formålet med undersøgelsen er at give politikere og ledere i kommunerne et redskab til at inddrage forældrenes vurderinger i den lokale kvalitetsudvikling. Det er muligt at dykke mere ned i resultaterne i det interaktive dashboard, som ligger på Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside.

Brugertilfredshedsundersøgelsen af folkeskolen og SFO er en spørgeskemaundersøgelse, som undersøger forældrenes tilfredshed inden for temaerne undervisning, trivsel, samarbejde, ledelse, indsatsen over for mobning og forberedelse til valg af ungdomsuddannelse. For en række kommuner indgår desuden op til fem kommunespecifikke spørgsmål.

I spørgeskemaet er tilfredsheden på de enkelte spørgsmål målt ved fem svarkategorier: "meget utilfreds", "utilfreds", "hverken eller", "tilfreds" og "meget tilfreds". Resultaterne for alle spørgsmål rapporteres som figurer, der viser svarfordelinger i kategorierne, og som gennemsnit på skalaen 1-5.

METODE

DST Survey har i perioden marts-juni 2020 indsamlet data til undersøgelsen om forældres tilfredshed med landets folke- og specialskoler samt SFO og fritidshjem.

Datagrundlaget for rapporterne:

- Alle relevante og tilgængelige folkeskoler og specialskoler i Danmarks Statistiks registre er udtrukket og op til 300 forældre på hver skole er inviteret til at deltage i undersøgelsen.
- Stikprøven omfatter i alt 277.531 forældre til børn i 0-9. klasse. Har en forælder haft flere børn på den samme skole, er forælderen udtrukket til undersøgelsen ang. det yngste barn. Stikprøven er indsamlet på alle skoler med halvdelen af stikprøven på den enkelte skole blandt 0-3. klasses elevers forældre, og den anden halvdel blandt 4-9. klasses elevers forældre. På denne måde er sikret et stikprøvegrundlag for forældres tilfredshed med SFO og fritidshjem.
- For hvert barn i stikprøven udvalgte vi én forælder på samme adresse som barnets. Den udvalgte forælder blev inviteret til at deltage i undersøgelsen via digital post med et link til et internetspørgeskema. Forælderen blev efterfølgende kontakttet for et telefonisk interview, hvis svaret ikke var kommet via internettet. Forældre uden adgang til digital post har fået et postbrev tilsendt med invitation til undersøgelsen.
- Dataindsamlingen sluttede med en samlet svarprocent på 61,5 %.

Læsevejledning til fortolkning af resultater:

- Undersøgelsens stikprøve er udarbejdet med henblik på at skabe et datagrundlag for sammenligninger af gennemsnit mellem to skoler. Udgangspunktet er, at for skoler skal forskellen i gennemsnit på et spørgsmål være 0,5 point på skalaen fra 1-5 eller større, for at forskellen i resultater kan siges at være signifikant (ikke påvirket af tilfældigheder). For SFO/fritidshjem skal forskellen være 0,75 point på skalaen fra 1-5

for at være signifikant, fordi der er færre svar pr. SFO/fritidshjem end pr. skole. Disse retningslinjer gælder for skoler med 150 svar og SFO/fritidshjem med 70 svar. Skoler eller SFO/fritidshjem med færre svar bør vurderes individuelt for at beregne evt. signifikans.

- Enkelte svarfordelinger på 5-punktsskalaen, fx at 45 % er meget tilfredse, er som udgangspunkt ikke baseret på nok besvarelser til at understøtte sammenligning mellem to skoler. Fordelingerne kan imidlertid anvendes til at sige noget om svarmønstret på den enkelte skole.
- Der er i rapporterne anvendt en grænse ved 70 %, når et resultat beskrives som 'generelt stor tilfredshed' eller 'forholdsvis lav tilfredshed'. Dvs. når andelen af Meget tilfreds og Tilfreds tilsammen overstiger 70%, så betegnes det 'generelt stor tilfredshed' eller 'generelt tilfreds' eller lign.

RESULTAT FOR SKOLER

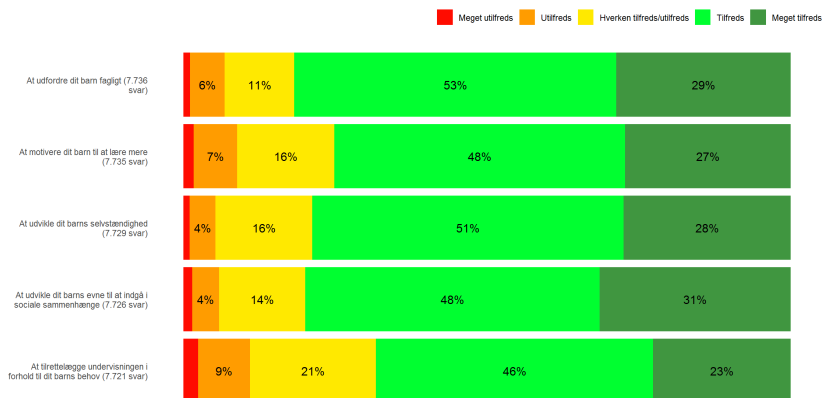
I det følgende kapitel finder du det samlede resultat for skolerne i kommunen. Kapitlet forholder sig til 8 overordnede emner, hvoraf nogle af emnerne har underspørgsmål. Det drejer sig om tilfredsheden eller utilfredsheden med følgende emnegrupper:

1. Undervisningen
2. Samlet tilfredshed med undervisningen
3. Barnets trivsel
4. Det generelle samarbejde
5. Mobning
6. Skolens ledelse
7. Overgang til ungdomsuddannelser
8. Samlet tilfredshed med skolen
  - 8.1 Samlet tilfredshed efter klassetrin
  - 8.2 Samlet tilfredshed i fht. om barnet går i specialklasse
  - 8.3 Samlet tilfredshed i fht. om barnet får særlig støtte
  - 8.4 Samlet tilfredshed i fht. hvilket sprog der tales der hjemme

Svarene er givet på en 5-punktskala og figurene viser procentfordelingen af svar i de 5 svarkategorier, som strækker sig fra meget utilfreds til meget tilfreds. I teksten er tilfredshed defineret som de to øverste kategorier dvs. kategori 4. Tilfreds og 5. Meget tilfreds sammenlagt. Det samme gør sig gældende for utilfredshed, som består af henholdsvis svarkategori 1. Meget utilfreds og 2. Utilfreds. I teksten optræder udtryk som "langt den største del" eller "en overvejende andel". Udtrykkene dækker over, at andelen af forældre, der svarer enten "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger over 70 %. Modsat dækker udtryk som "forholdsvis lavt" over, at andelen, der har svaret "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger under 70 %.

1. TILFREDSHED MED UNDERVISNINGEN

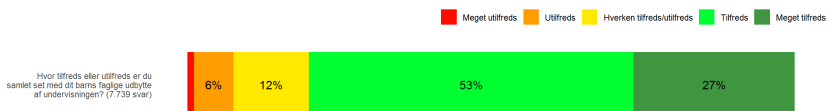
Hvor tilfreds eller utilfreds er du med lærernes og pædagogernes arbejde med:

Den største andel af forældrene er generelt positive - dvs. at samlet set er 76,8 % meget tilfredse eller tilfredse med undervisningen. Ser man på underspørgsmålene overstiger andelen af tilfredse 70 % for 4 af underspørgsmålene mens 1 er under. Gennemsnittet for kommunen

ligger på 4 - landsgennemsnittet ligger på 3,9. Størst tilfredshed finder man med lærernes arbejde med 'At udfordre dit barn fagligt', her ligger tilfredsheden på 81,7 % eller et gennemsnit på 4 (landsgennemsnittet ligger på 4). Mindst tilfredshed er der med lærernes arbejde med 'At tilrettelægge undervisningen i forhold til dit barns behov', hvor 68,3 % er enten meget tilfredse eller tilfredse (gennemsnittet ligger på 3,8 - landsgennemsnittet på 3,7). Den største andel af forældre, der hverken er tilfredse eller utilfredse, finder vi på spørgsmålet om lærernes arbejde med 'At tilrettelægge undervisningen i forhold til dit barns behov'.

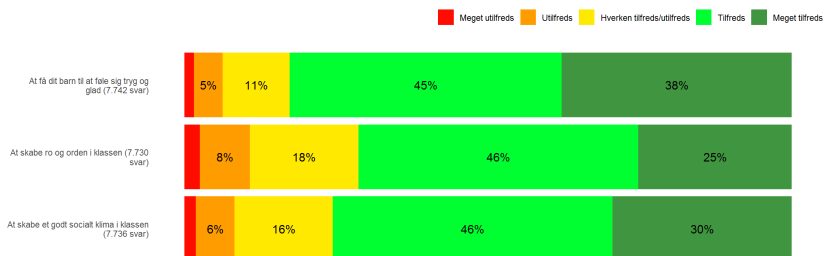
2. SAMLET TILFREDSHED MED UNDERVISNINGEN

Der er generelt stor tilfredshed med børnenes faglige udbytte af undervisningen - 80 % er enten tilfredse eller meget tilfredse. Gennemsnittet på 5-punktskalaen ligger på 4. Landsgennemsnittet ligger på 3,9.

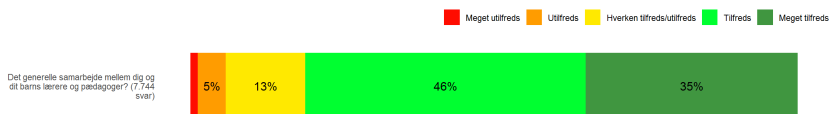
3. TILFREDSHED MED BARNETS TRIVSEL

Hvor tilfreds eller utilfreds er du med lærernes og pædagogernes arbejde med:

76,5 % er meget tilfredse eller tilfredse med lærernes arbejde med at sikre børnenes trivsel. Gennemsnittet i kommunen ligger på 4, mens landsgennemsnittet ligger på 3,9. Størst tilfredshed (82,6 %) er der mht. 'At få dit barn til at føle sig tryk og glad', med et kommunegennemsnit på 4,1 og et landsgennemsnit på 4,1. Der er mindst tilfredshed med 'At skabe ro og orden i klassen' - 71,3 %. Gennemsnittet for det spørgsmål ligger på 3,8. På landsplan ligger gennemsnittet på 3,7.

4. TILFREDSHED MED DET GENERELLE SAMARBEJDE

En overvejende andel af forældrene er tilfredse med samarbejdet med lærerne - 81,1 % er tilfredse og 5,8 % er utilfredse. Gennemsnittet i kommunen ligger på 4,1 og landsgennemsnittet på 4.

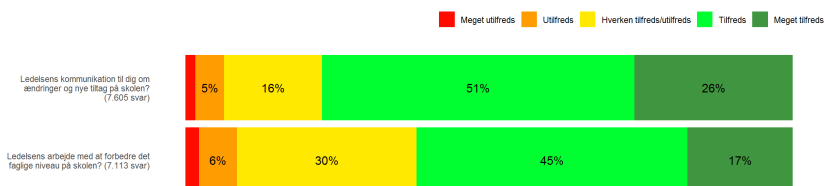
5. TILFREDSHED MED SKOLENS INDSATS MOD MOBNING

En forholdsvis lav andel af forældrene (68,8 %) er tilfredse eller meget tilfredse med skolens indsats for at begrænse mobning. Kommunens gennemsnit ligger på 3,8 mens landsgennemsnittet ligger på 3,7.

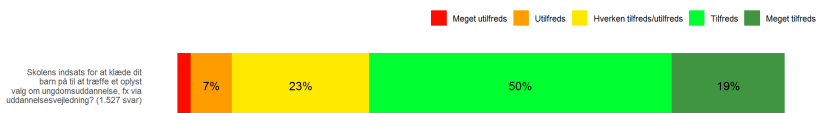
6. TILFREDSHED MED SKOLENS LEDELSE

Hvor tilfreds eller utilfreds er du med:

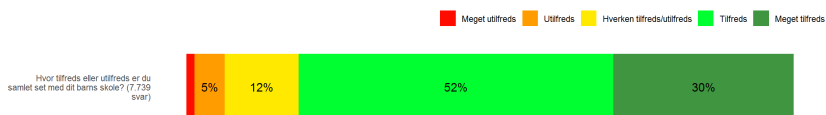
Der er en forholdsvis lav tilfredshed med Ledelsens arbejde med at forbedre det faglige niveau på skolen? - 62 % er enten tilfredse eller meget tilfredse. Kommunens gennemsnit ligger på 3,7 og landsgennemsnittet på 3,6. Der er størst tilfredshed med 'Ledelsens kommunikation til dig om ændringer og nye tiltag på skolen?', hvor 77,5 % er enten tilfredse eller meget tilfredse. Her ligger kommunens gennemsnit på 4 og landsgennemsnittet ligger på 3,9.

7. TILFREDSHED MED INDSATS I OVERGANG TIL UNGDOMSUDDANNELSE

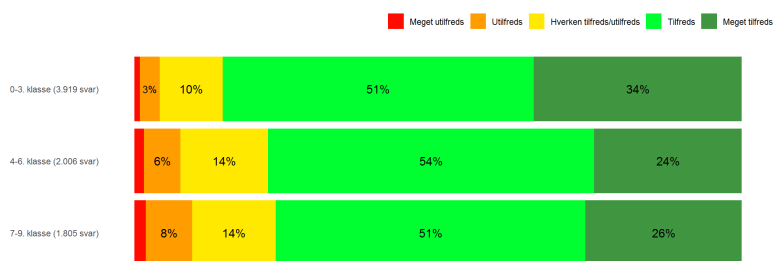
Der er forholdsvis lav tilfredshed med skolernes indsats med at klæde børnene på, når de skal vælge en ungdomsuddannelse. 68,4 % svarer, at de er tilfredse eller meget tilfredse med skolernes indsats. Gennemsnittet i kommunen ligger på 3,8 og landsgennemsnittet ligger på 3,7.

8. SAMLET TILFREDSHED MED SKOLEN I ALT

Den største andel af forældrene er samlet set enten tilfredse eller meget tilfredse med deres barns skole. Kommunens gennemsnit ligger på 4 mens landsgennemsnittet ligger på 4 og andelen, der svarer i de to øverste kategorier på 5-punktskalaen, ligger på 81,5 %.

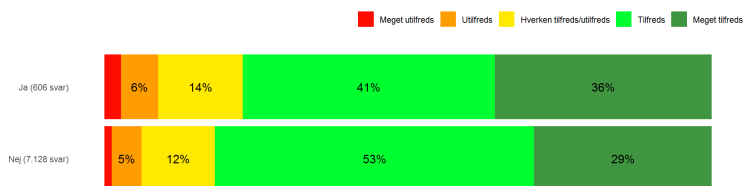
8.1 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på klassetrin

Hvis vi ser på fordelingen af positive svar på den samlede tilfredshed i forhold til om børnene går i indskoling (0-3), på mellemtrin (4-6) eller i udskoling (7-9), så er der flest positive svar fra forældrene til børn i '0-3. klasse', (gennemsnit 4,1). Landsgennemsnittet ligger på 4,1. Der er færrest positive svar fra forældrene til børn i '7-9. klasse' (gennemsnit 3,9).

Landsgennemsnittet ligger på 3,8. Af de forældre, der er mest positive, svarer 85,5 % enten tilfreds eller meget tilfreds, mens 76,7 % af forældrene til børn på de klassetrin, der svarer mindst positivt, svarer enten tilfreds eller meget tilfreds.

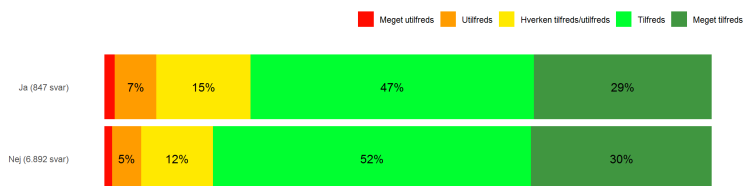
8.2 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på om barnet går i specialklasse

Der er størst tilfredshed blandt dem, der har svaret 'Nej' til om deres barn går i specialklasse. 81,8 % har svaret, at de er enten meget tilfreds eller tilfreds. Kommunegennemsnittet er 4 og landsgennemsnittet ligger på 4 for denne gruppe. Gennemsnittet for kommunen ligger på 4 for den gruppe, der har svaret 'Ja' til, at deres barn går i specialklasse (landsgennemsnit på 4). I

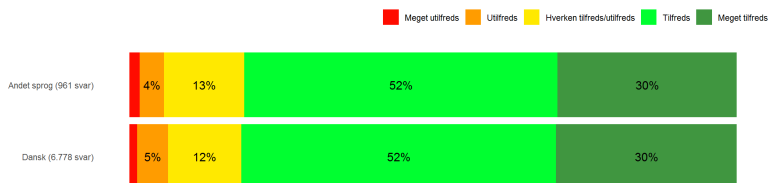
den gruppe, der har svaret 'Ja' til, at deres barn går i specialklasse, har 77,2 % svaret tilfreds eller meget tilfreds.

8.3 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på modtagelse af særlig støtte

Når vi ser på svarene fra forældrene til børn, der får eller ikke får særlig støtte, så ligger kommunens gennemsnit på 3,9 (landsgennemsnittet på 3,9) for de børn der får støtte og på 4 for de børn, der ikke får støtte. Landsgennemsnittet ligger på 4 for gruppen, der ikke får støtte. Hvis vi ser på svarfordelingen, så er der størst tilfredshed blandt de forældre, der har svaret 'Nej' til om deres barn får særlig støtte eller ej. 82,1 % har svaret i de to øverste kategorier i denne gruppe og 75,9 % i gruppen, der har svaret 'Ja'.

8.4 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på sprog i hjemmet

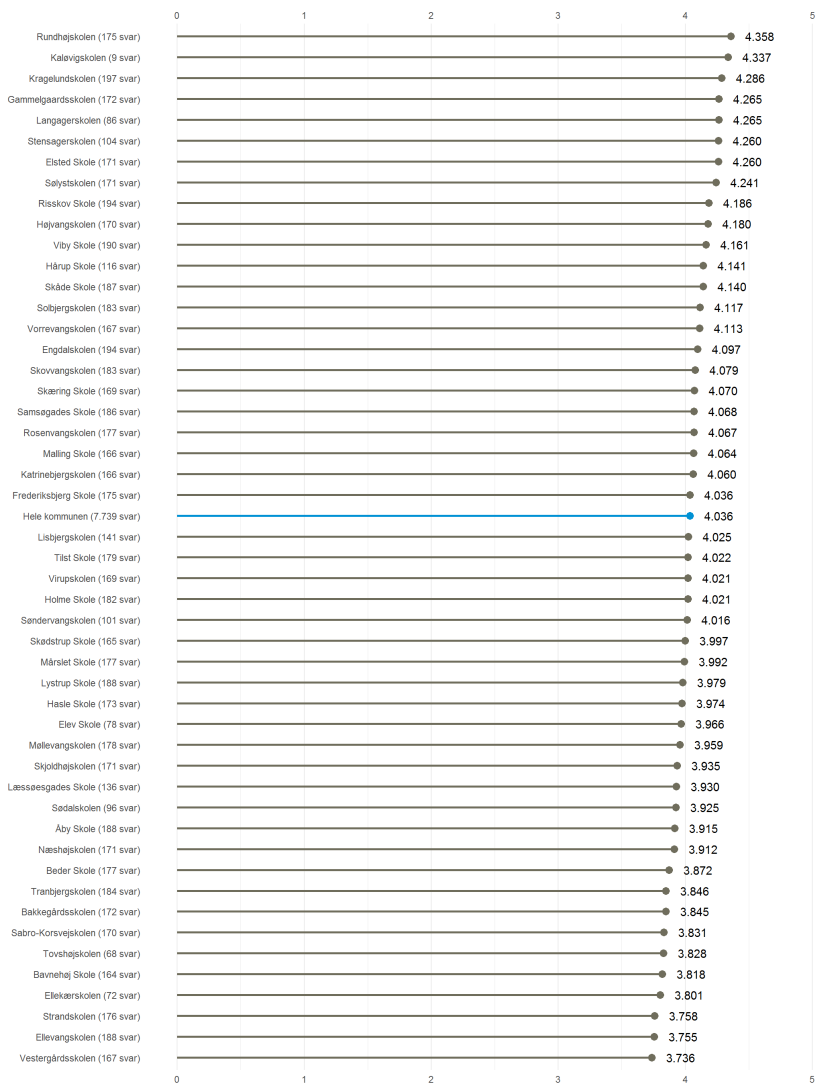
Der er størst tilfredshed blandt de forældre, der svarer, at de taler 'Dansk' i hjemmet. Kommunegennemsnittet, for dem der taler et andet sprog i hjemmet, ligger på 4 og for dem, der taler dansk, ligger det på 4. De samme gennemsnit for hele landet ligger på henholdsvis 4,1 og 4. Andelen, der samlet set er tilfredse med deres barns skole, ligger på 81,1 % for dem, der taler et andet sprog i hjemmet og på 81,6 % for dem der taler dansk.

8.5 Hvilke forældre er mest tilfredse?

Af de fire baggrundsvariable findes de mest tilfredse blandt forældre, hvor baggrundsvariablen er 'Klassetrin - 0-3. klasse', 85,5 % svarer i de to øverste kategorier. De mindst tilfredse forældre er dem, der har svaret 'Særlig støtte - Ja', her svarer 75,9 % at de er meget tilfredse eller tilfredse.

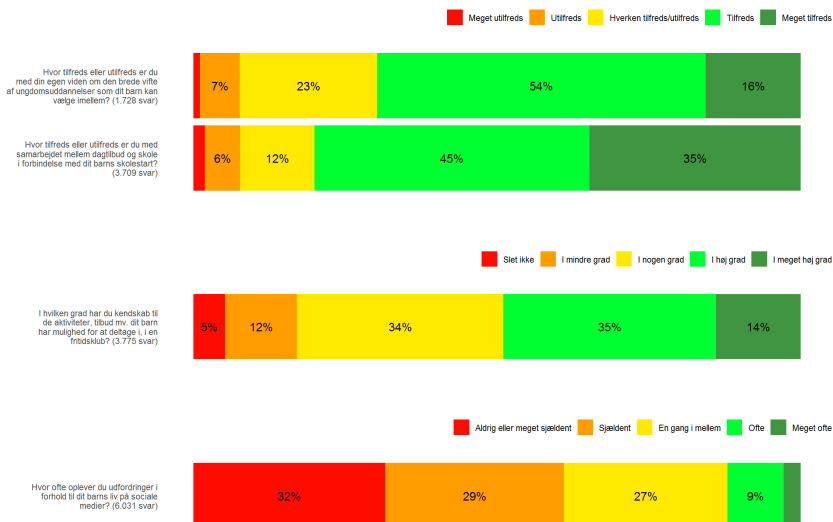
8.6 Den samlede tilfredshed med skolerne i kommunen

Som nævnt i starten af afsnit 8, så ligger kommunens gennemsnit for den generelle tilfredshed med skolerne på 4. Rangeringen af skolerne i kommunen er baseret på gennemsnittet på 5-punktskalan. Den skole, hvor forældrene vurderer den lavest er Vestergårdsskolen med et gennemsnit på 3,7. Den skole som vurderes mest positivt af forældrene er Rundhøjskolen, hvor gennemsnittet ligger på 4,4. Man skal dog være opmærksom på, at på visse skoler, kan antallet af respondenter være forholdsvis lavt og man skal derfor være varsom, når man tolker tallene.

9. KOMMUNESPECIFIKKE SPØRGSMÅL

I forbindelse med den landsdækkende undersøgelse fik de enkelte kommuner mulighed for at tilføje op til 5 ekstra spørgsmål, der kun blev stillet til forældre til børn i kommunens skoler og SFO/fritidshjem. Det valgte 40 kommuner at gøre. Det blev til 169 kommunespecifikke spørgsmål i alt. Her kommer svarene på Aarhus kommunes spørgsmål, der handler om skole:

I tabellen nedenfor kan du finde gennemsnittet for svarene på de kommunespecifikke spørgsmål efter 5-trinsskalan.

Spørgsmål	Gennemsnit
Hvor tilfreds eller utilfreds er du med din egen viden om den brede vifte af ungdomsuddannelser som dit barn kan vælge imellem?	3,8
Hvor tilfreds eller utilfreds er du med samarbejdet mellem dagtilbud og skole i forbindelse med dit barns skolestart?	4,1
Hvor ofte oplever du udfordringer i forhold til dit barns liv på sociale medier?	2,2
I hvilken grad har du kendskab til de aktiviteter, tilbud mv. dit barn har mulighed for at deltage i, i en fritidsklub?	3,4

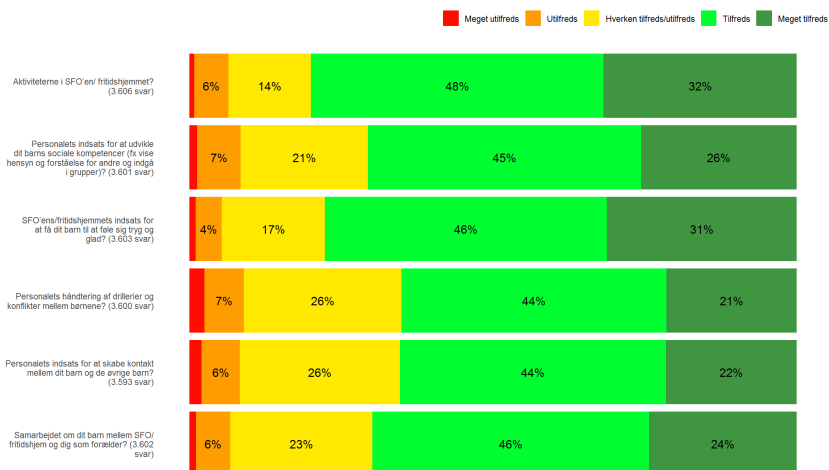
RESULTATER FOR SFO/FRITIDSHJEM

I det følgende kapitel vises de samlede resultater for kommunens skolefritidsordninger og fritidshjem. Kapitlet forholder sig til to overordnede grupper af spørgsmål. Det drejer sig om tilfredsheden eller utilfredsheden med følgende:

1. SFOer og fritidshjem generelt
  - 1.1 Aktiviteterne i SFO'en/fritidshjemmet
  - 1.2 Personalets indsats for at udvikle børnenes sociale kompetencer
  - 1.3 SFO'ens/fritidshjemmets indsats for at få dit barn til at føle sig tryk og glad
  - 1.4 Personalets håndtering af drillerier og konflikter
  - 1.5 Personalets indsats for at skabe kontakt mellem det enkelte barn og de andre børn
  - 1.6 Samarbejdet mellem SFO'en/fritidshjemmet og hjemmet
2. Den samlede tilfredshed med SFO'en/fritidshjemmet
  - 2.1 Samlet tilfredshed i fht. om barnet går i specialklasse
  - 2.2 Samlet tilfredshed i fht. om barnet får særlig støtte
  - 2.3 Samlet tilfredshed i fht. hvilket sprog der tales der hjemme
  - 2.4 Hvilken baggrundsvariabel betyder mest?

Svarene er givet på en 5-punktskala og figurene viser procentfordelingen af svar i de 5 svarkategorier, som strækker sig fra meget utilfreds til meget tilfreds. I teksten er tilfredshed defineret som de to øverste kategorier dvs. kategori 4. Tilfreds og 5. Meget tilfreds sammenlagt. Det samme gør sig gældende for utilfredshed, som består af henholdsvis svarkategori 1. Meget utilfreds og 2. Utilfreds. I teksten optræder udtryk som "langt størsteparten" eller "en overvejende andel". Udtrykkene dækker over at andelen af forældre, der svarer enten "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger over 70 %. Modsat dækker udtryk som "forholdsvis lavt" over, at andelen, der har svaret "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger under 70 %.

1. SFO/FRITIDSHJEM

1.1 Aktiviteterne i SFO'en/fritidshjemmet

Der er en stor tilfredshed med de aktiviteter, der tilbydes i henholdsvis SFO'er og fritidshjem i kommunen. 80 % er enten tilfredse eller meget tilfredse. Gennemsnittet på 5-punktskalaen ligger på 4 - landsgennemsnittet på 4. Der er dog 6,4 % der er utilfredse med udbudet.

1.2 Personalets indsats for at udvikle børnenes sociale kompetencer

En overvejende andel af forældrene er tilfredse med personalets indsats med hensyn til at udvikle børnenes sociale kompetencer - 70,6 % er tilfredse, mens 8,4 % er utilfredse. Kommunens gennemsnit ligger på 3,9 mens landsgennemsnittet er på 3,9.

1.3 SFO'ens/fritidshjemmets indsats for at få dit barn til at føle sig tryk og glad

Den største andel af forældrene er generelt positive - samlet set er 77,7 % meget tilfredse eller tilfredse - med institutionernes indsats på dette område. Gennemsnittet ligger på 4 mens landsgennemsnittet ligger på 4. 5,3 % er utilfredse.

1.4 Personalets håndtering af drillerier og konflikter

En forholdsvis lav andel 65,1 % af forældrene svarer i de to øverste kategorier af 5-punktsskalaen og er altså tilfredse. Kommunens gennemsnit er 3,8 - landsgennemsnittet ligger på 3,8.

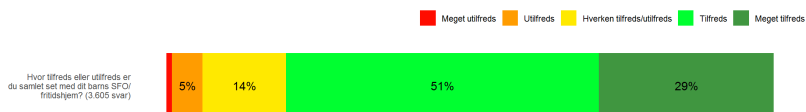
1.5 Personalets indsats for at skabe kontakt mellem det enkelte barn og de andre børn

En forholdsvis lav del af forældrene (65,3 %) er tilfredse eller meget tilfredse med personalets indsats med at skabe kontakt mellem det enkelte barn og resten af børnene og 8,3 % er utilfredse med indsatsen. Kommunens gennemsnit ligger på 3,8 og landsgennemsnittet på 3,8.

1.6 Samarbejdet mellem SFO'en/fritidshjemmet og hjemmet

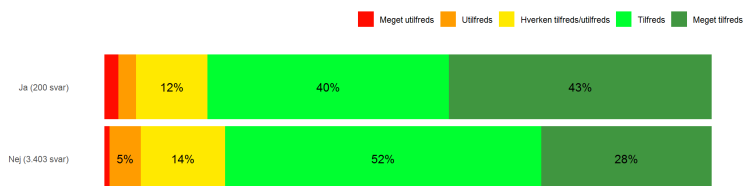
En forholdsvis lav andel af forældrene er enten tilfredse eller meget tilfredse med samarbejdet mellem institutionerne og hjemmet. 69,9 % svarer enten at de er tilfredse eller meget tilfredse. Gennemsnittet ligger på 3,9 - landsgennemsnittet på 3,9.

2. SAMLET TILFREDSHED MED SFO/FRITIDSHJEM

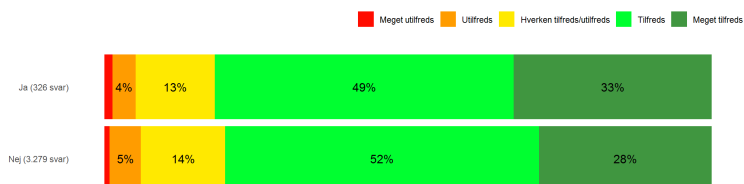
Den største andel af forældrene er samlet set enten tilfredse eller meget tilfredse med deres barns SFO eller fritidshjem. Kommunens gennemsnit ligger på 4 mens landsgennemsnittet ligger på 4 og andelen, der svarer i de to øverste kategorier på 5-punktskalaen, ligger på 80,3 %.

2.1 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på om barnet går i specialklasse

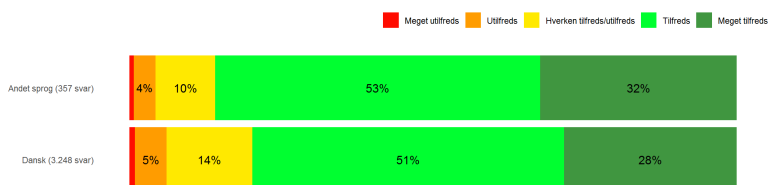
Der er størst tilfredshed blandt dem, der har svaret 'Ja' til om deres barn går i specialklasse. 83 % har svaret, at de er enten meget tilfreds eller tilfreds. Kommunegennemsnittet er 4,2 og landsgennemsnittet ligger på 4,1 for denne gruppe. Gennemsnittet for kommunen ligger på 4 for den gruppe, der har svaret 'Nej' til, at deres barn går i specialklasse (landsgennemsnit på 4). I den gruppe, der har svaret 'Nej' til, at deres barn går i specialklasse, har 80,1 % svaret tilfreds eller meget tilfreds.

2.2 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på modtagelse af særlig støtte

Når vi ser på svarene fra forældrene til børn, der får eller ikke får særlig støtte, så ligger kommunens gennemsnit på 4,1 (landsgennemsnittet på 4) for de børn, der får støtte og på 4 for de børn, der ikke får støtte. Landsgennemsnittet ligger på 4 for gruppen der ikke får støtte. Hvis vi ser på svarfordelingen, så er der størst tilfredshed blandt de forældre, der har svaret 'Ja' til om deres barn får særlig støtte eller ej. 81,8 % har svaret i de to øverste kategorier i denne gruppe og 80,1 % i gruppen, der har svaret 'Nej'.

2.3 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på sprog i hjemmet

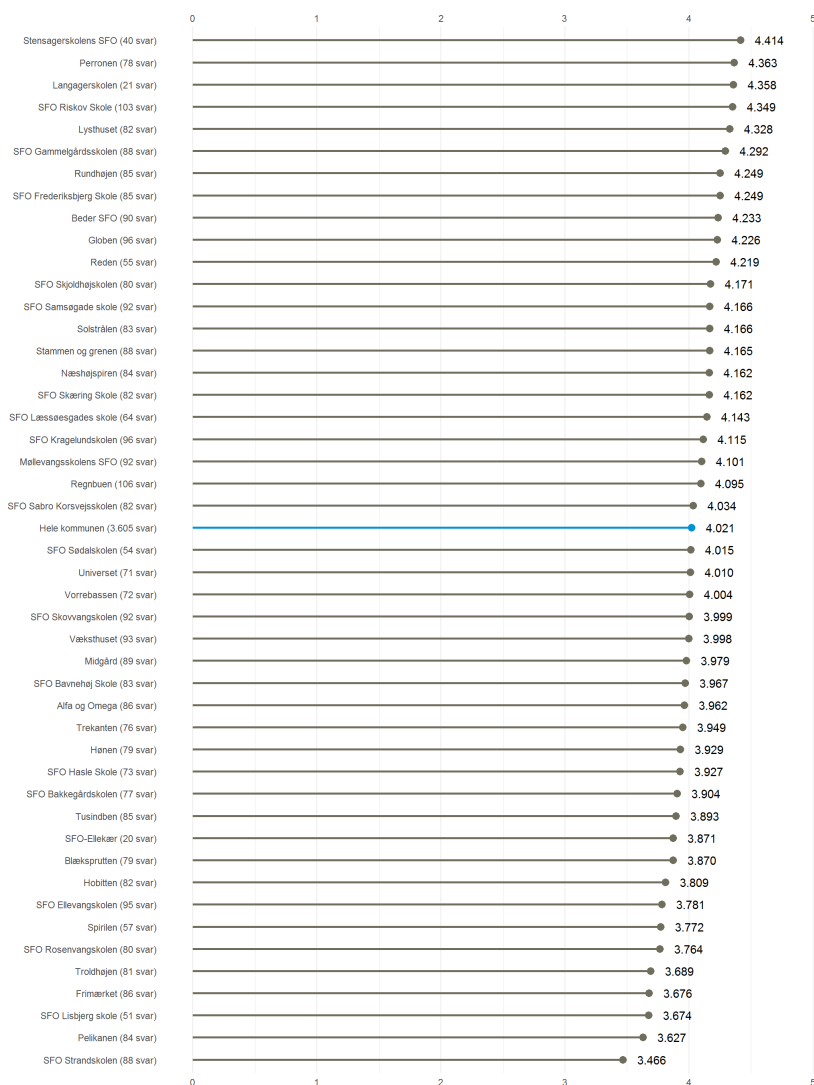

Der er størst tilfredshed blandt de forældre, der svarer, at de taler 'Andet sprog' i hjemmet. Kommunegennemsnittet, for dem der taler et andet sprog i hjemmet, ligger på 4,1 og for dem, der taler dansk, ligger det på 4. De samme gennemsnit for hele landet ligger på henholdsvis 4,1 og 4. Andelen, der samlet set er tilfredse med deres barns skole, ligger på 85,9 % for dem der taler et andet sprog i hjemmet og på 79,7 % for dem der taler dansk.

2.4 Hvilke forældre er mest tilfredse?

Af de tre baggrundsvARIABLE findes de mest tilfredse blandt forældre, hvor baggrundsvARIABLEN er 'Sprog i hjemmet - Andet sprog', 85,9 % svarer i de to øverste kategorier. De mindst tilfredse forældre er dem, der har svaret 'Sprog i hjemmet - Dansk', her svarer 79,7 % at de er meget tilfredse eller tilfredse.

2.5 Den samlede tilfredshed med kommunens SFO'er/fritidshjem

Som nævnt i starten af afsnit 2, så ligger kommunens gennemsnit for den generelle tilfredshed med SFO'er/fritidshjemmene på 4. Rangeringen af SFO'er/fritidshjemmene i kommunen er baseret på gennemsnittet på 5-punktskalan. Den SFO eller det fritidshjem, som forældrene vurderer lavest er SFO Strandskolen med et gennemsnit på 3. Den SFO eller det fritidshjem, som vurderes mest positivt af forældrene, er Stensagerskolens SFO, hvor gennemsnittet ligger

på 4,4. Man skal dog være opmærksom på, at på visse SFO'er eller fritidshjem, kan antallet af respondenter være forholdsvis lavt og man skal derfor være varsom, når man tolker tallene.

RESULTATER FOR BRUGERTILFREDSHEDS- UNDERSØGELSEN BLANDT SKOLER OG SFO

UDARBEJDET FOR SOCIAL- OG INDENRIGSMINISTERIET

LANDSRAPPORTEN

20/10/2020

DST SURVEY - DANMARKS STATISTIK

INDHOLD

Indledning	5
Metode	5
Resultat for skoler	7
1. Tilfredshed med undervisningen	7
2. Samlet tilfredshed med undervisningen	8
3. Tilfredshed med barnets trivsel	8
4. Tilfredshed med det generelle samarbejde	8
5. Tilfredshed med skolens indsats mod mobning	8
6. Tilfredshed med skolens ledelse	9
7. Tilfredshed med indsats i overgang til ungdomsuddannelse	9
8. Samlet tilfredshed med skolen i alt	9
8.1 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på klassetrin	10
8.2 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på om barnet går i specialklasse	10
8.3 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på modtagelse af særlig støtte	10
8.4 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på sprog i hjemmet	11
8.5 Hvilke forældre er mest tilfredse?	11
8.6 Den samlede tilfredshed med skolen blandt kommunerne	12
Resultater for SFO/fritidshjem	15
1. SFO/Fritidshjem	15
2. Samlet tilfredshed med SFO/fritidshjem	16
2.1 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på om barnet går i specialklasse	16
2.2 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på modtagelse af særlig støtte	17
2.3 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på sprog i hjemmet	17
2.4 Hvilke forældre er mest tilfredse?	18
2.5 Den samlede tilfredshed med SFO/fritidshjem blandt kommunerne	19

INDLEDNING

Som en del af Aftalen om ledelse og kompetencer i den offentlige sektor gennemføres der landsdækkende brugertilfredshedsundersøgelser på en række velfærdsområder i perioden 2019-2022. Denne undersøgelse af forældres tilfredshed med folkeskole og SFO er den første i rækken.

Formålet med undersøgelsen er at give politikere og ledere i kommunerne et redskab til at inddrage forældrenes vurderinger i den lokale kvalitetsudvikling. Det er muligt at dykke mere ned i resultaterne i det interaktive dashboard, som ligger på Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside.

Brugertilfredshedsundersøgelsen af folkeskolen og SFO er en spørgeskemaundersøgelse, som undersøger forældrenes tilfredshed inden for temaerne undervisning, trivsel, samarbejde, ledelse, indsatsen over for mobning og forberedelse til valg af ungdomsuddannelse. For en række kommuner indgår desuden op til fem kommunespecifikke spørgsmål.

I spørgeskemaet er tilfredsheden på de enkelte spørgsmål målt ved fem svarkategorier: "meget utilfreds", "utilfreds", "hverken eller", "tilfreds" og "meget tilfreds". Resultaterne for alle spørgsmål rapporteres som figurer, der viser svarfordelinger i kategorierne, og som gennemsnit på skalaen 1-5.

METODE

DST Survey har i perioden marts-juni 2020 indsamlet data til undersøgelsen om forældres tilfredshed med landets folke- og specialskoler samt SFO og fritidshjem.

Datagrundlaget for rapporterne:

- Alle relevante og tilgængelige folkeskoler og specialskoler i Danmarks Statistiks registre er udtrukket og op til 300 forældre på hver skole er inviteret til at deltage i undersøgelsen.
- Stikprøven omfatter i alt 277.531 forældre til børn i 0-9. klasse. Har en forælder haft flere børn på den samme skole, er forælderen udtrukket til undersøgelsen ang. det yngste barn. Stikprøven er indsamlet på alle skoler med halvdelen af stikprøven på den enkelte skole blandt 0-3. classes elevers forældre, og den anden halvdel blandt 4-9. classes elevers forældre. På denne måde er sikret et stikprøvegrundlag for forældres tilfredshed med SFO og fritidshjem.
- For hvert barn i stikprøven udvalgte vi én forælder på samme adresse som barnets. Den udvalgte forælder blev inviteret til at deltage i undersøgelsen via digital post med et link til et internetspørgeskema. Forælderen blev efterfølgende kontakttet for et telefonisk interview, hvis svaret ikke var kommet via internettet. Forældre uden adgang til digital post har fået et postbrev tilsendt med invitation til undersøgelsen.
- Dataindsamlingen sluttede med en samlet svarprocent på 61,5 %.

Læsevejledning til fortolkning af resultater:

- Undersøgelsens stikprøve er udarbejdet med henblik på at skabe et datagrundlag for sammenligninger af gennemsnit mellem to skoler. Udgangspunktet er, at for skoler skal forskellen i gennemsnit på et spørgsmål være 0,5 point på skalaen fra 1-5 eller større, for at forskellen i resultater kan siges at være signifikant (ikke påvirket af tilfældigheder). For SFO/fritidshjem skal forskellen være 0,75 point på skalaen fra 1-5

for at være signifikant, fordi der er færre svar pr. SFO/fritidshjem end pr. skole. Disse retningslinjer gælder for skoler med 150 svar og SFO/fritidshjem med 70 svar. Skoler eller SFO/fritidshjem med færre svar bør vurderes individuelt for at beregne evt. signifikans.

- Enkelte svarfordelinger på 5-punktsskalaen, fx at 45 % er meget tilfredse, er som udgangspunkt ikke baseret på nok besvarelser til at understøtte sammenligning mellem to skoler. Fordelingerne kan imidlertid anvendes til at sige noget om svarmønstret på den enkelte skole.
- Der er i rapporterne anvendt en grænse ved 70 %, når et resultat beskrives som 'generelt stor tilfredshed' eller 'forholdsvis lav tilfredshed'. Dvs. når andelen af Meget tilfreds og Tilfreds tilsammen overstiger 70%, så betegnes det 'generelt stor tilfredshed' eller 'generelt tilfreds' eller lign.

RESULTAT FOR SKOLER

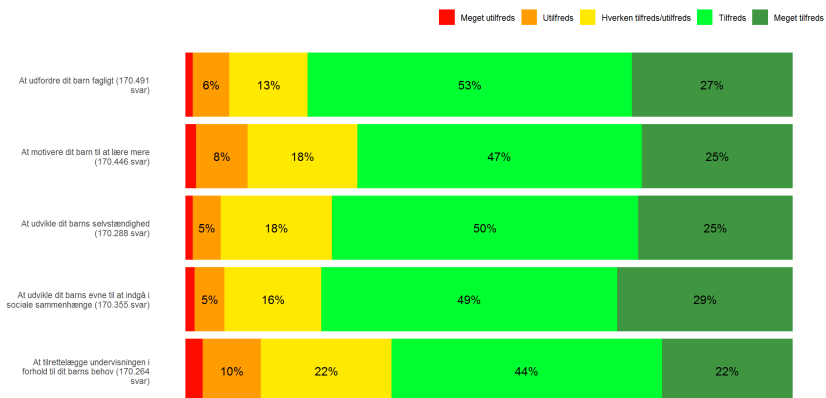
I det følgende kapitel finder du landsresultaterne for samtlige skoler i landet. Kapitlet forholder sig til 8 overordnede emner hvoraf nogle af emnerne har underspørgsmål. Det drejer sig om tilfredsheden eller utilfredsheden med følgende emnegrupper:

1. Undervisningen
2. Samlet tilfredshed med undervisningen
3. Barnets trivsel
4. Det generelle samarbejde
5. Mobning
6. Skolens ledelse
7. Overgang til ungdomsuddannelser
8. Samlet tilfredshed med skolen
  - 8.1 Samlet tilfredshed efter klassetrin
  - 8.2 Samlet tilfredshed i fht. om barnet går i specialklasse
  - 8.3 Samlet tilfredshed i fht. om barnet får særlig støtte
  - 8.4 Samlet tilfredshed i fht. hvilket sprog der tales der hjemme

Svarene er givet på en 5-punktskala og figurene viser procentfordelingen af svar i de 5 svarkategorier som strækker sig fra meget utilfreds til meget tilfreds. I teksten er tilfredshed defineret som de to øverste kategorier dvs. kategori 4. Tilfreds og 5. Meget tilfreds sammenlagt. Det samme gør sig gældende for utilfredshed, som består af henholdsvis svarkategori 1. Meget utilfreds og 2. Utilfreds. I teksten optræder udtryk som "langt den største del" eller "en overvejende andel". Udtrykkene dækker over, at andelen af forældre, der svarer enten "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger over 70 %. Modsat dækker udtryk som "forholdsvis lavt" over, at andelen, der har svaret "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger under 70 %.

1. TILFREDSHED MED UNDERVISNINGEN

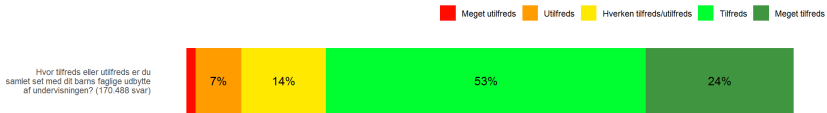
Hvor tilfreds eller utilfreds er du med lærernes og pædagogernes arbejde med:

Den største andel af forældrene er generelt positive - dvs. at samlet set er 74,2 % meget tilfredse eller tilfredse med undervisningen. Ser man på underspørgsmålene overstiger andelen af tilfredse 70 % for 4 af underspørgsmålene mens 1 er under. Gennemsnittet er 3,9. Størst

tilfredshed finder man med lærernes arbejde med 'At udfordre dit barn fagligt', her ligger tilfredsheden på 79,8 % eller et gennemsnit på 4. Mindst tilfredshed er der med lærernes arbejde med 'At tilrettelægge undervisningen i forhold til dit barns behov', hvor 66 % er enten meget tilfredse eller tilfredse (gennemsnittet ligger på 3,7). Den største andel af forældre, der hverken er tilfredse eller utilfredse, finder vi på spørgsmålet om lærernes arbejde med 'At tilrettelægge undervisningen i forhold til dit barns behov'.

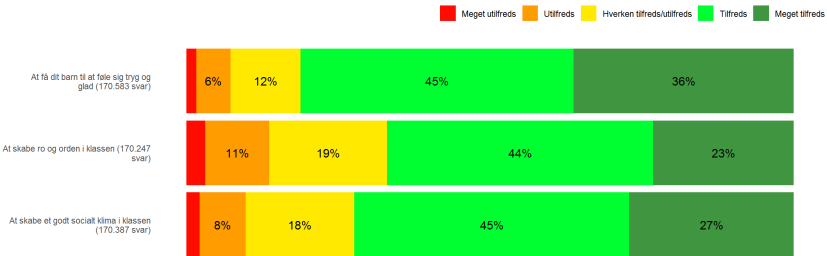
2. SAMLET TILFREDSHED MED UNDERVISNINGEN

Der er generelt stor tilfredshed med børnenes faglige udbytte af undervisningen - 77 % er enten tilfredse eller meget tilfredse. Gennemsnittet på 5-punktskalaen ligger på 3,9

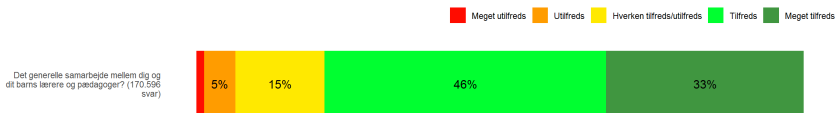
3. TILFREDSHED MED BARNETS TRIVSEL

Hvor tilfreds eller utilfreds er du med lærernes og pædagogernes arbejde med:

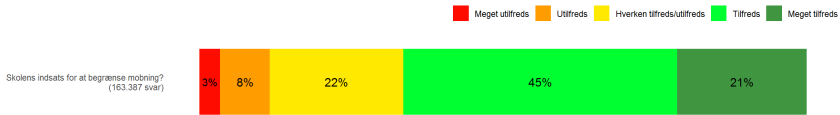
73,5 % er meget tilfredse eller tilfredse med lærernes arbejde med at sikre børnenes trivsel. Gennemsnittet ligger på 3,9. Størst tilfredshed (81,2 %) er der mht. 'At få dit barn til at føle sig tryk og glad', med et gennemsnit på 4,1. Der er mindst tilfredshed med 'At skabe ro og orden i klassen' - 67 %. Gennemsnittet for det spørgsmål ligger på 3,7.

4. TILFREDSHED MED DET GENERELLE SAMARBEJDE

En overvejende andel af forældrene er tilfredse med samarbejdet med lærerne - 78,9 % er tilfredse og 6,4 % er utilfredse. Gennemsnittet ligger på 4.

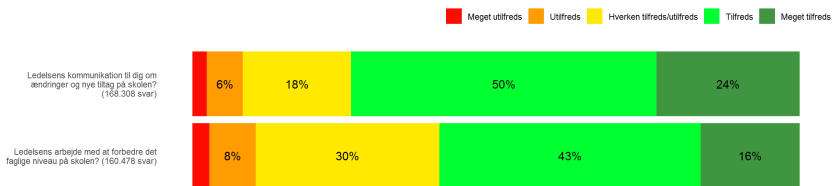
5. TILFREDSHED MED SKOLENS INDSATS MOD MOBNING

En stor del af forældrene (22 %) er hverken tilfredse eller utilfredse med skolens indsats for at begrænse mobning. En del er dog stadig positive nemlig 66,4 %. Lands gennemsnittet ligger på 3,7.

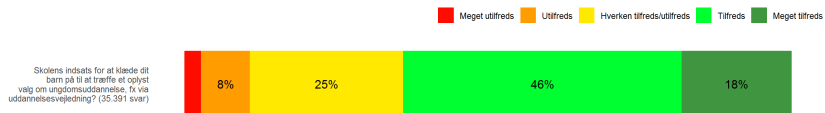
6. TILFREDSHED MED SKOLENS LEDELSE

Hvor tilfreds eller utilfreds er du med:

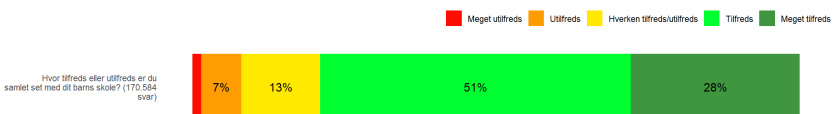
Der er en forholdsvis lav tilfredshed med ledelsens arbejde med at forbedre det faglige niveau på skolen - 59,3 % er enten tilfredse eller meget tilfredse. Og der er også en forholdsvis stor andel af forældrene, der hverken er tilfredse eller utilfredse (30,2 %). Gennemsnittet ligger på 3,6. Der er størst tilfredshed med 'Ledelsens kommunikation til dig om ændringer og nye tiltag på skolen?', hvor 73,9 % er enten tilfredse eller meget tilfredse.

7. TILFREDSHED MED INDSATS I OVERGANG TIL UNGDOMSUDDANNELSE

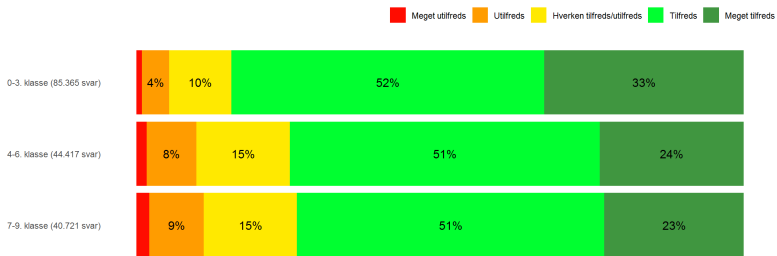
Med en tilfredshed på 64 ligger tilfredsheden med skolernes indsats med at klæde børnene på, når de skal vælge en ungdomsuddannelse, forholdsvis lavt. Der er 25,2 %, der er hverken tilfreds eller utilfreds og 10,8 % er utilfredse med indsatsen.

8. SAMLET TILFREDSHED MED SKOLEN I ALT

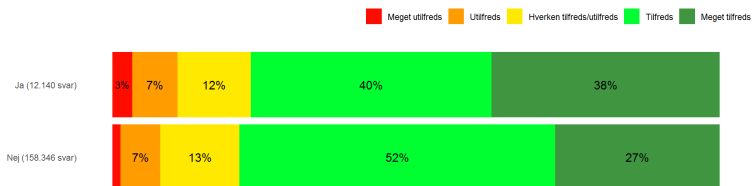
Den største andel af forældrene er samlet set enten tilfredse eller meget tilfredse med deres barns skole. Landsgennemsnittet ligger på 4 og andelen, der svarer i de to øverste kategorier på 5-punktskalaen, ligger på 78,9 %.

8.1 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på klassetrin

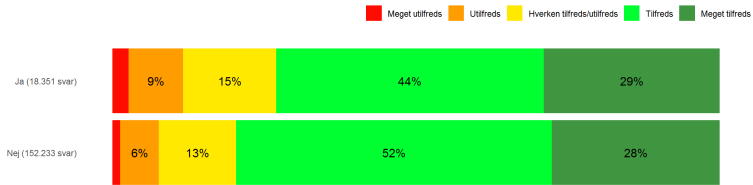
Hvis vi ser på fordelingen af positive svar på den samlede tilfredshed i forhold til om børnene går i indskoling (0-3), på mellemtrin (4-6) eller i udskoling (7-9), så er der flest positive svar fra forældrene til børn i '0-3. klasse', (gennemsnit 4,1). Der er færrest positive svar fra forældrene til børn i '7-9. klasse' (gennemsnit 3,8). Af de forældre, der er mest positive, svarer 84,3 % enten tilfreds eller meget tilfreds, mens 73,5 % af forældrene til børn på de klassetrin, der svarer mindst positivt, svarer enten tilfreds eller meget tilfreds.

8.2 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på om barnet går i specialklasse

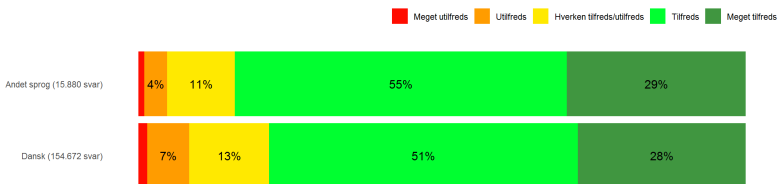
Der er størst tilfredshed blandt dem, der har svaret 'Nej' til om deres barn går i specialklasse. 79,1 % har svaret, at de er enten meget tilfreds eller tilfreds. Gennemsnittet ligger på 4 for denne gruppe, mens gennemsnittet ligger på 4 for den gruppe, der har svaret 'Ja' til, at deres barn går i specialklasse. I den gruppe, der har svaret 'Ja' til, at deres barn går i specialklasse, har 77,2 % svaret tilfreds eller meget tilfreds.

8.3 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på modtagelse af særlig støtte

Når vi ser på svarene fra forældrene til børn, der får eller ikke får særlig støtte, så ligger gennemsnittet på 3,9 for de børn der får støtte og på 4 for de børn, der ikke får støtte. Hvis vi ser på svarfordelingen, så er der størst tilfredshed blandt de forældre, der har svaret 'Nej' til om deres barn får særlig støtte eller ej. 79,6 % har svaret i de to øverste kategorier i denne gruppe og 73 % i gruppen der har svaret 'Ja'.

8.4 Samlet tilfredshed med skolen fordelt på sprog i hjemmet

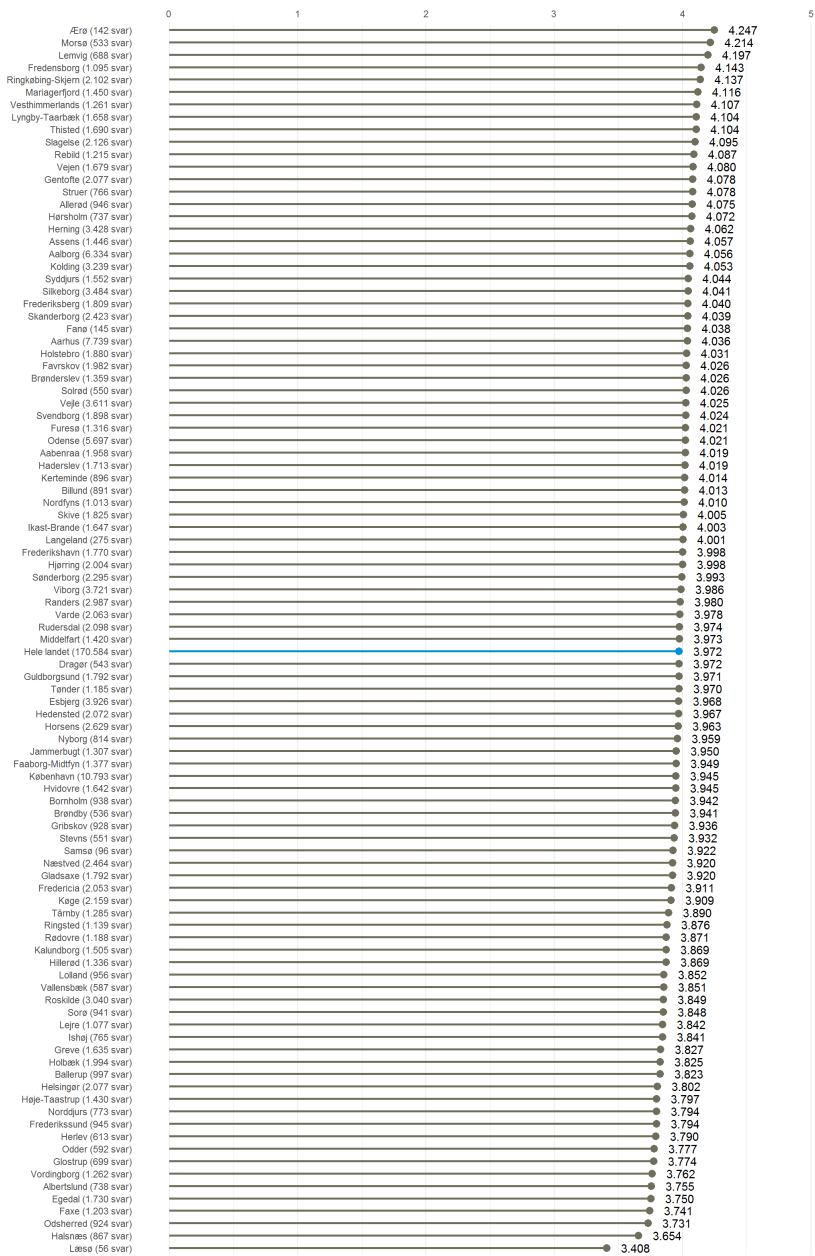

Der er størst tilfredshed blandt de forældre, der svarer, at de taler 'Andet sprog' i hjemmet. Gennemsnittet, for dem der taler et andet sprog i hjemmet, ligger på 4,1 og for dem der taler dansk ligger det på 4. Andelen, der samlet set er tilfredse med deres barns skole, ligger på 84,1 % for dem der taler et andet sprog i hjemmet og på 78,5 % for dem der taler dansk.

8.5 Hvilke forældre er mest tilfredse?

Af de fire baggrundsvARIABLE findes de mest tilfredse blandt forældre, hvor baggrundsvARIABLEN er 'Klassetrin - 0-3. klasse', 84,3 % svarer i de to øverste kategorier. De mindst tilfredse forældre er dem, der har svaret 'Særlig støtte - Ja', her svarer 73 % at de er meget tilfredse eller tilfredse.

8.6 Den samlede tilfredshed med skolen blandt kommunerne

Som nævnt i starten af afsnit 8, så ligger landsgennemsnittet for den generelle tilfredshed med skolerne på 4. Rangeringen af kommunerne er baseret på gennemsnittet på 5-punktskalan. Den kommune der vurderer skolen/skolerne i kommunen lavest er Læsø, som har et gennemsnit på 3,4. Den kommune, der har vurderet skolen/skolerne i kommunen mest positivt, er Ærø kommune, hvor gennemsnittet ligger på 4,2. Man skal dog være opmærksom på, at i mindre kommuner, især ø-kommuner, kan der være tale om, at målingen kun er foretaget på en enkelt skole og/eller at antallet af respondenter er forholdsvis lavt og man skal derfor være varsom, når man tolker tallene. Hvis vi udelader de fem ø-kommuner Ærø, Samsø, Fanø, Læsø og Langeland, så ligger Halsnæs lavest med et gennemsnit på 3,7 og Morsø ligger højest med et gennemsnit på 4,2.

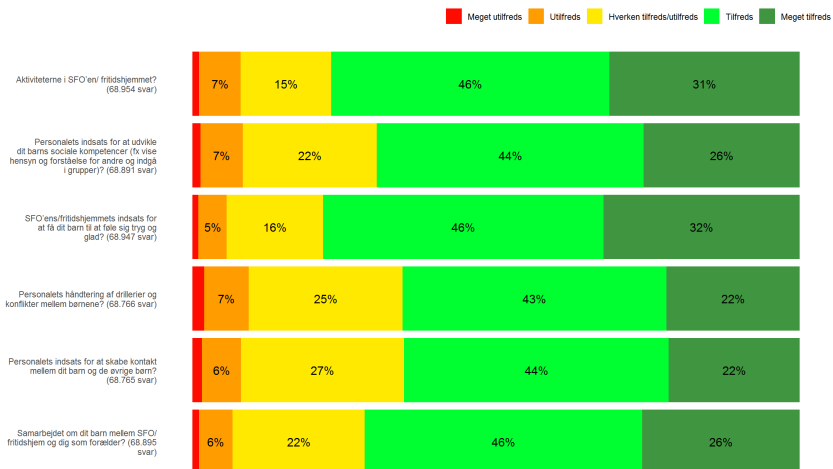
RESULTATER FOR SFO/FRITIDSHJEM

I det følgende kapitel vises landsresultaterne for samtlige skolefritidsordninger i landet. Kapitlet forholder sig til to overordnede grupper af spørgsmål. Det drejer sig om tilfredsheden eller utilfredsheden med følgende:

1. SFO'er og fritidshjem generelt
  - 1.1 Aktiviteterne i SFO'en/fritidshjemmet
  - 1.2 Personalets indsats for at udvikle børnenes sociale kompetencer
  - 1.3 SFO'ens/fritidshjemets indsats for at få dit barn til at føle sig tryk og glad
  - 1.4 Personalets håndtering af drillerier og konflikter
  - 1.5 Personalets indsats for at skabe kontakt mellem det enkelte barn og de andre børn
  - 1.6 Samarbejdet mellem SFO'en/fritidshjemmet og hjemmet
2. Den samlede tilfredshed med SFO'en/fritidshjemmet
  - 2.1 Samlet tilfredshed i fht. om barnet går i specialklasse
  - 2.2 Samlet tilfredshed i fht. om barnet får særlig støtte
  - 2.3 Samlet tilfredshed i fht. hvilket sprog der tales der hjemme
  - 2.4 Hvilken baggrundsvariabel betyder mest?

Svarene er givet på en 5-punktskala og figurene viser procentfordelingen af svar i de 5 svarkategorier som strækker sig fra meget utilfreds til meget tilfreds. I teksten er tilfredshed defineret, som de to øverste kategorier dvs. kategori 4. Tilfreds og 5. Meget tilfreds sammenlagt. Det samme gør sig gældende for utilfredshed, som består af henholdsvis svarkategori 1. Meget utilfreds og 2. Utilfreds. I teksten optræder udtryk som "langt størsteparten" eller "en overvejende andel". Udtrykkene dækker over at andelen af forældre, der svarer enten "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger over 70 %. Modsat dækker udtryk som "forholdsvis lavt" over, at andelen, der har svaret "meget tilfreds" eller "tilfreds", ligger under 70 %.

1. SFO/FRITIDSHJEM

1.1 Aktiviteterne i SFO'en/fritidshjemmet

Der er en stor tilfredshed med de aktiviteter, der tilbydes i henholdsvis SFO'er og fritidshjem. 77,2 % er enten tilfredse eller meget tilfredse. Gennemsnittet på 5-punktskalaen ligger på 4. Der er dog 8 % der er utilfredse med udbudet.

1.2 Personalets indsats for at udvikle børnenes sociale kompetencer

En forholdsvis lav andel af forældrene er tilfredse med personalets indsats med hensyn til at udvikle børnenes sociale kompetencer - 69,6 % er tilfredse, mens 8,3 % er utilfredse. Gennemsnittet er på 3,9.

1.3 SFO'ens/fritidshjemmets indsats for at få dit barn til at føle sig tryk og glad

Den største andel af forældrene er generelt positive - samlet set er 78,5 % meget tilfredse eller tilfredse - med institutionernes indsats på dette område. Lands gennemsnittet ligger på 4. 5,6 % er utilfredse.

1.4 Personalets håndtering af drillerier og konflikter

En forholdsvis stor andel af forældrene er hverken tilfredse eller utilfredse (25,3 %) og 9,3 % er utilfredse med håndteringen. Den samlede tilfredshed (kategorierne 4 og 5) udgør en andel på 65,4 %. Gennemsnittet ligger på 3,8.

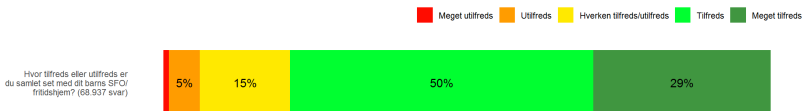
1.5 Personalets indsats for at skabe kontakt mellem det enkelte barn og de andre børn

En stor del af forældrene (26,9 %) er hverken tilfredse eller utilfredse med personalets indsats med at skabe kontakt mellem det enkelte barn og resten af børnene og 8 % er utilfredse med indsatsen. En forholdsvis lav andel er positive nemlig 65,1 %. Lands gennemsnittet er 3,8.

1.6 Samarbejdet mellem SFO'en/fritidshjemmet og hjemmet

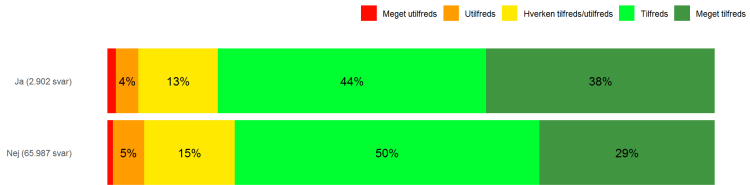
Størstedelen af forældrene er enten tilfredse eller meget tilfredse med samarbejdet mellem institutionerne og hjemmet. 71,6 % svarer enten at de er tilfredse eller meget tilfredse. Gennemsnittet ligger på 3,9.

2. SAMLET TILFREDSHED MED SFO/FRITIDSHJEM

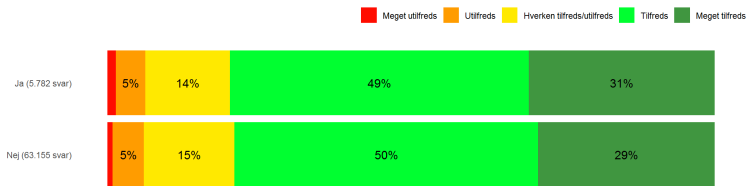
Størstedelen af forældrene er samlet set enten tilfredse eller meget tilfredse med deres barns SFO eller fritidshjem. Gennemsnittet ligger på 4 og andelen, der svarer i de to øverste kategorier på 5-punktskalaen ligger på 79,1 %.

2.1 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på om barnet går i specialklasse

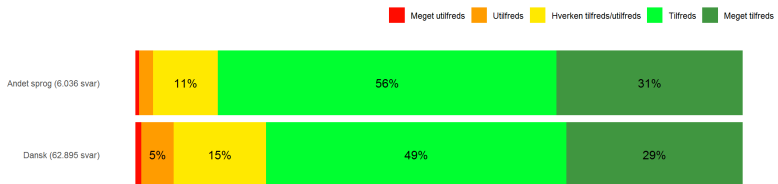
Der er størst tilfredshed blandt dem, der har svaret 'Ja' til om deres barn går i specialklasse. '81,8' % har svaret, at de er enten meget tilfreds eller tilfreds. Gennemsnittet ligger på 4,1 for denne gruppe, mens gennemsnittet ligger på 4 for den gruppe, der har svaret 'Nej' til, at deres barn går i specialklasse. I den gruppe, der har svaret 'Nej' til, at deres barn går i specialklasse, har 79 % svaret tilfreds eller meget tilfreds.

2.2 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på modtagelse af særlig støtte

Når vi ser på svarene fra forældrene til børn, der får eller ikke får særlig støtte, så ligger tilfredsheden blandt begge grupper forældre på 79,1 % - dvs. det samme for de to øverste kategorier på 5-trinsskalaen sammenlagt. En lidt større andel har dog svaret "meget tilfreds" blandt de forældre, der har børn, der får særlig støtte. Gennemsnittet for begge svarmuligheder ligger på 4.

2.3 Samlet tilfredshed med SFO/Fritidshjem fordelt på sprog i hjemmet

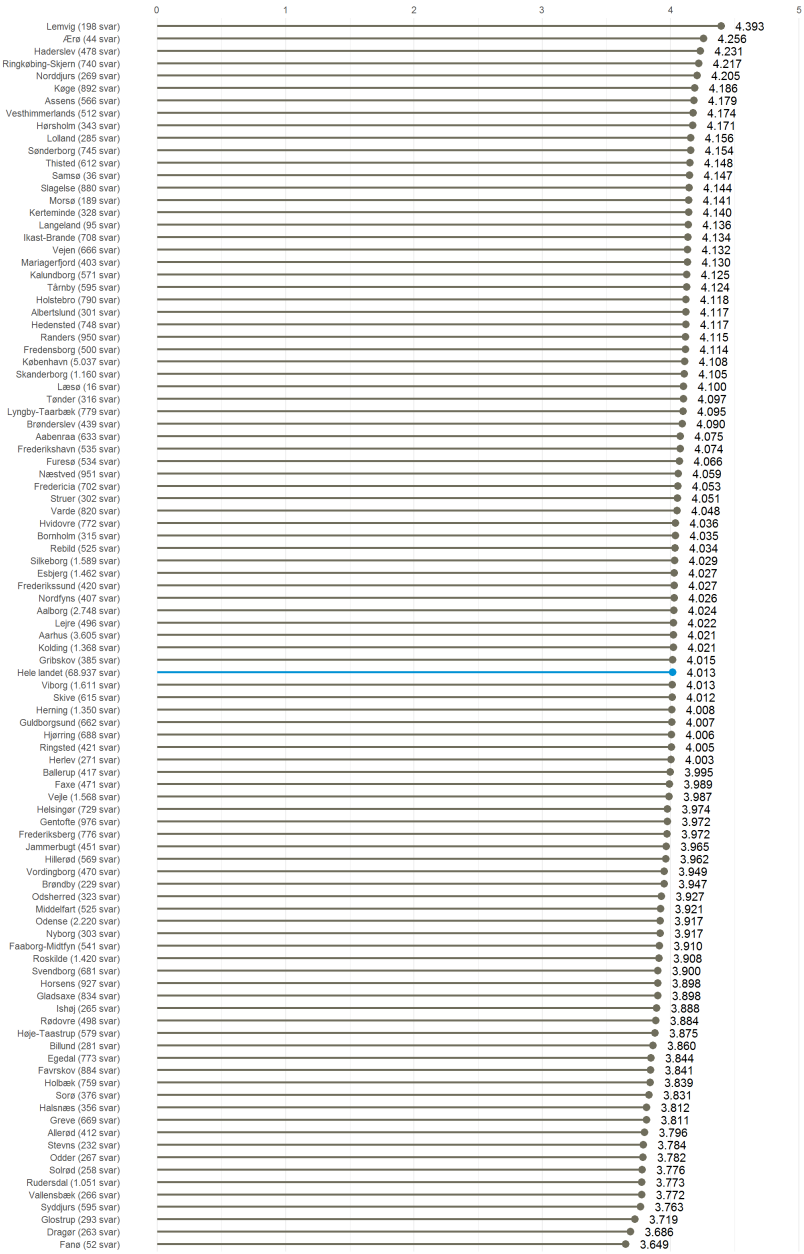
Der er størst tilfredshed blandt de forældre, der svarer, at de taler 'Andet sprog' i hjemmet. Gennemsnittet for dem, der taler et andet sprog i hjemmet, ligger på 4,1 og for dem, der taler

dansk, ligger det på 4. Andelen, der samlet set er tilfredse med deres barns skole, ligger på 86,4 % for dem, der taler et andet sprog i hjemmet og på 78,5 % for dem der taler dansk.

2.4 Hvilke forældre er mest tilfredse?

Af de tre baggrundsvARIABLE findes de mest tilfredse blandt forældre, hvor baggrundsvARIABLEN er 'Sprog i hjemmet - Andet sprog', 86,4 % svarer i de to øverste kategorier. De mindst tilfredse forældre er dem, der har svaret 'Sprog i hjemmet - Dansk', her svarer 78,5 % at de er meget tilfredse eller tilfredse.

2.5 Den samlede tilfredshed med SFO/fritidshjem blandt kommunerne

Som nævnt i starten af afsnit 8, så ligger landsgennemsnittet for den generelle tilfredshed med SFO'erne på 4. Rangeringen af kommunerne er baseret på gennemsnittet på 5-punktskalan. Den kommune, der vurderer skolefritidsordningen/skolefritidsordningerne i kommunen lavest, er Fanø, som har et gennemsnit på 3,6. Den kommune der har vurderet skolefritidsordningen/skolefritidsordningerne i kommunen mest positivt er Lemvig, hvor gennemsnittet ligger på 4,4. Man skal dog være opmærksom på at i mindre kommuner, især de mindre ø-kommuner, kan der være tale om, at målingen kun er foretaget på en enkelt skolefritidsordning og/eller at antallet af respondenter er forholdsvis lavt og at man skal derfor være varsom, når man tolker tallene. Hvis vi udelader de fem ø-kommunerne Ærø, Samsø, Fanø, Læsø og Langeland, så ligger Dragør lavest med et gennemsnit på 3,7 og Lemvig, ligger højest med et gennemsnit på 4,4.

